Stadtbibliothek Trier ✲ Handschrift Nr. 550/1538

Der Unterzeichnete verpflichtet sich, von allen Veröffentlichungen aus der vorstehenden Handschrift oder über diese der Stadtbibliothek Trier ein Exemplar kostenlos zuzustellen. — Für die Herstellung von Nachbildungen bedarf es der Genehmigung der Bibliotheksverwaltung.

Die Benutzung der Handschrift:

Zeit der Benutzung	Benutzer Voller Name mit Stand und Wohnort	Ort der Benutzung	Zweck der Benutzung Verglichen oder abgeschrieben? Photokopien oder Filmaufnahmen Titel der neuen Veröffentlichung?
15.5.53	Preuß. Staatsbibl., Berlin		Fotokopien, collat.
5.9.64	L. F. Wagner, Köln - Universitäts	Trier	Vergleich für Edition des D. in der C
1.Vj. 72	H. Schilling, 78 Freiburg, Mittellat. Seminar		V. Heinen benutzt
29.XI. 74	Jan Gysel, Brasschaat, (Belgien)	Trier	Ms.
11.2. 82	Karl Gärtner, Univ. Trier	"	Artikel v. 3. auf Jami
8.9. 83	Hans-Walter Stork, Trier	"	latin Infancy Gospels
	Wagner, Thomas, Trier	"	
11.11.84	A. Dörfler, 6900 Heidelberg	"	Fol 1-7
10/10/91	R. Thran, Trier	"	
10.2.95	A. U. Fleischer, Trier	"	
Jan. 2013	Selig, M.N.	"	Bl. 2-8
10-12-21			

550
1538

547.
D.
I.
6.
6.

Stadtbibliothek
Trier

5 50
1538

Ave amalla ſſē trinitatis auc ſponſa ſpūſ̄
ſancti auc mater domini nr̄i ihu xp̄i auc
ſoror angelor̄ auc doctrix apſlor̄ auc confeſſa
et martir auc ſanctis et pulchrimdo confeſſorū
auc trinus et corona virginū auc conſolatrix
viduar̄ et morigor̄ merum ſis

550
1538
Stadtbibliothek
Trier

O clementissima dulcis et virgo castissima gaudia et fons
inexhaustibilis et presente plenissima. summum regis filia
mater orphanorum consolatio desolatorum.

Bibl. publ. cant. Trev. 1802.

Gloriosam presentis diei Incipiūt lectiones .s. anne
festiuitatē quo beata anna genitricis dei ma
rie parentissima de terris ad celi transiit palacia
iocunda deuotione mentis sinceritate cordis laudi
bus diuinis sēa uenerat ecclia. Digne quidē ⁊ iuste
exultatione uniuerse terre dilecta dñi ad festa
ducit̄ p̄adysi: que in terris celesti conuersatione
sc̄itate uite mor honestate se exhibuit paradys
Nostis frēs kr̄i quia Lectio .s. da ⁊ sum del
paradysus lecus uoluptatis ⁊ deliciarum ē.
Hunc locum dñs inhabitat: hūc locum dñi lau
dat. Laudat ubi in canticis fidelem aiam̄ allo
quit̄ dicens: Quam pulchra es ⁊ decora: ⁊ kr̄a
in deliciis. Inhabitat ubi dicit: delicie mee sunt
esse cum filijs hominum. Lectio tercia
Hanc dilecta sua tamq̄ in paradyso plantare
rat dñs grāarum germina: uirtutum aromata
multiplicē bonor̄ operum differentiā: ligna
fructifera fidei firmitate radicata. spei sublimi
tate p̄cta. caritatis latitudine. utrimq̄ aq̄s
diffusa. in cuius paradysi medio lignum uite
posuit. cum beatā uirginem mariā ad ymaginē
⁊ similitudinē suam inca feminam. Hoc lignū
in tempe suo fructum dedit. cum beata uirgo

Stadtbibliothek
Trier

Ihesum ꝓperet qui de seipo dicit. Ego sum una. ueritas. et
si hoc ligno uite. salutis humane. genus q̃ uita
constituit. qui in maria naturam hominis assumpsit.
ut unde mors oriebatur inde uita resurgeret. et qui ꝑ
lignum in paradyso uicerat ꝑ lignum humil ꝑa/
dyso uinceretur. hoc ē ꝑ mariam. de hoc ꝑadyso. hoc
ē de beata anna egressa ē uita uirga aaron. que in
tabernaculo posita inter ceteras tribuũ sibi uir/
gas floruit. et amigdala germinauit. Floruit plane
xpc̃ ꝑiendo. amigdala germinauit. quando
multa uictoye milia suo exemplo ad uite noui/
tem conuerit. Lectõ Quinta

Videamus tam. hec dñi dilecta in paradyso sc̃e
ecclie diuinitus plantata. quom fructifica
uerit quam egregios fructus ecclie ꝓtulerit. au
diamus. Ego inquit quasi uitis fructificaui suã
uitatem odoris. et flores mei fructus honoris et
honestatis. Juxta uerbum apli. xpi bonus odor
sumus electi. qui ab ipo accepimus ut suauitate redole
amus. ut odorem notitie xpi in omni loco uoce. et mo
ribus spargamus. Lectõ Sexta

Quod si sc̃i sumus bonus odor xpi. quid sentiem
de matre dñi quam sc̃s sc̃oꝝ [illegible]

bratum· que unū alabastrum unguentū pciosissimo
unguento plenū apud se nouem mensibꝫ tenuit· quod
fractum mercede totum domū sce ecclie odore suo no-
bilissimo implcuit· O dñe quam magna multitudo
dulcedinis tue· quā tu ibi abscondisti affectis pos-
tantem te· Aplanta pedis usq; ad uerticē non est in
maria locus ad quē unctus unus unguenta nō pruget
penetraret· pungeret· Lectō Septima

C erte in marie meo· unica unguenta officina
fabricatū est· spē sci artifices unū thuribulū
aureū habuit in apocalypsi· cuius thimiama ex ore
sanctorum· in altari crucis oblatū dedit suauita-
tem odoris· ascendentis usq; ad celos ⁊ descenden-
tis usq; ad abyssos· ⁊ implentis latitudinē terre·
⁊ omnes ad quos pruenit odor iste· salui facti sunt ⁊
dicunt· Trahe nos post te· curremus in odore un-
gentorum tuorꝫ· Lectō Octaua

P eruenit odor iste suauissimus· ad naues eoꝝ
qui uoce lacrimabili clamauerūt· Ad ue-
stri desiderabilis quē expectabamus in tenebris·
ut educeres ā morte uinculatos de claustris· As-
cendit fumus aromatū de hoc thuribulo in cō-
spectu dei· quo tactus ⁊ delectatus· unxit ꝑ semet

ipm dicent quid ultra iam non uadet sup terram. Os
putauit fis huiꝰ. hoc alabastrum. hoc thuribulum
nouem mensiū cubulo existens unguenta. utero. qui
ta ibi pigmenta suauitatis. quanta unguenta confecerit
sanctus? uxoria non solum dicatur tonus odor xpi
in omnibꝰ. immo pocius exprimit nonnullꝰ sanc
tas odor xpi. Tu autē dne.

Cuiꝰlin in tercio n. Simile ē regnum celoꝝ thes
auro abscondo. Quere de unḡ. a Sup psalmos

Festum nunc celebre gemerie hodie marie Immul ad V

ungimur ungimur superis exultant angeli laudant archangeli sōm

elyacut nubilat Cendit ad patriam trinitat ad gloriam mirere in
gaudium pcipit primum dare dulcie dare deline amicos
regnat impium O mater amabilis mater laudabilis prece sol
lutra p nobis flagita marie filio commenda precio redemptos
fui sanguinis C culpis abluat virtutes tribuat det pie in
uere hosti resistere transitu muniat celos aperiat ad laude
fui nomini. P ra hoc genitor optime maxime o tu mater
dei throne spō regnans pretio fulgida triumphas p cuncta pie
sela ami. V Adiuuabit eam deus mane diluculo. A Sup Magnificat

Pro magnificentia dominū magnifica quoq; erga
nos eius ex potentia facta sunt magnifica nobis pfitium ded
amam dominam matrem summe domine largitus cum hac
eternamus unam te deus dominie in aula secura. Chorus.

Ds qui de fecunditate matris uenerabilis Coll
beate anne fecundam spū scō nobis mariam ma
trem uirginē p̄creasti: tribue qs ut utriusq; matris precib⁹
tua gr̄a fecundemur: p̄ dn̄m. Coll Ad vij

Ds qui nos concedis beate anne natalicio p̄frui: eius
nos tribue meritis adiuuari: p̄. Coll Ad ix

Exaudi nos deus salutaris n̄r: ut sicut de beate anne
festiuitate gaudem⁹: ita pie deuotionis erudiam⁹ affectu

p̄.

Uenemur eruditi: deo saluatori p̄dentes laudes | mundo

demus anne uoto pari. Venite. Plenis apostolis an
tiam te dicam semus sacre soboli fructu sublimatam. Cvovae:

Psalmu de dnō. Et aurea rutilans regina maria synagogam
mundi: none uite uia. Cvovae: Ā Ora generosius ex stirpe
regia uenias speciosius forma specialis. Cvovae: Ā Ave

terra conflumunt nature omnia dat gaudia omni creature Evouae

Inter spinas candida instar lilioꝝ inter martyrꝝ fulgida fructu ube

res. Evouae ℣ Plus candore lilij tui clarere filij da nobis ꝙ vilij me

delam regina morbi medicina. Evouae ℣ Diffusa ē gr̃ia ℟ Primū ℟

Hec rosa nouella matutina stella quasi luna ꝑlena luet sol serena.

Ybar no ui syderis ℣ Spiranꝭ ure uena relegat

uenena corruptele uetereꝫ Luce ℟ Vlysandoꝝ ⁊ thuris odorem

ignisq; fulgoꝝ ꝓ honestum moꝝ martyꝝ eo hiburc ℣

Per diuinum uocem mariã ut florem auri uas communi Per ho

nore ℟ Cedri plantacio ⁊ palme stacio in statu gracie olina

ſſauor cypriſſo altrice uſtola glo[r]ie. V[ir]tutum de-

cus mareſq; docuit operoſa facie. Juſtola (h) ec eſt dies.

Hec libra iuſticie centrum temperantie lucerna pru- In ſco u[ir]

dentie veſtiuit regnum ſpecie cedimam. Evovae V[ir]as bea-

tudinis norma reſtituimus baſil fortitudinis turris armina flo-

rum m ſpma. Evovae S[an]ctus diuicias affluentes delicias e-

mundata uicys purpuream tritam deo q[ue] reſinam. Evovae

Mare mareſ dei uiuſq; ualy ſalu fiant rei culpe reabus

Evovae O ſol lux diei contemplamuly anelata q[ue] ſpe-

ſuppliciterly. Evovae P[ar]er de ſuperum uelye da fidelibus

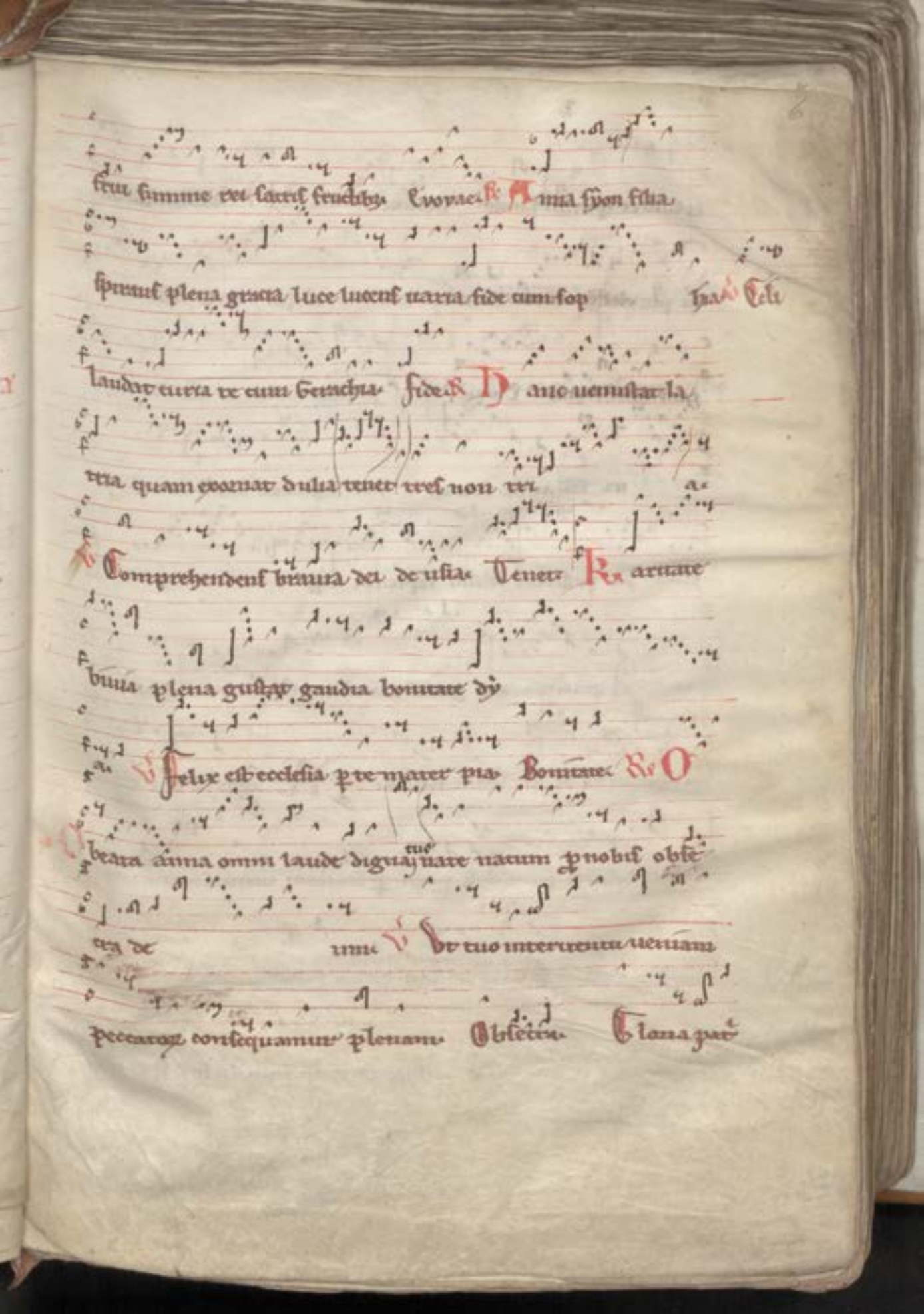

er filio et spiritui sancto. Oblecta. ad cantandum. V. eommemus an

ne pre electis atmicos et venemus que docet dicere mus

gem multitudinis. Cvoniam. R. tecum te multa et sa ta te ple

na sca anima soca a tue dignum sanctorum. Cum

fructu pis possident celestis sapientie reg

na. V. Ipsa dei gratia mundo nato beatam gaudet

m conspectu de i. Cum fructu. R. gnum de i et

omnes delicias paradysi si poepi et fructum uentris mei mariam

matrem xpi. Quam concepi quam peperi quam sola gra

tuo quam dilexi. V. Hec est una dulcedo hec spes mul

hec est mater grate mater misericordie. Quam O dilecta

tus tu que mater grate peperisti matrem mise ricordie

xpe tue delicie xpe tua refectio xpe tua fiducia tua nos intercessio

nem ma tre filio. & ad xpm

p nobis ac ede p pecca tis intercede. xpe & te ma

trem virginis genitri at dei laudam' om nes ange li dicen tes

be ne dicta sit tua vi sio tus tu a. & Ihesum qnoq;

se niphym te benedicam' & omnis celi qui ordo dicat Benedc

Omnium regnum' cunis regnum anna qua ℣ in laudib;

mundo manant' gaza dans manna. Q uonne.

Sumpto amoris nubilo anna collaudetur pulso tetrouis nubilo

nullus nō leteť. Evouae. Gete beam oculi rhm qui neporem

uidenť audose seculi prime fonť dorem. Evouae. Ovdinos an

gelica dñi benedicte sup rationem ꝛ conenuť celica gloriam ꝑficte

ꝑ confessionem. Evouae. Laudare domiñi de celis unusa ce

lestia choruscꝫ hominū fidelis concedet ad sollempnia. Evouae. sup bu

Benedicta tenuras in unusa unras simplex una deras super

heuit dnuras anne dans gloriam ꝓphetę ꝑsonalis portras nubi

rans partiras sine forma qualras sine quarro quarenť nobis

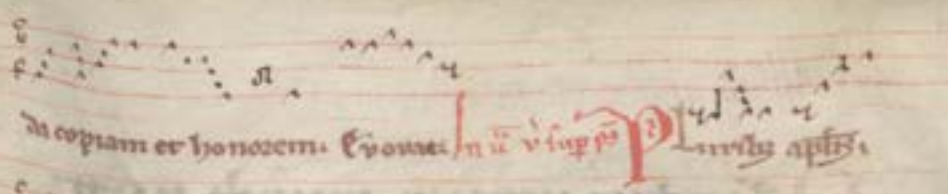

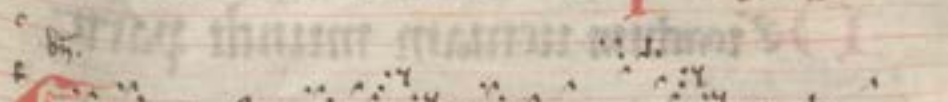

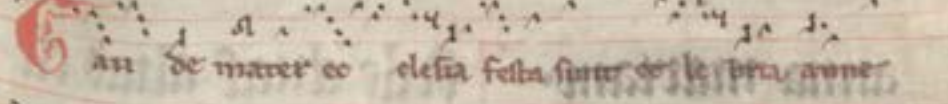

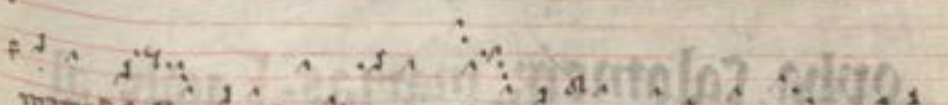

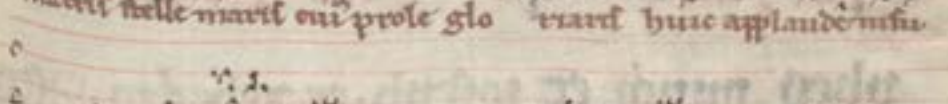

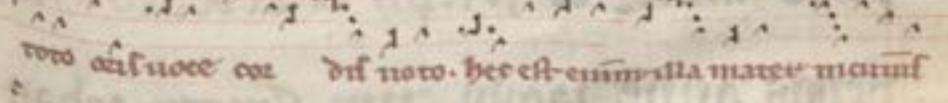

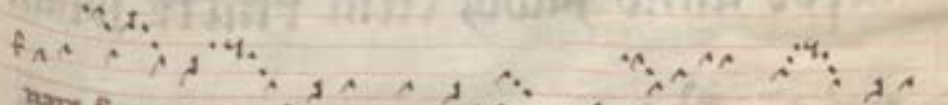

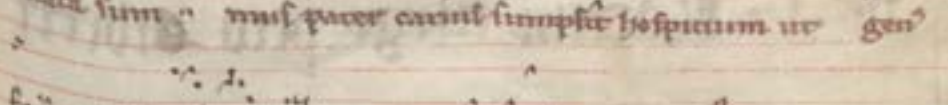

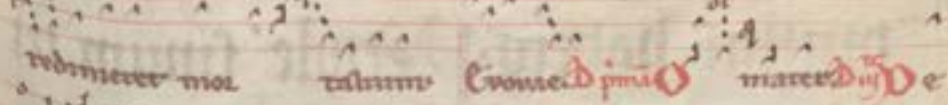

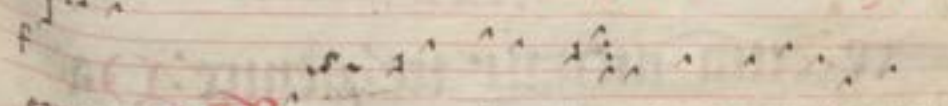

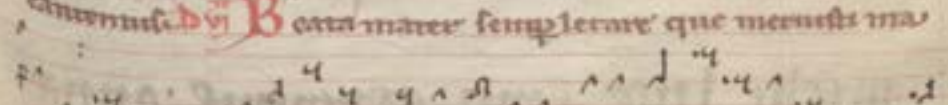

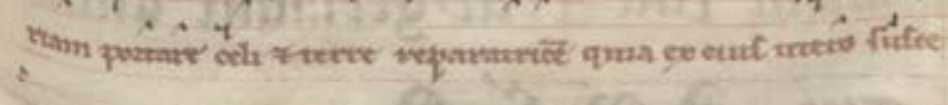

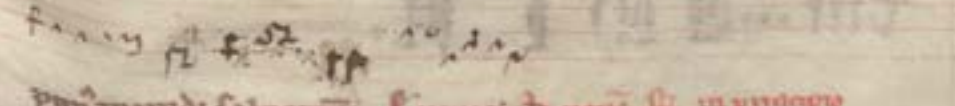

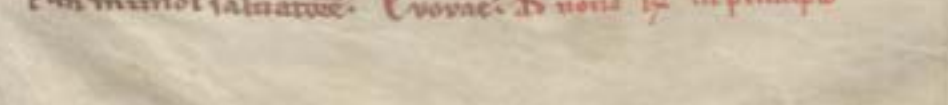

De ioachim uenian mundi partu
anna mariam. Jn de duas alias cle
opha salomeq; marias. Jacoby al
pheo minor et joseph. ex zebedeo. et
nepos anne jacoby cum fratre johan
ne. Datum uirgo pero siberti
munus habeto. Pande sinum ui
te. cum dicitur ue. uentre. Da
michi luce frugerminis anna
tui ... A M E N. ooooooo

Incip epla chromatij et heliodori epoz ad dra tum hieronimū pbm. De ortu. xpi ex maria. et infantia saluatoris.

Dilectissimo frē hieronimo pbro chroma tius et heliodorus epi salutem in dño... Verum ex maria virgine virginū simul et nativitatem atq infantiam dñi nri ihū xpi in apocrifis libris in quib multa ex traria nre fidei cōsiderantes scripta: recusanda credim unusa: ne per occasionem xpi antixpo insultandem foret. Ista igitur nobis considerantibus: exciderunt uiri dei armenius et urinus. qui dicerent scītatem tuam beatissimi matthei euangeliste manu con scriptum uolum ebraicum inuenisse: in quo ihū nis matris et saluatoris nri infantia erat scripta. Et ideo tuam karitatem p ipm dñm nostrum ihm xpm expetentes: qms ut eum ex helle o latinis auribus tradas. non tam ad capienda ea que sunt xpi insignia: quam hereticoz astu tiam excludendam. Qui ut doctrinam malam instruerent. bone xpi natiuitatis sua mendacia mi serunt: ut per amaritudinem mortis. uite dulcedi nē occultarent. Erit g purissime karissimeq ka ritatis: ut uros rogantes fratres exaudiatis. uros epos orientes karitatis debitum. qd ideoneum

crediderit? recaꝑ faciat? Reſcriptum beati Jheronimi ꝓb̃i ad euomatium & heliodoꝝ epõs.

Dilectis ſanctis ac beatiſſimis chromatio et heliodoro epiſc. hieronymus origenis xpi ſeruus. in dño ſalt. Qui veram auri ꝯ ſcam fodit. non illico arripit eſcqđ foſſa ꝑfuderit lacerata ſed ꝑ q̃m fulgenti fundi pondus ubiq; lactus ferri ſuſpendat. interim uertendis ſupinandisq; eſpitibꝫ immoratur. et ſpes alitur. que non diu lucris augetur. Ordinem opus iniungitur. cui hoc fuerit m̃ a uera beatitudine impetrauit tranſcribẽ. Qđ nec ſcs mathei apl's et euuangliſta uoluit maiꝯ cõſcribi. q̃muſ ſcribẽt. ſed remoti ponẽt. Si enim hoc ſecretum non eſt. euuangliõ utiq; ipi qđ edidit addidiſſet. et non negligentius expoſuiſſ. Si ſcitis hunc libellum hebraicis litris ut aurif religioſiſſimis habentur. qui eum a iuſtis ꝑſbꝫ ꝑfecto miſſo per ſucceſſus tẽpoꝝ ſuſcepimus. Hunc aũ ipm libellum cum nunq̃m alicui tranſferendum tradiderim. geſtum ũ cui alit alicꝫ narrauerim. ſic factũ ẽ ut amanuchei diſcipulo nõie leuitõ qui etiam apoſtolos geſta falſo ſermone cõſcribit hic lib' edituſ. non edificatiõi ſi deſtructiõi materiem exhibuerit. et qđ talis ꝑbaretur ut ſinodo. cui merito aures eccliæ non patẽrẽt. Ceſſet nunc oblatrantium morſus. non iſtum libellũ

canonicis nos sup addimus scripturis. sed ad deregendam hereticorum fallaciam. apti atq; euangelice scripture tramite monachis. In quo ope tam iubentibus pius obtemperamus episcopis. qm impios hereticos obuiamus. Et nos gratia xpi adiuuante. cui sancta famus credentes. qd nos suis operibus adiuuent. qui ad saluatoris nri sanctam infantiam. et nram ponentibus obedientiam peruenire. Explicit prologus sci hieronimi presbiteri. ad eromatium. et heliodorum epos. Incipit de ortu scē marie. et infantia saluatoris.

Vir quidam. uir interea ihl nomine ioachim. de tribu iuda. de genere dauid. loco ples ualde. et hic erat pastor ouium suarum. timens dominum in simplicitate sua. nulla aut cura erat illi nisi gregum suorum fructum alere timentes deum. et offerebat munera sua duplicia. in timore dei et doctrina. uidens in ea semetipsum. qd haberet dat in eis abundantiam interna omni plebi. et qd ei amplius et optimum in principio humilitatis mee erat in oblationem dño. in primis ut habitum in eis dns. Tres aut partes faciebat de omnibus. Vnam partem dabat uidue. et orfanis. et peregrinis. atq; pauperibus. Aliam partem suis cognatis. Tertiam uero partem sibi. et domui sue. Hec aut illi faciendi. multiplicabat dns greges eius. atq; substantiam. sine in agnis sine in edis. sine in lanis. atq; in omnibus suis rebus.

ma ut non ceet similis in populo isti. Hoc conchoate
facie. axv. etatis sue anno. cum ceet annos. xx. acce
pit uxorem annam filiam isachar de tribu sua. Cum
q̄ maneret annis. xx. filios non acceperat.

Adiuuabat aut diei dñi magnus pusche. & offe
rebant filii isti unus quisq; munera sua Joachim
aut putabat munera sua in conspectu dñi. accessit ad eū
princeps templi. noe ruben. dicens ei. Non licet tibi offer
re munera tua inter sacrificia dei. q̄m te non benedixit
deus ut daret e semen in isti. Et confestim uadit Joachi.
pallius & uerecundia in conspectu populi. abscessit de tē
plo flens. & non ē reuersus in domū suam. Leui. Leme
memoratus autem patriarche hebraice q̄a senectus
sua dicitur illi dis filium isaac. amplius non apparuit ut
eum uiderent. sed cōtulit se in secreto cum gregibus suis. et fixit
tabernaculum suum inter montes p̄longa spatia. q̄q;
nullis dicens. Non descendam hinc neq; ad cibum neq;
ad potum. donec uisitet me dns deus meus. Et erit mi
oratio mea cibus. & hec me mee potus. Lamentatio sce anne de pricie joachim

Uxor eius anna. dum lamentaret & lugeret dicens.
Lugeam uiduitatem meam. lugeam & sterili
tatem meam. quia sum sine filiis. Et dum fleret
in oratione sua diceret q̄. Dñe deus iam q̄a filios
non dedisti mihi. adducito etiam. Virum meum

ut quid tulisti ame. Ecce enim iam quinq; finisl
fluxerit qđ uirum non uideo. & nescio ubi eum q̃rā
qđ si mortuum scirem. sepultam eum agerem. Et dū
nimis ploraret. descendit murricidiario domus
sue. Et dum ambularet eleuauit oculos ad celum.
& pspexit dñm dicens. Dñe đs patrum meorū
exaudi oratōem meam. & reuertere me. sicut reuertisti
uulturiam sarre. & dedisti ei filium ysaac. ita respice
ancillam tuam. Et cum hec diceret inter lacrimas
uidit nidum passerum in arbore lauri. et ut uidit
affectum matris sue. repleta lacrimis uehemēter inge
muit. Et exclamauit ad dominū dix. Heu me dñe
que mat me genuit. uel q̃s uentr me portauit. Quia
ego misera qđ in maledictōe nata sum. & in improperium fi
lijs isrl. Et spreuerūt me. & abiecerūt de templo dñi
di mei. Heu me. cui assimulata sum ego. Non poru
i assimulari auis celi. Quia & uolatilia celi natos habēt
& in cōspectu tuo sunt semp. & suis uocib; te benedicūt
Heu me. cui assimulata sum ego. Bestijs dixit. Sed & q
ille multiplicant. & uiuūt ante faciem tuam. & te dñe
benedicūt. Heu me. cui similis facta sum. Aquis
maris. ait dixit fluminibus. Nam & aque oēs habent
fructum in se. & multiplicant ante cōspectum tuū.
& pecus eas te dñe benedicunt. Heu me cui sim

lam sum ego. Nunc tre. Nam q̄ tria p̄fert germ̄ suū arboref fructiferas tēply suis. succedentes & exultantes ante cōspectum tuum. q̄ tria te glorificat dñe. Cum ḡ ita insapientia tua cuncta fecerit. revelare tandem q̄e ad confundendam & reformandam humanam genis malitiam. p̄cibꝰ aduocatis benedictis. hil & omnibꝰ p̄fectis. Et ecce rursum emisit uocem cum fletu & dic. Dñe ds omnps. q̄ omni creature tue donasti ferum. q̄ bestijs & iumentis. q̄ reptilibꝰ & piscibꝰ. q̄ uolucribꝰ. omnis enim sup filijs gaudet me autē solam a tenugnitatis tue donis excludit. Ego; tibi dñe omnia possibilia sunt. Noe tantum te attineat ut m̄ p̄pitius sis. Tu dñe nosti q̄a aduocatō cōuentōis mee hoc nouū. ut si m̄ dedisset filium aut filiam. obtulisse eum tibi intēpto sēo tuo. Et dum hec diceret. subito affatum est. Quare angelꝰ dñi dicens ei. Anna noli timere. exaudiuit dñs oratōem tuā. & annuit petitōi tue. qm̄ in cōsilio dei e. germ̄ tuum. q̄ quod ex te natum fuerit dabit in admiratōem omnibꝰ sēis. & dilatabit semē tuū in immensa tua usq; infinem. Et cum hec diceret. ad oculos eius elapsus est. Anna autē timens eo quod uidisset talem uirtutem. ingressa cubiculum suum iacuit se in lectulum suum quasi mortua. Mane autē pauore p̄territa. tota die & nocte cum timore in oratōe p̄mansit. Post hec uocauit ad se iuuenem famulam suam. & dicit ei. Vade ne me uidueam

habentem animam in angustia summa ru nec mg̃
ti ad me uoluisti. Tunc illa in murmure cõsa. respon
dit. dñe. Si cõclusit dñs uterum tuum. et uterum tuũ
ne aperiat. ego tibi quid tua facta. Hec audiens
anna ampli⁹ fleuit.

Ipso aũt tẽpe apparuit q̃dam iuuenis int̃ mon
tes ubi ioachim pascebat greges suas. et dic̃ ei. Q̃
re non reuerteris ad uxorem tuam. Et respondit jo
achim. Per uiginti annos habui eam. nunc aũt q̃a
noluit dñs dare mihi ex ea filios. cum uerecundia exiui de
templo dñi. Ut quid reuertar ad eam. Semel erectus sum.
Jam hic in ero cum ouib⁹ meis. q̃m diu me uoluerit
deus uidere. Per manus aũt puerorũ meorũ pauperib⁹
et uidue. et orfanis. et colentib⁹ dñm pascet suas ouis
tuam. Respondit ei iuuenis ille dicens. Angl⁹ dñi
sum ego qui apparui hodie flenti et oranti uxori tue
et cõsolatus sum eam. q̃ pt̃ sciat. ex semine tuo esse
posse eam filiam. Hec erit tẽplũ dñi. et ipse ses requiescet
in ea. et erit beatitudo ei⁹ super omnes feminas sctas. et ta
lis ac tanta erit. ut nullis non fuit ante eam ulla. Nec et p̃
eam non erit similis ei. ita ut nullus dicat. q̃ fu
it talis aliquando ante eam. Descende ergo de monti
bus. et reuertere ad conjugem tuam. et inuenies eam in u
tero habere. Exultauit enim dñs sem in illa. et fecit ei
mare benedictionis esse. Et joachim adorauit et dixit...

Benedictus dñs dñs dñs qui non derelinquit ser
uos suos. & ruit ꝑ omnem sumulum suum in an
gustijs ꝓpssuris. ꝙ ꝓpter speraret in eum.
Et gaudio plenus. dixit ad angm. Si inuenj gr̃
tiam coram te. ingrediar mortalium mtalnacu
lo. & sedemus vndis seruum tuum. Dixit ei ange
lus. Volo facere seruꝰ tuum. & conteriuum. uni
us enim dñi sumus seru. Nam cibꝫ nr̃s & potus
usibilis est qui ab nullo mortalꝫ uidẽi
non potest. Ego uolo hoc non rogeꝰ ut maneam in
tabnaculo tuo & quod m̃ eras datur. offeꝝ holocau
stum dño. Tunc joachym tollens agnum immacula
tu. dixit ad angm. Hoc ego non ꝓmittere. n̄ tua justi
o daret m̃ ꝓmissionis offerendi. Dixit ei angs. Nec
ego te ad offerendu hortarer. n̄ uoluntatem d̃ in hoc
hanc cognouissem. Scitum est enim ut dño offerrꝰ
sacrificium. simul cum odore suauissimo sacrificij. qꝫ
infimo cõditus ꝓcerꝰ angelos. Tunc joachym cecidit
in faciem suam. & iacuit ab hora diei sexta. usqꝫ ad
uesperum. Venerunt ei pueri & mercennarij eius. ne
cientes quid tante cõgressꝫ. expauerunt. Putantes
putabant enim quod ipse se uellet interficere. uxor au
tem uenerunt eum. Quibꝫ cum narrassꝫ quod uidẽrat.
stupore nimio & admiratione impulsi. hortabantur
eum ꝙ sine mora jussioni angli obediret. Nichꝫ uelo

ad suam coniugem remearet.

Cumq; nutans cogitaret Joachim ut rediret? & animo suo distineret hoc? contigit ut sopore teneret. Ecce ut qui ei apparuerat vigilanti? apparuit in somno dicens. Ego sum angelus. qui tibi datus sum a deo custos. Descende ad animam securus et vade ad animam. quia mee ores fecistis tu & uxor tua in conspectu altissimi recepte sunt. et tale vobis datum est ger men. quale nunquam abinitio neq; prophete neq; iusti habuerit? sed neq; habitur? quis erit. Cumq; vigilaret? vocauit omnes gregarios suos? & indicauit eis somnium suum. At illi admirati sunt dum? & dixerit ei. Vide ne iam contempnas angelum dei? sed surge & profectam? et lento gradu pascentes eamus. Vocans quoq; Joachim pastores suos? dicit eis. Adducite mihi decem agnos immaculatos? quos offeram deo. Iterum vocans pastores eorum? dic. Adducite mihi duodecim vitulos sagmatos habentes aluos immaculatos. hi erunt sacerdotum dni? & seniores qui seruiunt deo. Vocauit etiam pastores capre? dicens eis. Adducite etiam mihi vos centum hedos capre. hi erunt in expiationem omni populo. Vocans autem ad se pastor? dicit ei. Adduc mihi etiam ducem ouium meaum immaculatum? in q; posit esse character. Hic erit antistes gregum mearum.

et dux pcedentium ouium inuene. Et uitulum pmi
tiuum singularem immaculatū. Hic erit m oblatione
deo altissimo. Adduxerunt q pastores pmytos gre
ges. Et ecce aries inter pmytos erat greges. dux om
nium gregum. Simulq; q pastores sequentes eos. Cumq;
pdies triginta ambulassent.

Apparuit anne instanti oratōi angls dñi dicens.
Anna uade ad portam que uocatur aurea. hoc
curre uiro tuo. quia ecce uenit ioachim. cum gregi
bz suis hodie. Tunc anna pcessit festinanter cum
puellis suis. et cepit stans in ipa porta orare et flere
diuturnis exspectans. Eleuans ad oculos. cum jam
longa exspectatōe defecisset. uidit joachim uenientē
cū pecudibz suis. et curens suspendit se collo eius
et agens gias dño osculata est eum cū lacrimis dicēs.
Nunc scio et certa sum. quia dns benedixit me. et ab
stulit anne imperitum hominum. Ecce enim que
eram uidua. jam non sum uidua. De eram ste
rilis. ecce concepi. Et joachim dixit. Altissimo gras
ias actum est ad gaudium magnum omnibz nobis
et affinibz eor. jam ut uidisti tua dilecta. de ista semina g
tulabit. Introiuit q joachim in domū suam. et
requieuit pma die. Postera ad die. sumens munera
sua. pcessit ad templum dñi. dicens mihi se. Si
m spiritus est dns. ostendet sacerdoti. dabitq; dns

signum. ⁊ nomen fanet in. Oppulit g̃ muta sua. et
intendebat in ore sacdotis. Ascenditq; ad altare
dñi. ⁊ non muenit sacdos in eo peccatum. Et joachi
tue. Nunc sco qm̃ dñs deus meus ppitius est mi. ⁊ in
dulsit m̃i omne peccatum meum. Descenditq; justificat⁹
de templo dñi in domum suam. De natiuitate bte marie vgis

Cum aũ consummati dies m̃ses nouem. accepit an
ne. peperit filiam. Transactis q; septem dieb⁹ la
uit puerpus sua solempnitatem. ⁊ purificata infanta tute
tatem lactis. ⁊ mutauit omem plebem sacdotũ. ⁊ ob
nes seruientes altario dñi. omis q; maiores natu erãt ad
nominata puelle in domo suo. Joachim aũ respexit ꝑ
altissimum dicens. Dne deus patrum nr̃or qui absolui
ti a me opprobrium hominũ. qui arguisti defectus. ⁊ cau
sas mugrum peccatorũ. tu da nom̃ puelle huius deo.
Et accesserunt omis ad epulas. Et sudno epulantib⁹ ne
dum erat uox de celo dicens. Joachim joachim. Anna
significatum est nom̃ tue puelle huius. a dño deo altis
simo. Et obstupuit omis turba que audiebat. ⁊ una uo
ce omis respondentes dixerunt. Amen. Et expleta solempnitate
discesserunt cum gaudio. gras agentes deo.

Puella aũ ampliabat. Cum aũ facta esset trium
ser. posuit eam mat̃ eius sup̃ terram. ut videret
si foret posset stare. Et fecit ꝑ septem passus. vii. et
uenit ad sinu matris sue. Tunc rapuit eam ama.

averta dicens. Vnus dns ds mꝰ. qua non ambu
labis uterius? donec ꝓducam te mꝰ ꝑ dñm.
Et fecit scificationem anna mdomum suam. cōmu
ne aūt omē. ꝙ omēm exactionem ꝓhibuit ēmlire ꝑeam
vocauitq; ad se filias hebreoꝝ immaculatas? ꝙ actio
calut eam. Factus est uero ꝑmus annus infantie et
fecerunt natalem suū. Joachim ꝙ mater ei magnifi
ce? immolauerunt q; uerum in die illa omēs ꝑncipes sa
cerdotum? ꝙ scribe ꝙ senores ꝑlebis? et obtulit ioachi
puellam sacerdotibꝰ? ꝙ benedixerunt eam dicentes. Ds
patrum nrōꝝ. benedic puellam istam. quemadmodū
dedisti ei nōīa. nomina sua mternum. Benedic
eam nouissima atq; suꝑna benedictiōe. q; non ꝑcessit
successorem q; non est habita ꝑ omnibus natiōes. Et re
sponderunt oēs. amen. Et suscepit illam mater ei
ꝙ obtulit ei mamillam suam. ꝙ texuit illam? fecit
canticum hoc dño dicens. Cantabo nunc canticū
sem dño ds meo? qui uisitauit me. ꝙ abstulit a
me ꝓperium oīm inimicoꝝ meoꝝ. q; dedit
mi dns singularem unitatem substantie mee? nun
q; locupletē ante conspectum suū. Quis nunciabit
rubem q; filijs isrl. quia lactat anna. audite au
dite xii tribꝰ israhel? date laudem. confitemini dño
nomini dñi. qa misertus est mi. ꝙ uisitauit me. ꝙ
peperi. ꝙ lacto natam mi. ꝙ lac meum habundat.

& sum mat̃ que eram sine filys. Hec m̃ nata filia
in multa multum cõsumauit numerum. Posuit q̃ eã
in sciario domus sue. & erubescam in dño. passit fouis
& gloriosa ministrauit sacerdotib; & oñi plebi. Consuma
ta aũ cena. gñs agentes dñi isti. discesserunt unusq;
in domo ppria sua. Sacdos ũ & oñs mercuentes dñm
bierunt in tẽplũ dñi. Puelle aũ eius augebantur
per mses. & cõualescebat. Explicit de puritate mariæ incipit

Facta aũ vima. dix̃ joachim ad annam. Ponam
puellam istam in tẽplo dñi. & reddamus uo
tum nrm. quoꝺ ꝓmisimus dño. ne forte mittat
ad nos dñs. & non erit acceptabile munus nrm.
Dixit ei anna. Sustineamus ad huc unũ annũ
ut sit trima. et tunc ponam eam in tẽplo dñi. ne
videat patrem aut matrem. Iste enim mos tunc e
rat filiox isrl. Ex occasione accepta judei contra sal
uatorem. sicut cuncta que ei nocuo seruierat. ita et
hoc deprehendentes non sunt mora curauerũt. Dix̃ aũ
joachi. Fiat. sic fiat. Et factus ẽ trius annus infa
tis. & placuit anne filiam suam ygiam. Dix̃
q̃ joachim. Vocemus filias hebreox immaculatas
& accipiam̃ singlẽ. singlas lucentes & luceñ aĩ pu
ellam. ut intendat in lucẽ sacularium. ne se cõu
tat retrorsum. & infirmet̃ animus eius in tẽplo
dñi. Et fecerunt sic. Q̃ abiit simul joachim & an

na uxor eius ad templū dñi. & offerunt pro nobis hostias dño &
tulerunt infantulam suam mariam. Qm̃ suscepit
eam sacerdos de manibus matris. osculatus est eam.
Benedixq; eam dicens. Benedic̃ te deus dis. & magnifica-
bo nomen tuum. in omnibus nationibus. In nouissimis
annis manifestabo tibi. notum fanet sup te salutare
suum filijs israel. Et posuit eam sup tertium gra-
dum altaris dei. Inuisitq; deus gratiam suam in
illam. ita ut quindecim gradus templi cursim ascen-
deret. & penitus p se non respiceret. neq; ut solent
infantes parentes respicere. In quo facto omnis stupor
tenebat. ita ut ipi pontifices templi mirarent. Hec
autem repleta spu scō. in cōspectu omnium dixit.
Dñs deus exercituū memoratus est tibi sc̃a sua. & sa-
nauit populum suum in sanctificatione sc̃a sua. ut gen-
tes que insurgebant in nos humiliet. & cōuertat ad
se cor eoz. Aperuit autem oras pcatoz nras. & exclu-
sit a nobis. insultationes inimicoz nrōz. Sterilis
mulier facta est. & genuit matrē exultatiōis. & lēti-
tiam in israel. Quae potest offerre munera deo. & no
potest impedire munera mei. Dñs enim amator
eos amet. & det in gaudiū sempiternum.

Hunc tulerunt mariam in omnibus annum
uigilijs que die noctuq; in dei laudibus p
manebant. & erat in admiratione. quia cum

cet tenum amor. ita manus gressu ambulabat. pfectissime loquebat. & in dñi laudibus studebat. ut non putaret infantula ee. set magna & orationi insistens. erat qi iam xi. annor impplo dñi. & sicut solita merabatur. ab atripetur cibum de manu angli. Refecte dehinc & subito fanes eius ut uix ponderet in manu. Ni tum q̃sq̃m mirande. Insistebat enim lamficõ. ita ut nullateñ uniq̃ facẽ non [illegible] poterant. ppter inmensitate applicabat [illegible]. Hanc aũ reglam sibi ipa statuerat. ut a prima hora diei. usque ad horam tertiam. lectõi & orationi insisteret. A tria uero usq̃ ad nonam. textui se in ope occuparet. A nona aũ hora. iterum ab oratõe non recedẽ. donec ei dñs angls appariusset. de cuius manu escam acciperet. Et melius ang̃ mei. in dñi laudibus ꝑmanent. ita mei amorem ꝑficiat. Denq̃ cũ uideret suas matres ágmis. in dñi laudibus agẽ. Decernunt se lo nimio ventare. & agere ut in uigiliis inuenirent ꝑfectiores. In sapientia legis dei eruditiores. in humilitate deuotiores. In carminibus dauticis elegantiores. In karitate gnosticis. In puritate pfectiores. Erat enim constans & in mobilis. & que conducebant ad meliora ꝑficere. Hanc insolentiam nullus unquam. Hanc maledicentiam nullus unq̃m audiuit. Omnis aũ sermo eius ita erat gñe plenus. ut cognoscerẽ inest lingua semp dñi. In oratõe & inseruitute legis dñi ꝑmanent. erat sollicita

ergā sorāl suas. ne aliqua creat ul' minio quidem sermo
ne peccaret. ne aliqua mrīs exaltaret sonū suum. ne
aliqua mutiosa aut inflens supba curā parel sualer
isteret. Sine intermissione vīdicabat dīn'. ⁊ ne forte ul' in
sua salutatōe a laudibus dī tolleretur. siquis eam tamē sa
lutaret. illa psalutatōe dō gras respondebat. Denīq
ab ea primum erat. ut dum resalutant homines sc̄i. dō
gras dicant. Sca enim que corpe de manu an
gli accipiebat. ipa sola reficiebat. ⁊ ū a pontifice tem
pli acipiebat. pauperib dimittebat. Frequent ū unde
bantur cū ea angli loq'. ⁊ quasi karissime carissimā
ei⁹ op̄ exp̄etabant ei. Siquis aut infirmis. ut salua
fieret tangeret eam. eadem hora salus reddebat ad ei

De annuncia
tōe marie virg⁹
ad joseph

Cūmq; mundā cēlestis unus ex̄ōrabilis
nōie abrahar. obtulit infimi tam pcuniam
pontifici. ut eam filio suo ēlens. uxōē accipet. Ille
hitebat aūt maria hoc a se. dicens. Non potest fieri.
ut ego cognoscam uirum. aut ut cognoscar me.
Dicebant aūt pontifices. ⁊ affines ei⁹. Ds infirmis soli
t. ⁊ impotentes adiuvat. sicut semp fuit in populo di
isr'. Maria ū respondes dicebat est. Ds incassum
ne primo omnium placuit. ⁊ adorat. Nam aī abel
nullus fuit in hominib⁹ iustus. ⁊ ea pollutōe pla
cuit dō munera p̄tulit. q̄ ab illo cui displicuit
nequit̄ occisus est. Duas tam cognas accep

oblatõis & ũginitatis. ꝗa & per innocentiam uitẽ. & in
tua carne nullam aũ mihi pollutionem. Denig & hel
ias. ideo assumptus est. quia cum esset in corpe. carnẽ
suam ũginem custodiuit. Ecce & in templo dei ministri
ab infantia mea. qui scis ideo quia possit esse ũgini
tas. Et ideo statui in corde meo. ut unum penitus
non cognoscam.

Factum est autem ut cũ qrtus decimus annus eam
etatis suscepet. cõsilium fecẽt sacerdotes. occasionem
acceptã. dicentes zacharie sacrdos. Ecce mensis
facta est annos qnquagita. Jam pcõsuetudine multi
bus. in templo tibi morari nõ potest. Ois & famem
de ea. ne forte macules. templum tibi dñi. Et
dixẽ zacharias. Dño erit cura de ea. Et dixerũt
zacharie. Tu pphta eris altissimo tibi. Jmitq; mr in secu
rium tibi & ea puella. & qcũq; modũ tibi reuelatum
fuerit a dño. sic faciemus. Inuento itaq; tali cõsilio
missus est pco. & vocat tribus israel. ut omis die tertia ante
templũ tibi cõuenirent. Cum aũ unusquisq; populus cõ
uenisset. surrexẽ zacharias pontifex & ascendit in altiõ
rem gradus. ut ab omi populo audiri & uideri posset.
facto q magno silentiõ dixẽ. Audite me filii ... israel.
& auribus percipite uba mea. Ex quo templum istud.
a salomone edificatum est. fuerunt in eo regum fi
lie & pphetisse sacerdotum atq pontificũ & magne

ac mirabiles exacterunt. tamen uenientes
ad legitimam etatē. coniugū adepte. uiros
acceperunt. seruate q; primor suor ordinē. diuo pla
cuerunt. a sola uero maria. nouus ordo ageñ
di inuenit est. que primitus do tigrinē se per
manere. Vnde uidet in ut introgatio mā
et responso di agnoscat. an auctoritencia
diuina debeat. Hoc in tabul reby clauicl
feat. q̄ndo ephor applicant. z dim. soluunt. z
uictoriarū compos extitit. Hoc z nos necesse
est faciam. ut dim patrū nōr. placatte gau
deam. placuit g ute seruo omni synagoge.
et nulla est sors a sacerdoty. sup. xii. ebz.
Tunc introuit zacharias in sanctuariū dei
habent. xii. tintinnabula z uestē sacerdo
talē. z oratur sacrificiū do. z extra undente uo
oratione. Apparuit angls dñi dicēs ei. Con
uoca uniuersos uros uestrantes ex tribu
uda. z astant singli uirgas suas. z de quo
signū ostenderit dñs ipi uxorē eam. Tunc
admonuit sūt omnes ex tribu uestra. ut seqñti
die quisq; sine uirge ēet. uenirent z deferent
uirgā in manu sua. Vnde factū ē ut ioseph
piceret alaam de manu sua. sumens q; uir
gam aī uenientes seniores abulet. Et cōueneīt.

unusq; ad sacerdotē ferentes uniquiq; urgā. acq;
tradentes. et accipiens eas sacerdos ab eis in
troiuit in sanctuariū ut interrogaret dñm.
offerensq; sacrificiū oraret. Cumq; expleret
oracionē. dixit ad eū angelus dñi. Intromitte
omnīū urgas tuā scā scōr. & ibi maneant
usq; mane. Precepe eis ut mane neminē ad te
ad recipiendas urgas. Cum receperit unusq;
quisq; urgam suam. & nomine urge ei⁹
dicetur columba. & uolabit ad celos. In cuius
ergo manus urga relicta hoc dederit signū
ipi ede mariam custodiendam. Cum & aūt ut
alta die maturius uenirent uniuersi. ut
admonitu fuant. & ingressus pontifex scā scōr.
fecit oblacionem incensi. Sumens ei⁹ urgas ut
ingaret eas in manib⁹ suis. relicta ioseph ppter
abiectionē sui. ei⁹ illius est sors; Cumq; pduli
set urgas. porrigebat unicuiq; urgam suā.
et non erat signū in eis. ut ex nulla urga
exiret columba. Tunc indutus se abiciebat
pontifex. xii. tanquam abulis sacdotū. & ings
sus scā scōr. incendit sacrificiū. & reuerato fu
dit illis oracionē; Apparuit aūt oranti an
gls dñi. & dixit ei; Illa urgula breuissima
quā hic reliquisti. & p nichilo computasti.

et non cū cēteris ptulit. ḥ cū plata fuit ⁊ reḷ
dita atq; ipa demonstrabit signū qđ loquit
sum ē. Erat aut ḥ uirga ioseph. quā sacdos
reliquerat. eo qđ illū p abiecto habitu ridiculū
iudicarat. ⁊ qm senex erat. quasi nō posset acci
pe eā ipe. s; nec requirē. Cumq; staret ultimꝰ
⁊ humilis. uoce magna p clamauit et ait pontifex dicens. Veni iam ⁊ accipe uirgam
tuā ioseph. qm tu expectaris ad gliam phen
ne incorruptibilitatis; Qui audiens obstu
puit. admirans uerba sacdotis. iam minime
dissimulantis. Postremo aut accessit suāq;
uirgā accepit ioseph. expauescens qđ summus
pontifex. cū clamore tanto eū uocasset. ecce
aut uir extendit manū suā. ⁊ uirgā accepit.
statī signū apparuit. ⁊ ecce columba nive
candidior. speciosa nimis. exiit de uirga io
seph. et sedit sup caput ei; Deinde cū uolu
cans p templi fastigia. celos petiit. Tunc
uniuersi pples congratulabant sem dicentes.
Beat fructus es in senectute tua. qa te ydone
um fecit ds ad apprehendam hereditatem.
Cum aut sacdotes dicent ei. accipe eam. qr
ex omnu tribu tua tu solus. adeo electus
es; Ille uero cepit adorare ⁊ rogare eos. cū

uereeundia dicens quia senex sum: & filios habeo. Vt quid michi ista puella. que minor & neptibz meis? Non illã accipiã. ne fiam in derisum filiis israel. Tunc abiathar pontifex dixit ei. Joseph time deum tuum & mentire que scit darthan & abyron in oreb. Quoniam apta è ten & deglutiunt eos. propter inobedientiam suã. qã deum uoluntatem contẽpserunt. ne ita eueniat & tibi. si forte ẏ qđ tibi a deo iubẽ contẽpsit. Respondit ioseph dicens. Ego quidẽ nõ contempno uoluntatẽ dei. sed uideo enim ero. quousq; in hoc uoluntas dei mihi cognosci possit. qui eam ex filiis meis coniugẽ accipiat. Deus tñ aliquid ex sodalibz eius uirginibz. cũ quibz interim sit. Et respondens abiathar dixit. Virgines qđ ad solacia eius dabuntur. quousq; dies statuti ueniat. in quo eam tu accipias? Non enim potest alio in matrimonio copulari. Tunc ioseph accepit ayaziam. cũ aliis quinq; uirginibz ut essent cum illa in domo.

Erant aũt ibi. Rebecca. Sephora. Susãna. Abigea. & Lachel. quibz datis. & pontificalibz. sericis. & iacinctis. coccum. & bissum. ppã. & linũ. Conuocauit eas sacerdos dicens.

Mittat sortem in conspectu meo quo sciā que te
neat billum aut seriem aut sanctū uestem
purpuram atq; linū ut faciam uela i templū
dñi. Assentiunt q; sortes sub int & abiit se que
uirgo qđ facer. & ut contigit tenendam accipe
purpām sortem & ayaria uestē purpām & abi
erunt. Erat aūt hi eo tempe qñ zacharias ob
mutuit & tes & p eo [illegible] symeon sacds.
quousq; loquetur & zacharias. Ergo dñm ē ut
ayaria tanger purpām tenendā ad uelum
templi dñi. que dum accipet dixerunt ei
uirgines ille, Cum te humilē & ultimā fac
ad purpām meruisti optinē Et hi dicentes
aliaq; usq; ad fatigationē sermonū ceperū
eam reginam uirginū appellare. Quiq; hec
int se agent apparuit subito in medio ear
angls dñi dicens. Non erit hi sermo in fati
gationē mulis si in pbationē ueritatis p
phetar; Expaneruntq; uirgines in aspectu
angli & in uerbis eius & rogabāt eam ut
indulget eis & oraret p illis. Ayaria aūt neuit
purpām ullā & reposuit munda in domo.

De annuntiatione
bte marie virg

Altera aūt die sumens uas abiit uplē aquā
& dū staret iuxta fontem ut urceum impleret
apparuit ei angls dicens, Ave ayaria beata

es tu· quia in mente tua dñs ē habitaclm· qđ
sibi ꝓparasti· ecce uenet lux de celo ut in te
habitet· & ꝑ te uniuerso mundo resplendeat· Jam
thc tua cū ornatū eligitis suis purpuram· in
gllis & ad eam uenies· cui pulchritudo ena
rari non potest· quē uidens maria expauit
& extremuit; dixitq; ad angls; Ne timeas
maria inuenisti enī gram coram ꝺo, coc
pies enī & paries filiū· regē regū· q regnat
in sēla sēlōr· qui non solū in tra impat· sz &
in celis· Cumq; hec audisset maria cogitare
cepit mō se dicens· Num ego capia & pa
riam sicut & ceteꝛe mulieres· Cui respondēs
dixit· Quom fiet istud· qm uirū nō cognos
co· & respondēs angls dixit ei; Non ita
sicut cogitasti paries maria· sz spūs sanct
supueniet in te & uirt altissimi obumbbit
tibi· Ideoq; & qđ nascetur ex te scm· uocabit
filius dei· & erit nom ei ihc; Ipe enī salū
faciet ꝓplm suū a pcis eoꝝ· Ecce elyzabeth
cognata tua· & ipa concepit filiū i senectute
sua· & hic mensis ē sexts illi que uocat
sterilis· quia nō est impossibile apd deum
omne uerbū· Ait dixit maria ad anglm·
Ecce ancilla dñi· ante conspectum eius

fiat voluntas eius in me· secm̃ uerbū tuū· Et discessit ab ea angl̃s· Consūmata ꝙ purpā· portauit sacedon· & būdixit illā sacedos dicens· O omnia būdicta es· & magnificauit eius nomen cunctis in unūsis nacoibꝫ tre· Concepit ꝙ· & ignorabat repleta gaudio· eo qđ eā būdixat sacedos dñi· & ipo ꝙ tempe abuit ad sobrinā suā elisabeth· & pulsauit hostiū eius· Cumq; audisset helysabeth uocē eius· statim que tenebat et manibꝫ· & currēs aperuit ei· & būdixit eam dicēs· Būdicta tu inter mulieres· & būdict fructꝰ uentris tui· Vnde hoc mihi ut mat dñi mei ueniat ad me· Ecce enī ut facta est uox salutationis tue in auribꝫ meis· qđ exultauit in gaudio· Maria ū hec audisset· reuelata est sacramentū· que ei locuta fuerat angl̃s gabriel· & inspiciens in celū dixit· Que sit ego dne· qꝛ unūsi magnificant me· Et dixit· Magnificat anima mea dñm· & exultauit spūs meus in deo salutari meo· Qđ respexit humilitatē ancille sue· & ecce enī que sequunt· Nam ecce enī ap̃ helysabeth mensibꝫ tribꝫ· & de die in die ampliabat uenter eius· & tamen reuisa est in domū suā· & celabat se a filiis yſrl·

Post menses ū sex concepcois eius· cū hoc agentis· Reuisit & ioseph ab oꝓacōe sua in domū

De visitatione bte marie virg ad elizabeth

sua: qz in capharnaũ mansionẽ erat occupat' eo qđ
erat habere ligni: & morat' ibidẽ sinat p menses
viij: & inuenens ancillam pregnantẽ: cor' cont
minat: & posit' in agonia petijt s facẽ: pnens
qz se in tra ploranit amarissime dicens; Dñe
dñe accipe spm meũ: qz melius mihi ẽ mori qm
viuere. Qz exclamans dixit. Quo aspectu adtem
dam ad dñm: aut qualit' rogabo eũ p puella
sta: qm virginẽ eam accepi: de templo dñi dei
mei: & ipm custodiam eam: pnas ne li timeo
aguste: Qs est ille qui in insidiat': & pretẽ
talia audiuit in domũ meã: qui desolauit a vir
ginib: virginẽ meã imaculatã? O dñe lau
dabilẽ est nom tuũ in omnib: tra: tu nosti
dñe qz innocens sum a sanguine eius. Res
ponderunt virgines ille que cũ ea erãt di
centes; Nos sam' qz nr virginit nec retinet
eam: nos sam' qz integritas & virginitas i
ea est: eam imaculatã p seuerantia custodiui
simus: nam semp in ó mansiõe per mansi
cotidie cũ ea angls dñi loquebat': cotidie
de manu angli escam accepit: quom' possit
fieri ut sit aliqđ peccati in illa: Nam si
suspitionẽ nram nec ut panelam habi: ita
gratiam nullus facere potuit: i angls dr;

Respondit ioseph; Ne qđ credulas me ut credā ro
bis dicentib; q; angls dei eam impregnauit. Jā
q hoc potest fieri. Quem cū angls dī impregnat
cōficat. Nulla ibi corrupcio ē. nulla cōtamina
cio. s; diuini uerbi explīo; Ne aū alīqs finat
se anglm ēe. qualiter credi potest ut eam deaper
at. Ad hēc dicens fleuit q; ait; Qua fronte ueniā ad
templū dī. uel qđ dicturus sū sacerdotib; uel
qua fiae uisūs sū eos. Nunqđ ime dīne re
uelabis q; de hystoria. q; cū ceno ad admi
racōnē ante spectū claritatis tue. gīas tibi
agentes. ueniē serpens ad euā. q; inuenies eam
solam. uiolauit illā. q; tīgressa q; mandatū eius.
q; cecidit in corrupcōnē mortis; Ita ne in cōtig
it fratrēs sū. Ne cum loquēs in oracōe cor
dño. leuauit se q; uocans mariam dicat ei;
Maria dilecta dño. ut qđ hī secuta. q; uoluisti
animā tuā infirmā facere. inter filios ysrl.
Ne hī cōmissa que mitta es in templo dei
q; ampliata es. mecū scōr. quam sōs sacdos al
tissimi benedixit. q; omēs sacerdotes eius. q; uni
uerse tribꝰ ysrl. Ne hī dicens ingemuit amare.
q; respiciens ad celū dixit. Dñe tu scis unde
sit hoc opus; Tunc maria repleta lacrimis dix.
Uiuit dns ds meus. q; ignoro ūm sit hī iuuo me

Ro antiqo ioseph timuit valde ⁊ siluit ⁊ cogitare
cepit qđ facē debuisset; Dicebat enī intꝰ se; Si
celauero petrū eius inuenar reūs legi dñi ⁊ si
manifestauo filiū ysrl timeo ne angelicū sit. h
qđ est in utero eius ⁊ inuenar tđens sanguinē in
nocentē in iudicio mortis; Qđ g faciā ⁊ occulte
dimittā eā; Ꝑ dñi h dicens no audiret cogitat nor
apphendit eū. Cumq; ordinat ut nocte surgens
fugeret; ecce in pa nocte apparuit ei angls dñi in
somnis dicens. Joseph ioseph fili dauid ne time
as puellā istā; accipe mariam uxorē tuā; qđ
in ea ē. de spu scō est; Pariet aūt ex utō filiū. et
uocabis nomen eius ihc; hic erit magn ⁊ filius
altissimi uocabit; Ipe enī salūm faciet ppm su
um a pctis eor; Surgens aūt ioseph a somno gās
egit đ suo ysrl. qđ manifestauit ei sacīmentū suū.
⁊ locut est cū iginib; ⁊ narrauit angelic uisū suū
⁊ consolat ⁊ sup eam dicēs; Peccatu qđm suspi
onē aliqm habui de te.

Fdebā est aūt ut hic rumor exiret; qđ angelica es
set granuela; Supuenit aūt annas scriba in
domū ioseph; Quid dixit ei; Quare tam diu
non apparuisti in cōmentu nro; Respondit
ioseph. Quia fatigat sum a uia itinis ⁊ requi
eui pusillū; Ꝑ conuersus se annas intendit

ayariam · ꝛ uidens eam grauidam mirari cepit · ꝛ abi
ens ad sacdotē dixit ei; Beatissime sacdos audi me.
Dicat ei sacdos; Dic sicsi habes qđ dicas · Respon
dit annas dicens · Joseph aũ testimoniũ phibes
mihi gessit nimis · Dicat ei sacdos; Qđ tale cõ
misit · Respondit; Ayariam uirginẽ quã acce
pit de templo dñi custodiendã uolauit · ꝛ fu
ratus ē nupcias eius · ꝛ non fecit notã filiis
ysrl; Dicat ei sacdos · Joseph h nõ fecit · inuerecũ
dabile est enim h qđ dicas · Respondit annas · Mit
te ministros in domũ eius · ꝛ inuenies eã gra
uidam; Abeuntes g̃ ministri · in domũ ioseph
inuenerũt eam sicut annas dixerat · eduxerũt
q̃ eam ad templũ dñi · ꝛ steterũt ante sacdo
tẽ · ꝛ uniuersos maiores natu · ꝛ uniuersũ pplm
synagoge adunauit; Jam ꝛ ioseph compre
hendentes pduxerũt ad pontificẽ · Qui una
cũ sacdotib̃ exprobrabat ei dicens; Ve qđ fra
udasti nupcias tante ꝛ talis uirginis · quã
angli sicut columbã in templo dñi nutrierunt
que uirũ nunq̃m uel nide uoluit · que i lege
dñi eruditionẽ optimã habuit · Tu aũt nul
li uiolentiam fecisti · illa hodie uirgo est ꝑ
seuerauit; Joseph aũ deuotabat se · iurans qđ
nunq̃m eã tetigisset; Qđ audiens in ayariã

sacerdos dicat ei; Quare hi fecisti? Qui tecum sum
ut humiliares animam tuam? O ayaria que nutri
es in templo dei. que accepisti escam de manu an
geli. et uestisti ymnum dei. quare hi fecisti? Qui lac
mat? ppter illam et per illam tocius uidiam filios israel.
Cantu autem uidet omnis intendentes in damnationem
ayarie; Stans aut ayaria in medio. intuens
celum ingemuit cum fletu et ait; Domine deus omnis
quam munda sum ante conspectum eius et mascula non
cognoui; Tu scis omnia domine deus meus. Ecce enim ad
hoc in medio. cum humiliare. quia tues cognitor
occultor et secretor. qui scis omnia ante gene
rationem hominum. qui retribuis unicuique secun
opus suum; Tu nosti domine quia sine causa adducta
sum in iudicio. et ecce omnes intuentes. sustinentes
damnationem meam. Respice de celis et inde hu
militatem meam. et redde aduocantibus in sine cau
sa. quod nichil hoc commisi; Principes aut sacer
dotum dixerunt ad ioseph; Qui est hic qui inuenit
uirginem accepisti puellam custodiendam in domum
tuam. et ecce grauida est; Respondit ioseph di
cens; Dominus deus. quam munda sum ab ea; Dicat
illi sacedos; Nolo per mendacium inuocare dominum.
quia deus uerax est. et; potius dic nobis ueritatem;
Quare es cum impetas eius. et non fecisti notum

filius ysrl. nec; uoluit inclinare caput suū sub manu omnīpotis dī. ut benediceret senī tuū. Redde igit nunc mariam uirginē. sicut eam accepisti de templo dñi dī. Hoc audito ioseph siluit; celebat enī sacramentū. qđ ei tcm fiebat. p gabelem angelm dī. et intuens in celū gīas agebat; Veniat illi abiathar pontifex; Viuit dns. qm̄ nō finā uos portare aqm̄ pbationis dn̄i. ut dū bibitis. appareat peccm nrm. Precepit ig̃ & peruenerūt de scūario ydriam. quā dedit moy. sec filiul ysrl. habens aquā de q̄ supra est in lege dn̄i; Hec est aqua. que manifestat peccatores; Quā siquis grustasset mendaciū. dabat dns signū in facie eius. & tumorē in dextō femore eius. Tunc congregata est omnis multitudo filioꝝ ysrl. absq; uirginō. & adducta est etiā maria ad templum dn̄i; Q̄ flentes sacerdotes & parentes ei. & affines. dicebant ad ioachim; Confite sacerdotibꝫ peccm tuū. que eras sicut columba in templo dī. & accipiebas cibū de manu angli. Vocat est ig̃ ioseph ad altare ihū xp̄i. & data est ei aqua pbationis; Quam cū bibet securus. & gustasset altare sepcies. nullū aliq̄m peccī signū apparuit in eo. Tūc sanctificauerūt eū oēs sacerdotes. & minist̄ una cum pplo dicentes; Beat⁹ est⁹. qm̄ non est in te inuidia reatus; Simulq; uocantes ioachim. dixerūt ei

Tuquam circulationē adferre potes · aut qđ mai
signū apparebit inte · qm̄ hi qđ te petierūt · accepe
uenies mu · Hoc solum a te requirim⁹ qr̄ iosep
munclar ē; Confitere; Quis est qui decepit te ·
Heliud est · ut tua hi confessio patat · quā un dei
dans signū in faciem tuā · in medio ppli te ma
nifestet · Tunc cyaria constanter & intrepide dic̄;
Si est in me aliqua pollutio · aut aliqđ peccatī ·
si sint in me aliqua concupiscencia · deregat me
deus in conspectu omniū ppl̄or · ut possim me
mundare ab omnib; · ad emendationis exemplū;
Et accedens ad altare dñi · accepit aquā pbatio
nis animo secura dicens · Jam secura & hilaris ·
accedo ad aquam illā nerām · Et cū gustasset ·
& species cognouisset · non sinu inuentū neq; signi ·
neq; uestigiū alicui⁹ pctī in ea; Stans aut coram
omnib; · hos sermones fert diuisse; Aqua nulla ·
aqua nera · aqua bona & amabilis · que angus
pectantes · innocentes ut a morte libas · aqua
adiuuet mee · aqua pura & sine macula · et
locundus potus in me · calte purgauerās · et in
maculate concepcionis gras ago; Aqua phem
bñdico te · ego mat̄ que cū urgo · qm̄ signū di
uelseruarī est mihi · baptismū lucis · Hec ut cū
diuisset · splendor subito apparuit in faciem eius ·

et nullatis cuiꝰ mutatꝰ est ita ut in eā nō potuisset intendē filij ysrl

Tunc omnes pncipes ppli videntes pulchritudinē eius mutata p̄ spiritu reliquerūt. et cepe runt videntes concepti uentꝰ uaria intꝰ se loquacitate turbari; Alij dicebant h̄ ad sanitatē. alij ad malam conscientiā accusabant; Tunc ayarua uidēs sūl pitionē ppli non ex integrō fuisse purgatā. uoce clara omnibꝫ audientibꝫ dixit; Viuit dns ds ado nay cui seruitiū in cui conspectu adhuc qm̄ uiri nunqm̄ cognoui ab ineunte etate mea. s; nec cognoscā. qz in fine mea h̄ ante desinam. et h̄ deo meo notū fecī ab infancia mea. ut in ipa qua me creauit integritate p̄manecā. in quo confido. ipi debeo soli uide. sibi soli seruire. qm̄ dñs uno. sine pollutione; Tunc omēs osculabant genua eius et rogabant eā. ut daret malis suspitionibꝫ cor indulgenciā; Surrit autꝫ sacdos ad ioseph; Dns te iustificauit. pariet enī in te iusticia; Similit et ayarie dixit; Ayarua te altissimꝫ iustificauit et constat inte ueritas et uuꝰ dī; Nunc autꝫ qm̄ dñs qui est cognitor occultor ostendit in uobis integrū ueritatē. et auferat a uob falsū crimen. nec ego uos iudico; Et magnificauit ayariam totius ppls. et deliuerꝫ eam sacdos

et ꝓcipes ꝑpli · ⁊ uirgines cū exultacōe ⁊ gaudio
usq; in domū suā · clamantes ⁊ dicentes; Sit no
men dñi benedictū · q; manifestauit ueritatem su
am uniuerse plebi ysrl · De natiuitate xpi dñi mi-
Julius aūt diebꝫ erat edictū a cesare augusto
ut ꝓfiteret̄ unusquisq; ꝓpriam in patriam suā ·
⁊ descripcionē faceret omnium suor · tam de ipo qm
de coniugib; suis · ⁊ filiis · seruis q; ⁊ ancillis suis ·
s; ⁊ ꝑdia ⁊ pecora · ⁊ debitā ꝑ pecuniā ⁊ stipel
lectilem domui sue deliguaret̄ · ut oēs in locis su
is in quib; nati q̄s fuat reuerterent̄ · ⁊ cēsui ac
tibuta prestarent; Igit̄ dū h̄ fieret̄ ꝓcepto · in
mutatam uideam sub ꝓside syrie cirino · ioseph
qui erat faber · qui ante noab uocabat̄ · necesse
fuit ut ꝓficisceret̄ ad bethleem cū filius suis · ⁊
agaziam ꝑ desponsatā de templo dñi accepet ·
eo q̄d esset ioseph ⁊ agaria de tribu iuda ⁊ d̄ paīa dō;
Dum g̃ iter facerent ꝓ uiam · dixit agaria ad io
seph; Video ante me duos ꝑplos · unū flentē ·
⁊ alium gaudentē; Cui respondes ioseph dixit ei;
Sede in uuncto · ⁊ noli michi uerba supflua loq;
Tunc apparuit ante eos puer speciosus · indu
tus uestē splendidā · dicens ad ioseph; Quare
dixisti uerba ee supflua · de duobꝫ ꝑplis q̄s au
disti · Jam ꝑplm uideor flentē uidi · quia

q[uia] recellit a dō gencū aū pplm gaudentē respicit
quia accellit ad clim scdm qđ promisit dñs patrib; nris
habrahe ysaac & iacob; Temp eū aduenit ut in
semine abrahe bñdicto omnib; gentib; t̄bnāt;
Ꝑ hec dicens ab oculis eoꝝ ablatus est.

Ioseph aū pcessit in cuuctatem; Mariam aūt
reliq[uam] cum symeone filio suo eo qđ eēt pregnās
& tardius ambularet; Jugressusq; bethleem pa-
am suā stans in media cuitate dixit; Jō est
aliud multū nli quis diligat suā cuitatē ipā
eū est unusquisq; hominū requies ut in sua
tribu quis requiescat; Ego aū post multū temp
te uideo bethleem bona dom dō regis & pphetā;
Ꝑ aranens uidit unū stabulū singlariē & ait;
Juisto loco oportet me diuertē; Cū uidet
in exceptoriū ee pegnoꝝ; Ingressi eū ancq; hospi
cium est hī ancq; diuisoriū ubi requiescō possim;
Ꝑ circūspiciēs eū dixit; Mystica quide habita
co est; ſ; paupib; aptū plectum q[uam] remota ē a cla
moribz hominū ut nō possit nocere mulieri
parturienti; Justaq; in isto loco necesse ē me req
escē cū omnib; meis; Cumq; hī dicet ecce sol
& vesperit ad uiā & ecce adpropiantes uidebāt
anaziā aū symeone; Cum g pruenisset ad eū dix
it ioseph; Fili symeon q[uare] tarde uenisti Ꝑ respō-

Symeon ego enim dñe pat̃. moram fecisset ayaria.
eo quod ꝑ ḡuela. ⁊ sepius ī ua paulabat ⁊ re
frigabat̃; Jam semp ego sollicitudinē habui
in ua. ne occuparet eam part̃. Sz ago altissimo
gr̃as. qz dedit ei sustẽncā; Jam q̃ntū suspicor.
⁊ sicut ipa refert. iam part̃ ei ꝑrimi ẽ; Vt aī hec
diceret. ullus sterc uimentū. ⁊ descendit de a
numalu ayaria; Tunc dixit ioseph ayarie; filiu
ola. multū laborasti ꝓpt̃ me; Ingredere itaq; ⁊ ad
hibe ẽ diligencā; Tu aũ symeon affer aquā et
lava pedes eius. ⁊ dabis ei cibū. ne quid aliud
op̃ habuit. sic sicut deliḋat anima ei; Erat ḡ sy
meon qñ uisit pat̃ ei. dixitq; eam ī spelunca.
que iuxt̃ erat in ingressu ayarie cepit. ⁊ q̃si hora
vi. uixit; Jpa aũ penit̃ nō cessabat. q; semp in
tra se gr̃as agebat; Symeon aũ dixit pat̃ suo;
Pat̃ qre ẽ puram qñ patit̃ h puella. qz omni
hora int̃ semetipam loq̃t̃. dixit ut ioseph; Non
potest tecū loq̃. eo qñ falla sit de ua. ideo secū
loquit̃; Gr̃as aũ agit; Vt accedes ad eā dixit.
Leua te dña filia. ascende ī gr̃atū. ⁊ requiesce;
Et h duces. egressus est foras; Vt post pusillū symeon
secut̃ eū dixit; Festina dñe pat̃ ueni celeri.
qz vocat te ayaria; Valde enī te desiḋat; Puto
enī. qz pat̃ ei ꝑ. Dic̃ ei ioseph. Ego ñ ab ea discedo;

Tu aũ uade celeriꝰ. ut uenies ingredẽ auritaꝫ
& inquire obstetrĩ que intrat ad puellã. qa
multũ pdest obstetrix mulieri parturienti. Respõd
ysmeon dicens; Ego in hac auritate ignor. sũ.
quom pollũ obstetricem inuenire; audi me
tñe pat; Tu ao & cert sũ qz tñũ ẽ cura de ea. &
ipe dabit ei obstetrĩ & mercem. & omnia quecũq;
necessaria sũt ei; Cumq; hec loquẽt. ecce puella
uenerat cũ carpentu. in qua sonit ei erat mulie
ribz parturientibz. & itaue cepit; Cũ g uidisset
eã mirari sũt. dixitq; ad eã ioseph; Filiola quo
natus cũ carpentu ista. Puella respondit; Dñus
me magra mea ad istũ locũ. qz uenit ad eã nunc
nũ. cũ magna festinatiõe dicẽs ei; Veni celeriꝰ ut
ypsi nouũ partũ. qz puella parturit pmũ par
tũ; Et audiens magra mea pmisit me ante se;
Jam & ipa ecce sequit me; Respiciẽs ũ ioseph
uidit eã uenientẽ. & abiit obuiã ei. salutauit
que sũ qz se inuicẽ; Et dixit illi obstetrix; Ubi
natus. Que respondit; Obstetrĩ hebreã quero;
Dixit ei mulier; Tu ex ysrl es. Et ioseph ait;
Etiã; Et ysrl sũ ego; Dixit ad eũ mulier; Que
ẽ puella q parturit in hac spelunca. Et ioseph
ait; Uxor mea que mihi desponsata &. que mihi
templo dñi; Dixit ei obstetrix; Non ẽ tua uxor;

Ait ioseph; in desponsata ē: s; cōceptū hr de spu
sō; Dicat nū obstetr; Hqđ dicas uerū ⁊ Dicat ei
ioseph; Vem ⁊ uide; Et intrāuerūt i spelunca; ⁊ uīđ q;
et ioseph; Vade ulsra ayariā; Et ecce ulli; intus i
intrōitu spelunca tenebr: eo qđ lux magna re
splendebat in ca: que nō deficit neq; in die neq; p
noctē. qm̄diu ibi ayaria manſit; ⁊ uīđ g; ioseph
ayarie; Ecce zabelem obstetrē adducta: ē: q ecce
foris stat ante spelunca: que p splendore nimio
huc intrare nō audet. ⁊ eā porrexit; Audites hoc
ayaria slibrsit; Cui dix ioseph; Noli subridē
s; cautā esto. uenio eā nō inspiciat te: ne for
te indigeas medicina; Et ingressa est eā intrare ad
le: ⁊ stare cepit ante eam;

Cumq; p horarū spaciū pmisset; se ayariase
tari: exclamauit obstetrix uoce magna ⁊ dix;
Vne ds magne miserē. qm̄ hi nūq̄m ⁊ audiui
adhuc ⁊ uisū est: s; neq; i suspicionē habitā.
ut mammille plene sint lacte: ⁊ nat' masculū sua
matrē uirginē ostendat; Nulla pollutio sanguī
nis fuit ⁊ in nascente: nullus dolor in parturien
te apparuit; Virgo cōcepit virgo pepit: ⁊ postea
quā pepit virgo pmanet; Cumq; tardaret ob
stetrix in spelunca: intrauit ioseph; Occurrit q;
illi obstetrix: ⁊ ptulerunt ambo foris: inuenerūtq;

symeonem stantē: ⁊ interrogauit eā symeon dicens:
Vnā: quid agit de puella: Potest aliquā spē uite
habe: Dicat illi obstetr: Quid dicas homo: Relide
⁊ narrabo t rem admirabilē: Qui eleuans oculos ad
celū obstetr: clara uoce dixit: Pat omnipotens: q̄d ē hoc
uidi tale miraculū in q̄ stupeo: Quia fiat opus mei
q: digna fui unde uēa tua sanctificatio: ut illa hora p
pares animā tuā: huc uenire ⁊ unde mundus lu
mē: cito: dne: Quo facta: q̄n possū euadere q̄ uidi: Dicat ei symeon: Rogo te: ut q̄d uelocius īcipias
mi: Dō illi obstetr: Nō te latebit h̄ res: q: multa
bonor ē: Itaq: intende i tuba mea: ⁊ i corde tuo re
tine: Cū audisset ad puellā ispicientes unum eā ti
mētes simili habentes: ⁊ ridentes i celū: ⁊ secū loquen
tes: Ego ut suspicor: q: orabat: ⁊ benedicebat altissi
mū: Cū ḡ uenissent ad eā: dixi ei: filia dic nobis
aliquē dolorē sentis: aut aliqs loc membror tuor
tenet dolor: Illa aūt qsi ē mecū: ⁊ sicut
soleta per ita immobil permanebat i celū intendēs:
In illa hora recēcuerūt omnia silentia maximo
ā timore: Jam ⁊ nemus cessauerūt nō flantes
flatū suū: neq: aliqs ex folijs arbor mot ē: nec
aqrū sonus audit ē: nec mouerūt se fluminū
nec maris fluctuat erat: ⁊ omnia aqrū nascen
cia siluerūt nec hominū uox sonuit: ⁊ erat silen

cū magnō; ¶ Jam ꝫ ipe ꝑs cellauit ab ea hora ab
aglitate cursus; ꝙ ensire horaꝝ pene ⁊ñ ierāt.
omnia cū timore magno siluerāt; ¶ Stupenda nos
ꝓspectantes adiuentū altitudis ⁊mi nū sc̄oꝝ;
Cum ꝯ adꝑrmauit hora; ꝓcessit iuꝝ di pal̄a;
Qꝫ stās puella ītuēs in celū ⁊ nuea fēa ē; Jam
eā ꝓcedebat ⁊mi bonor; ⁊ū ꝙ ꝓcessit; lux ad
orauit eū quē se uidit emā; ¶ Erat aū ipe ī stans
solū ꝯ ceū fulgēs uehemēt mundꝫ ⁊ iocundissimū ī
respectu; qm totū par pacans solus apparuit; ¶ In
tra hora q̄ nat ÷ audita ē uox multor ītus
bꝫ una uoce dicentiū am; Qꝫ ipa lux q̄ nata ÷
multiplicata ÷ ⁊ de claritate luminis sui solus
lum obscurauit ⁊ repleta ÷ h spelunca luīe clare
cū odore suauissimo; ¶ Sic aū nata ÷ h lux quēad
modū ros q̄ de celo descendit sup tra; ¶ Ja odor
mr sup omnē odorē ungentor fragrat; ¶ Ego aū
stetī stupēs ⁊ muās ⁊ timor apphendit me; ¶ In
tendebā eū ī tantā claritatē luis nati; ¶ Ipa aūt
lux paulisp ī se relidēs assimulauit se ī stanti
⁊ ī ꝺtinenti fōs ÷ infanl ut solent ī stantes nal
a; ⁊ sūpsi audaciā ⁊ melunau me ⁊ tetigi eū
lenauq; eū ī manib; meis cū magno timore ⁊
ꝓterita sū q̄ nō erat ponꝺ in eo sicut hominis
nati; ⁊ inspexi eū ⁊ non erat ī eo aliq̄ coinq̄nacio

ſ; erat q̄ſi in ore oīm altissimi· tot̄ mirāt̄· corpe leuis
ad portandū· splendid⁹ ad respiciendū; Q̄ dū in
me⁹ moraret eo qđ nō ploraret sicut solita sū nam
infantes plorare· ⁊ dū remittē eā· i faciē ei⁹ ītēdes
vultū ad me iocundissimū vultū· apiēs q̄ oculos ītē
dit i me arguit· ⁊ subito ꝑgella ÷ lux magna de
oculis eius· tamq̄m ebor fulgens magnus;

Symeon aūt audiēs hec respond; O beata mulier
que digna fuisti· hec nouit nullū ⁊ scīa unde ad
ꝑficare· ⁊ ego felix sū q̄ hec audieri· hic nō uidim⁹
ſ; tū etiā dum; vide an obstet· habeo t̄ felicare ad
huc rē mirabile· ut stupeas; Q̄ symeon Indica
dña· q̄ hec audiendo gaudeo; vide ei obstet; Ita hec
q̄ tuli infantē i manib⁹ meas· uidi eū mundū corp
habentē· ⁊ nō oīq̄natū· sic solēt hoīes aūt immundi
aa nasci: Q̄ ecce timeo i corde meo· ne casu· sic in
matre puelle· fet secundi remansisset· sol; eū mu
lieribus tange ī partu· ⁊ ex ea causa puelitari ⁊ de
fice animo; Statīq; uocaui ioseph· ⁊ dedi infantē
i manib⁹ ei· ⁊ accessi ad puellā ⁊ tetigi eā· ⁊ uidi
eā mundā a sanguine· Cū aūt retāmet dicē
hō me q̄uenio· ignoro q̄m possū narrare tanta
clamante dñm unum· Tu aūt dne testis es mi· q̄ tetigi
eā manib⁹ meis· ⁊ inueni hanc puellā q̄ genuit
virginē· nō solū a partu· ſ; ⁊ seruī hoīs masculini;

In ipa hora exclamauit nocte magna. & glorificauit
dñm. et cecidit in faciem meam & adorauit eum.
Postq̃ puerit foras. Joseph ut uoluit panes.
& posuit in presepio; uit ad ea symeon; ued & aliq̃m
incedere. Et obstetrix. Ego magis debeo incedere & gram
& oratio ne. & pmisi sacrificii immaculati do offerre.
q̃ dignat̃ ; me hui sacrificii inspectce & ysaa ce;
Ja ego p me ipam mun offo p munib. q̃ offrim
in templo dñi; Et h dices. ait ad discipulam suã; tibiola.
tolle cathyedrã & cam; hodie enim nidit mea sencta
parturiente sñ doloib. & ugine pepulle. si tñ
debeat dici h parc; suspicor enim in aio meo. qz in
clinat se uoluntati dñi q̃ pmanz in scla. Et h dices.
Factũ e g̃ dũ ambulant. occurit eis ibat cũ illa
alia obstetrix noie salome. & salutauerũt se inu
ce; uit ei obstetrix; Jouã re habeo dice salome;
Jua respond; Cd tale e. Obstetrix dix; Ego peperit
masculũ. & nata ugis clausa pmanz; qd difficile
aliqñ uisũ ; dic ei salome; ur e qd ugo peperit.
Et obstetrix. Ego uirũ peperit; Dic ei salome; uñ
dic plane. qz in ipa pbauit no cela. & in mitta ma
nũ mea & aspicia diligenter. no cela ugine peperit
se; Ait illi obstetrix; Cam parit ad ea, Cũq; iuis
sent ad ayaria. dix ei salome, filia pare tu in
cõspicã te. & cognosc̃ si zachel q̃ dix in uera sc̃;

Cū hȳ ꝓmiliss; ayaxia · ispectu suo scētauit diligent;
& ita ꝯuenit qmadmodꝫ ei euāt obstēc; Vt aū ablēt
manū suā dextām ab ispectu · subito arefcā & ex splē
dore nimiꝰ; Ꝛ ꝑ dolore cepit uehemētissime ang
tari & flens clamabat dicēs; De iuꝯtati & ꝯfolatiꝰ
tati mee · qm̄ tēptauī dñm · & ecce manꝰ mea ar
det ab igne; Ꝛ figēs genua coꝝ dño dix; Dñe
ds patrū meor memor esto mei · qm̄ ex ieiē sū
abrahe · ysaac · & iacob; Ne mi ꝑdigui hȳ facias
filiꝰ yſrl · s; redde me pauperꝫ tuis; Dñe tu nos
ti qꝝ tēp te timui · & in tuo noīe hūlomnē cuī
exhibui · & oīs paupes sū accepcāe earui · ulti
ōbulacionē ītuli · & mīcēde meā ate expectau ·
auelua & orphano mich accepi · & inopē a me ua
cuī nō diminui · & ecce mica fcā sū ꝓpt ī ꝯfolati
tatē meā · qm̄ audent accessi tēptare uiguē
tuā q̄ pepi · magnū nom̄ uigo ꝑ partū ꝓmaꝝ

Et tūc hȳ loquiet apparuit ange eā · uiuen
splendid dicēs ei; Salome accedes ad pu
erū adora eū · infer manū tuā & ytinge · & ipē
ea salua facet; qꝝ ipē ē q̄ te saluab · saluator
mundi · & oīū spes ēdencaū in eū; Ꝛ ysdē ac
cedens salome ad ꝑmū dix; Dñe tangā ne te
an ꝑmū adorē te · Ꝛ adorans in fantē cecidit
timbal pannoꝝ · in q̄bꝫ erat inuolut · statimq;

cana fcā est manū ei: Et ecce coepit clamare cepit;
magnaluū ululatū q̄ audāt & q̄ palā fiāt & quē ad
modū curata ſ ita uc ad p̄dicatiōnē el multi ēdem
dicēs. H puer q̄ filī di ē. Rex nat ſ i ꝑſtr; Je aūsma
entib; obstetēre & salome: fcā ſ uoy dicēs; salome
inde ne ult dixis q̄ uidisti mirabilia dñi iēt puer
Joseph aū p̄decēs de spelunca i atio dix; (ihesum
Onoua cunctis: o pegrī part. Quū fes cū ego pi
gnoro. q̄m ecce hodie nat ſ th filī: q ſ oīū dns;
Hoc cū dicēt: cucurr ad uiā foūl dicēs; Justū ſ th
hodie alicūd quere ad uictū mām; p̄ea cū sit na
tūr puū hui; Credo enī q: hodie i celis gla magna
coliū. & gaudiū ſ uniūsil archangls. & omnib;
uirtutib; celo. ideoq; uisū ē th hūc diē uisitare.
i q gla dī apparuit i omnē tam; Et cū h dicēt. u
dert pastores uenientes. & ad alt̄utrū dicentes; cu
camus ecce tota bethleē. & nō inuenim qđ dem
ſ nob ēt cunctarē; Intrem g & i hui local q̄m
primis; Dix ad eos Joseph; Si q̄d agnū aut he
dū uenalē habetis. uel gallinas aut ouat dr nu
dixer ei; Sic h boy h habem nob; Dix el Joseph;
Nec herbas rusticas aut caleū. Respondert ei;
Oh. q̄re derides nos. Ppt aliā rē magnā uen
tem ut nos interrogas de reb; uenalib; Dix eis
Joseph; Quā ppt̄ q̄d uenistis. At illi dixerūt;

Si autē mirabīs: dixit eis ioseph: Si dixerit ī er
ego nob dicā rem mirabilē· q̄m habeo ī hospitali m
Dixīt ei pastores; In hac nocte q̄ dīsuē· vigilantes
sedebam ī monte· & luna orta & clara· tanq̄m di
serem nos aū sōm & lucernā altō diebam pe
cora nra ppt fures· aut lupos· & erant nob inuic
fabulas narrantes· alij aū cantantes· & iuuicē nos
abalienantes· & ualde leti erant ī illa hora· Cū
aū h int nos ageret· subito apparuit nob vir mg
n & potēs abeunte uenīs; Venit g ad nos ēt
fulgēs in claritate dī· & in ēautu ei magnā mi
tudinē quadrigarū uidim; Cumq; uidissem
nimio panore p̄uti cepim in faces nras; Ille
aū magna uoce dix nob; & noli timē pastores·
ecce enī uenio adnos· eūngliz are nob claritatē
dī & gaudiū magnū· nō solū nob; sz & omnib;
gentib; q̄ē hodie xp̄s dns· q̄ē saluator omniū
nr tutū· celoz & hominū; Ecce hodie manifes
tat ē in bethleē cantare dauid; Itaq; ite & i
uenietis eū pannis inuolutū· & positū ī p̄sepio·
Ipē ē enī filī dī qui uenit dare gentib & omnib
ī eū ēdentib uitā etnā· Q̄ h aū audissent nob
diuinī uoces multoz de celis angelōz cantantiū
& dicentiū; Gla ī altissimis dō· & in tra pax
hōib bone uoluntatis· h aū audientes gaudio

ꝯ; ⁊ alia multa· ⁊ ideo huc uenim· ut respiciam
hꝰ· uideam ⁊ donū dⁱ· secm qđ dictū ⁊ nob;
Hꝛ audito ioseph dixꝭ; non mi cōtinget· ut ⁊
ego nob abscondā hꝰ mysteriū; Venite itaq; ⁊ uide
te; Ecce enī ipe puer q̄ natꝰ ⁊· hꝰ ē i hospicio meo; Ipe
⁊ enī xpc dñs; Vocꝫ ei pastores; Benedicte hoiēde
nob ipm pium; Dic eis ioseph; Venite ⁊ uidete ii
polic ⁊ i psepio; Qꝝ aperꝫ sunt; Cuiq; intendisseꝫ
i psepio ⁊ uidisseꝫ pium· padentes adorauerꝫ eū·
dixerꝫq; ad ioseph; Vidimꝰ pium dei gra pleniꝫ·
nos aut adorabam archanū ei; Ipe aut respiciens
nos· risit iocundissime p effigies multas· se per
speties multas; p̄mū enī ostendꝫ se nob· qđ sit io
cundissim· qđ sit auster ⁊ tamꝫ· sit ecā suauis
sim ⁊ humanꝰ· iām ut pusillꝰ ⁊ magnꝰ; Et subito
cū apuisꝫ oculos· et oculis mis lux magna· ⁊ de
ore eius exiit suauissimus odor·
Dixerꝫ ḡ ei; Obsecrissime hꝰ qui ē natꝰ ⁊ filiꝰ q̄te
saluū facias; Et q̄ nos dignat es cū pace sus
cipe ⁊ p̄misisti nos in domū tuā introire· ⁊ dei
clementē uide· petim te ut uenias i· uentū
omnium nrm· ut simꝫ iocundem· q̄ uniuersi pas
tores hodie offerimꝰ munā do omipti; Vnde ro
gam te ut nō falsidiaris uenire· ut hodie no
bcū epuleris; Dixit eis ioseph; Bn q̄de fecistis·

qđ ita locuta eſt; ago gr̃as· ñ aũt nõ ⁊ uultũ meũ
re uobaũ ⁊ relinquie pũm aũ nat̃ eſ· ⁊ plane ſic
tote me uobaũ ee· Dic̃t ei pastores; Ergo q: ẽ sic
placuit· nos pgim̃· ⁊ manducẽ ẽ pingue lactis
⁊ recentes caseos; Dic̃ eis ioseph; Ite cũ pace; At illi
abieruẽ; gaudentes ⁊ glorificantes ðm· allẽ
tes ñ qđ anglos uđerut· ī media nocte ỳmpnũ
dicentes ðo· ⁊ ab ipis audierut· qđ natus eẽt sal
uator hominũ· q̃ ⁊ x̃ ds· iq̃ reddẽptor̃ sal ỳstr̃i;
Octaa aũ dies caũe erat ad ipm ũ pseputi· bos ⁊
asinul genua flectentes adorabãt; Tũc ipleta ⁊
qđ dictũ ẽ p ỳsaiã pphã; Agnouit bos possessorẽ su
um ⁊ asin̄ psepiũ dñi suj; Ipã aũ aãlia ī medio ha
bentes eũ flectebãt genua adorantes eũ· ut ipleẽ
qđ dictũ ⁊ p abacuc pphãm dicentẽ; In medio duo
aãliũ ī notescãs; In eode aũ loco cõmorati sũ aũ
ulante ẽb; dieb;· Octaa aũ die bethleẽ ĩgressi· cõ
pleuerũt septem dieb;· Octauo aũ die circũcisione
completa· nom̃ accepit q̃ uocat̃ ẽ ab anglo ĩtãs·
postq̃m aũ dies pgracois illuxit habuerũt uota
pauꝑm· q: nõ suãt eis suppleñi dimittam;

De miraculo ad Christum et magos

Oseph aũ post dies plurimos· idest post tres
annos dieru̇ respiciẽs ad uã tanis uidet ẽbã
uator uenientiũ ad spelunc̃; ⁊ jã et stella in
gens a uespe usq; ī mediam sup speluncam

splendebat· aũ magnitudo uũqm ulla suã ab origie
mundi; ⁊ ja ⁊ ppe q̃ erat ī iherlm dicebãt hãc stellã
ĩchoate nauitatẽ, ⁊· q̃ restaurare, pmul⁹ ⁊ ñ so
lũ ỹ srl· Sz ⁊ oĩs gẽs; Venerũt aũ ab oriente ĩ ihe
rosolimã· muñ defentes magna· q̃ intrant ĩ ciu
gabant uideos dicentes; Vbĩ ẽ rex udeor· q̃ nat⁹ ẽ·
Vidimus enim orente stellã· ⁊ cognouim⁹ ei⁹ aromat· ue
nim⁹q; adorandi eũ gra; Cũ optimo puenies adhe
rode regẽ tbaunt eũ· ⁊ ita tmuit· ut mitteret ad sc̃
bas ⁊ phariseos ⁊ doctores ppli· ⁊ inq̃reret ab eis ũ
nascerẽ, ⁊ pm ppe pẽdirent; At illi dixer̃t ei
scd̃m qđ scr̃ptũ ⁊· qđ ī bethleẽ iudee q ⁊ ñ minima
ĩ pncipib; iude ẽrit dux q̃ regẽt ppl̃m ỹ srl;
Tũc herodes ẽr uocauit eos ad se· ⁊ diligent⁹ ex
q̃siuit ab eis· q̃m apparuit; eis stella ⁊ dimisit
eos· rogãs ut diligent⁹ ĩq̃rent· ⁊ cũ iuenirẽt ⁊
renunciarẽt· ut ⁊ ipe ueniẽs ipm adoret· collatis
⁊ muneribz optimis pmiscuit atq; plurimis; Cũ
tibz aũ ī uia apparuit stella· ⁊ q̃si ducatũ pstit
et antecedebat eos· q̃usq; puenirẽt u ubi erat pu
er; Videntes aũ stellã· gauisi sũt gaudio magnõ ualde;
Ioseph aũ ndes eos dixit· Putas q̃ sit hic· q̃ nem
o hinc ad nos· Videt⁹ n̄ de longinq̃ uenientes·
hinc ad ppiare; Igit̃ surgẽs· ⁊ nauẽ obuiã eis; Ergo
eũ precedẽt· dixit ad symeonẽ; Vident⁹ n̄ isti qui

uenuit augẽs ee; Ecce enī omnia nō cessat monstra
respiauit ⁊ mt se disputat s; ⁊ pegui mundeñ ee
qi ⁊habit eor differt ab habitu nr̄o. qn illor nctis
amplissima ⁊ color fusc; denigr ⁊ pilcos hñt ī cal
prib; sim ⁊ īpedib; eor sd carabarce neld ope dfi
cientes; Ecce steterūt ⁊ me intenderūt. ecce tm hinc
uenuit; Cū g puenisset ad spelunca aut ad illos
ioseph; Qi estis uos dicate m; Ille aī audacat ī tm
nolebat; Nā ⁊ timeuerūt se nare; Qi dix eis ioseph
Quam salutē dicate m q estis. qd s uos dirigitis
in hospiau meū. At illi dixerūt; Qa nr̄ dux ihc cora nob
b ierunt; Vñ q nobie īterogas nos q sim. ab oriente
uenim. qr ds nos huc misit; Dix eis ioseph; Rogo
uos ut m dicatis. aui rei causa huc uenistis;
Dixerūt ei illi; Viam t. qr sal. mundi ē; Vidim stellā
stellā regis in oriēte. ⁊ uenim adorare eū. qr s scr
tū ē ī libs antiqs de signo stelle ih̄. qr cū h stella
apparuit. nascet rex eternus. ⁊ dab nullis unqā īmor
tale; Dixit eis ioseph; Justū erat ut primū in hierosolī
mā īquireretis. qr ibi ⁊ sacerdotū dñi; Respōderūt
ei; Fuim in hierosolimā ⁊ īdicauim regi. qr arpe
nat ⁊ ip cū qrim; Ille ei dix nob; Ego qde ignio
ro ei nat sit; Cōtinuo ei misit ad omēs īqsitores
sceraī. ⁊ ad omēs magos. ⁊ ad principes sacdotū
⁊ doctores. ⁊ uenerūt ad eū; Interrogauit qr eos

ubi xp̃c nasc̃et̃; Ar illi dix̃er̃t; In bethleẽ iude; Sic
enī scptī ⁊ de ciio; Ñ tu bethleẽ tra iuda ñ eris im
mina i pnapib; iuda ex te enī exiet dux q regat
ꝑplm meū ysrl; Tc nos ut audiuim cognouim⁹
⁊ uenim⁹ adorare eū; Ihā ⁊ ꝫ stella que apparuit p̃
cessit nos ⁊ q̄ ꝑ tē suim; Herodes ũ tū audiss; hos
sermones timuit ⁊ occultee unq̄sq; anob templis
stelle q̄n apparuit ⁊ nob cuncta; dix̃; Inq̄rite diligē
ter; Ñ tū ĩuenitis eū renunciate mī ut ⁊ ego ue
nos adorē eū; Deq̄ nob ipe Herodes dyadema su
ũ q̄ utebat ĩ capite suo; Ih aũ dyadema mitiũ hꝫ
albā ⁊ anulū regale gēmā habentē signū ĩ ꝑa
bile qd̄ ger ꝓsp̃ er muū⁹ misit ꝑapiēs ipe nobis
Herodes dare mun⁹ ꝫ puo; Ihā ⁊ ipe ꝫodes ꝓmisit
se mun⁹ et offerendū sirenūi suum⁹ ad eū; Ñ accipi
entes munā ꝑtē suim⁹ ab iherosoluma; Ñ ecce
stella q̄ apparuat nob p̃cessit nos ⁊ q̄ ꝑtē suim⁹
ab iherosoluma usq; ĩ locū ubi; Ñ ecce ĩ hac spelū
ca mūdo ĩ q̄ tu stas ⁊ ũ pmittis nos ĩgredi; dic
ad ioseph Ego iā uos ñ neto ꝛcq̄mū ullā q̄ ds ⁊ dux
ũr; ꝑtā nō tamtū ũr⁹; ⁊ oū q̄by uolū manifestare
Hec audientes magi uiderūt ⁊ saluta (gliam suā;
nevē ayariam dicentes; Ave gra plena; Ñ acce
dentes ad ꝑsepiū ĩspexerūt ⁊ uiderūt ĩfantē; Joseph
ũ dix̃; Symeon filii utende ⁊ uide q̄d faciāt isti pegu

mr̄· me eñ nō decet ĩsidiari eis; Ꝟ fecat ꝰ; Ꝟ dix̄ p̄
sino; Ecce intrantes salutauerūt prīm· ceciderūt q
i facē sūp̄ tram· & more barbarico adorāt eū· ingēs
tīq; oscłant̄ pedes ei; intantes; Qđ & hī qđ faciūt·
Ignoro; dic̄ illi ioseph; Vide inde diligent· Ry sym
on; Ecce apiūt thesauros suos· & offert̄ ei mun
dic̄ ei ioseph; Qđ illi offert̄ symeon· Respondet;
Suspicor q̄ ma munā ei offert· q̄ milit hōdes su
Jā ecce obtulerūt ei de peris suis aurū· thus & mir
ram· & ayabie multa munā dederūt; dic̄ ei ioseph;
valde bñ fecerūt puri isti ut hī· q̄ nō grās ostulari
infantē· & ñ sic̄ pastores illi nr̄i· q̄ sine munib;
huc uenerūt; Jtūq; dic̄ ei; Intende diligenci· & vid
qđ faciāt; Intendēs g̃ symeon dic̄, Ecce non ad
uenerunt puerum· & ecce huc exeunt·

Illi aūt ut egressi sunt dixerūt ad ioseph; O bātillē un
nē fates qs ē hī puer quē nutris; dic̄ eis ioseph; Su
picor q̄m filī mis ÷· dic̄ ei illi; ayauis ē nom̄ ei
q̄m tuū; ꝰ; forte ira ē tuū dignū es nominari p
illū· q̄m seruus ei ñ qsi filio tuo· ꝰ; ut dō & dño tuo
& tangens eū manib; tuis· obsuas tū magno
more & diligencia; Jolī g̃ nos qsi ignorantes
attendē· illd aūt a nob cognosce· q̄m tales adsigna
t̄ es nutritor· ipe ÷ os dor· & dns· dnāncaū· os & ꝰ
unūsor p̄napū ac poestatū; Vs angelor· & uid

ipe ⁊ q̄ erunt omnes gentes in nomine eius q̄n illi ⁊ ma
ledicas ⁊ impij ⁊ constringet mortis aculeū ⁊ stabi
pabit infernū potestatē Illi seruient reges ⁊ omnes
tribus ante adorabūt eū ⁊ illi omnis lingua confitebit domino;
Tu es xpe ihe liberator ⁊ saluator nr tu enī es ds pa
tes eternus unus ⁊ clarissimus.

Dixerunt ioseph; Quid hi cognominabis q̄ in diebus? Dicit
ei magus; Stapo nos septē uetes pphas di in q̄bus septē ⁊
de x quēadmodū aduenerit illi hic esse in hoc seculo; Item stapo
nos angelos septē septē in q̄bus septē ⁊ de eo; Ja de ce
to spū rogabit nos quū hi nos sane possimus audire nos.
A signo stelle dicebam hi enī nob solis cuius speciē appa
ruit; De aui speciē nemo unquā potuit dicere; Hi enī stel
la q̄ē orta designat qđ regnabit corpus di in splendore di
ei ⁊ nō erubat in cetū celi sicut solent stelle q̄ sūt fixe nec
eā planete q̄ huc enī seruient tpis ei hi tū cū sint
immobiles ⁊ in ēde prudencie ubi semp errantes dicā
tur esse sola aui hi ⁊ sine errore; Ja ⁊ tot potestates celi
undebant nob ⁊ nō posse eā capere in sua magnitudine
si neq; sol potuit eā obscurare claritate luminis sui
sicut ceteras stellas; Ipse aut sol infirmior est ē uno sple
dore aduenē ipse; Ja stella hi sibi dī ⁊. Et enī stel
le tot iuba di sunt; Verbū aut ds di menarrabile.
Dicunt hi stella inenarrabile ⁊ ipa nob comes fuit
tuta in cunctis uenientes ad xpm.

Dixit itaq; eis ioseph; Iuuenes ois dilectis q̄ locuti estis mihi
ioculatores me; pceo aũ uos: ut dignemũ meũ cẽ hodie
ingrediẽ ciuitatẽ; Rogauit te: ꝑmitte nob ꝑcep̃ regis: ut eat̃ ꝓficiscamur in
egiptũ sicut nob ꝑcep̃ rex: ut eat̃ reuertamũ ad eũ; Dixerunt aũ eo; Iu
aũ apuerũt thesauros suos; & igentis munib; munauerũt
ayagiam & ioseph; Qũ eũ nollet redire ad hodẽ regẽ eade nocte
admonitus st̃ i somnis ab angelo dñi ne rediret ad hodem
Illi aũ adorantes iuuenẽ cũ gaudio magno ꝑ alia uia re
uersi st̃ in regionẽ suã; Videns aũ herodes qđ delusus & a magis
illusus ira & furore uehemẽt. misit ꝑ omnes uias quas
& capere eos; Qs cũ penitus inuenire nõ potuisset. misit in bethle
hem & occidit omnes infantes. sm̃ tempꝰ qđ exquisierat a magis
Angelus aũ dñi ait unus die aũ qm̃ hũ fuerat apparuit in som
nis ioseph dicẽs; Tolle puerum & matrem eius & fuge ꝑ uia hui
us egipti ꝓpter qm̃ hodes querit animam pueri; Surgens ioseph
a somno: fecit sicut ei ꝑcepat angelus dñi;

Hic ponitur de tercio rebus baptizatis ad hanc

Cum igitur audisset q̄ herodes defunctus esset. accepit eum & ascendit in montem excelsum ualde; Et cum
circumspice locum: ubi eum posuit; Absconditum; Tunc ingemuit
& exclamauit ad dñm dicens; Domine deus ne dimittas me
medium: ut suscipiat mons ute matrem cum filio; Ita enim
non potuit alter ascendere in montem: qui excelsus erat nimis;
Statimq; scissus & motus & suscepit eam cum filio suo: erat
enim lumen magnum in eodem loco; Angelus enim dñi erat cum
eis qui custodiebat et ducebat illos;

De morte zacharie pris bri ihis bapte

Herodes enī quiebat iohem. & mittit nuntios suos ad zachariā dicēs; Vbi absconditi filiū tuū? Dic ei zacharias. Ego nescio. Spūs enī dī manet i templo ei. ñ nouit si sit filius mus; Remisit nuntios & nuncianerūt regi; Iratus est herodes. dixit ad eos q renunciauerāt; Quid no zacharia. qđ regnatis? & filiū ei cū xpō i ymaginē; Iterū remisit eos ad zachariā dicēs ei; Dic m qđ uerū? & ut sit filius tuus; Annonelas q sanguis tuus coram manu mea est. Respondentes & nuntii locuti sūt zacharie uba q herodes dixerat; Qui & zacharias dicēs; Vade hodie; Hec dixit zacharias; Ego martyr sū dñi dī. i testimoniū ei sit; q sanguinē innocentē effudit. in templo ymmo dñi; Sed spūs meus dñs suscipiet; Et cū dixerit zacharias incipiente luce. occisus est. Et ignorabāt filij sacerdotes aliū secdm cōsuetudinē. ex (est qm occisus?). more salutationis. occurrit clusicaulo. & introeuntes i templū dñi. expectabāt zachariā exire ad eos. ut saluaret eū & clararet oronē & ymnū altissimo; Cūq; cōuenisset ei muerūt. admirantes eo qđ nō uenisset obuiā eis. Vnus aliū ex ipis sacerdotibz auxiliū ad ostium introierunt i sciariā dei & uidet ante dñm altare. sanguinē zacharie gelatinosā q est nov i templo dicēs; Zacharias occisus? & nūdelebit sanguis ei. donec ueniat q eū iudicet; Cūq; hanc audisset; hostiarius sacdos. q intuat unde timore territus fugit foris & certis sacdotibz indicauit. q audiuit & audiuit; Tunc ingressi omes uiderūt qđ cōtigat. & planxerūt eum

planctu magno· ſanctorum uestimenta ſua· a ſummo uſq; d
orſum; Corp' aũ zacharie ñ ẽ inuentũ uſq; ĩplentẽ dñẽ; San
guis ũ eĩ ſcs ẽ lapis ſanguĩe; Qꝛ exeuntes nunciauer
omnib; tbub; ppli ſui· z iuerũt eũ tbz dieb;·

Post tẽpuũ aũ ꝺuũ fecerũt ſacẽdotes· quẽ ꝺ ſtauẽt ĩ
locũ zacharie· miſerũt ꝙ ſortẽ· z ceꝺiꝺit ſors ĩ ty̆mo
nẽ ut ipe ẽẽt ſũm ſacẽdos; Erat eũ ppha uiſ annꝰ an
tũ ꝺuoꝺeci; Q̃ uelponſũ accepat a dño· qꝺ nõ gꝰtur
montẽ ꝺ uideꝛ xpm filiũ ꝺi ĩcarne; Qꝝ aũ uideſſet ꝺ
fantẽ· exclamauit uoce magna dicẽs; Vilicauit dñs
plebẽ ſuã· ĩpleuit dñs ꝓmiſſionẽ ſuã· qꝺ iuraſti ab
raham· ẏ ſaac· z iacob· Qꝝ ſcitũ adoꝛauit eũ; Post ꝙ
ſuſcep eũ ĩ pallio ſuo· z adoꝛãs oſculabat plantas eĩ ꝺi
cens; Nũc dimittis ſeꝛuũ tuũ dñe ſedm ũbũ tuũ in
pace; Qꝝ uiderũt oculi mei ſalutare tuũ· qꝺ paſti ante
faciẽ omniũ pploꝝ; Lumẽ ad reuelationẽ gentiũ· z glã
plebis tue ẏſꝛl; Erat ꝙ ĩ templo dñi· q̃dã ppꝫiſſa anna
noĩe· filia phanuel· q̃ uixãt cũ uiro ſuo annis ſeptẽ
a uirginitate ſua; Qꝝ ꝙ uidua erat iã annoꝝ octogin
q̃tuoꝝ· q̃ nũq̃m diſceſſit de templo dñi· ieiunijs z oꝛa
cõnibꝫ ſeruãs; Q̃ ipa ꝙq; accedẽs adoꝛabat ĩ eadẽ hꝛe· cõfi
ſtebat erat· z cõfitebat dño· z ſpabat oĩbꝫ· q̃
ſtabãt ĩ ꝺeſto· ſcꝝ ĩ hieꝛuſalẽ·

Iesꝰ aũ erat cũ elyſabeth mat̃ ſua· ĩ ſtilla montis
altiſſimi in deſto· z angſtis ꝺi ſebat eos z qualeſcebꝫ
ioh̃es in deſto; Eiꝰ aũ eĩ erat locuſtis· z mel ſilueſ

& nestris uil erat ꝓ̃a ꝙ̃ pul camelo ꝙ̃ & zona pellicia circa
lumbos eius. nuꝫ & sicam nō habebat. qꝫ elegit sōs dñi
nunci gabel zach arie. huic debet iohem nocari. cui⁹ hꝫ
Appha dñi ꝑmi poliē. hortator gencū. iudicū cordia patrū
in filios. & inobedientes ad ꝓdencā iustoꝝ. Et ꝑdicabat in de
serto iudeē; Pace uā dñō. uestal sacate semita ei⁹;

Ioseph aūt cū maria & infante ꝓgebat ad egiptū. sicut
mone fuat ab angelo dñi. Cui⁹ uenienti ad ciuitatē idola
lumeā. & uellet in ea refrigerij causa regelare. descendit
maria de iumento & resedit. ih̄m hns in gremio suo. Erat
aūt cū ioseph puelle. & cū maria puella una. ite cū eis
agentes. & ecce subito egressi sūt de spelunca dracones.
qs pueri uidentes tria exclamauerūt; Tunc puer ihc
dixit iam tibi cētū lumiliū gradieti de simu matris. pedi
bꝫ suis draci se ante eos. illi ꝙ dcōnes flectentes capita
adorantes qꝫ eū abierūt; Ipē aūt ihc ꝓcipiebat eis ut nō
ledent quēq̃m. & abirēt in locis solitudinū. Tūc adim
pleta ꝙ dcm ē appha in psalmo. Laudate dñm de ter
dcones & cetā; Ipē aūt ons ihc xp̃c infantil deābulabat
cū eis ut nullū gravaret. Maria aūt & ioseph timētes di
cebāt ad inuicē; Obsecro ut nos ulti dracones in fugā.
qui infantē lederāt; Cui⁹ ihc ait. Nolite timere sed gaudere qꝫ in fan
tia sua nā ego semp ꝑfecta sum & sua. & necesse ē. ut oīa
animalia ꝙ leones & (feras ꝙ mansuescāt faciam;
pardi uenientes adorabāt eū. & comitabant in deserto.

De fuga in egyptum matris & ioseph

q̄ūq; ibat ayaria cū ioseph ac p̄cedente uā mon̄bāt
z obseq̄ū eis exhibebāt cū reuerencia magna ielinantes
capita sua; Jā p̄ma die uides ayaria leones ad se ad
ppiare z leopardos ac uaria gña ferarū expauit mo
lt eor uehemēt; Jn tāt facie respiciēs puer ihc dix
ameal mat; Jo enī ad tuā iuuriā s; ad tuū ob
ū uenire festināt; Et hui dēs ydolatoria eā uoce
loquiēs amputatū ab eis cordis timorē; Ambulab
enī leones z boues simul z alia saumaria q̄dē neces
ria eor portantes z tm̄ū manebāt ad pabulū ap
debāt; Erat itaq; cū eis arietes mansueti q̄ simil cū
eis de uida exierāt. seq̄ntes eos; q̄ z ipi uid lupos am
lantes sū formidiē p̄manebāt, nullq; eor ab aliq lesi
bat; Tūc adimpletū est qd dix ysaias pphā; Lupi cū
nis pascent. z leo z bos simul paleas manducabūt; Et
boues duo ihus it eor cū saumarus qs diligebāt
ōes eaā i obseq̄ū dñi ihu ei portabāt necessaria

Factū est aūt post dies p̄fectionis eor ut ayaria ad
iorē solis numiū fatigarēt i hēmo; Et uidens arbo
q̄ndā palme diuit; Declinate paululū ut sub umbra
hui palme aliq̄ntulū requescam; Et festinū ioseph du
cit ad palmā z deposuit eā de uehito; Cūq; cederet ayā
ria elenās oculos. uidit comā palme ponit repletā
aut; Et si possit fieri ait de fructu hui palme gustem
Dicat ad eā ioseph; ayior te h dicet dñi uideas tanta

tractuñ eī; Tu enī de fructu ḡ delidas: ego aūde aq̄
cogitō. q̄ nob iā defecat ī uob: ⁊ non est unde eos pos
sim implere. aut nos ipōs reficolare.

Tunc ihc ī sinu matis ūgīs residēs. clara uoce dix ad
palmā; Flecte tu arbor: ut de fructib; tuis reficiat mat
mea; Statīq; ad eī ipius ī climaū cacuñ sinū arbor usq;
ad pedes ascēdit; Qui collegentes de fructu eī oīs refo
cilati sūt; Postq̄m ū collecta sūt oīa poma eī. ī climata
manebat. erptās eī ipius ut se eriget. ad aū ullionē
sinū ī climata; Ihc aū dix ad eā; Erige ⁊ roborare pal
ma: ⁊ esto ramus arbor. q̄ sūt ī paradiso patis mei; Api aū
ex radicib; tuis uenas tre occultas. ⁊ fluāt ex eis in
satietate aque uiue; Statīq; ut iussit erecta ē pal
ma. ⁊ p gurū radicas cepunt fontes aq̄rū egredi limpi
di ⁊ frigidi. ⁊ dulces nimis; Videntes aū fluentes
fontes aquar. gauisi sūt gaudio magno: potateq;
sūt oīs fere. una aū hominib; ⁊ iumentis; grās agē
tes ū alto p ficisci cepiunt; Con (tes ūno do ysrl;
iussit ihc ī ipa hora dix ad palmā; Obto t̄ genitū
⁊ h dono t̄ palma. ut nū ex ramis tuis tribeat ab
anglis meis. ⁊ plantet ī paradiso patis mei; Ut hāc
gratiā benedictois ire ysō. ut omnis q̄ inq̄tūq; certa
mine uicit. ereet ea puenith ad palmā: h aū dixit
set loquēs. apparuit angls dñi stans sup arborē
palme; Q ramis unū ex ramis eius. ibat nolās

ad celū. Cū oīs uidentes ceciderūt in facies suas. nelint
mortui fieri; Tūc ihc loquēs cōfortauit eos z ait. Nolite
timere et uirū neq; paueatis; Scitote enī qđ hy-
palma qm̄ fert tollerari pata erit i loco delicias oīb⁹
scīs sicut nob̄ pata fuit i loco deserta hmus;

Dixit aūt illi ioseph; Vīs eē nūm deuoq; nos i hy hēm⁹
si nubes uā maris teneam; ut possim⁹ p cauitates
marinas requiescendo tūtius; Dixit ei ihc; Nolite timē
ioseph; ego nob̄ mansiones adbreuio· ita ut qđ nos i
mense uno· p tgunta dies nob̄ pperandū erat. ad hanc
una die mansionē p̄ringatis· ut adimplet̄ qđ p̄ scīp⁹
pphauit; Ecce dns ueniet sup nubē leue· z ingredie-
egyptū· z mouebunt̄ a facie ei omnia manufacta. Et
postq̄m hy locuti fuer̄ p̄spicientes repiunt nubē egyptū ue-
tes· z cauitates ei ingressum suo; Tunc oīs gaudent
do grās ei exultatione referūt; Cū g ueniss̄ in
unā cauitatē que dicebat̄ sothenen· z q̄ ea nulli
erat nob̄ ubi hospitarent̄ deuenerūt ad q̄dā templ⁹
dom ipōr qđ capitoliū dicat̄· z ingressi sūt i ea; Vbi
to idola uia q̄ erant in eo· quor̄ treuis septuagin⁹
q̄nq; q̄bz singlis diebz honor dignis a sacerdotis p̄plebat̄
dederūt locū· ita ut fugiendo conuenīt i unū
plet̄ qđ aūt ppha dicēs; Vīs sedent i hy nagoga dei z

Tunc ait ortilio ei nunciato ei uenit ad templū
omni ciuitate suo· z ei omnib⁹ amicis z cognat

cunſ; Stabant aũ oñs pontifices templi cũ qb̃ nichj dice
uerit in hiſ quor causa cõsistebãt; Ille aũ ingressus templũ
& videns ueniẽ ee qđ auditũ stati accessit ad amplexandũ &
adorabat infantẽ quẽ ipa gaudia i sinu suo portabat.
Et cũ adorass; eũ allocuit & unusquisq; electũ suũ. tomnes
amicos suos & dix; Ut ñ eet dns deus noster. ñ se cota eo
plenerit. neq; dñm suũ tacentes pretaverit; Sic gr
qđ dns noster uidem facere. ñ cauentes fecim. oñs poci
pielim i dignacõis cuius mẽrem. & unusquisq; in meritũ deue
nient. sicut euenit pharaoni regi egypti. q fuit i illis
diebus. qbus fecit dns mirabilia magna i egypto. & eripuit
populũ suũ i manu forti;

Okam sc̃ gr i egypto usq; ad obitũ herodis; Defũc
to aũ herode. apparuit angls dñi ioseph i egypto di
cens; Surge & accipe puerũ & matrẽ eius; & reuertere in
terram israel; Defuncti sunt enim qui querebãt animã
pueri; Surgens aũt ioseph. fecit quẽadmodũ illi pcep
erat dns ab angło dñi. inhabitauitq; in ciuitate na
zareth. ut scptũ implẽt dicens; Q̃ nazareus uocabit;

Quercetle itaq; magnifica xpi palme adhu tractata ut est dictum de loco ubi pernoctauerūt campum soliudinis deserti longum latumq; transire ceperunt Frequentabant autem hunc campum duodecim latrones operis pietatis nuguari nec mireb⁹ nec in corpore peperc̄erunt; Consueuerūt ꝫ hij cum potestatis uementibus cum meos uim exercē non possent nocere. aterrare circumiacentium potestatib⁹ se accepisse ut sue mercedis causa in hoc heremo homines conducerent ꝫ aberratib⁹ pseruarent Quod dictum nugis hmodi ꝫ latrocinijs cōquirē tes. dampna quecūq; portant transeuntibus intulerunt: Solebat tamen int̄ eos frequenter contingere. ut pro maioritate portionum intra se in spolioꝝ diuisionibus dilacerptantes adinuicem se acerrime uulnerarent Propt̄ qd est tale postremo cōsilium editum int̄ illos. ut lucrū unius diei unj. ꝫ alt̄ius diei alteri deberetur ꝫ sic exordine succedine. Sicq; illoꝝ quisq; deputatē diei lucro. sine spolioꝝ inquietacione gauderet. Qd ꝫ sic factum est; Quadam autem die dum locis rapinaꝝ insisterent ꝫ se aliquid execrabilit̄ acquisituros sperarent; ulis est Joseph cū beata uirgine ꝫ eoꝝ famulis

aremoris uenire Cũmantes ꝯ mercatores illo
esse. eo quod peana cum eis gradiencia. cũma
uderentur. dicebant se plurimum ab illoꝝ fa
cultatibus ee ditandos Inquiunt enim illos pe
minuta mole gressu lenicore ꝓgredi Respond
is cui lucrum illius debebatur dicit ceteris
dicit. Simite ꝛ ab hac spe desistere quia mal
mhumsmodi uba ꝓficuis Ego enim numqua
ordinem abomnibꝫ nobis acceptatũ infr
gi. quia ꝑ hmus dei debito michi lucro gra
debo. Quo accepto uita deinceps mea mel
rare desiderans nephande rei hactenus gess
iam magis inee non cupio dolet enim mor
mea ꝛ filii tanto me spe minita tam nephan
perdurare Latronibꝫ itaq; hiis ꝛ aliis cõfra
tibus approprinquabat beata societas Cognita ꝑ
aduenientium renuntare ibidem. illustris est. da
tis hmusmodi ꝑ ꝑdam uiurpans; Dicentes reli
si hoc magnum lucrum nobiscum partitus nõ
fueris. alia uice cum se facultas obtulit tibi
tationem reddemus Solent enim amicis de
mutuum uices reddi Honestes meũ dignos de
enim. Q. dingne debuit adiuuare nsa fi-ma
osa pluꝰ tam honorifico egregium qui ibidem
paupertatis latuit ignorantes Illo uero ceteri

illusionibz ꝛ irritacionibus tuis quasi ad amena
am puocato frendens dixit Ingentem meum in
hoc sene que diabolus adiuuam uetustatem pdux
undicabo doloꝛem Paruuli autē mei lactemus pe
aꝛꝛ nutrentur Puerū ū cū uemulto gr̄e aspectu
filio meo in seruiturem redigam Duam quoꝙ
ꝛ familiam eius quito ciclus potō uenthacoꝛ ex
ponam De sene autē quid faciam ingnoꝛo ℔mo
lumentum aliqđ peium me cōsecuturum nō uidō
expedit ut mꝛear qꝛ iā uetustate cōtempt̄. per eū
pcms consimur nō nisi gratis Sic ꝯ latrone im
pio margaritas piosillimas secū cū in dignarē
ducente de illaz ꝙ dispentho cognatre ꝛ stridēs
dentibz ad suū habitaculum ꝓperante. ñ puerū
ñ matrem· modo senem· tribili ac multu ꝓꝛuo
respexit Cuj puer hoꝛis ommibz arridēs non desiit
Senem ū alacrimis nimiꝙ cōtinētē inuenit Qꝛ
cura nō sui coꝛpis ꝛz pueri ꝛ matꝛis eum seruenti
sime purgebat Cum autē sibi cōplacuit ꝓqñ leo
nes pꝛ ꝛ dracones manuescunt· pꝛut meodem
uenere euidentissimus tuar dcaꝛum pbatū
ꝓpue etiam populus israheliticus ab egipcijs mā
suetudis regis egiptioꝛ furoꝛibz misericoꝛditer
reducē ꝛ potenter· latronem lupū libro magni
manuetum mutatum· siue pietatis voce pfudit

ma etiam ut carta eos qs iam crudeli sentencie de
putarat pure dilcois ac dulcedinis vlcā clemo
itraret Dixit enim ad Joseph Noli lugere karissi
cōfortare cōfortare puerum & matrē eius & tum
ham qm exhac hora in aurea ame n̄ lenies n̄ tris
Consolacionibus g̃ ubor admuicē habuis dicit la
tro Me leqmmy Ego pbo & usq recepcionis locum
cōgruum pparabo Joseph n̄ carta uesperum cū tumul
sua in domo latus recepto & mommby necessariis
laudabilit pcato de ullu marm pposita domus que
hospitum suor summope cām gebat balneum fiat
puero pcarum Inq dum puer applaudēs matre q te
nebat cum resilet. & aquā balnei puerili more ma
bus cōpullaret tactus est odor suauissimj effimigatis
sup aquam Homo aūt tota huiusmodi odore refecta
apparuit in supficie aq balnei spuma nimi candoris re
dolens pl qm dici possit Quam spumam dum
debalneo sup ęuens ad tram defluere dnā domi
q in balneo puerum tenebat in mundo uasculo de
ligenti suscipiens honorifice collocauit arbitrans q
accidant pocus diminutā q humanam Mane
autem sumpto pndio · matrona domus cū hospitibus
multiplicatis amplexibz puerū suo pcori cōprimēs
matrem benedictam que illū genuerat dilexerūt
eo q tanti dulcoris puer nūquam magis uisus

fuat ſuper eam Commendans itaq; eis ab hoſpita do
mino. reducti ſunt ab hoſpite ad ſuū locum ſecum
manens reddita q; ibidem hoſpitā tā amicabilis hoſ
pitij gratia actōe multimoda creatori eos omnium
cōmendauit Sic eis abeuntibus ſuggerens. Dixit
ad ihm Joſeph. Dic ei. Eſt nimis ſequitur nos

Hic completo psalmi ihu reſeruato a mlicia. & latens hoſpitio ihu & de regressu egipti narrabatur

Reuocato itaq; p angelum ab egipto Joſeph ubi cō
fractis dus gentilium. erecto errorū fomite. le
gis pcepta egipcijs priis cordis deliderio ut de
poſcentibus p Joſeph fuant demonſtrata eius ſecū
ſumpta familia iugam pqm uenat remeauit ut im
pleretur dictum ex egipto uocaui filium
meum Cumq; puenissent ad locum ubi ab hoſpite
qui alta uice illos adō ſuſce recepat & cū cā tante
pietatis fomento dimulat receſſerunt cogitauerūt
dicentes q; hoſpitem & hoſpitam uſitare debent
Dimilla g ſtrata publica ſemita p q; cum hoſpite ue
nāt intrauerunt Contigerat aūt medio tpe hoſ
pitē eidem res ī obliuioni tradita Nam q̄dam
die dum cōplices ſui una ſecum q̄ſdam ſtrenuos
tranſire uolentes pheremum rapiendi & occidē
di cauſa crudeliter inſiluerunt illis & res & uitam
prede defendentibus maior fuit quantitas occiſa
latronum Ex eis etiam quidam uulnibus sic

diuersis affectu qđ denegata undebatur recuperare
sanitatis Jta quos omnes dñs hospes pdictus multo
plus ceteris mulnatus quasi adsepeliendum siue de
mui retulerat Facto siq eum muliere planctu
nimio & mestabili lamentatione; Vnde qđ alat mlte
alitantibus quod nullo ꝑpotuit medicamine fo
uerun ext commun uniuersi se nullu mulierem
miserun Claudis utq; tenebris & tamus undiq
accessit mulier devotissime ad medicamentum qđ
aha unce mpueri balneo sustulerat qua ꝑ ꝑ
sig ꝑpis corporis medio ꝑ passiones duras sepe
fugarat Amotis qz extincte cum fiducia magna
& ꝑ non modica mariti undis unulis ad
gulis statim & sine mora sanatus undis ma
tus prisine redditus est sanitati Jta etiam qđ
nec ulle cicatrices vulnerum apparerent Intellec
qz adstantes quali unute sanatus exstitit mar
deo gras egit Et convocans omnes qui pot
plentes adee rem gestam & qlit hoc fuat ung
tum optentum interrogata mulier extemplo re
citauit Quod undentes latices ceti ungentum
hoc est uentri quantocumq; tamus deficantur
Remens autem mulier hoc dñi se donum
dei uirtute receptum uentre no uelle Sed
extincte in summis necessitatibus devote

cernibus largiri gratis pollicita est. Adoptamentum
& beneplacitum mulieris ut si necessitas eueniret
latrombus dehumsmodi medicamine ptiretur
quisq; illoz sibi tam feruenti studio seruiebat
ut quodcumq; ꝑcioli capere posset horis singulis
adeuns domicilium deportaret. Ꝓpt & plus &
credi posset maritus & uxor extremo diuiti tam
magis non nisi bonis operibus inhererre studebant
soli deo & puero quem hospitem fuerant
aquo etiam procellat hoc ingentium graciaꝝ et
decoꝛe & de acquisitis omnibus ꝓferentes
locupletatis eis bonis plurimis ut est dictum.
aggrediuntur ulteriuꝰ gracia dominum illoz Jo
seph labore multiplici fatigatus Quem cū familia
cum maritus adesse audiret ingemi repletus gau
dio. aduocans festinus uxorem; occurrentes ad
uenientibus lenissimo eos aspectu suscipiunt alle
rentes aduenisse socios salutis auctorem. De
mum missima & salutacione peracta. dum admiu
cem collationibus fruerentur. hospes quidcumq;
sibi post illoz recessum accidat enarrant ꝓfectus
qualiꝫ sanatus & dehumsmodi medicamento
ditatus Sup quibus omnibz cum deo gracias red
didissent ter memorere ꝓfectoꝝ ceperunt. va
ris & fercula sumptis quolibet potus ge-

multiplicato jocunditate omnimoda q̄ mdño l
cum habita q̄ frequenti requiescenti gratia lect
ternis se cōmittunt Quor commoditatibus sū
uente domus familia intendebat Mane dum
simpro p̄cidio dum ibidem nō nellent diucius p̄
morari contulerunt illos hospite quantum mi
trona cū marito de ulorum tam repentino re
cessu doluerint nequid dici Ipē uero maritus
illis uiam perq̄m secure ꝑgerelevent. ⁊ uictual
inuenirentur uenalia demonstrauit Sic ipe re
grediens abilius dño commendatus intrato bono
opibus mundanis q̄ postmodum penes domin
moruc suspensus. omnium ueniam suor opus
meruit ꝓcator Adquos nos ꝓduce dignetur q
nunc ⁊ uenturis pomnia secla seculor amen

Cum refero uobis fratres quam fide
ac plabili relatōe auditis moderni
cidisse temporibus q̄ nos uirtutem ed
molimur doceat. ⁊ adeas uigilanter
erremdas accendat q̄ scilicet elemos
ne. non solum uiuentibus manere adhuc adiu
genciam plum ꝓcator ꝫ etiam defunctis q̄b
penitencie locus nō est ad salutem ⁊ redēptoem

Hoc audiens ihc dixit ei ꝙ dissipauerat lacus suos
semen iniquitatis pessime o filii mortis opera
sathane facere cur fructus operis tui sine semine
uigoris et radios tui sine humore et animi tui audi
re ferentes fructū Et mox uidentibus cunctis arefac
tus est puer et mortuus Deinde tenuit joseph ihm
et duxit eū eo in domū suam et mat eū eo Et exte ubi
to extra uidet puer quidā operantis ūgtantis
currens impulit se sic humeru ihu uolens eum
euitare si posset Dixit ei ihc Non reuertaris ignis
de uia ꝙ uadis et statī corruit et mortuus est Exda
mauerūt parentes mortui dicentes Vñ natus est hic in
fans Et cū hoc audisset ihc accessit parentē mor
tui ad joseph et dixerūt Coluit ihū nos tenuit po
test hic habitare nobcū in municipio aut doce ihū
benedicere non maledicere Joseph ū moneret eū
dicens Vt ista talia facias ira et rancor odio hmi
et molestias hominū pt te sustinemus Respon
dens ihc dixit Juuenis sapiens in quē pater
suus fidem sententiā huiꝰ rei exhibuerit Et patris
sui maledictio te minime noceat in male agentibus
Tunc congregati sunt omnes adulti ihm et acce
dentes eū adultis joseph Vt uidit hoc joseph per
territus est timens ppter filiū ihm Statimq; aggre
hendit ihc infantē mortuū pauit et suspēdit

eum de terra in conspectu omnium ut uiuleret
ihm cū eo tanquā patrē cum filio suo et reuīsus
est spiritus eius impīn et reuixit et minata ē
uniuersi

Quidā magistr̄ nōie zachias audiuit ihm
talia dicentē et pe etiā in superbiā sapiē
cia dolum et cepit male loqui contra ioseph Cui fi
lius filiū n̄ dere ut docatur sapiencia hūmana
mnoz̄ tū pat̄ qm̄ nr̄ et maria pl̄ diligimus pue
ꝑ nr̄as actiones senior̄ ppli Oportebat enim nos
prius honorare pb̄os synagoge ut̄ ut cum nr̄o
alt̄ filius n̄r̄ minus hēret cathedrā et sic eos ual
ita erudiret doctrina Tu ergo dixit ioseph q̄
q̄s potest eū docere Doce eū si potes nos minime
prohibemus Ihc aut̄ respondit zachiam Ve
ceptor legis ea que docēs oport̄ observare hō
nem tui similem Ego alienus sum a uris ho
minis et a cetis uestris extraneus sum patrem
carnalē non habeo Tu quidem legis lege ī
structus es mlege ego aut̄ aī legem enim Ego no
te patrē ydee non puras tu doctrina tamen
eruditeris a me Que nullus alius docere pot̄
n̄ ego que nominasti pe enim potest q̄ deus
tuus est Ego aut̄ cū exaltat̄ fuero a terra omnes
omnē gr̄ationis uire mationem Tu pī natu
es ignoras ego aut̄ sio tibi q̄ natus et que
pe uiuens Tunc omnes qui audierāt uerba
hec obstupuer̄ dicentes O magnū et admi

Vide folia 7 sequen

rabile sacramentū

Factū est post regressionē ihu de egypto cū eēt
galilea in ciuitate octauo anno etatis eius una
die lauabat ipse cū pueris iuxta lebat autem alueus
um Cum sederet sicut ibi de luto septē lacus ipse
singulis sicut animalculas · s · fistulas p quas aquas ducebat
aquam de fluuio ad lacus suos · et reducebat Ce
nus ergo inimicus filius diaboli animo inuidie clau
sit aditus riuorū impediuit opus qđ operat fuerat
ihe Tunc dixit ei ihc Vere filii mortis filii sathane
opa q ego operat sum tu dissipas Et statim q hec fe
cerat mortuus est Tunc sedicosa uoce clamabāt
parentes mortui contra Joseph et mariā dicētes
eis Filius uester maledixit filio nro et mortuus est
Joseph et maria statim uenerūt ad ihm p̄ sedicio
nē et ploratum et ad clamationē uicinorū dixit
Joseph secreto marie Ego non audeo loq̄ cū fi
mone eum die Vere creatus nob⁹ deus ppter et sub
nem⁹ molestias hominū Et cū uenissēt in mariā ad
ihm rogabat eum dicens Domine q̄d sicut ille
ur mozeret Et ille dixit ei Dign⁹ erat morte q
dissipauit opera q ego sicut Rogabat eū mat
sua dicēs ei Joh dne mi q̄s infligat tibi nos Et
ille nolens matrē suā contristari pedi
suo dextro percussit natus mortuus dixit Exurge

filii mei quia non erat dignus ut mitteret in regnum
patris mei et philippum operam meam Cum ergo
mus sineret adhuc dominum et adhuc Jesus
hic habebat aquam in lacus et undemus cinctis. cepit
de luto lacuum suos et fecit ex eo xii passeres Erat
autem sabbatum et multantes plurimi cum eo erant Cum
ludebat unus et filius unius eorum. illum ei facere mi
ioseph Joseph puer hic operatur in sabbato quod
facere non licet Fecit enim passeres de luto. xii
Hoc audito ioseph arguebat eum dicens Quare
in sabbato talia agis quod non licet nobis face Jhc
autem manum dexteram audiens percussit manu admi
rantium et passeribus suis dixit Volate et abite et
eius volauerunt et audientibus cunctis illic astanti
bus dixit Volate per omne mundum et viuite
Jn omnes admirati sunt et stupefacti quod eum laudi
tes quod uituperantes Nouerunt quod ad principes
sacerdotum et primates phariseorum et annunciauerunt
eis quae ihc filius ioseph in conspectu totius populi mira
cula et prodigia faciebat Et annunciatum est hoc
ad xpi. tribus ysahel Item filius anne sacerdotis templi
dum cum ioseph ueniret tenens uirgam in manu
cunctis uidentibus cum furore uimineo exclusit aquas
que ihc manibus suis fecerat et effudit quam per
mundauerat mirus et aqua mundum clausit et dispersit

rabbi sacerdotibus
et phariseis et principatus Hos scimus unde natus
est et unde est adhuc quinque annos et unde hic unde lo
quitur Responderunt pharisei Impia audiuimus
talia uerba in synagoga Jhc autem dixit eis Si
uos nouissetis quare non cognoscitis michi Quamuis
nichil dixi sed quia nati estis Amplioraque habeam uob
ut magis miremini Abraham qui uos dicitis
patrem uestrum ego uidi et ille me uidit et cui ego
locutus sum Quidemnes obmutuerunt nec ipse
ego audebat loqui ei et dixit eis Jhc Qui uester uo
cat mendax et non agnouistis me Locutus sum
uobis quasi cum prudentibus et uos intelligitis uo
cem meam quia rumores me estis et uidete
fratres Jterum zachias dixit ad ioseph et admirati
Dare michi puerum et ego tradam illum leui magi
stro qui doceat eum litteras Qui cum multis taceret ad magi
strum dicebat ad hic et incipiens apud se lucta ad
pha dicebat ei Respondet Jhc et tacebat Cum ma
gister leui iterum tenens uirgam sagittam percussit
eum in capite Jhc autem dixit ad illum Ecce
Ecce me percutis Innocentes scias hi qui peccant magi
docet pacientem se qui alueo docetur ego
enim te possum docere quia te quo dicuntur Sy hi
omnes qui loquuntur quasi es somnias nec quos intelligit
audiet Dixit zachie Omnis nota ab alpha
usque ad tau diserte dic et tu primum michi quid
sit tau et ego dico tibi quid sit alpha

dyat ateos qui alpha nō nouunt tm q̄m discerne
possimus. Ipocrite dicate mihi p̄mū quid sit alpha
et time uobis cereā cum dixerius verba Cepit
ihc singlām unaz nomina eoz interrogare et dice
bat Dic magiste legis. p̄ma littā q̄re habet tanglos
gradatos. flexuosos medianos. p̄ductos. obductos. cur
vos. stratos. fractos Cui ih aūt admodū obstupefactus
est admodū et tanta oppositione Cepit cūctis au
dientibz clamare et dicere nō debet iste uiuere sī
tram. immo merito iste nō est suspendi nam ih
nē potest exaugurare et alia deludere nomina Ego
puto q̄ hic ante catadisimū fuerit Vs enim ne
illum portauit aut q̄ mat illū genuit aut q̄ illū
illum lactauerūt Fugiamz ab illo non enī ualeo sus
tinere ūbum ore eius Cor enim meū stupefecit ta
lia uerba audire Hemo potest intelligere nisi fue
rit ih cum eo Ego misellus credidi me hunc indemsum
Deum discipulum inuenī multo magistrū Peccā
tricē eius quia eum intelligere nō ualeo Humilita
te ego seruer inclus sum quia de ih sione sua neq; time
sco neq; p̄cipium Sapiencia sua non est cōmuni
cum hominibz Hestio an ds l'magus sit ul'angu
lus cū eo loquitur Ignoro unde sit aut q̄s patrus sit
Cunc ihc lecto uultu in p̄sencia omnium dixit
Fructificēt infructuosi. ceci uideant claudi ambu
lent pauperes euangelizent mortui resurgant et
in regno patris mei introducantur et permane

ꝺ̃ tempo ꝙm natꝰ erat inter ⁊ dulcissimis ꝓpinq
bꝰ cum hec ageret cotinuo vestitum sunt qui
malus decideratꝫ mittꝫ mutandꝫ ⁊ audiebant
quid ab eo ut ecclam loqui nō audebant
Postꝙm hec acta erunt inde ioseph ⁊ maria cū
ihū mercatum in nazareth ierunt ibi cū pa
rentibꝫ suis Cum esꝫ puer saluabat dū ihc cū
infantibꝫ ludet in domo cuiusdā domus cōcus
sis infantibꝫ alius impungēt impulsus cecidit
⁊ mortuus est Parentes ei⁹ dixerunt ad ioseph
⁊ mariam· Prostrauit filiū nr̄m ut eū interfect ⁊ mor
tuus est Ihc ū rem tacitus considerabat Vene
runt ad eum Joseph ⁊ maria dixerūt ei Do mi
ne si impulit eum hic nobis Statim ihc dedēdes
dorso ⁊ uocauit puer mortuū nōie zeno Ille
respondit Dñe Dixit illi ihc Surge quid
ego pcepta mea dicille surgit Et ondñe ⁊ mira
ti sunt parentes eiusdē mortui reuiscentis ⁊ ho
norificabant ihm super signo facto Inde abie
runt Joseph ⁊ maria ihc tria ⁊ erat ihc annoꝝ
vi Nullus amare hauire aquā cum nō mit
tꝫ Impulsus aquidem tu fiante fregit ydriam
suam Ille mpallio filio apportauit aqꝫ mat
ri Maria conseruabat omnia ꝙ in corde suo
Iterum quadam die seminauit magro dextra
ꝙ ma[illegible]ris filie pacē· ⁊ natū creuit ⁊ multi
plicatꝰ est nimis ⁊ oꝝ centuꝫ ⁊ dedit

municipibz suis et una una querendi de
iherico ad iordanem cum secus uiam cepta
pe rupem fluminis ubi transierunt filij isr
egyptum fugientes et arcta testamenti ubi
residui erant ihc annoz octo cuens dicen
cho ibat ad iordanem Instupefacta ppetuncta
erat leena cum leuniculis suis et nullus po
terat per uiam illã securus ambulare Hoc
scies ihc cunctis uidentibz intrauit ceptam
Statim leones uidentes eũ adorauerunt ei
et adorauerunt cum blandientes ei et uiden
tes cum eo Populus autẽ de longe stans di
cebat Quid peccauit ihesu aut parentes eius ut
se leonibz traderet adidolorandum Hec au
tem es cognitamibz dicendo ubro erant de cep
ta et leones antecedebant eũ uidentes ante
pedes ei Parentes eius stabant alonge mi
rantes· non audi approppinquare Tunc ihc
cepit dicere ad ipsos Deliozes estis uobis
bestie que deum suum cognoscunt et ima
ginem Homines ad ymaginem dei fi
uidentes et non cognoscunt... Post hec
ihc transiit iordanem et diuisa aqua hic
co itineze transierunt Clamauit ergo di

cens leonibus Venite in pace nemine ledatis
nec alius uob nocetat donec reliqueris hinc locum
uestrum Illi uero inclinati abierunt Ihc u
reduit ad matrem suam Joseph faber ligna
rius erat iuga boum tantu faciebat et aratra
apta erant agriculture et lectos ligneos Con
tigit ut quia commendaret ei faciere lectum
ipse altior Joseph cepit puero suo succidere
lignum serra ferrea eiusde longitudinis. ille
ut alterum huius altero succidit Videns autem
eum Ihc cogitantem quid faceret et super hoc
desolatum dixit Veni et teneamus capita duo
rum lignorum et eis simul iunctis illud quod deest
est trahendo alterum coequemus Quod ipe mandat
factum est et ita contigit Expletur Joseph cepus in
ceptum Factum est quod Maria et Joseph re
gressi pplor traduxerunt illum cunabula magis
tro ut nutriueret inter humanas Magister
uero eius cepit eum publice docere dicendo
Die alpha Ihc uero respondit Tu die mihi
prius quid sit beta et postea tibi quid
sit alpha Inde uat magist publice percussit
eum et statim magr mortuus est Ihc ut reuer
sus est ad matrem suam. Joseph dixit ad

asseriam Timeas pl' alias malicios interficiat
puerum istum Maria autem respondit ei Credi
mur dei quod qui misit illum custodiet eum semp
a malo Rogauerunt eam ut
blandiendo doceret eum Timens iudeos & ppm
maiores dixerunt eum merum ad scolam Sacen
tes eum nichil posse dicere ab homine qui cr do
deo perfectam habebat sciencia Cum autem
in scolam ductus spiritu scō repletus accepit li
brum de manu magistri docentis legē & anti
cum ppō cepit legere Non ñ erant scripta i lib
eoz & inspiratu dei loquebatur & semper ut ho
habundabat eius sapiencia Ita docuit eos in
uentute dei & ipe magist humiliter adorauit eum
Primus ppō fuit discipulus Qui similiter
erat ioseph currebat mineris ne & ipe discipu
lus moreret Quo uiso magist dixit Vide
dili michi magistrum pro discipulo Cui po
test eum audire Et post hec uenerunt maria & joseph
cum jhū uenerunt in capharnaum mater
ppt malicias hominum sibi aduersantium
Accidit autem quidam de
mortuus nomine joseph Cum audisset dis
cipulum sicum dixit ad joseph Quare
non petitas auxilium illi mortuo qui nomi
tuo uocatur Cui respondit joseph Non est

michi potestatem et scire auxilium Cui ihc Tolle uela
men et geris super caput tuum et tange faciem mee
tui et dic Sic faciet ihc et cum resipisset Credidit
Joseph et cum eis abiit et mansit et mortuus resur
rexit qui eius ps esset Crauerunt decaphamaum in
bethleem ubi manserunt in domo sua

Factum est ubi quod joseph quam diu militi iacobi
primogenitum filium suum colligere olera ad
cenquoquendum Iuit autem uidit et ihc sedentem
cum Joseph et maria nescientibus Dum autem iacob
colligeret olera pullis pullis e serpentis morsi
tus manu Exclamauit angustiatus Ihc autem audien
uocem ipsius cucurrit et tenens manum iacob tris
siz insufflauit eam et sanatus est statim et serpes
mortuus Joseph uero et maria audientes murmur
illoz qui audierunt et uenerunt eum sanatum et serpe
tem mortuum uiderunt Quocirca conuenis
bant ut ulcisci uindicarent joseph cum filiis
suis. Jacobo et joseph. uirgila et simone et iudaz filia
bus suis et beata maria cum ihu et cum ioseph sua
matria cleophe quin dns eis donauit patri ei iacchym
et matri sue anne eo ip obtulisset maria matri
eius domino et hec maria cleophe uocata est ni
mis nomine. a maria ad conlaudandos parentes.
Vocans ipse ihc sanctificabat illoz et benedicebat
et pocorum et cibum sumebat Herode tristi

audiebat puer⁹ dilectus vestes tangere
donec xp̃s sanctificasset et panem fregisset et
adhoc faciendum semper exspectabatur
Fratres eius filii joseph cum tanquam lumi
naria ipse habebant observantes enim et
timentes Vocatus xp̃s puer ihc dormiebat
sive die sive in nocte · claritas dei maxima
resplendebat super eum Qui est benedict⁹
in secula A M E N
Explicat de infancia salvatoris

aymar

Sno ducis natali & diuturna pugna inter se confligebant quor alter sardinus alter siciliensis erat Dux sardine eusebius · Dux sicilie uocabatur olozge Erat autē eusebio summum studium circa defunctos in celebracione missar̄ pl̄argicionibus elemosinar̄ indecimis oīū rerum suar̄ solucionibus omnia fac̄ ꝓ defunctis p̄re rerea unam cuiuarem suar̄ q̄m habuit amicaozem habebat · deo inliberandis fidelium animabus conh tuit · neque unle aliquit ad suum usum accipiebat imuno ū decimas totius regni adq̄ possessionum eo conducti faciebat In matrimam pauperum turbā congregandam · iugit̄ refciebat atq̄ uestiebat missar̄ celebracionis passim p̄ecibus faciebat Mit̄ olozgius in regno & exercitu huic duaor erat & potencior ꝫ inꝑe uirtutis longe inferior · neq; ei monim thes auro munch comparantibus qui sibi inclo ita thesau rizabat ꝫ neq; mercatu qui sibi de redemptis cap tiuis quamuis nescius manozem copiam parabat ne tm sicut ut consequentibz res acta manifestat · olongius murbem hanc q̄m potuit deo & curis ani marum dispositam animū intendit eamq; insi dias aggressus cepit Vbi eusebius qui tunc ab sens erat permunctum authuit nimium egre

ferebat na ut dicet se se malle dimidium regni sui
amisisse qm ut ferebat cuntatem dei cohortarit se
suos. quid facimus boni milites multam ne dimittamus
muniam dei & nram. Cum pauca cum multis con
grediantur unius nomine dominj Vincat quem
ipe uultus & omnipotens celi ver umce disponent
Jam & si hosti uictoria cesserit nobis proinde ho
here ultima pulchrum fuit Ad ea alba conspiciunt
ac frementes suos frequencia diu exercitu undiq co
nocato hostem insequitur eum q loco minutissimo in
insidiis donec ille se ostenderet equit Interea dispo
ti custodes castroz in eminenciori loco longe late q
prospectum tute petebant ac curiosis circumq oculis
omnia plustrabant cum ecce alba acies quam lon
ge oculoz portant acie prominere apparuit Qui mox
in hac uisione de hoste suspecti sollicita festinabant
bant nuncia Tumq magis magisq quos uidant
appropinquarent tandem primam prem nuda
ecturus innumeris equis cu numeris uexilloz signis et
cantibus armata aduectantes aduertunt Statim
de magnitudine certiores principi suo nunciare cu
runt Ac ille me spem metumq posit quia alba
ros audierat et bona parte eos fore. spe animum
erigebat q u acie bello instructum parat ne quid
hostile sibi minaret metuebat Itaq cohortes p

nbus suis quatuor ydoneos uiros eo legat qui pertine
rentur unde & qui sint & quo tendat pacifica ne
an hostes aduenient Approximantibus eis illuc
similit de agmine illo cauallato quatuor equites
obuiam mittunt qui adinquisitionem ydoneam
retulant racionem Occurrerunt q & s mutuo dias
salutant pacifice · resalutant & illi officiosissime
Qui p cuncta causam sui aduentus talis q appa
tus primo eos noua cõstruatos uisione ac amica cõ
firmant responsione Constanter agite michil timea
tis michil cunctemini Prga nos pacifice michostes
uõs uenimus Hos enim de familia summi regis
sumus dei & nunc dõ nro adde bellandum hostem
suum uenimus aduitores fidelissimi Addulerunt
& hec ire inquiunt & referte principi nro de nobis
ne admirin colloquium uestre cunctatis ac dece
rero ne quit uereatur Egressi cum multo
gaudio nuncij referunt uro ordinem rei Comi
nio ũ ille quasi delepule timoris atq dolois in
spem reuiuiscens · exultat · exyultat Jam q qi
demeroria secuj us illo occurre perat qui ut ap
propiauit quatuor & ipe nuncios equites obuiam
habuit eos q cuncturus idem q sui anteierant &
ipse auditur Aliquid & ipe interrogat an p uiria
quatuor ablate dolet nimium dole & respõdit

Deo maxime quod deo omnium bonor largitori eam
animi illi dederis & dare dispolueris quicuq; cælis
ibripuerit ñ tibi pibit & centuplicatum ñ celo re
nebit Et ne lollicitu te lõgius tyamus iam nos
omne uul tuum ab hoste duplo exigemus & insuper
aut impendet ẽ se se aut ipi hunc uinctum intra
potestate trademus Tantum nos duth & ppera
exercitu nos festinato sibequi Tunc pceps de
commõdans uolumtati & fidei eor reditus qs hys
portat copias manuam legionem instruxit & contra
fragmta securus nulla dedúmo auxilio ad bellum
pperat & predit Quem exercitus albator pterlens
quadraginta ur urlebat milium tetendit dacen
contra ostorgum Ille eos ubi tali apparatu sibi ue
nientes agnouit tanta rei nouitate perculsus qd
sint quid ue petant & pperare interrogatum mit
Respondent hys nunciis & qs proibus si de fidu
ha dei ee ut dixit ipm duce ostorgum capiant ui
cione dnúne iniurie ú hys occurrat & do adq
consortu suo celebro sup inuasa ciuitate sagis fa
ciat Postquam ea uti nuncij cognouant do
mino suo retulerunt; Ille men pauefactus nunq
consiliarum suor petit adq eos ut durium q
iussant cum suis copiis accessit Percunctatu
qd eos demueo exercitu ullo sibi occurrentes

quod alii auferant adq; alij de familia dei & ipse
aurum. Addiderunt & graues minas
dicere tam diuinam ei inuigilare qui sibi data
quantam dulcis sit fraudulenta & mendax subripe
ret ille hoc tempore compulsus rogat pacem promittens
suę & quamq; uellent satis factionem Venit q;
despectum & ecce mecolloquendum eulebius
cum sua copia suppeunt Statimq; ostorgius quid
signum tulerat intuplum restituit atq; insup se
se cum suis omnibz illi dedit His itaq; pacifica
os suppactus exercitus ille satis familiariter allocu
tus eulebium rogat satis ne eius uoluntati sit fac
tum Quod ubi cum multa gratanter actione suf
scipit sibi respondit. ille ipe quoq; eos qui erant
gratius suscepturi accepit Hec mora illi respō
dere Nos animi sumus defunctoq; animę quas
tuis beneficiis & elemosinis larga dominj donantur
indulgencia quibz iam libans diabolj potestate
& pcm captiuitate lucidas mansiones habitat iuc
ta requie Vñ si placeat nobis fecisse quia gra
tiam dei & omnium sctoz adq; omnium fideliū
defunctoz pmanto beneficio habes maxime ut
nunc scito quia nos omnes cripueris qs uides
& adhuc multos p benignam & benuolam do
minj prudenciam eripies si abhac tua inten

cione non desistas Age g̃ quod prius faciebas ꝑ bona
uolumtate ꝓ iam nr̃a ammonitus ꝛacione sinc
ꝛ fidelitate melius melius q̃ iam de reliquo tua
ge implere ꝛ ut q̃s captiuos de suppliciis eius ꝛemo
ris beneficiis eos apud ultum multiplicat pius m
ꝛectores ei⁹ eos inuenias suffragijs Qui enim
pro redimuntur longam ꝑ uitam ꝛ salutem
orant ꝛ ut adhuc alij per te redimendi impe
ce requescant q̃ tibi ima nobilium indulgen
tiam ꝛ gratiã ipius ei⁹ iudicis ꝛ dñi ꝛpostulent
His dictis postulã duas remissione inuere que
ueneram uti sunt redire Tẽ ũ ille qui prius tanta
merꝑtus lucri tanta bona beatꝰ id ꝛpectus quãtus
deinceps circa defunctos elemosinator ꝛistitit cõue
nit pocius quam ꝛponi potuit Hec ꝑ relacionem de
mini abbatis maioli sci ꝛ summe auctoritatis uiri
declinaco monastio cognita habemus qui medita
cione duor̃ p̃cipuum hoc captiuus ductus fuit de
certa abbacias quas multis curabat finibus ẽt ocu
patus Sz hic forte ꝛ si hui⁹ relacionis credat ꝛ ductor
ri non facile credet ꝛ noue ꝛ inaudite rei ꝛtio
forsan obiciendum q̃ ꝛ animaꝝ spẽ inultu corpoꝝ
apparuisse absurde referantur qui plane tã ꝑ
ꝛei nulla re corporea utuntur Quo ad̃ ꝛponde
dum quia in corporeos spẽ q̃ corpores inuisibile sunt

oculis · apparere necesse sit m officiis corporeis imde
uideri possint et audiri et mirabiliq; Sz inquies vti
illis equi v̄ aşma ꝯ libri ů equi cum equitare v̄ nauel
cum nauigare m̄ cōmunis tibi uideris ꝯ Sicut en q̄
facis corporalit imaginant ꝯ spē per formā corpoream
sic quoq; nō absurde fieri potuere · Sz ne me hanc
uidebar p̄simpsisse racionem · Ioanne heliseus ur
in libro regum legit hmodi uisionem q̄n rex
rex syrie ad eū capiendum robur cōcurus misit
militū q; suum ut fidelem hret testem dn
uenandi secum huj uisionis fecit participem · ut
dor narraq; q̄n omnis mōs ubi stabant paril g̃la
celestis circa se resplenduerit equorum
ac curruum ignitoq; q̄ntā uis illum munierit quos
angelicas fuisse spē nullus unq; dubitauit · Cum g̃ ta
lis uisio declarata sit in spiritib; figuris non incredibi
le debet uideri simile aliquid de animabus ia carne
exutis Fer magis mirandum eas post corpoq; depo
sicionem corporalis officij morem mutari q̄n in
humanatos angelos spē misisse hec eadem ymagina
ri Sz in hoc omnis questio ciuis claudicat si di
uina maiestas quecumq; uoluit posse et facere
dicat ꝯ Fer ů relacio q̄cq; fuerit hoc matrimo
nium et inclubitata fide certū tenemus de fidelit
placidemus q̄cq̄d boni p̄stiterit fidelit faciemus

ꝛ illis ad eternam ꝓficere requiem ꝛ salutem ꝛ
nobis qui facimus ad dei gratiam promerendam
fiorꝫ qꝫ fidelium societatem Qua ꝓpt non est negli
genda nobis cura defunctorꝫ maxime cariorꝫ et
fratrum nrorꝫ Sz eis succurrere ipos qꝫ benignissi
mo redemptori nostro debemus cotidiana ora
cione cōmendare potius qm̄ mortem carnis de
flere

Codex Monasterij Sancti Martini
in Suevia Provincia Constantiensi

Incipit de translatione sce marie virginis gloriose.

Tempore illo cum post ascensionem dñi nri ihu xpi sacratissima virgo maria eius discipulis adhuc esset vigilans et orans. Venit ad eam angelus dñi dicens. Maria surge. et accipe palmam quam transmisit tibi dñs. Post triduum enim erit assumptio tua. et ecce ego omnes apostolos mittam ad te. ut videant gloriam quam accipias. Et dixit maria ad eum. Peto dñe. ut dicas mihi quod est nomen tuum. Ad quem angelus dixit. Ut quid interrogas nomen meum. quod magnum est enim. Cum ergo audisset hoc maria. ascendit in montem oliveti. et veniens palmam quam acceperat de manu angeli. exultauit cum gaudio magno una cum omnibus quos secum exerat. Angelus autem dñi qui venit ad eam. ascendit ad celos cum lumine magno. Maria vero regressa est in domum suam. et lauit corpus suum. et induit se vestimentis optimis. et gaudens et exultans. et benedicens dñm dixit. Benedico dñe nomen tuum sanctum. et laudabile in secula seculorum. Hec cum dixisset. venerunt ad se omnes apostolos suos. et dixit ad eos. Instanter die egrediar de corpore isto. et vado ad regnum meum. Et ideo rogo vos omnes ut vnanimiter mecum vigiletis. usque ad illam horam qua sum recessura de isto corpore. Et hoc notum facio vobis ut sciatis. qa homo quando iubet ut exeat de corpore

occurrent illi duo angli. unus iustice. et unus iniq. tam.
Si si inuenerit angls iustice in illa opa bona. et iusti-
gaudet. et exultat. et excipiens eum. deducit animam
eius ad locum iustoz. Tunc defler ille angls iniq. tam.
qa nichil de opib suis inuenit in eo. Si si iterum
angelus ille malitie inuenerit opa sua mala. adsum
secum qs neqret scire. et sic gaudentes deducut ani-
mam eius in locum penaz. et angls dñi tristis red-
dit. Dum hec loqrent subito aduenit beatissimus johes
apls. et pulsauit ostium domus. et ingressus e. Et ubi
uidit eum anxia turbata in spu so suspirauit.
et non potuit se a lacrimis cohibere. Et dix. Fili johes
memor esto sermonum dñi mei magistri tui qbus me
tibi cõmendauit. qa die q recessit a nobis. inq die
passus e pro salute mundi. Et dic ad eam johes. Dna
quid uis ut faciam te. Et dix maria. Nichil aliud
ut custodias corp meu. et ponas in monumento. qa cras
na die sum recessura de hoc corpe. Iam et ego audiui
dicentib judeis. Sustineam ut possimus inuenire corp
ei. et in igne cõsumamus. Cum hec audisset scs johes.
dicente illa quod ecce recessura. fleuit in cõspectu dei
dicens. Quid sumus nos. quib demonstrasti tantas
tribulatões. Tunc uocauit maria scm johem. et ostē-
dit ei uestimenta. que ei ponerent ad sepulturam. et of-
tendit ei palmam luminis qm acceperat ab angło

qui ei apparuerat. & eius assumptionem prædicat. & dixit ad eum.
Rogo te fili joseph ut hanc palmam accipias. & cum feretro
ferri ante lectum meum cum de hoc corpore fuero assumpta.
Et ait ad eam ses joseph. Hoc ego non possum facere
soluat. nisi aduenerint fres. & apli dñi mei. qm hodie
in unum sumus congregati in hunc locum p̃uuente
dño nostro jhu xpo: ad tradendum honorem corpori
culi tui. Et cum hoc dixisset. egredientibus ipis de cubi
culo. subito factum est tonitruum ita ut concuteret
locus ille. & omnes qui ibidem erant conturbauit. & sic su
bito omnes apli cum nubibus rapti sunt. & deposuit sin
gule ante ostium domus sce marie. Et uicissim se admiran
tes mutuo salutauerunt se dicentes. Deo gratias q
dignatus e nos hodie in unum congregare. qa uere comple
tu est. quod dictum e per psetam dicentem. Ecce quam bonum
& qm jocundum? habitare fres in unum. Et dixerunt
ad alterutrum. Oremus ad dñm fres. ut notum fiat
ac nobis. que sit causa quod hodie uoluit nos deus
unum congregare. Et dixit petrus. Frater paule. surge
& ora prior. qm hodie ualde letata est anima ui
dens te. Et dixit paulus. Qm prior potero orare cum
tu sis columpna luminis? & omnes isti fres mei
qui circa me sunt. Tu enim qui potius ora pro
bis. ut gratia dñi sit nobiscum. Tunc omnes apli ge
nuflexi se sup humilitatem pauli. Et dum hec loqrentur

subito aduenit beatissimus johes: & salutauerunt se.
Et dixerunt petrus & andreas ad johem. Dilecte do
mine noster enarra nobis. quemadmodum uenisti
hodie. Et dixit ad eos johes. Benedicat dns fis & au
dite quid mihi contigerit. Factum est dum essem in
ciuitate agathe docens etiam hora circiter nona di
ei subito sabbati & descendit nubes in eodem loco
ubi erat congregatus populus. audientes uerba dei su
bito nubes circumdedit me. & rapuit de medio ciui
tatis. Videntibus qui ibidem erant prulit me huc
& statim apertum ostium quod sine mora apperuit se.
& inueni stantem populum multum circa matrem
& dominam nostram ananiam. ad loquentem eam
turbas dicentem se de corpe exiturum. Ego ut hec au
diens uehementer turbatus sum. & in lacrimas to
effusus. Tunc uero fis audite me. Di exierit de
corpe tua mea sequens die nolite flere ne prurie
tur & scandalizetur populus. qm ego in ani diuer
sis in illa nocte. dum recliuerem super pectus eius
dum cenarem. Ego uobis moneo uos. ne uideant uos
populi flentes. & incipient infirmi dubij esse. & di
cant in cordibus suis. Ut quid isti timent mortem
dum sint apli dei. qui alios predicent resurrectionem.
Cum ergo hec locutus fuisset beatissim johes. omes pa
ter ingressi sunt habitaculum ananie. Et salu

tauerūt eam. oīs uoce magna dicentes. Aue maria gīa plena. dīs tecum. Et illa respondit eis. Uobiscū eam sit dīs fīs. Tam rogo uos fīs. dicite m quo in hodie huc puenistis. aut quis uobis adnuntiauit me gestum de corpe. Et sic oīs apli enarrantes gloriam dei rei ordinem exposuerunt. quemadmodū uidelicet singli de locis. ubi pdicauerunt ūbum dei. miraculis rapti fuerint. t in eodem loco posti. Tunc maria erubuit in spū t ait. Benedico te. qui dominaris sup benedictiōem. Benedico habitaculum scīm gie tue. Benedico pmissionē tuam. qm m pollicitus es. dne ds ms. qm ad meam uocationem. oīs apl̄os tuos ad me sepeliendam. destinare dignatus es. Benedico nom scm tuum. quod semp pmanet. t est benedictum in scla sclōz. Et post hec maria uocauit apl̄os. t induxit eos in cubiculum suum. t ostendit es omne indumentum corpis sepulture sue. Et cum factus fuisset dies tertius. in quo erat de corpe resurrectura. dix beatissimus johes. oībz apl̄is. t omni populo qui aderat. Fres qui conuenistis in hunc locum. ut uigilemus nobiscum. uigilate & orate. ut sitis sapientes ure accense t lucerne ardentes. Uigilemus tota anima et corpe. ut cum uenit dīs. t inuenit nos unanimiter uigilantes. illuminet nos gīa sui scī spūs. Rogo ergo uos fīs kīm

nolite suspicare hanc uocationem ste gaie et morte.
Nō enim est in mors sed uita eterna. Preciosa est enim
cōspectu dñi mors sanctorū eius. et ipsa laudabitur apud
eum. quia hec est uere gla magna. de hoc seculo nescire
migrare ad eternam gloriam. Hec cū dixisset subito lux
magna circuit emissa. refulsit in habitaculo. ita ut
intuentes astantes ipsi. claritatem fulgoris in mortali
oculis sustinere. et lingua enarrare posset. magnitudinem luminis. Et facta est uox dicens. Petre
ecce ego uobiscū sum. omnibus diebus usq; ad cōsummationem seculi. Petrus uero eleuauit uocem suam dicens.
Benedicamus te dñe deus noster. Benedicimus te gubernaculum animarum nostrarum. et petimus a te ut a nobis nunq; recedas. Illuminasti te lumen seculi. et illuminas omnes sperantes in te. Hec ad dicente beatissimo petro. omnis populus exhortatus est in fide et
exurgens maria ingressa est cubiculum suum precationem. que ei facienti dicta ab angelo luminis.
cū ad eam uenisset. Et post. cōpleta oratione. regressa est in domū suam. et sic accubuit super lectum suum.
Stabant ad caput eius beatissimus petrus.
et circa lectum eius alii discipuli. Subito ad sabbatum circa horam tertiam. factus est tonitruus magnus. et odor suauitatis. ita ut omnes mirarentur.
et ibidem ardebant. excepto apostolo. et illis ingredi-

quib⁹ mandauerat· ut sine intermissione ingilaret· et ut
tificarent⁹ die illa gl̃a assumptionis eius· in q̃ suscepta
est beata maria· Et dormientib⁹ omnib⁹ solus iustus in
gilantib⁹ subito aduenit dñs ihs cum nubib⁹· et
multitudine angelor⁹· Ingressus g̃ domum in q̃ ma
ria iacebat· cũ angelis omnib⁹· et cum ingressus fuiss⁹
saluator· inuenit apostolos circa lectum beate marie· Et
dixit eis· Pax uobis· Et subito apertum ẽ os beate ma
rie· et benedixit dñm dicens· Benedicto te creator meus·
qui ab initio· promisisti et postmodum· Non enim ego possu
tantã gratiã aliquem· nomini tuo seruo referre· nisi tantum
in me gratie contulisti· Et statim emisit spm· et suscep
it animam eius dñs ihs· et tradidit eam in sinu archangelo
michaheli· Corpus aut⁹ in mactarum· q̃ iam ingressa in
resurrectionis apparuit nichil aliud in omnib⁹ mirus· q̃
splendens· et candore nimium· ac super niuem dealbatum·
Et dixit dñs petro· Petre· Custodi corp⁹ matris· Ego
te usq; reuertar· et ueniam in locum quem· q̃ ante crucifixum·
et inuenies ibi locum monumenti nouum· et in ipso
monumento ponies corp⁹ matris· et custodies illud
donec· Et cum hec dixisset dñs· subito exclamauit corp⁹
matris· dicens· Memor esto mei· quia custodiui omnia
thesauros tuos· Et dixit dñs ad corp⁹ sancte ma
rie· Non te derelinquam margarita mea· quam
inuenta es fidelis· et seruasti· ueritatem et omnipotentem·

Non te derelinq̃m: qm̃ tu es scm̃ tẽplum dñi. Et hꝫ
dicente dñs: assentiũt. Petrus ū: et reliqui apli. cũ
ũginibꝫ. que sãs exuuias deputate erant. cum mꝭ
ta deuotõe et reuerentia. eleuauerunt corp̃ beate ma
rie: et posuerunt sup lectum: ferẽtes illud manibꝫ
suis. Petrus ū eleuans uocem. emulat dicentes. Le
ducẽ regi ũgines post eam: psalme eius afferẽt
tibi. Deferentur in leticia et exultacõe: adducẽt
in tẽplum regis. Dñs ū pr̃ lectum. aplis portã
tibus. Lectulus uero a illo uidebatur penitus. i
tantũmodo uocẽ audiebant: tanꝫ populoꝝ multoꝝ.
Et cum audissẽt pncipes sacdotũ. et turbe iudeoꝝ
uocẽs magnas laudantium dñm: turbati sunt ui
hementẽ. Dixerunt; adalterantes adalteratrĩ.
Que est ista turba et hꝫ populi multitudo. Et dr
quidam ex adsistentibꝫ. Maria enim decoꝝ. ho
die etiam circa eam apli laudem dicũt. Et sta
tim sathanas intrauit in illos: et implebat iudi
ces. Et ceperunt ad alterutrũ dicẽ. Hunc erat
pius marie ign̄ cõsumemus. qui sepulturam illi
portauit. Et sup̃ruẽs cum gladiis et fustibꝫ: occi
dere apl̃os. Et eadem hora angli erant in nubi
bꝫ: et percussi sunt illi iudei cecitate. et cadebant
capita sua cõtra parietes pcutiẽtes. et palpan
tes manibꝫ suis: terram nesciebãt. nec uidebãt.

ubi ambulauit. Unus aũ eorũ qui erat ꝓncipes sacerdotum. cum uidisset apłos. & corpus coronatum apłis hymnum dicentibus. repletus est furore. & ait. dic. Ecce tabernaculum illorũ. qui nos deceperunt est. & omnes gentes nr̃m. Ecce qualem glam susceperũt. ecce quam effecerũt honore. Et subito furens ipetũ. & clamans uoce magna. uoluit cũcto lectulum. & mittit manum uoluit cõprehendẽ paululum. ut eum eũ ad ueritatem usq; ꝓtenderet. & statim aruerunt ambe manus eius. ab ipius cubitis. ad humeros. Pars media corpis ad lectum remansit. pars uero alia ad ueritatem ꝓtendebat. Tunc ille multis doloribꝰ ꝓcussus. & diuersis cruciatibus actus. exclamauit cum lacrimis in cõspectu apłorũ. & deprecatus est dicens. Rogouos per nom̃ ihũ xp̃i unum quemq; nr̃m. ne despicatis me. in tanta me positũ necessitate. Rogo te ꝓcipue sce petre ut memor sis quid tibi ꝓmisit pr̃ mihi. quando eram apud te incarcerat. & dicebat tibi. & tu cum ihũ eras. quem te predicauit. ne te cõprehendam. Et modo ego omnes uos rogo apłos. ut non me despiciatis. Petrus dixit ad eũ. Da glam & honorem deo. Potestas mea non est. ut ego tibi aliquid ꝓmittam. nec aliquis nr̃m. Sed si uere credis. quod ihs sit xp̃c filius dei uiui. adiuuat quem uoles cõsurgens illico sanabis. Respondit dicens.

Inimicus gentis humani. exercuit corda mñ. Ideo non
credim⁹ qđ jhs xp̃c filius dei est. si non est ut̃m ma
lum ꝓmalo retribere. Hoc enim ut spero ido m̃ con
git. quia me dis multu liberare. & ad agnitiõem sui
ꝓuenire. Tunc petrus iussit deponi lectũ & dix
it ei. Si credis exeo corde meo. poteris ab eo sa
nari. Accede & ait ysch̃ osculare lectum. & dic.
Credo hoc corpus esse. glose sep̃ uginis axime. cre
do & in eum. quem ñ vidi. de spũ scõ cõceptu ihs
& ihs pepit. Tunc me ꝑceps sacdotum. ꝑ trium
horarum spatium. hebraica lingua venerũ. pa
riam. & testimoniũ dans de libro moysi. quod scrip
tum est. Quer in mirus. facta est tẽplum dei. uni
uersos instruxerem cõsiliu. ita ut oĩm admiratem
de his que ꝑdicabãt de ore ejus. Dix̃ g̃ ei petrus.
Sana manus tua. in nõe dñi ñri jhu xp̃i. & dic
hoc ñ ex toto corde. Resurge manus mea dñe jhu
& fit sicut altera. & credo in eum. Factum est ita
co ut sanata. quia ex toto corde credidit.
ꝑceps sacdotũ. jam simul et credidit. & inuenit
ipm suum acritate ꝑcussum. amare flere. & dicen
tem. Ve. ve. nobis. quia timor & tremor uenit sup
nos. supuene tenebre. sicut sodome & gomorre.
Et mi quidem ꝑmisit ꝑcussi sũt acritate. & posse
a igne celesti. diuumus ysumpn sũt. Ve. ve. nõ

qua eos replen simul iniquitas. Et locutus ē me
phcepit sacrificiū quem petrus miserat. ⁊ exposuit oīa
que passus est. ⁊ q̄m respexit illum dñs. Et quicūq;
credidit ubis eius. statim recep̄ usum. ⁊ cōfessus
ē ihm ē xp̄m filium dī. qui aut̄ non credidit. p̄t
cecitatem cordis. etiam corpe cecus p̄mansit. Corpus
aut̄ immaculatum. glose ūginis. ea qua decebat reu
erentia. assumtes. ⁊ ferentes apli dñi. puenerūt ad
illud monumentum nouū. quod illis dixerat ostē
sum fuat. ⁊ in ipo posuerūt corp̄ sanctissimū. Ipt ii re
sederūt aīe ostium monumēti. sicut illis dominus
dñs ihs dixe. Ne sitis mesti. ⁊ obseruantes thes
aurum celestem ⁊ margaritā p̄ciosam. subito ad
uenit sic fulgur. splendor glē. ⁊ rer ūtutum. dñs
ihs. ⁊ cū eo multitudo maxima angelor. Et ait ad
eos. Pax uobis. Et jussit eis ut ad se p̄ius accede
rēt. Et cum appropinquasset apli. ad dñm ihm
xp̄m. ⁊ ipi suscepti sunt cum corpe sanctissimo inuol
uer. ⁊ p̄cep̄ dñs nubib; q̄ statim nubium cursu ⁊
uentor carū plan sē. impetuosum uoluptatis. q̄
placuerat dñs dī a principio. in quo ⁊ posuit ho
minem quem formauerat. ⁊ sic depositi sunt ap
li aīe imperatoris dei. sub arbore ex lig
no uite. Et decesserūt angli. cum angelico gau
dio ⁊ celesti ēpulo. scam animā beate marie

X ꝙ posuit eum dñs in axpe ꝙnus ignes · ꝙ ꝓcep̃ nubib⁹ ut reuocuẽt apostolos · unum quemq; in locum suũ unde mirabilit ꝓfl assũpserat eos · Tali igitur glã cõstat eam esse beatissima Maria ihu · genitrice creatoꝛ suu · dñi nr̃i ihu xp̃i · quo pacientiũ et efficaci fidelium uota · ꝙ deprecantium ꝓces · piis auribꝫ diuine magestatis mitiget · Celebrat igitur scã trinitas hũ euũ et dignissime recolitur · die quinto decimo mensis Augusti Regnante dño nr̃o ihu xp̃o · cui est honoꝛ et gla in scla sclorꝫ · Amen ·

Scandit ad etheꝛa uirgo puerpera filia ꝑfl

Non sine axpe · sed sine rẽpe scandit ad eth.

Nulla que [illegible] dissimilitudo mutauit
distat adoluit · ne hoc ioseph̃ nomine gaudet uno
sequitur Puer [illegible]
Hic beatum [illegible] habebat · ut trinis
lis diebus meneraue pauo my mysterium mirabi
peribus crogant [illegible]
illius mpellabat Cui dicitis [illegible]
ster delectatus · die qua [illegible]
ma ꝙ habitu uenerandi [illegible]
mina gregem [illegible]

re domine· ad hunc nimis mane est· sibi hoc facem
dñe mee· [illegible] parere me subuenire ꝑ Hic qđ
dixi quia [illegible] te solis occubitū moreris ad
quem dicebam [illegible] terrarius· cum interrogaret eū
dñs quis [illegible] dixit ille Ego sum nicholaus epc
[illegible] ꝯ cui prandiola sua diuidere
[illegible] uenit remunerare te Vade ꝯ
[illegible] ꝯ accipe corpus dñi ꝯ piv
[illegible] ut dixi moreris Sicq; nusqa
[illegible] cum suis reuersus fuisset·
[illegible] interrogasset quare tam mane ue
[illegible] Necessitas compulsit me qua
[illegible] moriturus sum· et illa deinde
[illegible] gem suum ad pastum· qua non
[illegible] tarum se mlectulum suum redi
[illegible] cum sacerdotem peruenisset· ꝯ ille uenisse
[illegible] Timeo puerum istum aliquid
[illegible] malum fecisse· inuestigate ab eo diligenter
[illegible] uiderit· quid habeat ul' quare talia lo
[illegible] Quod cum fecisset sacerdos puer
[illegible] confessionem ordinem recitauit· de cuius
manibus eū cōmunicasset· hora ꝓdicta ex
spirauit·····

Incipiũt gesta saluatoris dñi nri ihu xpi q̃ inuen Theodo sius magn̄ ī pretorio ī siberim ī petro ponat pylat a nichode mo scripta in codicibus publicis

Actum est in anno xviii imperatoris tyberij cesaris romanor. & herodis filii regis galylee anno xm̄ pnapat ei. viii kl apl̄ qđ est luce sima sca die mīl maray consolatu rufi reuelacoīs in anno iii ducente simo sco olympiadis sub pnapatu sacerdotū iudeor ioseph et caiphe. & quanta post crucē & passioīe dñi hystoriauis est nichodemꝰ acta à pnapilꝫ sacerdotū et reliqs iudeis mandauit ipe nichodemus litteris hebraicis.

Annas. & caiphas. & somme & dathan. gamalihel iudas leui neptalim. alexander. & sirus. & reliqui iudeor. uene runt ad pylatū & aduersum ihm. accusantes de multis accusacionibꝫ & malis dicentes. Jesū nouimꝰ ioseph fabri filiū de maria natū & dicat se esse filiū dei & regē. non solū sabbatū uiolat. s; & patrnam legē māt nitꝫ dissoluit. Dicat pylat. Q̄ ei est que agit & uult dissoluē? Dicunt ei iudei. Legem habem̄ ut sabbo non curare aliquē. Iste aūt claudos. & surdos. curuos. & paraliticos. & cecos. lepro sos. & demoniacos curauit in sabbo. de malis actibꝫ. Dicat ei pilat. Q̄re malꝫ ē actionū? Dicūt ei. Maleficꝰ est et in pnape beheelzebub eiciat demonia. & omnia ei subiec ta sunt. Pilat dicit. Istud non est in spu immūdo eiciendi

demonia: & in dei nr̃m. Dicunt iudei pilato. Rogamus magnitudinẽ tuã ut eũ iubeas adstare ante tuũ tribunal & audiri eum. Vocans aũt pilat̃ cursor̃ dicit ei. Qua ratione adductꝰ ibi? Iratus ille cursor & agnoscens eũ adorauit. & fascalem & voluerũ qđ ferebat cursor in manu sua. expandit in terra dicens. Dñe sup hoc ambula. ingredẽ qm̃ preses te vocat. Videntes aũt iudei quod fecit cursor: exclamauerũt ad pylatũ dicentes. Vere sub voce preconis iustꝰ erat noster? Cursor eñ videns eũ adorauit illũ & fascalem quẽ tenebat in manu sua. expandit ante eũ in terra & dicit ei. Dñe. adtuocat te preses. Vocans ante pylat̃ cursorẽ dicit ei. Quare hoc fecisti? Dicit ei cursor. Quando misisti me iherosolymã ad alexandrum vidi ibi sedentẽ sup asinũ & pueri hebreꝝ clamabãt ramos tenentes in manibꝰ suis. Alii aũt sternebãt vestimenta sua dicentes. Salua igit̃ qui sup̃ in excelsis? benedict̃ qui venit̃ in nomine dñi. Exclamauerunt iudei dicentes aduersus cursorẽ. Pueri quidẽ hebree hebraice clamabant. Unde tibi cum sit grecus hebraice nosti? Dicit eis cursor. Interrogaui quendam hebreum & didici. Quid est quod clamant hebraice? Et ille michi dixerunt. Dicit eis pilat̃. Quom̃ clamabant hebraice? Dicunt ei osanna. Quom̃ interpretat̃. Et dicunt ei.

O dñe saluū fac. seu dñe salua igit. Dicat eis pylatus
vos aūt gestamini uoces quas pueri dicebāt. quid pec
cauit aurora. Et tacuerunt. Dicat pīes aurore. Cri. &
quo uis ordine introduc eū. Cr̄ens uero aurora fecit
sicut prius fecerat. & dicat ad ihm. Dñe ingredere.
uocat te preses. Ingressus aūt ihc. & signiferis
qui ferebant signa. curuati sunt capita signor. ev se.
& adorauerūt ihm. Uidentes aūt iudei signa signor.
quoū curuata sūt capita eor. & adorauerūt ihm. ma
gis clamabant aduersus signiferos. Pylatō u dicat ad
iudeos. Non laudatis quoū ev se curuati sūt signor
capita & adorauerūt ihm. & clamantes ad signiferos
quia ipi curuauerūt & adorauerūt. Dicunt iudei ad
pylatū. Nos uidimus quoū se inclinauerūt signiferi.
& adorauerūt ihm. Aduocans ii preses signiferos di
cit eis. Quare sic fecistis. Dicunt pylato. Nos uiri
pagani sum & templor seruu. quoū habuimus adorare
eum. Et ecce tenentes nos signa. curuauerūt se & ad
orauerūt. Dicit pylat ad archisynagogos. & seniores
plebis ipor. Eligite nos uiros potentes & fortes. & ipi
curuent signa. & iudeam. sicut se curuauerūt. Accipi
entes ergo seniores iudeor uiros xii. fortissimos potentes
gentes. & steterunt coram signa. & steterūt ante eo
spectū pīlatus. Dixit pylat aurore. Dice ihm fons.

preceuñ ⁊ introducite eũ iterũ qualiuis ordine. Cum
foras p̃cessiũ ihc ⁊ aur sol. Et aduocans pylat qui renelat
signa priora iurans eis p̃ salutẽ cesaris. quia si fleetan
tur signa ingrediente illo. p̃cidam capita uñra. Et uidit
p̃les ihm ingredi sedo. ⁊ fecit aur sol eodem scemate
siant ⁊ prius. ⁊ multũ dep̃cat est aur sol ihm. ut sup
ascenderet ⁊ ambularet sup fastigalem suũ. ⁊ sup am
bulauit ⁊ ingressus est. Introeunte aũt illo. aurua
uerunt se signa ⁊ adorauerunt ihm. Pylat uero u
dens. tremor apprehendit eũ. ⁊ cepit cruge de sede sua
Cogitante aũt eo. matrona ipsius pylati nomine p
cula. misit ad eũ dicens. Nichil tibi ⁊ hominu illo
iusto. multa enĩ passa sum hac nocte propter eum.
Respondentes uidei duerunt pylato. Iumquid nõ
diximꝰ tibi q̃m maleficus est. ecce cõpmũ immisit
ipe ad uxorem tuam. Pylat aũt ihm aduocans dixit
ei. Non audis quod isti aduersum te testantur. ⁊ mul
tas. Ihs respondit. Si nõ haberent potestatem
non loquerent. Cũ unusquisq potestatẽ habe
at sui loqui bona ⁊ mala. ipi uidebunt. Respondẽ
tes aũt seniores iudeor. dicunt ad ihm. Quid nos
uidem primũ. quod ex fornicatione nasceris. secõ
quod generatio tua abeelehem. ubi infantiũ inter
fectio facta est. tertio quod pater tuus ⁊ anna

mater tua fugerunt in egyptū · propter quod nō habere eo
fiduciam in populo · Dicunt quidam de astantib; benig
ni ex iudeis · Nos nō dicimus eū ee ex fornicatione · s;
dicim' qm desponsata est maria ioseph · z nō est natus
de fornicatione · Dicit pylat' ad iudeos qui dixerūt eū
ee ex fornicatione · Hic sermo uester non est uerus · qm
desponsatio facta est · sicut ipi dicunt ex gente nra · Di
cunt pylato annas z caiphas · Omnis multitudo clamat
qm ex fornicatione nasc' · z maleficꝰ est · Ista aūt pselita sc
z discipli eius · Aduocans uero pylat' annā · z caipham
dixit eis · Quid est pselita · Dicunt ei · Paganor filius sc ·
z nunc facti sūt iudei · qui dixerūt nō est nat' ex fornica
tione · Dixerunt lazar · z alberus · antonius · z iacobus ·
zaras · z samuhel · ysaac · z fices · crispꝰ · z agrippa · omnes
z nichas · Nos proselita nō sumꝰ nati · s; filij iudeor sumꝰ ·
z ueritatē loquim' · Creū in desponsale · marie inter
fuim' · Aduocans uero pylat' · xii · uiros qui hec dixer' ·
dixit eis · Adiuro uos per salutē cesaris · qm nō est natꝰ
ex fornicatione · si uerum dixistis · Dixerunt pylato · Legem
habem' · nō iurare · denig · quia pcm est · Ipi iurent p
salutē cesaris · qm est sicut dixim' · z rei mortis sumus ·
Dixerunt annas z caiphas ad pylatū · Duodecim uri credē ·
qm nō est natꝰ de fornicatione · s; maleficꝰ est · z dixit se
ipm filiū dei z regem · et nos non credimus ei ·

Jubens g pylat omnẽ ppm exire foras. ablg duodecim uri qui tenebant qm nõ erat nat ex fornicatione. ihm uero uniuit segregari semote z dicit eis. Qua racione uolũt eũ occidere? Dicunt pylato. Qm̃ habent qm̃ labbeo auru. Dicit pylat. Ve bono opere uolũt eũ occidere? Dicunt ei. Exam dñe. pylat furore repletũ erut fores pretoriũ. z dicit eis. Testem habeo solẽ. qm̃ nec unam culpã inuenio in homine isto. Respondẽrũt iudei. z dixerunt pfidi. Si nõ esset iste malefic. nõ tradidissem eũ tibi. Dicit eis pylat. Tollite eũ. z secm legẽ uram iudicate. Dicunt iudei pylato. Nobis non licet occidere quẽqm. Dicit pylat iudeis. Vobis dicit ds non occidere sz mihi. Ingressus pylat iterum pretoriũ uocauit ihm solũ. z dixit ad eũ. Tues rex iudeor? Respondens ihc dixit pylato. Ex te hoc dicis. an alii tibi dixerũt de me? Respondens pylat dixit ad ihm. Numquid ego iudeus sum. Gens tua z pncipes sacerdotũ tradiderũt te mihi. qd fecisti. Respondens ihc dixit. Regnũ meum nõ est de hoc seculo. Si de hoc mundo esset regnũ meum. ministri mei utiqꝫ decertassent nõ tradi eẽm iudeis. Nunc uero regnũ meum nõ est hinc. ~~de hoc seculo~~. Dicit pylat. Ergo rex es tu? Respondit ihc. Tu dicis qm̃ rex sum. Iterum dicit pylato. Ego in hoc natus sum. z in hoc uenio. z omnis qui est ex ueritate audit uocem meã. Dicit ei pylat. Quid est ueritas.

Dicat ihc. Uericas de celo est. Dicat ei pylat. Quid est ueritas non est. Dicat ihc pylato. Intende ueritatē dicentē in terris. quoꝝ iudicaūt ab hijs qui habent potestatem in terris. R Cumqueꝝ pylat ihm in pretorio. exiret ad iudeos. & dicat eis. Ego nec unā culpā inuenio in eo. Dicūt ei iudei. Iste dixit. possum templū istud dissoluere. & in tribus diebus reedificare illud. Dicat eis pylat. Quale templū. Dicunt ei iudei. Quod edificauit salomon. in quadraginta & sex annis. & ubi dicat dissoluere. & edificare illud in tribus diebus. Dicit ergo eis pylat. Innocens ego sum a sanguine huius iusti. uos uideritis. Dicunt ei iudei. Sanguis eius sup nos. & sup filios nros. Conuocans pylat seniores & sacerdotes. & leuitas. dicat eis secrete. Volute sic facere. nichil enī accusantes digni mortis inueniri de carnacone. & molacone sabbati. Dicunt seniores & sacerdotes & leuite pylato. Per cesarē siquis blasphemauerit. dign̄ est mori. Iste aūt ait ipsius dīm blasphemauit. Dixit ii preses iudeos foras exire de pretorio. Dicit autem eis pylat ihm dicat ei. Quid facā tibi. Dicat ihc pylato. Sicut datū. Dicat pylat. Quoꝝ datū. Dicit ihc. Moyses & pphe pconati sūt de passione mea. & de resurrectione mea. Audientes iudei. dixīt pylato. Quid amplius ob hoc ius mal blasphemiā audire. Dicat pylat iudeis. Si ubi sermo blasphemie est.

tollite eū uos ⁊ p̄ducite eū ad uram sy̆nagogā ⁊ sēm
lege uram uidicate eū. Dicunt udei pylato Ler nra
cōtinet si homo hominī peccauit dignus ē accipere
cōgenas ima mia qui aī in dm blasphemauit lapidet
Dicit eis pylat Si inde smo blasphemia ē tollite eu
uos ⁊ sēm lege uram uidicate eū. Dicunt udei py
lato Ler nra continet nos uobis uc crucifigat. Dicit
pylat. Non est bonū. Ivauit ī p̄ses in pplo cū illam
te udeor ⁊ uidit plurimos lacrimantes udeos &
dicit. Non omnis multitudo uult eū mori. Dicūt se
niores ad pylatū. Ideo uenim uniuersa multitudo ut
moriat. Dicit pylat ad udeos. Quid fecit ut moriat?
Quia dixit se ipm filiū dei ⁊ regē. Nychodemus aū
quidā iudeus stetit ante presidem ⁊ dixit. Rogo
misericors audi me dicere paucos sermones. Dicit
pylat. Dic. Nychodemus dixit. Ego dixi seniorib⁹
⁊ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ⁊ omni multitudini udeor in
sy̆nagoga. Quid queritis cū homine isto? Homo
iste multa signa facebat ⁊ gloriosa: qualia nemo fe
cit nec fiet. Dimittite illū ⁊ nolite ei aliquid facere
malū. Si ex deo est: erabunt signa ita. Si uero ex ho
minib⁹ dissoluent. qua ⁊ moyses mittit a deo in egy̆p
to signa fieri. que dixit illi facere dō ante regē pha
onem in egy̆pto. Erant ibi curantes media. Iannes et

manbres. ⁊ fecerunt ipi signa que fecit moyses ⁊ nō
omnia. ⁊ habuerunt eos egyptij sicut deos. Et qm̄ sig
na que fecerunt non erant ex deo. perierunt ipi et
qui credidерunt eis. Et nunc dimitte hominē istum.
non enī est dignus iste. Dicunt nychodemo. Tu dis
cipulus eius fact⁹ es. ⁊ uerbū p ipo facis. Dicit ad eos
nychodem⁹. Numquid ⁊ plet discipulus ei fact⁹ est. ⁊
uerbū p ipo facit. Numquid non constituit eū esse
sup dignitatē istam. Erant uero iudei frementes
⁊ stridentes sup nichodemū dicentes ei. Veritatem
ipi accipias. ⁊ personē eius. Dicit nichodemus. Nō
accipiam sicut iustus. Et iudeis ait. Aliquis ex
principibus credidit in eum. rogat presidem ut liceat ei uerbū dicere. Dicit
preses. Quid uis dicere die. Qui dixit. Ego tginta
⁊ .viii. annos iacebam in lecto. ⁊ cotidie in periculū
ibam. paralisim ⁊ dolorem. ⁊ ueniente ihu.
multi demoniaci. ⁊ diuersis infirmitatib; decenta
bant sunt ab eo. Et quidam iuuenes portauerūt
me in lecto. ⁊ adduxerunt me ad eum. Et iudeus
miserē⁹ mei. ⁊ uerbū dixit ih. Surge tolle grab
batū tuū ⁊ ambula. ⁊ sine mora sanat⁹ sum. ⁊ tuli
grabbatū meū ⁊ ambulauī. Dicunt iudei pylato.
Iacet rogat eū qualis fuit dies. qm̄ curat⁹ est qui sana
tus est. Dixit. Sabbatū. Dicunt iudei pylato. Nōne

sic docuit quia in sabbato curat & demonia ejic-

c Et alius quidam ex iudeis exiliens dixit. Ecce
natus sum uocem audiebam neminē uidebā. & nam
semper ihu clamauit uoce magna miserere mei fili
dauid. & misertus est mei. & posuit manus suas sup
oculos meos & statim uidi. Et alius iudeus exiliens
dixit. Curuus eram. & erexit me uerbo. Item alius
iudeus exiliens dixit. Leprosus eram. & mundauit
me uerbo. Et mulier quedam nomine nicea dixit.
Sanguine fluens eram duodecim annis. & tetigi fim
briam uestimenti eius. & stetit fluxus sanguinis mei.
Dicunt iudei. Legem habem̄ mulierem in testimoniū
non uenire. Populi quidem ex multitudine iudeo-
& mulieres clamauerunt dicentes. Ihe homo ppter
est. demonia ei subiecta sunt. Dicit pylat ad illos q
dixerunt demonia illi subiecta sunt. Quare & doc
toribus uris non sūt subiecti. Dicunt pylato. Nescimꝰ
Alii aūt dixerunt pylato. qm lazarū mortuū suscita
a uit. post quatriduo de monumēto. Auditis uba
tremefactus pretec. dixit ad multitudinē iudeor.
Quid uobis est inde sanguinē innocentē. Et con
uocans pylat nychodemū. & xii uiros qui dixerūt
qm non est natꝰ ex fornicatione. dixit ad eos. Quid
faciam qm seditio fit in pplo. Dicūt ei. Nos nescim̄.

Jpi iudeam. Jam pylat conuocans omnē multitu
dinem iudeor dixit eis. Scis quia consuetudo
est per diem azimor ut dimittā uobis unctū.
Habeo autē insignē unctū in carcere homicidam
qui dicit barrabas. Jn hūm nullam inuenio culpā
mortis. quē uultis ut dimittā uobis. Clamauerūt
iudei dicentes. Barrabam dimitte nobis. Dicit eis
pylat. Quid g faciam de hū qui dicit xpc. Dicūt
oēs. Crucifigat. Jam dixerūt iudei. Si non es amicꝰ
cesaris si hunc dimittis. quia dixit se filiū dei et
regem. ne forte uis hunc cē regē. et non celarem.
Tunc repletus pylatus furore. dixit ad eos. Semp
gens uīa sediciosa fuit. et qui p nobis fuerūt con
trarij eis fuistis. Responderūt iudei. Qui fuit p
nobis. Dicit pylat. Deus ūr qui eruit uos de ser
uitute egyptior. eduxit uos de egypto. et p mare
duxit uos. sicut p aridam tram. et in heremo ci
bauit manna et coturnicibꝫ. et eduxit nobis de
petra aquam. et potauit uos. et legem uob dedit.
et in hūs omnibꝫ eratis irritantes dm uīm. Que
fecistis uob uitulū fusilem dm. et exacerbastis dm
uīm. et uoluit uos occidē. et deprecat est pro uobis
moyses. ut non moreremini. et nunc dicatis quia
ego odio habeo regem. Et surgens g pylat de tribunali.

uoluit eruc eoras. Clamauerũt aũt iudei & dixerunt ei. Regem scam̃ celare non ihm. Nam & magi munera ei optulerũt. Audiens herodes a magis qa rex natꝰ erat. uoluit occidere eũ. Hoc aũt cognito. per cuius ioseph tulit eũ & matrẽ eius. & fugerunt in egyptũ. Audiens aũt herodes. pcidit infantes ee iudeoꝝ qui nati sũt in bethleem. Audiẽs pylat uerba hec timuit. Et facto silencio in ppło qui clamabant. dixit pylat. Ergo rex es tu. Hic est quẽ querebat herodes. Dixerũt iudei. Hic est. Ac cipiens aũt pylat aquã lauit manꝰ suas. coram ppło dicẽs. Innocens ego sũ a sanguine huius iusti uos uideritis. Responderunt iudei dicẽtes. Sanguis eius sup nos & super filios nostros. Tunc iussit pylat adduci iesum ante tribunal sum ubi sedebat. & prosecutꝰ est hys uerbis dicens sententiã pylat aduersus ihm. Gens tua coprobauit te ut regẽ. pptera pcipio te primũ flagellari. secm̃ cautela prioꝝ pncipũ. Deinde precepit eũ leuari in cruce in eo loco ubi centus est. & duo maligni cũ eo. quoꝝ nomina sũt hec dimas & gestas. Et erat ihc de ptono. & duo latrones cũ eo. & dũ abirent ad locũ. expoliauerũt eũ uestimẽto suo. & pposuerunt eũ lintheo. & coronam

de spinis posuerunt sup caput eius. Similiter
duos latrones suspenderunt ai eo. dilmā a dex
teris eius. z gestam a sinistris illius. Et diuise
runt sibi uestimenta eius. z sorte miserunt procul. z
irridebant eū principes. seniores. z iudices eo.
rum dicentes. Alios saluos fecit. nūc
semetipm saluet. Si filius dei ē. descendat de
cruce. Deludebant eū milites. z accedentes ace
tum ai felle offerebant ei bibere dicentes. Si
tu es rex iudeor. libera te ipm. Accipiēs aūt lon
ginus miles lanceā. apuit latus eius. z exiuit
de latere eius sanguis z aqua. Volūt aūt pses
in psentia sua. tytulū scribi. litteris hebraicis. grec
z latinis. scom quod dicerūt. hic est rex iudeor.
Vnus aūt ex hys latronibz qui appensi erant
nomine gestas dixit ei. Si tu es xpc. libera te z
nos. Respondens aūt dilmas. corripiebat eū dicēs.
Non times nec tu dm. qui in hoc iudicio es. Nos
enī iuste z digne ea que gessimus recepimus. Hic aūt
nichil mali fecit. Et postqm conturbatus so
cio suo. dixit ad ihm. Memento mei dne cū ueneris
in regnū tuū. Respondit aūt ihc. z dixit ei. Am
amen dico tibi. hodie mecum eris in paradiso.
Erat aūt quasi hora sexta. z tenebre facte sūt

sup unūsam ⁊ tam usq; in horā nonam. Sole aū
obscurante. ecce uelum templi scissū est in duas
partes. a summo usq; deorsum. Ⓔ exclamauit
uoce magna dicens. In manꝰ tuas dñe cōmēdo
spīm meū. Ⓔ hec dicens. emisit spīm. Videns aū
centurio que facta sunt. glorificauit dm dicēs.
quia hic homo iustus erat. Ⓔ omnes ppli circū
stantes. turbati ad spectaculū. considerantes que
facta sunt. percutientes pectora sua reuertebant.

Centurio aū retulit presidi que facta sūt. Audi
tis aūt pīs cōsistere est nimis. ⁊ nō manducā
uerunt neq; biberunt in die illa. Conuocans
aūt pylatus iudeos dicit eis. Scitis que fecīt
Respōderunt pīsidi. Eclypsis facta est sol. sm
cōsuetudinē. Stabant aūt omnes noti eius
a longe. ⁊ mulieres que secute eū erant a galylea
uidentes hec omnia. Ⓔ ecce uir quidā nomine
Ioseph. agens curiā iust bonus ⁊ iustus. hic nō
fuit consentiens uoluntati ⁊ actui eorū. ab arimathia ciuitate iudea. ⁊ ipe expectās
erat regnū dei. Hic rogauit pylatū. ⁊ petiit corp
ihu. Ⓔ deponens cum de cruce inuoluit eum
in syndone munda. ⁊ posuit eum in monumēto
suo nouo. in quo nullus fuerat positus.

Audientes aũt iudei quia corp̃ ihu petierat ioseph:
querebant eũ ⁊ duodecim uiros qui dicerent
quia non est natꝰ de fornicatione. ⁊ nichodemũ
⁊ alios multos qui steterunt coram pylato ⁊ opa
eius bona manifestauerunt. Omnib; aũ occultã
tib; solus nichodemꝰ ostendit se illis quia pncep
iudeor erat ⁊ dicat eis. Quomõ ingressi estis sy
nagogam. Et Responderunt ei. Et tu quomõ in
gressus es synagogam. qui constructus xpo eras
pars illius sic dicam in futuro seclo. Respondit
nichodemꝰ. Amẽ amẽ amẽ. Similit ⁊ ioseph. asten
dit ⁊ dixit eis. Quare contristati estis aduersum
me. quia petii a pylato corp̃ ihu. ⁊ dixi in monu
mento meo posui eũ. ⁊ inuolui eũ in sindone
munda ⁊ apposui lapidem ad os spelunce. ⁊ nõ
bene egistis aduersus iustum. ⁊ non recte cogi
tastis. ne eum crucifigeretis. ⁊ lancea stis eum.
Et audientes iudices. apprehenderunt ioseph.
⁊ miserunt eum carcerem. ante diẽ sabbati
usq; ad unum diem sabbatoꝝ. Et dixerunt ei.
agnosce. quia hora non competit aliquid age
aduersum me. quia sabbatũ inlucescit. Scias
aũt quia nec sepultura dignus eris. ⁊ dabũ
carnes tuas uolatilib; celi ⁊ bestiis trc. Respondit

ioseph ⁊ dixit. Iste ⁊mo similis est gotye superbo· qui
et prbmuit deo uno aduersus scm dauid. Dixit enim
ds per ypsiam· Michi uindictam ego retribuā· Et
abstractus corde pslat· lauit manus suas coram sole
dicens· Mundus ego sum a sanguine iusti huius·
uos uidetis· Et respondentes dixerunt· Sanguis
eius sup nos ⁊ sup filios nros· Et nunc tamen ne
quis uelimat ira dei sup nos ⁊ sup filios uros sicut dix
Audientes aut uidel sermones istos· erant (ut is
bant sunt animo nimis· ⁊ apphendentes tenuerū
eū· ⁊ incluserunt eū in caruicalo ubi non erat femelt·
Signauerunt q̄ hostiū super clauem annas ⁊ caiphas
⁊ custodes posuerunt· ⁊ consiliū fecerunt cū sacerdotib
⁊ leuitis· ut congregarent oēs p diem sabbati· ⁊ cogi
tauerunt quali morte occiderent ioseph· Hoc facto
miserunt principes annas ⁊ caiphas ꝑsentari ioseph
⁊ apientes clauem ⁊ signa hostiū non inuenerunt
ioseph· Hec audientes omnis congregatio admiran
tes obstupuerunt· quia signatū hostiū inuenerunt·
⁊ clauem caruicali annas ⁊ caiphas habuerunt·
Hec omnib; admirantib; ecce quida de militib;
qui sepulchrū custodiebant· intrans synagogam
dixit· Quia nobis custodientib; monumentum ubi
facta est terremoto ⁊ uidim̄ angl̄m dei· quomodo

revoluit lapidem monumñi ⁊ sedit sup eñ ⁊ aspect
eius erat sicut fulgur ⁊ vestimenta eius sicut niv ⁊ pre
timore eius facti sum sicut mortui. Respondens
angelus dixit mulieres que venerant ad
sepulchrum ihu. Nolite timere vos
quia ihm qui crucifixus est quaritis. Non est hic surrexit
sicut dixit. Venite ⁊ videte locñ ubi positus est. Et
cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit a mor
tuis. ecce precedet vos in galileam ibi eum videbit
ecce dixi vobis. Et convocantes milites
omñs qui custodiebant monumentñ ihu dixerñt
eis. Que sñt mulieres ille ad quas angelus lo
cutus est. Et quare eas non tenuistis. Respon de
runt milites ⁊ dixerunt. Mulieres nescim que fu
erunt. ⁊ nos ut mortui facti sum pre timore an
geli. ⁊ quom potuissemus apphendere mulieres illas
Dixerunt autem iudei. Vivit dñs. quia nõ credim vob.
Respondentes milites dixerunt eis Tanta insi
pientia facientes ihu. iudeis ⁊ auditis. ⁊ non ei
credidistis. Quom nob credituri estis. Bene qui
dem dixistis vivit dñs. ⁊ vere vivit ipe dñs que
crucifixistis. nos autem quia ioseph qui sepe
livit corp ihu. inclusistis eñ in cubiculo sup cla
vem signantes. ⁊ apientes non invenistis eum

Date nos ꝙ ioseph · quem in tabulato custodiuim⁹
& nos tenemus ihm quem in sepulchro custodiuim⁹.
Respondentes uidei dixerunt. Joseph nō clamitis
date nobis ihm · Joseph enim in ciuitate sua in
arimathia est · Respondentes milites dixerūt
Si ioseph in arimathia est · & hic in galylea est
sicut audiuimus ab angelo dicente mulieribꝫ
Hec uidei timuerunt dicentes ad semetipsos
Ne quando audient̄ sermones uti · & omnes
credent in ihm · Et congregantes pecuniā multā
dederunt militibꝫ dicentes · Dicite quia nobis
dormientibꝫ uenerunt discipuli ihu nocte · et
furati sunt corpus eius · Et si hoc auditū fuerit
pylato p̄side · nos faciem ei pro uobis · & securos
vos facemus · Milites aūt accipientes pecuniā
sic dixerūt ut a uidei monuisti · & dictum est · Ob
Vidam aūt sacerdos nomine Simo mar
tinces · & adela p̄ceptor · & leuis nomine aggeus
Isti tres uenerunt de galylea in iherlim · & dixerūt
p̄ncipibꝫ sacerdotum · & omnibꝫ in synagogis
quia ihm quem crucifixistis · uidimus cum un
cum discipulis eius loquentē · & sedentē in medio
eor in monte oliueti · & dicentē eis · Vinces per
omnē mundū · p̄dicate omnibus gentibus ·

baptizantes eos in nomine patris & filij & spūs sā-
Qui crediderit & baptizatus fuerit hic saluus erit.
Cum hec locutus fuisset discipulis suis uidit
eum ascendentē in celū. Hec audientes pn
apes sacerdotum & seniores & leuite. tribz uirīl
illis dixerunt. Date glām deo ysrl & date ei con
fessionem. si uera sūt ea que uidistis & audistis.
Respondentes dixerunt. Vnus dūs ds pa
trum nrōr. ds abraham ds ysaac ds iacob. sic
audiuimus loquentē ihm cum discipulis suis.
& uidimus eum ascendentē in celū. ueritatē enī
dyrim. Respondentes tres uiri dixerūt. Si ubi
que audiuimus & uidimus eum ascendentem
in celum. si tacemus peccatum habemus.
Tacitum surgentes pncipes sacerdotū & ce
tenentes legem dñi. conuiuauerūt eos di
centes. Jam neminī annuncietis amplius ihū
que nobis locuti estis de ihu. Et dederunt eis
pecuniā multā & miserunt cum eis tres uiros.
ut deducēnt eos in regionibz suis. ut nullom
staret in iherlm. Et cōgregati sūt omnes
uidē & inter se fecerunt lamentationē magnā
dicentes. Quod hoc signū factū est in ysrl.
Annas quidem & caiphas. consolantes eos dixerūt.

ſlumquid miliciby cultoribuſcy monumẽtũ ihu
debemus credere· qui dixerunt nob qm angls
reuoluit lapidem de monumẽto· ſõsitan diſci
puli eius· dixerunt eis· & dederunt eis pecuniã
multas· ut hec dicent· & tulerunt corp ihu· hoc
factum quã non est credẽ alienigenis illum
uerbũ· quia ex nobis acceperunt pecuniã copi
osam· Et sẽm quod docuerũ dicere· sic omnib;
dixerunt· Aut nobis habuerunt tenere fidem·

Surgens nichodemus (aut discipulis ihu·
dixit· Recte loquimini filij ysrl· vos audistis
omnia que locuta sunt tres uiri illi iurantes in
lege dñi· qui dixerunt unum ihm loquentem
cum discipulis suis in monte oliueti· & unum
cum ascendentem in celum· Et docet nos scripta
quia beat helias pphã assumpt· &· Et interroga
helyseum a filiis ppharum· ubi est pat nr· helyseus
respondit assumptus est· Et dixerũ filij pphar
ad eum· ſõsitan spe illum rapuit· & posuit illum
in montib; ysrl· S; eligam uiros nobiscũ· & ambu
cuntes montes ysrl· ſõsitan inueniemus eum·
Et despexit sue helyseũ· & ambulauit cũ illis tribz
diebz & non inuenerunt eum· Et nũc audite
me filij ysrl· & mittam uiros in montib; ysrl·

ne forte spe rapuit ihm. ⁊ forte inuenient eū. et
agant penitentiā. Et complacuit omni pplo consi
lio nichodemi. ⁊ miserunt uiros. ⁊ quærentes nō
inuenerunt ihm. ⁊ reuersi dixerunt. Circaeun
tibus nob non inuenimꝰ ihm. s; inuenimꝰ ioseph i
ciuitate sua arimathia.

Et audientes pncipes sacerdotū ⁊ oīs ppli
gauisi sunt ⁊ glorificauerunt dm ysrl. quia
inuent⁹ est ioseph. quem incluserunt in tribiculo
⁊ non inuenerunt. Et facientes congregationem
magnā. dixerunt pncipibꝫ sacerdotum. Quo or
dine ponimꝰ ad nos adducere ioseph. ⁊ loquamur
eo. Et tollentes thomū cartē. scripserūt ad ioseph
dicentes. Pax tecū. ⁊ omnibꝫ qui tecum sunt
Sciamus quia peccatum. in dm ⁊ in te. dignare ꝯ
uenire ad patres tuos. ⁊ ad filios tuos. quia mi
rati sum oīs de assumptione tua. Sciā quia
maligni consilii cogitauimꝰ aduersus te. et
dns suscepit te. ⁊ dns ipe libauit te de malig
no consilio nro. Pax tibi dñe ioseph. ⁊ honora
bilis ab omni plebe. Et elegerunt septē uiros
amicos ioseph. ⁊ dixerunt ad eos. Dum pueue
ritis ad ioseph. salutate eum in pace et dantes
epistolam. Et pueuientes uiri ad ioseph. salutātes

eum pacifice. dederunt ei libellu epistole. Cu legisset
Ioseph dixit. Benedictus dns qui liberauit ysrl. ne
non effunderet sanguinem meu. Benedict dns qui pro
texit me sub alis tuis. Et osculat eu. (Ioseph.) eos. z suscep
Alia aut die ascendit alinu eos in domu sua
suu. z ambulauit cu illis. z puenerut i iherlm.
Et cu audissent omes unde occurrerunt obuiam. er
clamantes z dicentes. Pax in nra omi tui Ioseph pax
Quib; respondens Ioseph dixit. Pax tibi omni ppl'o
z osculati sunt eum omes. Et suscepit eu nichodem in
domu suam. factus susceptione. Alia aut die para
sceue. annas. z caiphas. z nichodem. dixerut ad Ioseph
Da confessione do ysrl. z manifesta nob omnia que
interrogat' fuis. quia contristati sum. eo quod sepe
liti corpus ihu. Et ineludentes te in cubiculo. no te
inuenim. z admirati sum. nimis. z pauor nos com
prehendit. usq; dum te susceptu in plena. Et rogam
deo manifesta nobis quod de te factum est.
Respondens Ioseph dixit. Quando me reclusistis
in diem parasceue ad nonam. dum starem in ora
tione die sabbato. media nocte fulgencia est domus
a quatuor angulis. z uidi ihm sicut fulgorem lucis.
Et pre timore cecidi in terram. Et tenens manum
meam eleuauit me de terra. rosa; p faciem me. z

ſrtergens faciem meam osculabat me & dixit michi;
Noli timere ioseph. Respice in me & vide quia ego sū
& respexi & dixi. Rabboni helyas. Et dixit mi. Non
sum ego helias. sed ego sum ihc cuius corpus sepe
liuisti. Et dixi ad eum. Ostende michi monumentū
ubi posui te. Et tenuit manum meam & duxit me
in locum ubi sepelui eum. & ostendens mi sindonem
& sudarium in quo caput eius inuolui. Tunc cogno
ui quia ihc est. & adoraui eum & dixi. Benedictus
qui uenit in nomine dñi. & tenens manum meā
duxit me in arimathiam in domum meam. & dixit
mi. Pax tibi. Vsq; quadragesimum diem non exe
as de domo tua. Ego enim ad discipulos meos ambulo.
Dum hec omnia audissent principes sacerdotū & ceteri
sacerdotes & leuite stupefacti sunt. & uelut mortui
ceciderunt in facies suas sup terram. & exclamantes
ad se dixerunt. Quid est hoc signum quod factum
est in ysrl. Scimus enim patrem & matrē.
Quid est. Ienus dixit. Ego cognoui cognationē
eius timentes dm. & cum oracionib; semp in tem
plo hostias & holocaustа offerentes do ysrl. Et
qñ suscepit eum magnus symeon sacerdos. te
nens eum manib; dixit ad eum. Nunc dimittis
seruum tuum dne scdm uerbum tuum in pace.

quia uiderunt oculi mei salutare tuum. quod pa
rasti in conspectu omnium pplorum. Lumen ad reuela
cionem gentiu. & gloriam plebis tue yrl. Simil
symeon benedixit anne matri ihu. & dixit ei.
Annuncio tibi de pio isto. hic positus est in ruinam
& in resurrectionem multorum. & in signum contradictionis:
& tuam ipsius animam pertransibit gladius. ut reuelentur mul
Hec cum dixerunt omnes uidentes. (tos cordium cogitaciones
Dicitam ad illos tres uiros qui dixerunt se
uidisse eum cum discipulis suis in monte oliueti. Hoc
facto. uehementer interrogati. respondentes uno ore
dixerunt. Uiuit dns yrl. quia manifeste uidimus
ihm cum discipulis suis ascendentem in celum. Tunc
annas & caiphas. sequestratos eos ab inuicem. inter
rogantes eos sigillatim. unanimiter ueritatem
dixerunt. uidisse se ihm ascendentem in celum. Tunc
annas & caiphas dixerunt. Ecce nos omnes. in
ore duor uel trium testium omne uerbum stabit.
Sz etiam quia beatus enoch complacuit do. & trans
latus est uerbo dei. & beati moysi sepulcrum no in
uenit. Et helyse pphe mors non inuenit. Ihc autem
tradetus est pylato. flagellat. sput. spinis coronat.
lancea percussus. & crucifixus ligno. mortuus et
sepultus est. & corp eius par uenerabilis ioseph si

peluue in sepulchro nouo. ⁊ rectificat̃ est ioseph ui
disse cum nnuum ⁊ tres uiri illi rectificati sunt.
uidisse eũ cũ eiusceptis et i monte oliuet. ascendentẽ
⁊ surgens ioseph dixit ad annam ⁊ (in celum
caiphan. Vere bene admiramur qm̃ auditis q̃a
uisis est esse de morte unum ascendisse in celum.
Vere plus admirandum est. quod non solũ resur
rexit a mortuis. ⁊ multos alios mortuos de monu
mentis resuscitauit unos. ⁊ multi uisi sunt in
hierlm. Q audite nunc quia oñs scimus beatũ
symeonem sacerdotẽ magnũ. quia suscepit ihm
in manib; suis impleũ. Q ipe symeon habuit
duos filios germanos tres. ⁊ nos oñs in domi
one ⁊ sepultura eor fuim. Ambulate q̃ ⁊ uide
te in monumẽta eor. Aperta enim sunt q̃a resur
rexerunt. ⁊ ecce sunt in ciuitate arimathia simi
liuentes. In oracionib; quidem audiunt̃ clamã
tes. ⁊ nemini loquentes. ⁊ sunt ut mortui si
lentes. Sz uenite ambulem̃ ad eos. cum omni
honore ⁊ moderacione. ⁊ p̃ducamus eos ad nos.
Q conuiuantes forsitan loquent̃ nobis de re
surrectione eor mysteria.

Et audientes omnes gauisi sunt ⁊ euntes
annas ⁊ caiphas nichodemus ⁊ ioseph et

gamaliel non inuenerũt eos in sepultã eoꝝ · & ambulantes in auritatẽ arimathiã · ibi eos inuenerunt in oratione fixis genibꝫ · & osculantes eos cũ omni veneratione & timore dei · perduxerũt eos in theclin in synagogam · Et clausis ianuis tollentes legẽ dñi posuerunt in manibꝫ eoꝝ conuiuantes eos p dñm ad nauꝫ · & per dñm ysrl qui p legem & pphas locutꝰ est patribꝫ nris & ipe est creditꝰ qui nos a mortuis resuscitauit · dicate nob quonã resurrexistis a mortuis · Hanc conuiuationem audientes tacuimus & leuauerũt contremuerunt corpe · & conturbati gemuerunt corde · & simul respicientes in celum · fecerunt signaculum crucis digitis suis · & in linguis suis · & statim locuti sunt dicentes · Date nob singulos thomos carte · ut scribam quod nullum audiuimus · Et dederũt eis · Et sedentes ceperũt singuli

Dñe ihu xpe · ds mortuoꝝ & re[sic dicentes surrecto · tuta · pmitte nob loqui mysteria p mortem crucis tue · quia pte conuiuata sum · Tu enim nullius seruꝰ tuus nemini referre audiuine maiestatis secreta · que in inferis fecisti nos cum essemus cum omnibꝫ patribꝫ nris positi in profundo · in caligine tenebrarum · subito factus est aureus solis calor purpura & regalis

lux ab uobis sup nos. Stabat omnis genus humani
pater adam cum omnib⁹ patriarchis & pphis exultaue
runt dicentes. Lux ista auctor sempiterni luminis.
qui nob⁹ misit tenebrarum eterni lumen suum. Et clama
uit ysaias & dixit. Hic est lux patris filius dei sicut
ipse dixit eum in terris uenus. Terra neptalim & ter
ra zabulon trans iordanem maritimam. populus qui sedebat
in tenebris uidit lucem magnam. Et qui erant in regione
umbre mortis. lux orta est eis. Et nunc aduenit
et illuxit nobis in monte sedentibus.

Cum exultarem omes in lumen qd sup nos luxit.
supuenit genitor nr symeon. & exultans dixit om
nib⁹. Glorificate dnm xpm filium dei. quia ego eum
suscepi infantem natum in manib⁹ meis in templo. Et
complete spus sco dixi adeum confitens. Nunc uide
runt oculi mei salutare tuum. quod ppasti in con
spectu omnium pplor. Lumen ad reuelacionem gentium.
& gloriam ppli tui yrl. Hec audiens omnis multitu
do ecclie. plus exultauerunt. Et post hec supuenit qua
si armigera. & interrogat est ab omnib⁹. Quis est hic.
Et respondens dixit. Ego sum iohannes ingr & pphā
altissimi precucurri ante faciem aduentus ei. ppanare uias
eius ad dandam scientiam salutis plebi eius in re
missionem peccatorum ego. Et uidens eum in tra uenientem

ad me. complec̄ spūs scō. dixit. Ecce agnus dei. ecce qui
tollit peccata mundi. Qui baptizatus ē in flumine
iordanis. & nubi. spūs scūs descendentem sup eū. in
specie columbe. Et auditū uocē de celo dicentē. Hic
est filius meus dilectus. in quo mihi complacui. Qui
uidit ante facē eius. & descendit adnunciare uob. quia
in proximo est uisitare nos. Ipe oriens filius dei. ex
alto uenies. sedentib; nobis in tenebris & umbra mortis.

Cum hec auditisset pphoplast pat̄ nr adam. quia
in iordane baptizatus est. exclamauit ad filiū suū
seth & dixit. Si narra tibi patriarchis & pphis omnia
que a michaele archangelo audiui. qñ translatus ē
ad portas paradisi. ut deprecares dñm. & tūc mittat
tibi angelū suū. ut daret tibi oleū de arbore misericor-
die. ut pungas corp meū cū eēm infirm. Tunc seth ap-
propinquans. ad scōs patriarchas & pphas dixit. Ego
seth cū eēm orans dñm ad portas paradisi. ecce an
gelus dñi michael apparuit mihi dicens. Ego missus
sum ad me ad te. ego sum constitutus sup corp humanū.
Tibi enim dico seth. noli laborare lacrimis. orando
& deprecando pro oleum ligni misericordie. ut pungas
patrē tuū adam. p dolore corpis sui. qa nullum
poteris ex eo accipere. nisi in nouissimis diebus tem
poris. qñ cōplen fuerint qnq; milia & qngenti anni-

Tunc uenit sup̃ eam amantissim̃ dñi filiul. xp̃e
& facit resurgere corp̃ ade. & conscendere
cepit montem. & ip̃e ueniens in iordanis aqua bap
tizabit. Et cũ egressus fuit de aqua iordanis. tunc
de oleo misericordie fuit unguet ex eo oĩs credentes in ip̃m
& erit oleũ illud in generationẽ. que nascitur est ex aq
& sp̃u scõ in uitam eternã. Tunc descendes in terris.
amantissim̃ dñi filiul. xp̃e. introducet patrẽ suũ ada
in paradisũ ad arborem misericordie. Hec autẽ omnia au
dientes a sctis patriarchis & oĩs pphẽ. exultauerũt magna
Tum exultarent oĩs sc̃i. ecce (exultatione.
sathan p̃nceps & dux mortis. dicit ad infernum. prepara
te mecũ. culpe rhm. qui se glat filiũ dei
esse. & homo est timens mortẽ dicens. tristis est aĩa
mea usq; ad mortẽ. Et multa aduersat est in. maleficiis.
& multos quos ceros. claudos. surdos. leprosos. & uenia
tos sect. ip̃e uerbo sanauit. & quos ego mortuos ad te
ppurri. ip̃e ad se uiuos adtraxit. Respondit infernus.
& dixit ad sathan p̃napẽ. Quis tuũ ip̃e potens. cui
sit homo timens mortẽ. Omnes enĩ potentes terre.
mea potestate subiecti tenentur. quos tu subiectos. per
duxisti tua potentia. Si ergo potens est tu qualis
est ille homo ihc. qui timens mortẽ. potentiã tuam
aduersatur. Si talis potens est in humanitate. ue

dico ē. omps est in diuinitate. ⁊ potentie ei nemo
potest resistē. Et si dicat se mortē timere capere te
nolle. ⁊ ve tibi erit in sempiterna scla.

Respondens sathan p̄nceps tartari dicat. Quid
dubitatis ⁊ timuistis sepe uos ihm. aduersarium
nrm ⁊ nm. Ego enī temptaui illū ⁊ pplm nrm
antiquū inimicū. erectam zelo ⁊ ira aduersus eum
lanceam erigam. ad passionē ei. fel ⁊ acetū miscen-
dare ei potaturū. ⁊ lignū paraui ad crucifigendū eum
⁊ clauos ad crucifigendū. ⁊ in proximo est mors ei
⁊ ducā eū ad te subiectū tibi ⁊ michi. Respondēs
inferus ait. Tu in errore. quia ipse est. qui mor-
tuos a me traxit. Multi enī sunt qui a me hic de
centi sunt. qui dū uiuerent in terris. mortuos a me
auferunt. non tuis potentiis. s; diuinis p̄ceptis ⁊
omps ds eos retraxit a me. Quis est iste. qui
uerbū suū mortuos a me traxit sine precibus.
Solicitanus ille est qui lazarū quatriduanū fetentē
⁊ dissolutū. quem ego tenebam mortuū reddidit u
num uerbū imperij ei. Respondēs sathan p̄nceps
mortis dixit. Ipse est ille rebellis.

Hec audiens inferus dixit ad eū. Conuerte re
frenes meas ⁊ tuas. ut perducas illū. ad me.
Ego enī time qm audiui uerbū imperij ei. cōtre

mu pterrit pauore ⁊ omnia impia officia mea
simul mecū conbata sunt. Nec ipm lazarū cerne
potuim ⁊ euadens sic uc anguilla ꝓ omnem
agilitatē ⁊ celeritatē salut eruc a nob ⁊ ipā caꝫ
que tenebat lazari corp mortale reddidit uiuum.
Ita nunc scio quia ille homo qui hec potuit face.
os fortas est in impio potens in humanitate ⁊ ei
saluatoꝛ est genis humani. Ꝛ si pduris illū ad
me omis qui sunt hic in crudelitate carceris clau
si ⁊ in insolutis uinculis pectoꝛ conclusi solue.
et ad uitam diuinitatis sue perducet.

Cum hec ad inuicē loquerent sathan ꝓnceps
⁊ inferus facta est uoꝛ ut contremu ⁊ spūal
clamoꝛ. Tollite portas ꝓnapes uās ⁊ eleuamini
portis eternales ⁊ introibit rex glē. Hec audiēs
inferus dixit ad ꝓncipē sathan. Recede a me eri
de sedibz meis foras si potens es pluatoꝛ cū rege
glē pugna. Quid tibi cum illo. Ꝛ eiecit infer
sathan foras de sedibz suis. Ꝛ dixit inferus ad
sua impia officia. Claudite portas crudeles ereas
⁊ uectes ferreos supponite ⁊ fortiter resistite ne
captiuem tenentes captiuitatē. Hec cū audi
ens omnis multitudo scoꝝ cū uoce increpa
onis dixerūt ad inferū. Aperi portas tuas ⁊ intr

rex glē. ℣ exclamauit dauid dicens. Nonne cum
eēm uirum in tris ꝓfuri nob. confitebant dño mie
eius ⁊ mirabilia eius filiis hominū. quia cōtu
portas ereas ⁊ uectes ferreos contrexit. suscepit
eos de uia iniquitatis eor. ℣ post hec clamat si
militē ysaias ad oēs scos. Nonne ego cum eēm
in tris unus ꝓfuri nob. Exurgent mortui ⁊ re
surgent qui in monumētis sūt. ⁊ exultabunt qui
in terris sūt. qm ros quies a dño sanitas illis. ⁊
sicut rem clamat. vbi ē mors aculeus tuus. ubi est
inferne uictoria tua. Hec audientes oēs sc
ab ysaia. dixerunt ad infernū. Aperi portas tuas
nunc nudus ⁊ infirm ⁊ impotens eris. ℣ facta
est uox magna ut tonitruū dicens. Tollite por
tas ꝓncipes uras. ⁊ eleuamini porte eternales. ⁊
introibit rex glē. Videns infernus quia dixit
hec clamauit. quasi ignorās dixit. Quis est
iste rex glē. Respondens dauid ait infernō. Ve
Ista uerba clamoris cognosco. qm ego eam ꝓpha
sām ei' uaticinat' sū. ℣ nunc qua supbit
dico. dñs fortis ⁊ potens. dñs potens in plio.
Ipse est rex glē. ⁊ ipe dñs de celo in terrā ꝓspexit
ut audiret gemit' compeditor. ut solueret filios
interemptor. Et nūc spuraillime ⁊ teterrime

inferne: aperi portas tuas: ut intret rex glorie.
Hec dicente dauid ad infernū: supuenit rex
glorie in forma hominis: dñs maiestatis: et
eternas tenebras illuminauit. Insoluta uincla
illius rupit: inuicte uirtutis auxilio uisitauit nos
sedentes in tenebris delictor: et umbra mortis
peccator. Hec audiens infernus mors impia
officia: cum crudelibz mumitris expauerunt in
ppetuus regnis: agnitam tanti luminis claritate.
Dum rpm repente in suis sedibz uiderunt: et
clamauerunt dicentes. Victi sumus a te. Quis
es tu qui te curigis in confusionē nrām: Quis
es tu qui sine crimine corruptionis incorruptum
argumentū maiestatis furore condempnas
potestatem nrām: Quis es tu tam magnus et
parnus: humilis: et excelsus: miles: et imperator:
in forma serui admirabilis preliator: et rex glē:
mortuus: et uiuus: quem arma portauit occisū:
mortuus iacuisti in sepulchro: uiuus ad nos
descendisti: et in tua morte omnis terrarum cre
atura: et uniuersa cōmota sunt elementa: et nunc
factus es inter mortuos liber: et legiones nras
perturbas: Quis es tu qui originali peccato ad
huc detinent: absolutus captiuos: et ī libertē

prisinam reuocas? Quis ethi qui peccator tenebs
crecatus diuina splendida miseria que p̃ mundi
luce similit & omnes legiones demoniũ simul p
terrin panore erpiauit subuectatione clamauc
runt dicentes. Vnde ethi ihu tam fortis homo &
splendidus maiestate tam p̃clarus sine macula
& mundus a crimine? Ille enĩ mundi terrenus
qui nobis subiectus fuit semp usq; ad nunc
qui nr̃is usibꝫ tributa p̃soluebañt. numq̃m ta
lem hominẽ mortuũ transmisit. numq̃m talia
munera inferis destinauit. Quis ḡ ethi qui in
tr̃epidus nr̃os fines ingressus es. Non solum
nr̃a supplicia non timuisti. insup & oĩs de nr̃is
animabus auferre conaris? Forsitan tues ille ibe
de quo p̃ceps nr̃ sathan dicebat. quia p tuam
mortẽ crucis totius mundi potestatẽ accepturus
esses. Tunc rex gl̃e dñs maiestate sua conualcas
mortẽ. comprehendens sathan p̃napẽ. tradidit in
feri potestate & adduxit adam ad suã claritatẽ.
Tunc infernus cũ sapiens sathan p̃napem
cum tristitia increpatione dixit ad eum
p̃ceps damnationis. & dux exterminationis.
beelzebub. derisio angl̃or dĩ. spuma nisi. quid
hec facere voluisti. regẽ gl̃e crucifigẽ voluisti.

mus crimi mortis nobis tanta spolia puulisti
Ignorasti insipiens quid egisti. Ecce iam ille ihc
illuminans sue fulgore fulget oms tenebs mor-
& firma carceris confregit. & eicit captiuos solu
uinctos. & oms qui sub mis sol ebant suspirare
tormentis. Insultauit nob & deprecationib; eor ex
pugnant imperia mra & regna mra uincunt.
& nullu iam nos reuerer genus humanu. & insup
nos fortiter cominant. qui numqm nob supbi
fuerunt mortau nec aliqn potuerunt leti esse
captiuu. O princeps sathan omniu malor impio-
& refugaru pater. qui hec facere uoluisti. qui a pn
cipio usq; nunc fuerunt desperati salue & uera.
modo nullu eor uncta solito mugire audie nec
ullus eor facie lacrimaru uestigiu inuenimus.
O princeps sathan potestor clauium infernoru.
ullas tuas diuicias. quas adquisias p lignu pua
ricationis. & paradisi admissione. nunc p lig
nu crucis peridit & perit omnis letitia tua. Vu
ltu xpm regem gle suspendisti. aduersus te. & ad
uersu me egisti. Immodo agnosce. quanta tormta
eterna. & supplicia infinita. passurus eris in meta
ctoria sempiterna. O princeps sathan uictor
mortis. & origo supbie. debueras primu ihus

ihu causam malam requirē. & in quē nullā cul
pam cognouisti. quare sine ratione inuisste eū
crucifigē uoluisti. & ad nrām regionē in no
centē & iustū pduxisti. & omnē mundū noxios
impios & impios. & iniustos pduxisti. Q cū loque
rer inferus ad sathan. Tunc rex glē dixit ad
inferū. Exiit sathan princeps sub potestate tua
in ppetua scla in loco ade. & filius iustis meis. Q
extendens dns manū suā dixit. Venite ad me
oēs mei oēs. qui habetis ymaginē & similitudi
nē meā. qui p lignū & diabolū. & mortē clamp
nati fuistis. Q Ecce video p lignū crucis clampnati
diabolū & mortē. Et statim oēs sc̄i sub manu
dei adunati sunt. Tenens aūt dns manū dex
tram ade dixit ad eū. Pax tecū & omnib; filiis
tuis iustis meis. Adam aūt genibus dnī advolut
lacrimabili eū obsecratiōe deprecat. magna uoce
dixit. Tractabo te dne. qm̄ suscepisti me. nec de
lectasti inimicos meos sup me. Dne ds meus
clamauit ad te & sanasti me. Dne eduxisti ab
inferis animā meā. saluasti me a descendentib;
in lacū. psallite dño sc̄i eius. & cōfitemini me
morie sc̄tatis eius. Q m̄ ira in indignatione
eius. & uita in uoluntate eius. Similit oēs

gentes aduoluti ad pedes eius·una nocte dire
runt. Aduenisti redemptor mundi·sicut p legē
& pphas tuos predixisti·factis adimpleti. Redemisti
uiuos p crucē tuā·& p ..... mortē cruces ad nos
descendisti·ut eripes nos ab inferis·& morte p
maiestatē tuā. Dñe sicut posuisti tytulū glie
tue in celum·& erexisti tytulū redempcōis tuce
tuā in terris·pone dñe in frōtibus signū uictorie
crucis tue·ne mors dñet amplius. Et extendes
dñs manū suā·fecit signū crucis sup adam·et
sup oēs scos suos. Ne teneus detrahat ad alcendū
ab inferis·& oēs sā secuta sunt dñm. Tunc scs
dauid fecit clamauit dicens. Cantate dño canti
cū nouū·quia mirabilia fecit dñs. Saluauit sibi
dextra eius·& brachiū scūm ei·gloriū fecit dñs sa
lutare suū·ante conspectū gentiū reuelauit iusti
ciam suā. Omnis multitudo scōr clamauerūt
dicentes. Benedict qui uenit in nomine dñi·ōs
dñs & illuxit nob·dies festa. Similit & post hy
ppha mucheas exclamauit dicens. Quis ds si
cut tu dñe. Auferēs iniquitatē·& trāsgressiōes
peccata. Ne nunc continens in testimoniū uiā
tuā·qm uoluntarius & misericors es·& pce animis
& misereris nri·& abolues oēs iniquitates nras.

z omnia peccata nra. Venerūt mutuo dines
mortis. sicut iusti patribz nris in diebz pdictis.
℣ omēs scī responderūt dicentes. Hic est dēs nr
in eternū z in scm scī. ipe reget nos i scla. Amē. Ant.
Sic z omēs pphe de ciui pdictis laudibz cū reue
rentia. z omēs scī amē alla clamantes sequebant
ciuem. His aūt tenēs manū ade. t ducit ei michaele
archangelo. z omēs sequebant michaelē archangelm
z introduxit omēs in paradisū grē gloriose. ℣
occurrunt eis obuiā duo uenerādi uiri. Interrogati
aūt a scīs qui essent vos qui nondū in inferis mo
rtui nondū fuistis. z in paradiso corpe collocati
estis. Respondēs unus ex eis dixit. Ego sum
enoch. qui uerbo dī trāslat sū. Hic ille qui
medius est helias est. respice. qui curru igneo. a
sumptus est. Hunc usq; nūc non gustauim mor
tē. s; in aduentū antixpi reseruati sumus. ad
nūs signus z prdigus pharaonis cū eo. z ab eo occisi
in hesdrin. z post triduū z dimidiū diei. rūrsū in
uitam in nubibz assumpti. ℣ cū h loquerent scī
enoch z helias. ecce supuenit alius vir miser
rimus portans hūeris suis lignū cruc. Vide
tes aūt eum omēs scī dixerūt ad eum. Quis es tu
qui a nullo latrone es. ℣ quod est qd portas

signū hymeris? Cui⁹ rēspondēs dixit. Vere
dignus quā latro tu. & omnia facēns sup trā-
& iudei me crucifixerūt cū ihu. Lo uidi creatu
rarū que facta sūt p crucē xpi crucifixi & cūcti
eū creatorē omniū ee creaturarū. & regē ompm
potentē. & despcat⁹ sū eū dicens. O benigno mei
duē qñ uenis in regnū tuū. Statī iustapiēs dep
cationē meā. dixit in. Amē dico t. qā hodie me
cū eris in paradiso. Lo dedit in illud signū cruc
dicēs. Hoc portās ambula in paradiso. & si ñ
dimisit te ingredi angls custos paradisi. obtē
de illi signū crucis. & dices ad eū. quia ihc xpc
filius dī qui nunc crucifix⁹ est tulimisit me.
Cū h dixisset ad anglm custodē paradisi. statī
apiens introduxit me. & collocauit me ad der
terā paradisi dicēs. Lce modicū sustine. & in
gredietē omnis genis humani pat adam. cū
omnibz filiis suis scis & iustis. xpi dñi crucifixi.
Hc omnia iuba latronis audientes pphe oms
& patarche. una uoce dixerūt. Benedict⁹ dns
ompc. pat eternor. pat misdiarū. qui tale grām
pectatorib⁹ dedisti. & in grām paradisi reduxisti.
in tua p ingnia pascat spiritali uita certissima
amē amē. Hec sūt diuina sacra mysteria.

que nullum ꝙ auditum. ego carum ꝙ leucius fres germani. Amplius nō sum ꝑmulti narrare cetā mysteria dñi. sicut contestas michael archangelus dixit nob cum tribꝫ cū fratribꝫ nris i iherlin. Erant in oratiōibꝫ clamantes ꝙ glorificantes resurrectionē dñi nri ihu xpi. qs a mortuis secū resuscitauit. Et cū nemine hominū erant loquentes. s; erant ut muti. usqꝫ dū veniret hora. ut ꝑmitteret nob ipe dns referre sue dextatis mysteria. slob aū nullit michael archangls ambulare. trs iordanē in locū optimū ubi st multi qui nobcū resurrexerūt in testimoniū resurrectiōis xpi ihu. Quia tamen iō dies ꝑmulti sum qui resurrerum a mortuis celebrare in iherlim pascha dñi. conuenientibꝫ parentibꝫ nris. in testimoniū resurrectiōis xpi dñi. ꝙ baptizati sum in scō iordane flumine. accipientes singli stolas albas. Et post tres dies celebrantes pascha dñi. rapti sum a nubibꝫ oms qui nobcū resurrexerūt. ꝙ ꝓducti sūt trs iordanē. ubi ante inse sunt. Hec st qnta nullit nob dns referri vob. ꝙ clare illi laudē ꝙ cōfessionē. ꝙ penitentiā agite ut misēat uri. Pax vob ipo dño ihu xpo. ꝙ saluatore oiū nrō. Amē. Et postqm cōpleuerūt omnia scribentes. in singlis thomis tarte surgeb

Carm aūt qui sēpsit in eccl̄ā carte. dctit in mā
anne & caiphe. & gamaliel. Similit & lentulus. qđ
sēpsit in eccl̄ā carte. dctit i mā nychodemi & ioseph.
Lo subito ēcliga ēta sūt. candelabra lumis. & nō
ulsi sūt amplius. Scpte aūt eor in ueupe sūt.
& quales nichil manus. aut mūd lītra ūl ūma.
Jcta omnia ad miranda carmi & lentuli dicta
Audiens omnis sȳnagoga iudeor. ad inuicem
dixerunt. Vere ista omnia a dīo facta sūt.
& bñdict dūs i cela celor ām. Exierūt omēs de sy
nagoga cū magna collisiōne. cū timore & tremore
pcidentes pectora sua. abierūt unusquisq; i ppa sua.
Set omnia que dicta & facta sūt audeis in sy
nagoga eor. tradit ioseph & nichodem. & adnūcia
uerunt pīsidi. & ipe pylat scripsit omnia que
dicta & gesta sūt de ihu a iudeis. & posuit omia
iba in cōdicib; publicis ptoriu sui. Et post hr̄e
pilat. sēpsit epistolā ad urbē romā dicens. Don
aul pylat regi suo claudio salutē. Jup accidit
& que ipe pbaui iudeos p inuidiā. se suos q; postos
crudeli condempnacōe puniisse. de q cū pmissū
habent pacē eor. qđ illis ds eor mittat de celo sēo
suo q eor miro ordine dicēt. & h se pmisit p ligne mis
surū i tris. Jdē itaq; me pīside in iudea ds hebreor

cū milliū ⁊ mulierē cū hebi. ceos illuminasse lep
los mundasse. paliticos curasse. demones ab omib⁹
fugasse. mortuos etiā suscitasse. impare uentis am
bulare fecis. pedib⁹ sup undas maris. ⁊ multa alia
signa mirabilia fecisse. ⁊ cū multa de pplo iudeor filiū
dei ēe ēdēnt. iuridicā cōtra eū passi sūt. principes sacerdo
tū. scribe. ⁊ pharisei iudeor. ⁊ teneres eū in p̄sidi tra
derēt. ⁊ alia p alus in de eo mentes. dixerūt illū
magū. ⁊ contra legē agē. Ego aūt vobis cor crucifixu
ta esse. ⁊ flagellatū ⁊ clauis illū arbitro cor. Jh. aū
crucifixerūt eū in ligno. ⁊ mortuū sepelientes custo
des posuerūt. ⁊ militib⁹ p̄cep mei mutuū ut ei aut
todiebus. ⁊ signantes monumentū. die tercio resurrex
de monumento. Intantū aūt exarsit iniquas iudeo
ut clarēt peccatas militib⁹ meis dicentes. Veniē
quia discipli ei corp ei p nocte furati sūt. Milites
aūt mei cū accepissēt pecunias. facē uidere non
potuerūt qō ita erat. s; de sepulchro resurrexisse
testificati sūt. ⁊ audeis pecunias se accepisse dixe
runt. Ideo suggē regine. siquis aūt mutuat
non erit tantus credendū mendacis iudeor. di
vers potestatis ūre. ⁊ omnia que gesta sunt de
ih̄u in p̄cepto meo.

Incipit passio scōr decem milliū martirum.

Allio ⁊ memoria sēx decē miluꝫ martirū
nenāt ⁊ colit octauo kalendarū iuliarū qui
omēs uno die interempti sūt sub adriano
impatore. ⁊ aliq̄ ser regib⁹ q̄ illi uenant i admiratiōnē
Hy sēctissimi martyres cū ab impatore ad sacrificā
dum ydolis compellēt̄ iurerūt. Idolis surdis
⁊ mutis. o impator dnm nō offerim⁹. s; sacrificiū
unū ⁊ immaculatū nos mercpos sacrificamus
dnō nr̄o ihū xpō regi immortali in odōre suauita
tis. qui p humano genē descendē dignat⁹ est
de celis. ⁊ de uirgine natꝰ ⁊ multis malis affli
gi. quem tu cesar ignoras.

Hnc mat⁹ impator iussit eos torqueri diu. ⁊
postea crucifigi. ⁊ omnia tormēta que passus
est dns nr̄ ihc xp̄c illata sūt eis. que illi fortitudo
⁊ fide fortissima p xpō sustinuerūt. Locus q̄ u
passi sūt sc̄a martires. mons est marmi. ⁊ uocat
araarath. distans a ciuitate alexandr̄ie que ē sita
in maritimis quasi stadiis q̄ngentis. A quib⁹
aūt passi sūt sc̄a martires regū ereraꝰ fuerūt
lxx. milia. Hora u diei illius serta. tremor
fact⁹ est magn⁹. ⁊ petre scisse sūt. sol q̄ obtenebrat⁹
est. ⁊ oīa signa q̄ i passiōe dñi apparuerūt. eadē inuasūt.

Tunc sā martires fundentes oratōnē talē ad dñm dixerunt. Dñe ds meūs qs nri in hoc parvulo crucas. z tuis apc petitōnē nrām. z eq̄ ate expetam nob concedē dignetis. ut quotiēq̄ memoriā nre passionis. cōde. z ore. cū letitia z deuotōe celebrauerint. mereant ate consequi fructuosā indulgētiā. z tribuendo eis sanitatē corpm medicamentū animarū. z in domibz eor mutuā fouis. bonor omniū ubertatē concede. z tui pūo fiant. ppōn eis pualeāt hostes inuisibiles z inuisibiles. tēp eis pugnante. z sicut ē tibi placet armis tuis eos ptege. dies q̄ nunc letitiā nre passionis. una penitentialē concludat animo obsuantibz se deuote. Et hoc ate petitū dignatōne. auferab eis omnē spm malū. omnemq̄ infirmitatē. z omnia mala longe repelle. z in hora exitus tui. rectū sensū. z puram confessionē. z uerā cordis contritionē. z sā corpis z sanguīs tui prepatōnē. qr gloriosū z laudabile est nomē tuū in scla. Et omnibz dicentibz am. sīl z uox de celo dicēs. Que petistis dilectissimi. sentote uos gaudere q̄q̄ z letamini qr (impetrate orationes ure. cor q̄ xpo i mortali regen uenerat sūt exaudite. Et hijs dictis in cōs tellioe dñi

emiserunt spm: sine dubio pceperunt pmia regni celor. Hunc q̄ tres dilectissimi apud nosmetipos mire fideli care debem illos in suis corpib⁹ inmania p. xpo tormenta ptulisse: sic q̄ expleto stadio agonis certamine: diuina suffragante clemencia ad celestē gl̄am sint simul̄ isse: q̄ sc̄m sac̄ scripture testimonium fulgebunt uulti cū soli regno patris eor.

Lucentes itaq; tres tante pmissionis huius fidem de supplicijs scor martirū pro xpi cōfessione susceptis fidelib⁹ gaudiū exultem: qm qui de martirū morte letat: uenturū nō dubitat martires cū. xpo post mortē regnare. Hobis nunc nō dicat ab impijs tortoribus ut xpm negemus: ipe dns nr̄e nos monet ut uestigia eius sequam: & pro etna gl̄a que solis timentib⁹ eum preparata est pectata ducem. Quod ipe prestare dignet: qui uiuit & regnat ds p omnia sela scor Amen. Hymnus.

Explicit passio scor decem milium martirum

Incipit epla de xpo de die scō dñico · ḥa nescant illi custodire · ꝙ hoc uenit ira dei sup uos · et flagella in labore & in pecudib; utile · que possideris · & uenient gentes pagana · que alios occidit · & alios in captiuitatem ducit p eo qd non obseruauit die dñicam · ideo pullulant · sup uos lupi rapaces & caligines · que uos inpfiunt̄ maris demergant & auerto faciem meam a uobis · & a tabernaculo · qd fecerunt manus mee · & qcqd mali feceritis in scā ecclia mea ego iudicabo ego ꝺ̄na uos & ꝺ̄mergā uos · Sicut demersi sodomam & gomorrā · & qui ambulauerit ad aliū locū aut ēptauerit in die scō dñico · in ad ecclīam meā · aut iūrmos usitare aut oscedes ad cōuentū reuocare · qd si aliud fecerit flagellabo uos duris flagellis · & mittā in uos & domos uras plagā & cōflatorem pessimā. Siqs negotiū fecerit aliqd in die scō dñico · exterminabo eū aut si aliqs in domo sua opus aut capillos tōdere aut uestimēta lauare · aut pānē coquere · aut aliud qd illicitū opis in die dñico · exterminabo eū & ñ inuenient benedictōem neq; influā & male dictōem in murum in domos eo · duras infirmitates sup ipōs & sup filios eor. Siqs primū cauerit in die scō die scō dñico · aut de dictōem aut cōtem

dem aut illicitū risum cōmisceat. Imittā ī eos
oēm malum. ut deficiat & dispgā. Auerti populū meū
misericordie. & generatiōi pua atq; pulā. qa ñ ullus ex
vobis. Parci enim sē dico uñi cuiusdie appinquat ti
mē uīe. Ego sum paratus sup uos. exspto qdē pcio
vro. ut cōuertamī ad penitentiā. Auditte oēs popli
& uidete. qz nullus iuvet me die sco vñico. Ego ipe
qpe hac die resurrexi amarus cū passus sū pro
salute uīa oīū. & ī upo die resurrectois mee eu
pui uos de ī ferno. & apotestate diaboli. qñuis enī
mmulat me. puocet. Iorū enī ē nob qa sex
diebz creauj celum & tiam. mare & oīa que in eis sūt.
Septimo aut requeuj ab oī opere. & uos rehortare ab
oīb; opib; & laboribz uīs. tā seruj qz ubi. si uolet ve
qē habe aut uīa mecū. Am dico uob si ñ custodie
rint scm die dnicam de hora nona sabbi usq; ad
horā pmā sede tūc anathemauizabo uos cū pa
meo. & ñ habebī partē mecū neq; cū anglis ī secla
selos. am. Verū dico uob si ñ custodierint scm die
dnicū uirtā sup uos gnidinē. ignē. fulgura. ceus
cardēs. tēpestatesq; ut peant labores uī. & delebo ui
neas uīas. & ñ dabo uob plumā. & auferam a uobis
fructū uos. Verū uerūtq; moneo atq; pcipio uob.
ut dent ñ decimas iustas. & sacerdotibz meis. & q; dea

mā meam de fraudauerit ñ uidebit uitā eternā · Ī
dono eius manet ceca nascentē · et time dominū · qui
sū · Āmē dico uob · si custodierit diem dñicū carnalem
celi ī oīb bono · et multiplicabo fructus uīos · et dabo
uob pacē · et elongabo dies annoz uīoz · et manebo īuob
et uos in me · ut sciatis quia ego dñs sum · et ñ est alius
p̄t̄ me · Āmē dico uob si custodierit die dñicū · omia
mala auferā a uob · Precipio uob sacerdotibz meis
ut unusquisq; utam eccl'am obtineat' popl'o suo · et affir
mate illis a me transgressam · qđ si non custodierint ·
anathemazabo eos usq; in finē sēm · Ego petr' epc
unigenit' uero p̄ maiestatem dei · qui fecit celū et
terram · et oīa que ī eis sūt · p̄ uīm xp̄m · et scam ecclam
p̄ omnes angelos dei · p̄ oīs patriarchas · pphetas · apl'os
martires · confessores · uirgines · per reliquias omnium sēoz
aīaz electoz dei · qđ epl'a ista non est humana manu
hominis · neq; scripta · sed diuino dei · et dñi nī ihu xp̄i
et ē translata de septimo celo · et de throno dei in
terrum · qđ sēm dieī dñicum obseruare debeant

Incipit plog⁹ in passionē beati andree Aplī.

Cum multo studio ac sollicitudine flagi
rem quomodo gesta beati andree apli
que apud multū habentur ecclāsticos interp
tum inuenirem quēdam presbiter nomine
theodicius fluctuante me iudeus ac tristem
causas a me tristicie requisiuit et accepit:
Unde summa cruciatione perfusus quia hoc
in me studium inuenerat dixit quod eosdem
gestos interpres esse uellem cum quodam
uideo familiari suo se actuarium ut michi
librum quem ipi clampnatos uulgauit
pro eo quod in ipo contra legem agentem dāmp
nacio continebatur andree scā iacobi utriusq;
et stephani idem iudeus presentaret. Dicebat
eo tempore a quodam ex iudeis litteris hebraicis:
Venit ergo iudeus libellū deferens cui ego
studium legem ysaiam hoc est canticū canti
corum scriptum inuenit tanta q; indignacione
cōmotus sum ut ut manus ab illo contumium;
Nam illo sibi in xpianos odio ingenito decipere
me gestiebat. Et tunc in ieno spiritu me eleg
git ne fallere temptans qui hebraicarū grecarū
latinarū litterarū historiarūq; plenissimam

pcepit sacerdam. Nichil est certe in omni vita by
blotheca siue greca qđ nesciam. Qđ quidē falso fe
er indicta dixi. Timore ḡ corrept magnime ne ei
apud pncipē in aliq gra tunc fuj nocerem. inuenian
do se in satisfactiōn pmisit. qđ ? fecit. Lecto namq;
tytulo lib. quē postmodū detulit. ay. marchay. hoc
est unca anathe. scriptū deprehendi. Demq; opinat
omnia me intelligē. que intra septa erant. licet in
me omnē tam er edicte gestor. vitatē in apuri
accepto a nob pcio .xx. tam solidor. Post hc anno
sequente dns meus archiepc. ab alio in pcio mēō ter
tiam constituco. ita se habere omnia deprehendit.
excepto qđ ad nom sui attinebat dixit uersicō
psalmi. Postremo audi michisē p hm ipm reliquam
iciunii agenda. a dño idē revelatū est. Legit itaq;
absq; omni helitacionis scrupło. qđ tam certis
argumentis. uerū ēē deprehendi ? qa omne am
biguū spē sōs aboleant. Qm aut de indica ue
nerit. equm. sicut in hystoria treuica. ? i mo
numentis silueste pape legi. minime quoq; eius
subsequent erubescam. Explicit plag. Incipit passio.

Gitur gloriosissimus apls ōm ꝙ. marthe. apli
nri ihu. xpi anathias. de tribu inda cuntate beth

lehem illustr̃ ꝓsapia ortum fuit; Parentes aũ ei
multis diuicis ⁊ nobilitate gen̄is inlignes: tum
ꝑsecti apd dm ⁊ homines mox uenustate pollebãt;
Vnde ne diuinit̃ illis concessũ credit̃ ut religiosi
parentes religiosiorẽ ex se prolẽ crearent. Ianꝫ
itaq; pueri gyachna qd in mãa lingua di paranus
sive donat sonat munuparuus quẽ eadẽ abbas
pueriliꝫ diuine institucionibꝫ legis manapart;
ilel pedes namq; symeonis sum̃i sacerdotis ⁊ mõ
mirabilis uiri atq; tunc temp̃is in lege mosayca
doctissimi p̃ma legis elemẽta ꝓcepit diuinaq; s̃
gr̃a coopante omne in breui legis ⁊ pphar̃ saecu
lam cõphendit. Studebat iam tũ in tenra etate
maiorꝫ imitari studia diuine lectionꝫ ingr̃ in
cumbẽ. lasciuę sensũ non impendẽs: annos pue
les mox nunce maturare; Proinde adolescẽs fes
tiuis disputacionibꝫ exanimat̃: non solũ cõdisci
pulis s; ⁊ ipi magro suo admirabilis habebatur;
Q̃ ꝓpe qui licet eruditissim̃ eẽt. nullatenꝰ extol
lebat̃ s; nuda nominis sui ethymologia nere se
parũ ⁊ humilẽ exhibe nitebat̃. illd sapientis
sepe memoratus. quanto magꝰ es. humiliare te
in omnibꝫ; Q̃ illo; Superbum sequit̃ ignominia.

humilem quo spu gloria. Erat aut ut corpore
mundissim' animo purus. in soluendis sacre scrip
ture questionib' acutissim' in consilio prud' in ser
monacione mud' pensat' & expedit'. Informabat
sensum animi eius ad virtute. ut esset ad intelligen
tiam habilis. ad mysteriam fidei fidelis. ut p̃speris no
esset in aduersis constans. & intrepidus. Satisfage
bat ut q̃d sensu p̃cepat. ope complet'. & manus al
locutione. oris doctrinã comprobaret. O beati uiri
cui laus non solũ in ecclia sc̃oꝝ. s. q̃d mirificat'
magis. in synagoga resonat impioꝝ. Nam quali
cunctis q̃ estimandus est fuisse. quem undiq; inuidi
emuli. idem q̃ damnatores eius. non desinunt
laudib' extollere. Ut igit' lucerna legis de modio
ad candelabrũ transferret' ecclie. uocatione. xpi dig
nus habitus. panem. xpm. panꝝ ipe sectatus.
in sortem & numerũ septuaginta duoꝝ discipu
loꝝ. ab ipo dño deliguatus est. Completo deinde
dispensationis tẽpore. passio. incarnacõe. indi
passione. resurrectõe. & ascensõe in celos. surgẽs
petrus in medio fratrũ dixit. Erat aut turba
hominũ simul. centũ. xx. Viri fratres
oportuit impleri scripturã. quã predixit

spē scs per os dauid de iuda · qui fuit ductor eoꝝ qui
comprehenderunt ihm · qui connumerat erat in nobis ·
et sortitus est sortem ministerij huius · Et hic quidē
possedit agrū de mercede iniquitatis · et suspensus
crepuit medius · et diffusa sūt omnia uiscera ei ·
Et notū factū est omnibus habitantibus hierlm · ita
ut appellaretur ager ille lingua eoꝝ acheldemach ·
hoc est ager sanguinis · Scriptū ē enim in libro
psalmoꝝ · Fiat cōmoratio eius deserta · et nō sit
qui inhabitet in ea · et episcopatū eius accipiat alter ·
Oportet ergo ex his uiris qui nobiscū sunt
congregati in omni tempore quo intrauit et exiuit
inter nos dns ihc incipiens a baptismate
de iohannis usq; in diē qua assumptus est a no
bis · testē resurrectionis eius nobiscū fieri u
nū ex ipsis · Et statuerunt duos ioseph qui no
catur barsabas qui cognominat iust⁹
et matthiam · et orantes dixerunt · Tu dne
qui corda nosti omniū · ostende quē elegis
ex his duobus unū · accipere locū ministerij
huius et apostatus · de quo preuaricat⁹ est iudas ·
ut abiret in locū suū · Et dederunt sortes eis ·
et cecidit sors super matthiā · et annumeratus est

tum undecim aplis. Dum ergo compleretur
dies pentecostes. accepta in linguis igneis gra
spe scā. et apli dispersi eerunt toto orbe terrarū
beatus zacharias ex decreto eiusdē qualit emulor
in se linoze accendit. sequens pagina declarab;
Anno igit post passionē dñi tricesimo tercio
plus minus anyano imperio. qui et octauus pon
tificatū adepto. credens se opportunū tempus nunc
nullē idem ponabat aduersus discipulos dñi. festo
pfidē mortuo. et albyno adhuc in iudee costituto
consiliū inijcit. et quosdā deducens ad se. in
ter quos et stefm ihu. iacobū fratrem interfici
dit punicndos.
Qua tempestate beatus apls dñi zacharias | verbum uite iudeis pcauerā admūtabat multosq
filios israhel ad dñm conuertebat. signis z portis
ceos namq illuminabat. leprosos mūdabat. demo
nia ex obsessis arceribus in xpi noīe effugabat. clau
dis gressum. surdis auditū. mortuis q̄ uitam
restituebat. Instruebat eos quod erat uere.
qđ max. q religiosis. moysem quidem sciā pdi
cans. nichilominus legem oī cultu dignissimā.
sed q̄ sub palea latebat. margarita inte z xpi ec
cle. sacramēta geminat. xpm denicq ab ipo moyse.

signis et enigmatibz ꝑfigurantꝫ uerbis ꝓphetas animam
amici in redemptione humani generis missum adꝰ patꝫ
Virginem in mundum uenisse. diuine legis testimonio
comprobabat. plurimaq; edisserens & interpretans. illud
omnia signis potentissimis approbabat. In hiis q;
modum caligarent oculos. et cathedra duarum facies. et am
humanans uerbum dei. deuenit in ciuitatem galilee. que
latine gilcala dr. Et introiens i synagogam. cepit ex
ponere legis euangelizare. xpm. Jui maledicentes.
utebant contra sermonibz eius. blasphemus & male
dictionibz uocis comaledicentes. Cumq; mutata ipe de
ihu sermone faceret. illi repleti zelo diuerse eum inuicem
entes. & nunquam pncipi sacerdotum & seniorib; dicen
tes. Condempnari illum ihu qui se filium dei dicebat.
discipli comprehendunt. que subuertentem plebem p sy
nagogas & compita deprehendunt. Et eo op sit. ysaie
te. Jos eum multis legis questionibz exercuimus.
hominem contra legem quide agentem. & impia lege peri
turum. qui & gloriatur se synagogam habuisse magistrum.
Jobulis & genere. illustris & accepto in plebe. quem obrem
decernunt nichil minus ablatis auctoritatis ure in pio
phanum. Quidam ex synagoga pncipes dicerent. Fra
tres ut nostis hominem non nisi ex sua ydiotia

seu testiū uenīcaū condempnat sicut sc̄ptū ē. In
ore duoꝝ uel triū testiū stabit omne uerbū. Et ablq;
testib; nemo pmittēt. Ait illi dixerē. Inuenim eū per
sy;nagogas alterēt pplm. per totā galyleā. ꝙuenta
cula facientē. arguēterentē doctrinam ihu nazareni
p̄napū uitiatio ecclie. Venit nō nue aut antras
in quā nō nouā secta inuexit. h; p̄licillim. qui
in moysen locūq; sanm. et legē blasphemiā inferre
non timuit. Hui rei testes simul. Ponatur amja
nus dixit. Joīm educate. Responderūt. de galilea
nat de bethlehem iuda. Ponatur dixit. Ninq̄d
nō exprobrat nob ꝙ genī mō sermonē de ihu pp.ga
re. adducāt. ut siq̄ temeraria p ignorancia peccā
tū uulnat p penitenciā. Sin alias. pena p̄uaricatoꝝ
incurrat. Abeuntes igr cū minutis pontifias. et
alis p̄napib; magistratuū. adduxerunt beatum
uirū in concilū. Quē interr pontifex ait. Scis
omne conciliū h; et orbis uniuersus. in quā res
publica nra deuenit in obprbriū. non quide culpe
nrīs euigenib; sz paucoꝝ qui ex nob exierūt p̄
sitare. plidūq; romanoꝝ auaricia. uel ut correcti
dica seueritate. Hec cū suasit nominando qui
dam rerū nouarū auidos sectas adducentes. ꝙ qs

q
por multa uideor plusa sunt. quot a romanis ęrera
nis interempta nos nostris. Hec enī talia nos aut ex
ipa sui magnitudine late potuerunt. ꝛ ex ipa uanita
te seu pocus ulione tenuerunt. Verumtī illoꝝ aum
sui auctoritꝫ uanitas. nō sine magno genis nri ob
prio. penit interiit. ñ inuenit. ꝛ qui ppīm ex ipoꝝ
sinplicitate uel hereli. post illos irreruit; fuerūt enī
tudas galileus. theodas magī. p qs post ipoꝝ tēpa
nemo recolit. nemo ueluti. uel imitari conendit.
hārum hoꝝ hereliarches ihc nazarenꝰ surrexit. qui di dm
filiū se pclamans. legis obsernacões nichil penelit. mul
toꝝ oculos ꝛ animos signal sui. ꝛ prigui. illusenꝫ a
uertit. Suscepit tam ex in se legis decreta. que ꝛ replic
uelut. hec approbans que uetuit introduxit. Si; quot
sum ulta. Sam a dño moysi sco lege data. ꝛ a patriarchis
uerbis ex effectibꝫ approbata. a pphis obsernata. qbꝫ
ex ds miracla facere dedit. qua ihc facere nō potuit; Q̄s
enī neget moysen cū dño qsi hominē cū hoīe colloqu
tū. Q̄s neget helyam igneo curru tulisse ad hēa.
Q̄s cadauer ignorat helysei mortui sepulchro iniectū
fuisse cadauer. Q̄s ambigat ceros ds scos. miracla pha
raonis ppetrasse. Quoꝝ tam multa hanc dignitate no
minis sanum usurpauit. nulla lege nouā adinuenit.

Deinq; sā ppha abiecto habitu uoce humili qua
tamen datur intelligi non sponte s; coacte sā spū
impulsi loqui sunt; Hic aut ad ostentatione omnia
agens passim iuba uana & mala iactauit In tanti
enis peclit infania ut et principes sacerdotū sinul cō
tumelijs lacerauerit sdus et pharisēos ypocritas
appellauerit Cs hec ppha pūmpsit & s; ut pūpa
onis digniū finē inueniat; Atq; utinā memoria eiꝰ
ai ipō perisset ñ eēt qui errorē doctrine ei semel eme
tui resuscitaret. S; preter uotū accidit; Cce templi
scīi ornatus sca leges patrie romano pūcipio & legi
bꝰ romanis expolita sunt; Jon ÷ quicōdoleat ñ
misereat nemo qui uidet & reputet Trahūt ad
iudiciū et sustinent seductaꝝ & cōsentiū in dispe
acōne suā & tacent; Jam papue galyleī nos i uam
romanoꝝ tyrannidē cū sanguine ihu qsi innocentes
homines in nos & gentē nrām retundē nō erubescāt;
Cxpedit namq; nob ut pauci pereant ne romanū
totū locū deleant & gentē; Cruoby malis si neutri
mutari potest minus et collabimur eligendū ÷ Pro
spice tu eruantaby & salutis afferre remediū magi
÷ sentencie qm̄ de uoluntario ipoꝝ martiꝝ gloriari
uel predicāe Hegy enī nos impiclis polluti aliquam

deliderant̃ periclin· ⁊ si quod ẏro competit officio lapsos
reformare· errantes corrige· pictitantib⁹ suũ ore adẽ
studeũ· ℙpendat ig̃ h ⁊ animu tuũ manuetudine tẽp⁹
habet· dant̃ uirtutes· quay mẽstitio· pollit animũ reuo
care religiõi· Habet potestate ꝑ se que expetunt alle
gare· ubiq; eraslatæus obiecta refellẽ· Tũc ayathã
replet⁹ spũ sc̃o· ercutit manib⁹ dixit· De obiectis
uri trẽs q̃ uos ẽmna tliatis· nõ oportet me multa
dicẽ· q̃m q̃dẽ xpianũ ẽẽ· nõ ÷ ẽmnis s; glie· Nã ipẽ
dñs dicit ꝑ ꝑphã; Vocabo seruos meos i nouissĩ
diebꝫ nõie alio· Ponutiẽr anyan dixit· Lo⁹m nõ ÷ ar
mnis legẽ sc̃am ꝑ michylo duce· ỏm uihonorare·
fidis q; supsticiolis ⁊ mamb⁹ uacare· Ayathias resl
pondit; Si ubis ꝑbeatus auditũ· docebo q̃d̃ ẏ q̃d
ꝑdicatum fabulosũ nõ sit· s; ab inicio legis testimo
nuũ appbatũ; Vs patrũ nr̃oꝝ abraham eligit de
ur chaldeoꝝ· repmittẽs illi tram chanaan ⁊ sẽi ei
se datuũ in hẽditatẽ· aĩ neq; filios aut filias habet·
et sarayꝫ uxor ei sterilis ẽẽt; De quo tñ sẽptũ ÷· Credi
dit abraham dõ· ⁊ reputatũ ÷; ad iustitiã· ⁊ locut ÷
ẽus ad abrahã dicẽs; Iurta cõ dictũ reũtar ad te ⁊
habebit sara filiũ; ℙ repmissionẽ ig̃ nat ÷ abra
ham pat nr̃o filiꝰ· quẽ appellauit ysaac; Cr illo aũt

iacob quōdē ꝑmogenita frīs subripuit electō a dño ꝙ
quo septimilio fructificaret· fiant septē tribꝰ· Jacob
dilexit· esau aūt odio habuit· Cumq; zelaret esau iacob
ut eū occideret· abiit iacob in mesopotamiā ad labā
et seruiuit ei sub mercede· usq; ꝙ impleret ds dies· Re
uertē in tram natiuitatis tue et ero q; tecū· et ernā te
et līberabo te dicit dns· Cū g; abiisset cū multa fami
lia & pecudib· et uenisset in phanuel· descendit ad eū
uir q; luctabat cū eo usq; mane· Uidit q; ad eū· Dimit
te me aurora ÷· Ql respondit ei· Non dimittā te ni
si benedixīs mi· Ql benedixit ei· dixitq; ·Jō no cabis ultr
iacob· s; ysrl erit nom tuū· Salutauit aūt nom uiri
Ql ait· Cur quēris nom meū· quod ÷ mirabile· Ql
abiit iacob· & cū illo ds genuat in tra chanaan· xii
patarche· & quib; ds in egiptū firmamētū & saluatorē
ioseph ꝑmisit· qui adeēt eos et semen eoz· in tempe
afflictiōis· Facta deinceps fame in tra chanaan· des
cendit ysrl in egiptū in animab; lxx· et habitauerūt
patres nri in oppidis gessen· & multiplicati sūt nimis·
Cū g; affligent ab egipcijs· surrexit moyses uir po
tens & eruditꝰ· qui fugiēs pharaonē ꝑsequentē·
uenit in madian· Ubi cū pasceret oues socerī sui sa
cerdotis madiam in deserto· apparuit ei ds in igne

flamme rubi. Appropinquante aut illo ut uideret uisionē
inualidē. dixit ad eū dns. Solue calceamentū de pedib; tuis.
Q. quidē tres sacerdotes eum legē loquor. sunt signū repudii;
Q. intelligēs idē ut sos aut. Obsecro die mihi quē misisti
es. significans indelicq; qđ idē scribit postea filius ysrl di
cens. Prophan sanctificabo nob dns de fructib; uteris. tangen
me. ipm autem ut uerba omnia que locut sunt nob. Q.
uar dns, aut. Ecce aaron frr tuus. uenit in occursū t.
ostendes nondū cōsummatā plenitudinē temporis in
quo uerus ille nunciū adeet. qui ppm suū nō ꝺ manu
significatiuu phanonis. ꝙ de potestate intellectuali
et significati qui ÷ diabolus. libaret. Significatiua
eū tunc oia fuisse. que gesta sunt. phase nrm idcirco
÷. qđ a patib. ad litteram celebrū. maxima in se mystica
continē. manifestis et euidentib; causis patet. Q.
eū eius carnū agnū. pānt ad cōscientiā. Ire renes
accingitis. Ire baculos in manib; tenetis. et calcia
mēta in pedib. Hec oia tres licet scientiā habeatis
legis. sicut scptū ÷. Si non studuitis. nō intelligetis.
Q. eū sanguis agni. in utrq; poste. et uno lumi
nari. aspersus. ab exterminatore nos libaret. in cruce
xpi. qui dr. xpc figaret. De quo namq; ysaias dicat;
Quat onus ad occasionē ducet. et nr ceta. et cū micis

repetat ÷ Vt g̃ nouũ dñm pontifex audiuit · fur̃e re
pletus ÷ ait · Hec itaq; ad elẽtionẽ legis p̃ sequis;
An ignoras scripturã siquis pphã aut somniatorẽ in p̃sti
tuerit ut auertat nos a lege dñi dñi · morit̃ ho
mo · Anathas respond · Propha de quo nob̃ sermo ñ
est̃ pphã · g̃ ec dñs pphauit · 7 ds dñi · aũ diuinũ
uerũ
indicis declinat̃ · Hac ig̃ duct̃ racione · in ipm̃ cordis fur
rans · q̃m cõfessione nõis ei pseudo · Pontifex dixit ·
Ds si dam̃ indignac nũc ne penite · Anathas respond ·
Absit a me · ut a uitare · quã semel inuenit nõ p̃ penite
cã · g̃ p̃ apostasiã recedã · Ihm nazarenũ quẽ nos cõ
ec nega hic
dicimus · uerũ dñi patris filiũ · p̃ia cõsubstancialẽ 7 coe
ternũ · atq; coeq̃lem corde credere · ore p̃fiteor · xpi
seruus sũ · aliud ee nõ potro · Tũc pontifex obtruncã
suas aures · 7 sces in eũ · cũ furore clamauit dicẽs ·
Blasphemauit · Q̃ subiunxit · audiat lege · Q̃ lecta
÷ iurta q̃d arguebat · Homo qui maledixerit dñ suo
portab̃ pecm suũ · 7 qui blasphemauit nomẽ dñi
morte moriat̃ · Lapidibz obruet eũ omnis ppls · Nõ
parcet ulli oculis uris · 7 auctas malũ ex ẽ sit · Cumq;
uir sces ñ blandimentis euerti · ñ minis ac terroribz
cuiq; posset · p̃stitit in eũ sententiã dicẽs · Os tuũ ꝛ
te locutã ÷ · Sanguis tuus sup̃ caput tuũ · Proinde

ducē ⁊ ad penā. Cū g̃ uenisset ad locū bethlaleela
h̄ ē domū lapidatoꝝ. silentiū imposuit ⁊ aut. Cre fiet
adamahȳ. h̄ ē hoiem uenientē inficiatus. Sēptū nāq;
ē. Cū uidē facie ōnū dī sabaoth. nūqd nō uiuet aīa
mea. Vel ut aly uideo ꝓcaou plaaut. sedm hebicā
ritatē. Cū uenā et apparebo aū facie dī. Aut eūq;
ꝓma et ultima littā nomīs ei. que sūt em. ⁊ roth.
simul uncte resonent cū. ⁊ ipe ꝓ has littas. alluditur
ad nom sūū uersiculo ꝑalmi. Et sub unyrit ursos.
⁊ poete vñ ppbauit de uob dicēs. Captabit iniam
multi. et sanguinē innocentē cōcepuabit. Et ezechiel
aut. sanctificabāt aias que nō morīūt. Testes igr duo
mundo sedm legē mandaut. posuert manū suas.
sup caput ei. ⁊ in tumulo lapidū deiecerūt eū. ac p
uni lapides miserūt. et Mathias aūt pcaut ꝓ nos
duos lapides cōsepelire sibi in testimoniū illi. Et
lapidat ⁊ ab illis. securi quoq; paulus romano
more. ut quasi michil p̄sidi deferret. Tūc extēsis
in celū manib; reddidit spm. die vi. kl. maias.
Et accedentes uri et eius ꝑentes ei. sepelierūt eū. quoꝝ
nomia sūt hȳ. Lachis. kaph. Huma. hezda. samuel.
symeon. naaman. ioseph. ismahel. symeon. ioseph.
iohes. Itq; iohes. gra dī destituit apostatauit.

ceis ꝑmanendy in fide dñi nri ihu xpi cui honor
ꝑ omnia ſ ſ aiñ. Hec de uita ſancty beati athanaſ
que nudo intꝛauit ſtudia fideliꝫ exꝑſſi. mḣi
addes uel mutes. ſi uba ei ꝑfidi mutas. in quib⁹
ihm calūpniabat ſubticiſſe athanaſ ubi uerbi
beati luce euangliſte et actuꝫ apl̄oꝝ poſui. Ora
tionē quoq; ꝑncipis ſacdotū qua actuꝫ eū ꝑ
otaut. ꝛ reſponſionē ſā. paucas additas. aut in
mutatas compilauj.

Onſtantino uigꝫ paſ augusto. monarchi
am ꝑncipat adepto. atq; in xpi religiōe fun
dato. mat eius hēlena ꝑmū quidē indaica ꝑ
etate ſeducta. poſtmodū aūt diuina diſpenſatiōe
correcta. ihēroſolimā ꝑfecta ꝛ. Vbi cū uoto ſuo
ꝑ inuentionē ſcē crucis ſatiſfeciſſet. ad filiū
reuſus. ac deinde ad papā ſyluestrū romā deue
nit. Cumq; cōmunicato cōſilio multū ſe de ꝑ.
dicatione urbis trepidare. aut ipa eēt indigena. dole
confeſſa eſt. Vnde ſiquidē peruenit ut ꝑdicatōē
ꝑfate urbi tāliter. ac beatiſſimi papa ſyluest.
eiuſdē urbis antiquā dignitatē. ſidūs. que
ſedā roma olim uocari meruit. quē nā ſuam
ſuperſticiōis eſtirpatorē ꝑpetuū legauit. hēlenam

Cappt cõreligiosor femina itmmus ⁊ oracõibz na
cans sacre pernois effectũ adept ÷ Dumur nãq:
inspirato consilio beat siluest scãm agnũ patriarchã
anthiocenũ nrũ erudituũ ⁊ multis gestionibz cla
rum ad se euocauit eiq: pdicacõne ⁊ archiepalem
in tremuos dignitate delegauit: Qd cũ ille ut pius
tam longo tẽpo ac labore fiacd rẽnuer: nitiusq: tandem
pbyt nect allũplit ac finem pposit Hinc beata he
lena reliquias magnificas videlicet trunca dñi in
constitute cũ uno clauo ⁊ cultello ihu scãm quoq:
anachã aplin de iudea tulatũ tue urbi defendu
p manũ pape simeat tradidit cui ecclã ide aplicus pri
legiũ antique dignitatis qd hactenus in monumẽtis
publicis habet reformauit: Venies ig agnus ur
bem fidei aplicã a pristino errore reuocauit aquisq: salu
bribz ablutũ xpiane religioi mancipauit Sacras
quoq: reliquias p fideliũ pticõe in diuisil locis dis
tribuit Anachã ũ altaris tre in locis ubi ea
pora scõz patrũ Eucharij Valerij ⁊ aliorũ in
suburbio trenensi ad meridiẽ collocauit Qui in loco
post miro i xpo defunctos Ideo Januarij carnis educ
carce ipe quoq: requiescat Post cui obitũ quinques
a barbaris exsta ubi nã locoz beat apls recondite

fiuit· pene obliuioni traditum est·

Anno ab incarnatione dñi· .c.lxv. regnante Heinrico romanorum imperatore secundo huius nominis Everhardus archiepc· sedem treuirensem gubernauit· Hic heinr imperator tota qz ecclie tuendi studio cum sua domi legatione· in qua parte corpis beati apostoli· et corpus sci valerii archiepi· integrum s tulisset· nō solū peccauit· s; et peccauit· Cde re nimio cōsilio· cū ciuitas tota conturbaret· uerendarius remulis· hanc prendi rūt eraulsacione· indelicet nescire se· ubi locoz sōs depositi essent aplōs· piculo captus mammē· si locū illū in quo reconditi putabat· contra uoluntatē plebis adire noluissent· s; cū regis urgeret· nullo· modo neqz primilla que ipe postmodū deuote impleuit corda plebis mulcent· conuocatis suffraganeis sui archiepi locū ipe quesiuit· et inuenit· Cui gaudio nestibz indutus glebā beati apli aperuisset· tanta odore omnes astantes naribz hausere· ut se paradisi as odoribz refectos estimarent· Theodoricus igr nidn nensis epc· cognomēto sōs· cū se mutuauit· utqz pia Regi ac sibi de sco corpe tolleret· dimidiū cubitū aut· partē cappe purpuree thalēs· qd ossa sac tetigit abscisā manū in ipo pedibz sarcophago· Erat ibi

quida ottō prelbit cui solū reponendū se sēs agathe
p̄mulit; Hic cōsilio ac p̄cepto epi q̄s inges terre
muralit agathe. ꝑtim in tres partes diuilit. tly q̄
altarius diligent ꝛ secrete posuit. paucissimi fidelily
consciū ne postmodū alicui uiolencia cupitas cupica
ꝓpo ꝓuaret patrio. Hec tam imperator omnino struc
trat. tz q̄m ei sanctitatis sit uoluntati nouit ds
arbit eius. Prelpit aūt qui sac ossa retigat. meruit
hi omni nocte siue tempore dominū habe singulare. ut ubi
cūq; sermo de beato agathio eo p̄sente fiet. digiti
utriusq; manū ei quos medicos uocam. oleo stilla
rent. Narrant in hi quida senex religios. cū iacim
se in comprelbro suo sepi hoc uidisse. cū admiracōe
multoꝝ. Nec mirū si de pio pietatis hi signū ema
nauit. Jam q̄ oleū hi porrendet. q̄ pietate q̄m in
firmis plurimis ꝓfuerant. legit aduertat. Post in
epopatū tungruensi q̄da nūc in laodiensi locus
quida sanctis noie. ꝓ eo q̄ scīmoniales inibi de
gunt. quas uulgo sorores uocant. Cuius in eccle
sia mat monasterij religiosi opam dās. que sicut
mos ecclie colet. sorte candelabrū unū ex aplis pa
tronis sibi eligere decreuit. Juscripsit ig xii nomia
candelis xii aplorū altarisq; suppones. celuanum

leuuuñ· et afflictionē tota urbis cōgregacōi· Terra
ū die· cū oratū ēēt ab omnib⁹· abatilla capō ab oratō
lenans· ad altare accessit· unā candelā arripies
legit· ⁊ nom̄ agathe sēpt̄ inuenit· unde plurimū
indignata· qđ nuuuuū ut putabat aplō inuenis
abuit ⁊ sprenit· ita q̄ leuuuū indicēs· simul
ens ⁊ sorte agathā inuenit· Timēs ig̃ ne tocies
sorte replicando dñm̄ procaret· a deo ꝑ delegatū pa
thromū· omni studio amplectit· cōstituit· ad uob⁹
ꝑbitis· ter in ebdomada missas celebrari in hono
apli· Quod quidē nō omni solicitudine exequit
alt ū seu negligencia seu cōtempt⁹ dubiū· ꝑ indu
tū officiū nō expleuit· Quadam q̄ nocte cū uno simi
ac sompno sterteret· agathas apls ei puisū alb
tū· ⁊ quare ꝑlectū offm negligent tulisset in
quisiuit· Cui q̄ me q̄d dicēt nō habēt· ut ses ait
Eras quidē morte dign̄· ꝙ patient uitā mutuā
ū ad temp⁹ ꝓfero· Tamē ne ulionē hanc fallam
etimes· hanc t̄ notā mutenda constituit· ut hac
q̄cātē· ⁊ tuā delidā· ⁊ mām oīs animadūsionē
intelligant· Ꝑuit· eoq̄ in fronte tacto· subito
recessit· ag̃. me cū ille ulionē mecū intenderet
et se aut allolet sompni uanitate delusū putaret·

quippiã fons actus egrit. Cuq; occurreret ꝑ quen
dam ex familiaribꝫ salutaret eũ ille ejcatẽ aduma
tus. qđ nam ei contigisset inquisiuit. Hic aũt ut e
rat michi respondes pretit. ꝙ ab alio de ipã macula
cõpellat. itq; apluribꝫ nãc demũ rulionẽ sua cepit
vspell recolere. ꝛ ꝙ quia fraudem non fuisset recognitare
Salubꝫ itaq; timore corrept. atq; coercit. deinceps tam
aplin in marmino habuit honore. ꝛ qđ negligencia
delinquãt. omnia solercia cauare studuit. Omni tẽpe
tam ure sic ipam q̃ catẽ in fronte tulit. ad correc
tionẽ multoꝝ. Ca tẽpestate presbit monachꝫ ecclie
Eucharij primi turonꝝ archiepi. ubi beati cyathias aplꝰ uti
suppoꝛtem pauallimus constat latebat. rulionẽ uidit.
plagã futuroꝝ. Vidit eũ ꝛ uidet in media eccliã
stellã quandã radiare. que suo fulgore claritatẽ
solis excedens. nõ solũ gallias. ꝙ ꝛ totũ orbẽ illus
trat. Cumq; expgefact. uerũ obdormuit. Vidit
in eo loco quo stellã uidit. fontẽ aq̃ limpidissimã sca
turire. qui in riuulos exiuies. totũ orbis ver
sus. Amenis salubꝫ irrigabat. uidit ergo ꝛ intel
lexit. Preda iur quida in laico habita constituit. au
roris etas nocturno tempore scõꝝ ammã ad cathe-
dr ut oratiõi liberius uacaret. quo id temꝑ a negocijs

semotū ⁊ · ad ecclīam sc̄i Eucharij q̄dam nocte deuenit
vbi cū de more p̄ loca ad loca circuiret · ante oratoriū
beate v̄ginis gr̄ie · pausauit · Et dū multa
cordis contritōe deo supplicaret · humana tande
fragilitate nec̄ · dormitare cepit · diuino q̄ ut post
patuit nutu obdormiuit · Vidit cū altare beate
v̄ginis gr̄ie · uelud in duas partes findi
in aūr medio quenda libratē stature ⁊ etatis ·
uelud domine uirū · Ve sub illo aūr fons aque
purissime ebulliebat · ad quē hauriendū · diuersi
sexꝰ ⁊ etatis multitudo īmmanibilis p̄perabat · Et
eo ū quēq; bibulēt · aut corp̄ immundū lēt · a q̄q;
detinebat infirmitate · incolomitati p̄stitue red
debat · Accedit ig̃ · ⁊ ipe ut benedictionis eide ⁊ gr̄ie
particeps fieri mereret · Tunc q̄si sp̄itu arcāi
sp̄enaū · uir in altari iacens erectus · ad eū ingressū
q̄d nā quereret inq̄siuit · Ad quē p̄mū obstupuit ui
rū sepius inq̄llat · causa salutis se cū alius acce
de · p̄stitit ⁊ · Cumq; inq̄t uideo quante iocun
ditatis ⁊ gr̄ie p̄ticipiū deferant · qui fonte be
nedictionis huius haurit dubiū quin me relinquant · Ac
cedo p̄inde ⁊ ego tui maxime p̄sentia p̄uocat ·
in quo diuinū sencio nec̄ · tū er habitacōis ·

quam ex copia murmuris. Ille nulla placido. ani
thas mest ego fili iam olim hic latens. & nouit qz
tempe reuelacois mee mutat. Jouis aut qz te
manet merces marma. et eos qui me tui exeplo
adire uoluut. salutis giam cosequent. Nullus
erit urrtati noti. mili macra postulato. & unicuiq
noti plenior. subsequet effes. Cugilas ig ille. se
ci que mdat recessiut. t postmodu panas fidelib
quid utilitet. gnulabmd apuit. Cui g plenitudo
tempis iam uenisset. in quo thesaurii in agro an
bitiert ds absconditii manifestare diuina dispo
sitio decreuisset. everard abbs ampliare ecclam dni
posiut. sci evchary. Cumq prospo effectu op ipm de
bite in die celebret. necesse fuit altare pdictu sce di ge
nitris. ut scalis locus nouis structe. pateret auferri.
Consilio ig mito prima hora diei. que hal sepelib
illuxat. plenitly uiris religiosis. ipm altare per
fractu e. de quo mira odoris suauitas manauit.
Et iocunditate mutata. ci pde eo signo ajachie
partes. una i mense ianuario. altera in marcio.
in uenissent. sicut a pbro duudus erat. tripha
riam ppuit se contulert. Jnuenert itaq archam
plumbea. castigate quinquaris. & ruilio marmor

uisarpnum greas quide utteris sermone ante la
tino sos a'athias apls flentes igit p gaudio ai
multa eruitacone maoza odia beati a'athe
cium ipo sarcophago in ecclam tulerunt et in
theca lignea ferro diligenter compacta p tempus
reposierunt. Obi quantu ecclie sit lacrumar
que gratie actiones reddute lectoris mdustre are
bunquo. Er illo nit die pax cepit ut omnis pn
apium discordia in concordiam una in mitedam
uertetet. Hec est uere mutacio dexte excelsi
hec mirabilia altissimi. Celebrata est hec mme
ao maioz et ceteris illustor. kalendis septem
bris. ad laude dei omipotentis.

Fuit eo tempore quida molendinarius no
mine lampert. ciuis treuerensis. q par
uulu secu in naui assumens sinu. ad molen
dinu in medio moselle alueo costructu. nau
gare pperabat. Cumq; ecclam ipi molendini
subuectasset. puerū in nauicula incaute reliq;
Qui batillum in manu tenens cepit colludere
aquis. et simplicitate pueri. queq; pterfluen
tia captare. Cumq; manu aque furenti arbitr
trius umergeret. ipe quoq; toto corpe subte

quuꝰ ⁊. pater aũt ei pacto negocio p quo uene
rat. ad nauclam redit: pueriq; que ibi reliquat.
minime inuenit. Vnde immo dolore correptꝰ que
rulis ululatib; omnia compleuit: magnaq; mul
titudine rusticor. in ripa fluminis. siuꝰ clamor
ib; aggregauit. Q; cum se in aquã mittẽ uellet.
ut saltem ipi puero cõmoueret. rogabant eum
astantes. ne desperacõne actus duplicẽ de se tm
phum hosti antiquo pmitteret. ⁊ magis spe sua
reposita in deo. S puero q; cõsulet. sciret que
nachiam aplm. ad salutẽ omniũ ee reuelatũ.
Qua consolacone recreat. inuocato sci nachie
nomine puerũ aque supnatantẽ. ⁊ extinctũ
reppit: extractiq; ripi fluminis. cũ intercapidi
dolore. ⁊ lacrimis inuenit. Vbi cunctor lacrimis
receptũ corpusculũ hybernia ponit. ac sepulcr̃e
pparat. ne calore corrumpi posset. ac dilabi.
Sepius tam sctm nachiã cũ multo gemitu cor
dis inuocans. puerũ cepit ab ipo reposcẽ dicẽs:
ut sibi eũ deuceps seruitũm relinqueret. Q;
ec sctm ẽ. Denicq; inter manꝰ euntiũ. ad nom
beati nachie aplꝰ puer allingens. aquaq; sup
fluitatẽ euomuit: et ab omni dolore liber. in

seruacio sā agathe. multo tempore postea unit;
Quo tempe sīmam inuencionis eius. et mira
culoz letiaz. magnima pene desolacio secuta est:
Nam in eode monastio sā eucharij. qda fuer
ypocrita. qīqīn illuttet. habitū tam suscepat
monachilem. et se ut id genus hominū solet. tal
idissime similata religione palliabat; Seru
ebat omnib; non coram deo. sz ad oclm. nudeb;
non ut deo. sz hominib; tanctū placet. Vnd qz
spēac recti deapiū. magnū in breui fauorē
omniū adepte est. ita ut subalbodis offīn. et
ex industa reuerenti cōmittēt. z pene qcqd
ad auctoriā attinebat. potestati. ac dispoiacōi
ei pmittēt. Cum g nouū opi spacū coīcadū
paret. z altaria de loas sīul transponēt. aut
frangēt. ille sacs reliqs oclos intent. oppor
tunitatē querens. quom s magnū aliqd colle
quod in patriam sua quelt gīa deferret; Veni
itaq; ad altare quodda. in quo nom sā. Agat.
de quo sup memnim. sup ossa ei in marmore
exarata inuenit; Sz cū non intelligēt penit
ipam sēptiā. seruare cepit. siqd simile ul
piam reperiret. qd z fecit; Jam simile qd

in codice ure eius inuenit· crebra inquisitione
ad notitiam huius nominis accessit; Diaboli
co ign̄ instinctu p̄fectū altare uiolauit· ac fre
git· reliquias q; sancti corpis secū asportauit·
quas inter ossa uulgi ignobilis in cimitio re
posuit· quousq; itinere suo necessaria ppararet·
Post triduo penitentia duct· qđ indigne sanc̄
ossa collocasset· ea rursū inde extulit· & in tri
cuuulda coclea ligno & muscis coopta· quanto
potuit diligentius reclusauit· Quadam aūt die
cū hum̄ obuentionē scē reliquie ibi accendisset·
eo aliud et qđ cauante· subito lum̄ ip̄m· calu ne an
pocul mutu diuino dubiū creauit· et celicolam ip̄m
uoraz ignis appetiuit; Vnde ai ingens incendiū
surget· mox illuc ab urbe curritū tota· Fracis uero
hinc illuc q; cucurrerunt· Qđ cū sacerdos ille uidet·
coclcam ascendit· de q̄ cū depositū tolle uellet· om
nino mouē non potuit; Stimulū itaq; ut uel
modicū inde subripet· aptuit· q; mox ignis eripi
ossilr p̄stitit· & faciem eius genas q; subuisit· Qui
ueluti amens effect· a gradu in gradū dilabit·
& uix ad se reuersus· flāmas euasit· Interea ma
lignus quida consilio inito· exactiā scm aplm·

nde asportare uoletant. allerentes monachos
sicut uestre ecā monly nigros. indignos ee ante
dna. quoꝝ peccatis exigentibꝫ. tam tes ⁊ celebs
loc. eruerēt. Q Et cum plurima in hūc modū
nefie cōmentarent. plurimoꝝ liu simulū animos
in idem facin arduerēt. similꝫq; applicatis reca
sci corpis ablatiere conati sūt. Sed mentita ÷ mi
tas sibi ⁊ sped ipoꝝ frustra ÷. Non ÷ capia
non ÷ consiliū cou dūm Venit q; cū centū ⁊ o
ampliꝰ uiri accelliterūt. locū ipm monie nō
poterūt. Qo miraclo trita declinert. Archa uero
post modū. a xii. uiris inde relata sine labore
multa ⁊ magnis [illegible] miraculis. usq; in pre
sens chronicat. Fuerūt q; ue nō monachi. sed
demoniac. ut audiui sūi tā enorme facin latere
non posse. p ordinē rem gesta indicauit. ⁊ cū
multo dedecore. ut par erat recessit. Olla aū
veteri agri semiusta collecta ac repolita sunt.
Eode tempe q̄da paralitic. de arduenna silua
que maxima ÷ tocā gallie. audita opinioe apli
spe salutis animat. uocū uouit. statiq; melius
habens. lateri utq; baculos aptauit. ⁊ ad ute
treciica ue pgrit. Tribꝫ ig ebdomadibꝫ uix

iter confeat: ñemens q̃ ad locũ scũm oracõi se dedit;
Cum ũ p̃ multitudiẽ plebis · iname orare ñ posset;
paululũ secessit: deinde abscessu silencii nacta oracionem tot̃ inchoauit: qua cõpleta sanã ⁊ incolomis
euasit. Quidam quedã vidua paralitica · cui
illo denecta esset · simili vsa revelacõe · cui deuotissima intencõe oraret · oblatã corpis recipe me
ruit. Alia vidua cui filia habet · solacium senectutis sue · eo patienciꝰ paupertatẽ ferebat · quo filie
studio · ac sedulitate regebat. Judicio ig̃ diuino
seu demonio seu frenesi exagitata · intollerabilẽ
mat̃ maestitie dolorẽ. Cumq; fama beati ayachie
ap̃li ad aures ei⁹ peruenisset · q̃ub; cathenis collũ
p̃sitꝰ · eosq; illã deliuuit; Cumq; tõto orantes
nichil impetrassent · quarta demũ die mat̃ filiam
saluam ⁊ bene sanã · sine illo dolore recepit · et
regressẽ de monasterio sc̃issimi ayachie · ⁊ ap̃li
dñi nr̃i ihu xp̃i · laudantes ⁊ b̃dicentes et
magnificantes nom̃ dñi nr̃i saluatoris · qui
saluat omnes fideles · videlicet illos qui nõ cõfi
dunt in medicos: sꝫ totã spẽ ⁊ totã virtutẽ
suã · nõ in manib⁹ et cathedris vel⁹ expendunt.
sꝫ tantũm confidunt in illũ · p̃quẽ mundus

saluat⁹ est qui dicit⁹ filius dei dñs nr ihc xp̃c
et p̃ ipm̃ mundus crucifix⁹ cui ē honor ⁊ gla
ꝑ infinita scla scloꝝ Amē ℣ ℟.

De ꝑdicatore q̃dam mirabiliter meritis
beati ayatbe. apli. a morte liberato.

Anno uerbi incarnati ãi. cc. xv. vi⁹ p̃mo
anno dñi Gregorij pape noni. Regnãte
te glorioso imperatore friderico fauente ds q̃
omnia que unt fiat in celo ⁊ in terra i mari
et i omnib⁹ abyssis. qui p̃dicat nubes ab extrem
terre. p̃dicatores ñdelicet scē crucis. qui ubiq;
terraꝝ discurrentes. et crucē glām p̃dicantes.
et omnib⁹ gentib⁹ ⁊ pplis. ⁊ tribus. ⁊ linguis
signauerūt seruos dei ⁊ milites xp̃i. in frontib⁹
eoꝝ. Sensit enī ⁊ cogitatio humani cordis. que
ad malū pna ⁊ omni tempe. ab adolescentia sua
p̃napta fuisse reddita est in glām xp̃i. ⁊ ad reuēn
dā scē crucis dñi in remissionē omniū pcoꝝ.
et pplorū. innumerabiles signarentur. ⁊ in multa
cla bona multos xp̃i conscribebat. Unde ⁊ glo
sus imperator fridericꝰ. signū salutis suscepit
et non mō in. xpe crucē dñi nr̃i ihu xp̃i gla
riatur. p cuius fidē et deuocionē multi crucē

signati gauisi sunt gaudio magno nalde. Cor
ptauit hominis et inscrutabile de abyssō dedit
uocē suā et altatus terrene dignitatis mail
sual ad celum leuauit. Er ultor ig numio pri
catorē pelicatoz uir Conrad nōie nacōe hallen
sis qui cancras imperatoris erat in sveuia uenit
ad abbem cysterc ordinis in Vaalrebach que
abbacia sita est in epatu Kadelbonensi in confi
nio regni boemie qui uices suas t ancteuti
tam dni pape pdicto magro Conrado in pdi
canda cruce cōmisit t litras suas t sygillo cō
firmauit. Veniente aut iam dco Conrado
in ciuitatē que caput dicat Pragensis epat
spectantē ad cameram Regis Boeme t crucē
pdicante tot milia militū t multitudines
pploz signū crucis acceperunt ut ide Rex
Boemie cum ponet bellū inire cum duce
austrie nec posset ei relidē q magna pars
militū sinoz a pdicto Conrado signata erat
nec uirtus sua bellū inire Regis expedē uel
let furore animo cōmot et spu maligno exagi
tat totā uim suā in ipm Conradū effundē no
luit nec pote qui causa fuit tante discessionis

sin ꝓcerat· ⁊ mmmuta mlica regis mmmiller
honorem· Igit accelit animus notarii sui al
cuit· muna ingenua pmisit· ⁊ eu in necem
Conradi armauit; Ea g pcaume obediunt
omnia· et munera excecant etiam oculos sapi
entu· excecat pmissis· obtulit se in decollacone
innocentis· cmultitudine g militar corone cir
cumstante· stabat ille regis notarius enagi
nato gladio· et pdicator crucis· ppt uerbum
crucis· in modu crucis· tot iacebat· porrect
in terra· O spectaculu nefariu· o uiquitas que
egredit a facie terre· Fons turbat pede· multis
cadens ante faciem pcoris· Stat unus· iacet
nullus· ⁊ ut caput nulli amputet· ferus gladiator
adest· Prostrat itaq ⁊ morti pximu· orat· ⁊ pcat
ut tantillu ei daretur spacium· quo cofessione
facta· ⁊ corp dni sume posset· Dum ille pces fun
det· et timore regis· sermo eni regis urgebat·
nemo illi subuenire psumet· ecce filia ipsius
regis· irrupta inclusa caristanciu multitudie
nudato capite adnenit· dolens ⁊ flens sup u
pietate patris· Prostratu leuauit· et in capella
que pxima erat· secu adduxit· ⁊ cofessiones et

pie pauit; Respirans aliquantulū Cyrinad ante
confessionē rogauit sacerdotes quatuor nomina
duodecī aplōr scribēt et singlis cereis singula
nomina adponēt ut cui nomen uolente deo as
sumēt ipm patronū et aduocatū in tam horrende
mortis discrimine et in futuro examine ppicium
habēt facta confessione surrexit accessit tulit
et legit et nomē agathe aplī gloriosi septū in
uenit stans aūt attonit et utrq; manu tenēs
breuiclam in quo nomē scām sēi apli septū erat
toto corde et animo se totū deuouiens aplō rogat
et deposcat ś auxiliari et adiutorē celere in tan
ta tribulacōe fieri; adest subito benignissimus be
nignitas aplī et sēā est repente mutacio de tē
et celi; ira enī regis que fuat nunciis mortis
aplō scō interuenente et pregente conuersa est
in clemenciā fuit in misericordiam tempestas mag
na in tranquillitatē maximā Confestim g̃ immu
tatū est cor regis et eū sui penituit sceleris; sēti
unt itaq; et cū ingenti tumultu militū se ar
mant impetum actuurit ut idē Cyrinad terrore tumo
tumultuantis turbe turbat iterū se ad mortē
pthi metuiet; Venies aūt rex ad pedes magri

Cōrādi · ceciderit · et toto corpe in modū crucis inter
ram prostrat⁹ · indulgenciā ꝑ dari humillime et de
uotissime ꝙpeciit; Cōrad⁹ ꝰ admirans grām dei
et apūlii celebrimū beati apathie apli · fos elt
quasi in extasi · in eo quod contigit ꝑ · Regē pstū
de terra leuat · et indulgens ꝑ uitā · reatū ei⁹ omniū
letus relaxat · Venit et ille gladiator · notariul fa
cies regis · pallens et tremens · et ei⁹ siu penitens ·
ueniam petit et accepit · Cūrad⁹ continuo a rege
assumit⁹ · ꝓsente rege & omni multitudine · in alto
statuit⁹ · et vt uerbū dī ꝓdicaret · a rege iubet⁹;
Erant illo die nundine · et foz rerū uenaliū · q̄
ē diuisis locis · mercandi gra · conuenire solent po
pulox̄ examina · Jpā die d̄o faciente · & rege grauden
te · magna ꝓcapū & multū · et diuerse etatis · et
sexus hominū signata ÷ multitudo · & ecā ē letitia
magna in ppl̄o · Jta clemens et pius apls · clement
et pie · uocem sui pauperis audiens · et reuocat⁹ et glo
riose exaudiens · libauit pauperem a potente · & pau
perem cui non erat adiutor · humiliauit regem ·
exaltauit humilem · nocte uertit in diem · & mo
tal tenebras · in letitie lucem; Sic q; fām ÷ · ut
meritis scī apli · dū unus fidelis de morte corpis

erunt. ꝓpꝛ multarudines a morte anime liberentur.
Simili modo vuuilli qui in diuersis tribulacionibꝫ et
doloribꝫ detenti fuerunt. si ex toto corde auxilium beati
iacobi apli expectauerint. celerem siue periculi
sine dubio inuenire poterunt. Iste idem comitat pdica
tor treuirim uenit. et in ecclia sci Euchary fuit. et
in atrio eiusdē ecclie pdicauit. coram tumba
beati apli. deo et beato apło liberatori suo innumeras
gras reddidit. et hec omnia que in eo erā fuerunt
enarrans. ad glam di et di apli ea literis mandari
rogauit. Acta sunt hec in ciuitate que cabrinis
appellat. sita in epatu ✠ Ragensi. ad honorem
gloriosi apli. et glam dni nri ihu xpi. A eo E ꝛ.

Sanctus De cyrino. obtimato : igne suo ꝛsumpto.

Sanctus oculi dni sup iustos. et aures eius in pces
eoꝝ. ut uoluntatē timentium se faciat et dep
cationem eoꝝ exaudiat. et saluos faciat eos. ita
quam multos dni sup facientes mala. ut pdat de
terra memoriam eoꝝ. quod in consequentibus
manifestius apparebit. Erat quidā habi
tans in uilla quadam que Vdenidoie dicit. reli
giosus. et genere nobilis. sed diuicis et inopi.
et a nobili genere multū degenans; Sulla signa

ferebat genose nobilitatis · Posuit eñi signa sua
signa · non milicie · ꝫ malicie · et non cognouit sicut
in ęritu sup summu · qz de nekma sua uita ęreñi
dum exptus ÷ ęritum; iste nec dm timebat nec ho
minem reuebaꝫ · Erat añ uir ille uir belial · cõtemp
tor dei · amator mundi · neglector sui · Opa tenebraꝝ ·
ut tenebraꝝ faciebat filius · et omnia opa lucis et
pietatis detestabaꝫ · ut thyrannꝰ · crudelis ÷ impius ·
Habebat tamen uxorem fidelem et deuotã · e dm
timentem · et omnes act ab eius hoꝛtentꝫ et ęrectan
tem · Dc eñi dicit apls · saluaꝫ uir in fidelis · p mulie
rem fidelem · et iste uir infidelis · p mulierẽ istã
fidelem saluaꝫ fiuisset · si non infidelitate et
malicia pstrellet · Erat enim uita sicut alta abigail
prudens et sensata · marie añ eius sicut nabal
stultus insensatꝰ et plenus malicia · Dum ꝯ talẽ
uxorem filius huius seli nimis sclarem · et deo odibilẽ
duceret · et nichil cõsilio · quin omni uolupta
te pfrueretꝫ · negaret · ut apls ait · quoꝝdã hoiũ
pẽta manifesta sunt pcedencia ad iudiciũ · quoꝝ
dam añ et subsequuntꝫ · prudencia dei uir iste
p cultus alieni talium · contractꝰ reddit est · ita
ut collum eius et facies · alio situ · ad scapulã ·

contriqueret. et sicut intencionē suam habebat.
semper adeo auersam in mente. ita nullo ualde
dei iudicio auersam faciem habet in corpe. Tali
plaga cum magna debilitate sui corpis. biennio
ante mortem suam affectus ē. s; non ideo uita
et moribz emendare. Longe eni aperioribz salutis
quia iustificationes dei exquire noluit. Juo g
sed in consuetudinē suam sic agente et iuuente.
appropinquabat dies festus natalis beati matthie
apli. quem scā ecclia in toto orbe terrarū festiue
solet celebrare. et in vigilia eiusde bi apli ieuna
re. Occurrit aut uigilia beati apli. uno die quo
solent laica carnibz priari. et ideo magis ipa die.
duūs seculis epos deliciari; sacerdos uū par
rochie. sicut oēs sacerdotes solent. p̄rochianos
suos p̄monē. p̄cedenti die dnica p̄monuit pplm.
ut diem scī natalē bi apli. deuote celebrarent. et
in vigilia eius. religiose ieunarent. et p̄cedenti
die. diem anticipando. pro libitu suo. epulis et
deliciis uacarent. Populus dñi obediens suo sac
dotis more ecclialtico vigiliam ieiunauit. et die
scī deuote celebrauit; ste solus inobediens nul
lius bi soluit. cont iustitiam. cont consuetudinē.

cui omnium generalitate in vigilia beati apli
fecit ꝑ carnes multas ꝑparari; Et cum ab uxore
fideli et ab amicis reprehenderetur et omnes misero
dicerent non ita ferociter et barbare fecis. ꝙ homo
rem tribue dicit sanctificationis et honora eum qui
multa conspicat et cuius gloriosii apli nec mise
lus respondit. Cyathus cyathus faciat qd fiat
et agat qd agit et ego faciam et agam qd mi
placuerit; Uxor uma fidelis dolens de infidelita
te mariti in aliud cubiculu merens secessit;
Venit hora cene multa fercula parata sunt
et mensa coram eo posita est; Alij dolentes rece
debant ab eo alij impediti erant circa alia ipe
solus sedebat circumstipat undiq; lectis quia
debilis et infirmus erat et ignes magna ligna
coram eo ignem uehemen accendat. Contene
brat ge mente et obstinat animo obmuscle
cat et dei et apli et sacri eloquij et erat amo
cene et intemperans gule dicens anime sue
Anima habes multa bona ꝑparata requiesce
comede bibe epulare ignorans illud qd sequ
Stulte hac nocte animam tuam repetunt
a te que autem parasti cui erunt Ita multis

aut tardanaly ut abos inferent. nlas duuna
non tardauit. que dicat michi uindictā ego et
ultionem obprobriū et iniurias beati apli. et
contemptū sui. iudicans & uindicans. misit in
eum iram indignacionis sue. indignacionē & iram.
et iram & tribulacionē. immissionē p angelos ma
los. Qui subito ceciderunt et infelicem et miseri
rapuerunt. et in eundem ignem sinum largi
et copiosum proiecerunt. et animā impiam.
impiissimi hominis. crudeliter excruciauerunt. Mi
serui uero uenientes et abos inferentes. uiderūt
horrendū et horrifice infelicissimū suo igne
consumptum. sicut de impio scriptū est. cadet
sup eos carbones. in igne deiices eos. in miseriis
non subsistent. Iuxta q̄ sua cena detestabilis
fuit est cena diaboli. et qui multis diebus hanc
potuisset deliciari. contemptor di et bi apli.
meritis sui exigentibus. et suo igne cōsumptus.
meruit demonibus associari. Sic herodes. qua
non dedit gl'am do. paulus est ab angelo. et
statim uermibus exspirauit. Sic omnes viri
sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos.
et omnem usum inutilem malā capient unu

terram· Factus est timor sup oēs qui aderant·
et sup oēs uicinos eor· et sup omnia loca regi
onis illius diuulgabant̃ omnia uerba hec;
Tali morte· morte pessima· moritur est infelix
iste· qr non delet gl'am do nec beato apl'o· et sic
perit memoria eius de terra· non tam de ista
monetaū· quam etiam de illa terra uiuentiū·
Solus iste qr solus peccauit· solus perit· et unus
eius fidelis· fideliter uiuens· saluari meruit;
Iue igne suo crustus est· ista ab igne saluata e·
et non tetigit eam omnino ignis· neq; contristā
uit· nec quicquam molestie intulit· Duo quippe
in lecto uno· uir et mulier· iste· et illa· ista relic
ta est ad uitam· ille consumpt⁹ et assumpt⁹ ad
penam eternam· Qua igitur pestilente flagella
to· astringat erit innocens· omnes qui ista legint
uel audierint· timeant et caueant similia· ne
similia paciant· Vigl'iam g; o beati ayathie apl'i· fide
les quiq; deuote celebrent· et diem eius festiuita
tem celebrent· ut mereat beati apl'i aduti·
hec annua festa et temporalia· mereant⁹ peruenire
ad illa celorum festa continua et eterna·

De puella paralitica sanata.

In ẽpatu Spirensi est ciuitas queda dñi regis que uocat Gemminge spectans ad imperiu. in q̃ ciuitatis habitores in fraternitate beati Jacobi apli. et antiquo fideꝫ conscripti et associati sunt. Jpã eni fidelis multitudo deuote ciuitatis. in se collectas facens de oblacionibꝫ spontaneis. et uoluntariis uotis. cereu magnu coram tumba bi apli. ad honorem ipi apli stantur. singulis annis ueniendo. et beatu apl'm uisitando. et eunde cereum innouando. et augendo. Multa eni fide et deuotione erga ip'm beatu apl'm. multitudo ciuitatis uu feruebat. et q̃a p̃bacio dilectionis exhibicio est opis. in exhibicione opis. indelicet magni cerei. et uisitacõe annuali. demonstrabat. q̃nto affectu duceret. erga uenacõne gl'osi apli. Hoc ad gl'am di. et honorẽ bi apli. de uia de uota multitudine ciuitatis. uenandi patres. et uiri miserie fecerunt. quoꝫ uultus oblu onem non acceperunt. Cu semine eni coꝫ p̃ma nent bona instituta uloꝫ. et p̃ patꝫ bonis boni nati filij. usq; in hodiernu diem more sequunt antiquu. Singulis annis ueniũt. si tam p̃ce. et temp' tale ueniendi fuit. q̃ possint fecure

limina beati apli uisitare. Genacio ꝓtenit ⁊ gena
cio adhuenit. et genacio patrũ ꝓtriens genacionẽ
adhuenienti ꝓna ⁊ succedenti pia exempla relinq̃t.
unde et filij eoꝝ uenientes, cũ magna exultacõe.
portantes sua oblacones. et nom solnentes. un
multa deuocõe et cordis simplicitate nõia sua de
scribi faciunt. fideliter credentes et ꝓfitentes. qd̃ ꝓ
hec et alia bona. mitis beati apli. in libro uite con
scribant. Vnũli ꝙ elegerunt magrm fr̃nitatis.
scilicet ipi ciuitatis Godefridũ nõie unũ strenu
uũ et inclitũ. qui quidẽ ad opꝰ et negocia
regis apic et strennue erat. et ad collectas fac
endas. et oblaciones colligendas diligens et sol
lic. ⁊ ad dirigendas et trãsmittendas oblacões
beato apl̃o. negligens et remissus. Cũ eũ plu
ribꝰ uicibꝰ mnor sit ad singlas scedas ꝓdictus
scilicet ad opa regis strennue vigilabat. ⁊ obla
ciones bi apli. quas a fidelibꝰ fr̃nitatis. ut magr. eoꝝ
susceperat. pene quinq; annis ut negligens et re
missus. nequaq̃m bo apl̃o trãsmittebat. Vnde
papalem uisionẽ seuere corrept̃ est. et salubr̃
emendat. quod uisum locas manifestũ exponetur.
Erat aũt in eade ciuitate magna, quam, uenabilis. que

tum cetis· et ꝑcetis hominib; hue cunctatis· fi
delius et teneriꝰ beatum exathiam aplm am
plectab̃at· et sincero affectu ꝛ modis omnib;
uenerabat· Habebat hec uenerabilis matrona
filiã· que ab annis infantie· usq; ad nubilem
etatem paralitica erat· ꝛ omnib; mẽbris debi
lita· ꝛ destituta in lecto iacebat· ꝛ usq; ad duo
decim annũ languens ꝑseuerabat· Erat ꝛ ipa
mat̃ puelle· iam annis duodecim· marito uidu
ata· uiduitatẽ suã religiose custodiens· et se
mndũ aplm· cogitans que dñi sunt· ut esset
sca et corpe et spu· Ipa q̃q; mat̃ benigna ꝛ pia·
doleus ꝛ mereus· de longa ꝛ diuꝝna infirmi
tate dilecte filie· in sinu ꝑaby· quas indefinenter
nocte ac die· in conspectu dñi fundebat· orabat
et ꝑcabat̃· ut dns omnipc· ꝑ intuitũ beati aya
thie apli· eam ꝑ filia sua misereat̃ respicẽ· et
uiscera pietatis· p uoluntate sua sup eã· q̃q;
dignaret̃ habẽ· Hortabat ꝙ filiã suã· quã ab
infancia timẽ dñm docuit· et abstinẽ ab omni
pcto· ut beatũ exathiã aplm· singulariter ꝛ spe
cialiter· toto mentis affectu· diligẽt et ꝙcoleret·
et eũ in sinu ꝑaby· pura fide· et sincera mente·

cum omni deuocone· frequent invocare studet;
Dicebat aut filie sue· Pacens esto filia mi ⁊ no
li deficé a disciplina dñi· ⁊ in doloribz tuis semp
gras age· Quem enim diligit dns corripit· ⁊ qsi
pat in filio· ⁊ qsi mat in filia complacet s. Sinti
ne filia sustentacões di· ⁊ omne qd t applia
ti finit· accipe· et in dolore sustine· et in humili
tate tua pacencia habe· qm in igne pbat aurm
et argentm· homines ii receptibles in camino
humliacionis· Hoc aut p certo habet omnis
qui colit dm· quia cum eius fi in pbacõe fuit co
ronabit· si aut in tribulacõe fuit liberabit· ⁊ si in
contempcõe fuit· ad manum di venire faciet· Usq;
ad temp sustinebit pacens· et postea redditio
erit iocunditatis· dñi visitacio et prepeio venit
optate sanitatis· Hiis et huiusmodi sermonibus
et exhortacionibz· mater deuota· deuote virginis
et tenere filie mentem in amore di ⁊ beati apli
frequent attendebat· et ut fidem et spem· et fi
duciam salutis ⁊ sanitatis· anime ⁊ corpis sui
ad dm et beatum aplm habet· sollicite ammone
bat· Sic annis curentib; annum duodecim emolu
te fuit· qd predicta puella lecto decumbe· et eg

tare cepit. Quod̄a aut̄ tempe cū ad ēet dies nata
lis beati ayathie apli. et omnis sexus omnisq;
etas. sc̄m consuetudinē ire. p̄ reuenaa t̄ uenā
acone ui apli. p̄capne ut deuoti et conscripti frēs.
in fr̄nitate ui apli. ad matutinos surgent. t̄ in
ecclia se inuicem maturando p̄uenirent. hec ne
nabilis matrona. cū ceteris ibat. t̄ cū ingilabat
tibz uigilabat. et p̄ces suas d̄no t̄ bō aplō. cum
ceteris orantibz effundebat. filia ei⁹ eius. domi
p̄alitica iacebat. dolens t̄ merens. qđ in tanta
sollempnitate ui apli. cū aliis ad ecclīam ire
non poterat. Dum ig̃ in ecclia multitudo in
gilaret. et oraret. et vigilias noctis. in laudē
dei et beati apli. cū multa deuocaōe p̄celebret.
beat⁹ ayathias apls. fide t̄ deuocaōe fidelis mat̄
ne excitat⁹ t̄ ip̄i filie desideriis t̄ affectibz. t̄ p̄cibz
deinuit⁹ vigilanti t̄ oranti uirgini. uenendo t̄ sere
no uultu. apparuit dicens. Q̄d hic iaces filia. t̄
quare non surgis. t̄ uadis ad matutinas cū ceteis.
Respondit puella. Ille infirma sū t̄ p̄alitica.
et omnibz membris dissoluta. et ideo cū aliis ire
non possum. Et tu inquit d̄ne. quis es qui ne
nisti ad me. dr ille. Ego aut sū ayathias apls.

ri· Apphendo q; brachio eius· blande et lenit
eleuauit eam· ⁊ dixit ei· Confide filia· fides tua
te saluam fecit· surge et esto sana ab infirmitate
tua· Et statim sana facta est et surrexit· et grās deo
et beato aplo reddidit· Et ipe euanuit ex oculis eius·
Igitur puella de lecto· in quo annis duodecī languida
iacuit· sana surgens· et incolomis uestib; suis se
induit· et cum ancillis suis ecclīam ingrediens·
sanam ⁊ incolomē matri sue ⁊ omnib; qui ade
rant se ostendit· et quom̄ p ꝯ beatū cyathiā aplm
sanata sit enarrauit· Ostendit etiā brachiū suū·
et maxime partem illam brachij· quā beat' apls
apphendit· que candidissima reddita est· ⁊ sup
niuem dealbata· in signū reuelacionis aplice glie·
⁊ grē· ita ut ea am digita man' aplice discerni pos
sent· in candoris inpssione· Vniuersi ista uidētes
et audientes· in admiracionē nimiā cōmutuntur;
Letant̄ omnes et exultant in conspectu dī· ⁊ delec
tantur in leticia· Mater pia ⁊ matrona uenabil'
in sanitate dilce filie sue· uidt̄ q̄m credi potest· ai
omni pplo· ⁊ p̄ omni pplo· letata est i beato aplo·
et exultauit spc eius in do saluatori suo· Omnis
q̄ pplus· in tam pclaro et celebri miraculo· p beati

aplm exhibito · uberes grām actiones · reddebāt
dnō cō · devotiores et pmaores existentes de rehq.
ad soluenda uota sua · glōso eius aplō · In evangēlio
offerebant dno ihu paliticū in lecto iacentē · Et
uidens ihc fidē illoz · qm non illius qui nō credebat ·
dixit paliticō · Surge tolle lectum tuū · et uade in
domum tuam · Et surrexit · et abiit in domum su
am · Videntes aut turbe timuerunt · et glorifica
uerunt dm · qui dedit potestatē talem hominib ·
Et in actib aplōz · dum petrus pertransiret vniuersos ·
et deueniret ad scōs qui habitabant lidde · inue
nit ibi hominē quendā nomine eneam · ab annis
octo iacentem in grabbato · qui erat paliticus · Ait
illi petrus · Enea sanet te dns ihc xpc · surge & sterne
tibi · et continuo surrexit · & oēs qui videbāt
conuersi sunt ad dnm · Et beat achathias aplis fide
lis imitator xpi · et ueris coaplis petri · pulchram pa
triciā · omnib ciuib suis notissimā · et octodecim
annis in lecto iacentē · erexit et sanauit · et omnes
pples illius auctoris · dm et gloriosū eius aplm bn
dixit et glorificauit · Pars aut illa uirginei uchij ·
quam beat aplis · dum virginē multis annis · et
doloribus dnā erectam · et purgatā sanare apphendit ·

quod candidissima et sup nue alba apparuit. figurat
resurrectionis tuticium est. dum in p̄senti labori
et tribulacōib; exercet et purgati nos oīs reuelata
facie gl̄iam dei speculantes in eandem ymaginē
transformam a claritate in claritatē tam̄ sp̄u
Vocat tempe in nocte De Cereo cer accenso.
sollēpni natal dñi cū secm̄ sanctiones sollēpnis
diei vnusq; cereū q̄ cora tūba sē exactis apli solet
accendi accendent. hoc cereū magn̄ tr̄ centū libraꝝ
cere cū ceteris cereis accensus ÷ et usq; ad finē
diuine laudis ardeat nusq; ÷ Cū g̃ alij cerei finita
matutinis more solito extinguent cereū iste cū ce
teris extinct ÷ et nunc dñno et aplico mito item
accensus ÷ et sic fac tumbe cū alijs cereis ex
tinctis item solū arde maneat causis negligencia fris
q̄ alios extinxerat si iurando mutare nun se extinxisse
se respondit. Post alios hora magn sac tube reg dies
et cum ita to ardente vices p semetipm illi extinxit
et tra mice item accensus tota die usq; ad solis occa
sū ardes durauit et expleto suo ministerio cora dō aplo
code miraculo q accensus ÷ p se extinct ÷ lume suo deligna
qui ipe beat aplis lux ÷ mundi et lucerna ardens et
lucens in conspectu domini Amen

Qd̄ ūs aplō audā mane apparuit · ꝛ magīm fraudis de fraude redarguit.

Matrona illa nenabilis · longis vigilus ⁊ ieiunis
oratōibꝫ defatigata in eccl̄a p̄dē resedit ⁊
caput mō manū declinans modicū obdormiuit.
Et ecce in visiōe beat̄ mathias aplūs xp̄i fideli
matrone. apparuit ferens sec̄ū librū · in quo
noīa firm̄ qui in fraternitate beati aplī associati
⁊ ascripti sunt scripta erant. Et aperiens librū
coram ea. cepit ex ipso lib̄o ostendē ⁊ nomīa eoꝝ
q̄ scripti erant ⁊ uota eoꝝ soluta · ⁊ quod ille
⁊ ille oblatiōes suas dederit. ⁊ iste ⁊ iste uota sua
soluerit. ⁊ sculteto cuiusdam vt potē magistri fra
ternitatis oīa recepit ⁊ oīa defraudauit. Et aut aplūs
fideli matrone. Vade ⁊ die sculteto cuiusdam Ob
latiōes fidelium meoꝝ ad cereū annuatim fa
ciendum · iam duo defraudasti me ⁊ tuluisti ⁊ nisi
cuncta reddis ad ēgrunca dies qua lumen me
um extinxisti lumen tuū extingam in eternū.
Et hec dicens recessit. Expergefact̄ matrona sculte
tū āse vocauit ⁊ que uiderat. queꝫ audierat.
ex parte beati mathie aplī. et cuncta narra
uit. Sculteto aut audiuit mente extract̄ est. ⁊
cadēs [illegible] in faciem suam diū ado
rauit. ⁊ gratus est ei oīa vera esse que

audierat. Qui reducēs omīa in memoriā q̄ retinu
dauerat. omīa fideliē reformauit. ⁊ duplicia de suo
addidit ⁊ de ipā petunia coram compan⁹. ⁊ secū
deportauit. cum eadem venerabili matrona. ⁊ mul
to ppl'o sue ciuitatis treverum in eccl'a sēi. Eucha
ri⁹. ad tumbam beati apl'i uenit. ⁊ cū multa hu
militate ⁊ magna anim deuotiōe deo ⁊ beato
ei⁹ apl'o satisfaciens ⁊ vota sua cū oīi ppl'o qui
secū uenerat soluens cereū magnū trecentarū
librar cere. ⁊ cent q̄m ⁊ oblatiōib⁹ firm ⁊ ⁊ sue
coram adiectiōe petunie emerat. ⁊ secū detulerat
fieri fecit qui coram tūba beati apl'i uo in di
eb⁹ sollempnib⁹ ardēt ⁊ lucēt ordinauit est. Hec
pdēa matrona. ⁊ idem sculter⁹ cū magna ppl'i
sua letitia. coram tumba beati apl'i narrauit
ēt. ⁊ solutis laudib⁹ ⁊ votis cū magno gaudio
ad pp̄a redierūt. De triplici casu puelle ab apl'o liberate.

In confinio treuēn. diocesis quoddam castrū
situm est cui⁹ castri dña uidua religiosa dñm
timebat ⁊ beatū ayathiam apl'm specialē dev
tiōe diligebat. Accidit aūt quodā tp̄e ut dñs
albas eccl'e beati ayathie apl'i p partes illas tūc
esset. ēt dnam cast. ut pote mulierē religiosam

⁊ deuotam uisitaret. Et illa ad aduentū tanti uiri gyhilarata quod diu mente optauerat. filiū suū dō ⁊ beato aplō obtulit ⁊ in manib⁹ ipi⁹ dilect⁹. venerabilis albs. puerulū nec diu q̄nq; annor⁹ cū magno aī affect⁹ ⁊ gaudio. in filiū spūalem suscepit. Erat q̄ puerulus adhuc infantulus erat. religiō, mat⁹ in pdō castro aliquātulū adhuc ipis enutriendū reliquit. Mat⁹ uero deuota. de manu albīs suscipiens puerū in vlnas suas. amplexabat⁹ frequēterq; diligebat ardentius. fouebat teneris⁹ ut pote filiū suū. imo magis pueū bī apli. Unde ⁊ ipa ⁊ ceteri q in cast⁹ erant. pueo alludentes puerū bī apli notabāt. Mat⁹ q puer⁹. q̄ uidua erat. ⁊ a lege uiri soluta. oratiōib⁹ ⁊ obsecratiōib⁹ nocte ac die uacabat ⁊ se ⁊ puerulū suū dō ⁊ bo aplo assidue q̄mē

sicut dabat. Hoc uidēs ⁊ inuidēs. oīs uirtutis ⁊ oīs boni emul⁹. de quo scriptū est. ve terre ⁊ mari. q̄ descendit diabolus ad uos habens ira magna. sciens q̄ modicū tēp⁹ hr. sicut in apocalipsi scriptū est. venit ⁊ stetit ait mulieri q̄ erat paritura. ut cū pepisset filiū ei⁹ deuoraret. Et illa pepit⁹ filiū

malaulū qui rectūs erat gentes in uirga ferrea
⁊ raptus est ad dm̄ ⁊ ad tronū ei⁹. ⁊ ab ira dr̄ā
nus saluatus ⁊. Ita uenit ⁊ stetit ām mulierē illā
q̄ filiū suū clō peperierat. ⁊ bō aplō obtulerat
ut si forte puer incauti in aliquo neglexisset.
inuenta opportunitate. fallendi. ⁊ ledendi p̄dm̄
puerulū fallēt. ⁊ fallendo ledēt. ledendo peri
mēt. ⁊ sic iram suam q̄quom̄ mulcetaret. Ita
mīrs bāt apli filiul iste uo ille rapt⁹ ē. ad
dm̄. ⁊ in p̄cepīs dī ei⁹ p̄cep⁹ ⁊ saluatus est.
Sem̄ ⁊ aū in vna dieī dū puerul⁹ iste i p̄dō
cast. negligenciul ⁊ solutag⁹ ambularet. ⁊ i tan
tul altiora tast q̄dam lobia. cō scendēt. unde
de eminentiori speca speculari ⁊ de alterutri
ne mōeis. ⁊ cast. omn⁹ ꝓpria potāt. sup q̄dā
tabulata gradiōs dū de una tabulatum.
i tertiā tp̄ seda tabula uacabat.
pedem incauti ponē uellet. nec
ualēt adiusarul⁹ qui ubiq; circuit quer̄s
quē deuoret. remurmurās illi dnūne sententie
in eū placet inimicicias ponā int̄ te ⁊ mulie
rē. ⁊ semī tuū ⁊ semī ei⁹ ipa cōtēt caput
tuū ⁊ tu insidiabis calcaneo ei⁹ inuenies

lotū ⁊ temp̄ calcaneo eī insiliendō. ⁊ ipm elidendi
puerulus p foramen vacantis tabule de altitu
dine spedē sup montē intra cecidit. ⁊ q̄ de
tanto casu. flagde corpuscūlm tenerimi pueruli
nequaq̄m crepuit. nec dirruptū fuit muraelm dī
⁊ beati apli cui idem puerul⁹ donat⁹ fuerat
Qui cū ad suggestionem sathane ut de pmissa
tēpli. deorsū se mitteret. nequaq̄m misit sz fallenter
fefellit ⁊ vicit. ipe i isto casu puerulo tēptato
te elusit. ⁊ puerū meritis beati apli illesū custo
duit. Dū g puerulus de tanta altitudine
decidisset. ⁊ i eodē loco se suis manibz protue
no posset. ex ea pte cal. mons ipe globos⁹
⁊ p̄ceps ⁊ declivis asset. cepit de ipo supcilio
montis p̄ precipitia ⁊ declivia ipi montis p̄ceps
casus impetu puer impulsus iuit ⁊ ipellit.
⁊ sicuc sp̄era. ⁊ q̄ rota rotari ⁊ uolui ⁊ cū
uolui cadendo ⁊ vacuido donec de altitudine
montis usq; ad inferiora uallis dilabet. Erat aut
de sub radice montis fluuius quidā decliuis ⁊ p̄ce
fluēs. ⁊ no exiguus extrema q̄q montis lam
bēs ⁊ eluēns in quē puer de superioribz
p̄precitat⁹ decidisz ⁊ subinsul⁹ stetisz. n̄ q̄dam

arbuscula ibi secreta ruentem puerulū obsisten
do retinuisset. In eadem ualle quidam hoīes stan
tes & uidentes tam mirabilē in de suptilio mō
tis puerū rotantē & ruentē stupore nimio
admirati. repente accurrēt existimantes illū
esse i tanta tenuitate membrorū totū dissolutū.
& dissipatū. Accedentes inuenerūt puerulū uiuē
tē sanū. & incolumē & nullā sui corpis lesionē
habentē. Assumētes aūt puerū ascenderūt in
montē & ingressi cauernā obtulerūt puerū illelū
matri sue. & ille narrabāt que uiderāt. & puer
similiter referebat ea q̄ ⁊ audierāt. & q̄m & u
ersiliter uidelicet de spelūca in monte de mon
te i uallē. & in fruticeta q̄edā. ipm̄ cadentē
susceperūt. etiam i fluuiū p̄fluentē cadē
ſ submersus fuisset. Omēs q̄ui audierūt mi
rati sunt. sup hys q̄ fuerā & dicā sunt de puēo
hoc. Mat̄ eius & matri & amici & uicini
q̄ui in casa erant. congregati in unū gratulā
bantur puerulū. & nichil lesionis & molestie
in eo tenero corpusculo uidentes. benedixerūt
deū & beatū eū apl̄m. & omēs una uoce dixe
runt. Ecce iste puer ille puer dei est. & puer

bāt ꝙ mathie apli celebro in nullo legitur. ⁊ de tantis talibꝫ lubat. Ecce qbꝫ dolis ⁊ qnis ꝛtib⁹ dimto alle. magn⁹ in malicia serpēs antiqui uet nosa callicitate. qui uocat diabolus ideſt defluēs per uicia ⁊ satanas idē aduers⁹ oīm ueritati. q̄ seducit vniu⁹sū orbē. idē seduce meditio q̄ndā in eo ⁊ ecce q̄dā puerulū ibū aggressu⁹ ut eū de alto p̄cipitaret. de mōte alt ima rotaret. in fluminē supfluente ubinge mergeret. Sz dolos eius ⁊ astutias. ⁊ conat⁹ illo⁹ nūcius beati apli p̄uenit gra dī q̄ p nobis oīb⁹ gustauit mortē ut idē puerul⁹ cadēs ab alto. nō dilacerāret⁹ p decliuia mōtis rotatus alt ima. nō dilacerāret⁹ alt debsū fluuij uenies ī ubinge⁹. Inter⁹ tēptatiōibus a tēptatore suo dns tēptat⁹ temptatorē suū trio discutit ⁊ tēptatorē huj⁹ pueruli ipm pu puerulū trio libans. ī astutias suas trio allidit unde dns in ewāglo dicit suis fidelibꝫ. In mūdo pressurā habebitis. Sz confidite ego uici mundū. Et in apokalipsi Johes uidit mq̄ ⁊ ecce equus alb⁹. ⁊ q̄ sedebat sup eū habebat arcū ⁊ data ē ei corona. et exiuit uincēs ut uinceret. Eq⁹ alb⁹. ī matulatū ⁊ uirgineū de

mmatā ligne assūpsit dñs ē corp. q sup eū sede
bat electas ē q ei pfidebat. ne ibū carne ds hoī
habebat artū q de corde ⁊ cortica. de lege ⁊ euā
glio de austeritate ⁊ lenitate ōpactū de q erte
to artu ī cordib electoz sagittas salutaris emit
tet. ut sept ē deicib meruerūt te. s. ut. f. asa.
⁊ e duso ī cordib replox sagittas mortis haber.
ut dein ⁊. artū tetendit ⁊ pauc ille ⁊ ī eo pauc
uasa mortis. uasa pditiois. Vt data ē ei corona
in trucis patibo. uictorie palma. ipe ī q xps
triumphauit ⁊ mors morte superauit. Vt eruit
p multā incarnatois sue uncēs ⁊ sūpās ⁊ expo
lians pncipat ⁊ potestates ⁊ triuit ofidenter pa
lam triumphans illos ī semetipo. Eruit ut temp
tatoē uīceret. q pm hō temptat ⁊ uict fuit.
Eruit g uīcēs ad hoc ut uīceret. idē adh tēp
tatiōes suas uīc. ut uīas īqb uitr suam temp
tatiōes uīceret. In eo enī m q pass ē ipe ⁊ tēp
tat ut ait apls. q omipotēs ē potēs est ⁊ hys

De multiby eiusdē pris ⁊ simil q temptāt auxiliat

Quadam die cū thispenitor elemosinaz a
pticā religiosi thā cōstituer. an portā eccl.
lesiā cōsuetudinē in dīas paupū elemosinā

dispgēr ⁊ daret pauperibus. ⁊ ille puerul' atl lat⁹
dispēlatōis statet. vn⁹ e canib⁹ uenatoris magn⁹ ⁊ for
tis ⁊ famelic⁹ uisōe ⁊ odore panū illeb⁹ oū mag
no ipetu attuit. ⁊ siligīē de manu dispēsa
toris uolenē arripuit ⁊ ipō eodē impetu: pu
erulū ī casū ipidit. ut puer ipulsus. sup̄ petr̄
anicam. īuso capite caderet. ⁊ grāde uln⁹ īcer
pite eripēr ita ut spūalīm anhelit⁹ ab īteriō
b⁹ atl exteriora de wlneris ꝓfūditate. ꝓmēsiue
tū ⁊ īnaturalē exitū exiret. Sꝫ eidē puerulo
diligēcia omīs exhibita ē et paulatī ꝑ dies
⁊ menstrua tpoꝝ spacia pfectā restituta ē.

Tem alia uice cū puerul⁹ ille in ualle cū alijs
pueris deambularet q̄dam ī altitudine cast⁹.
⁊ montis ī ꝓpugnaculo ligneo stans lapidē
īmēsū iecit sicut ī libro regū. de q̄ scriptū est.
vn⁹ aūt q̄dam retendit arcū īmēsū sagittā dirī
gēs ⁊ casu percussit regē isr' int̄ pulmonē ⁊
stomachū ita ⁊ ille īmēsū mirabēs lapidē tene
ro puerule cerebro īiecit ⁊ graue uln⁹ illi in
capite īflixit. Sꝫ illi⁹ pfidi regis uln⁹ ⁊ inue
plaga tumēs no ē ligata nec curata medica
mine neq; fota oleo. q̄ pijt in peccato suo.

Iste autē innocentes pueri sicut p̄ceps mulieris
miris beati mathie apli plagā curata ē. ⁊ oīs q̄
intelligit laudabit dñm ⁊ beatū aplm dilectos. Quia
puer ille uere puer dei ē. ⁊ puer bī apli ī tot tēp
tationib⁹ ⁊ tā duris wlneribꝰ. ⁊ si aliq̄ntulū peccare
potuit. penitere nō potuit. q̄ ipm grā dei. ⁊ precū
sēi custodiue uoluit. Tales tēptationes pueruli
ille q̄rto anno etatis sue p̄ulit. Sexto u anno
atq; ecclām sēi Eadburgi dilecti sedm morē supalta
re oblatꝰ habitū monachi ⁊ tunicā p̄ induit.
gradus ecclesiasticos gradatī ⁊ sedm ordinē ascēdit
⁊ usq; ad p̄mū gradū ecclie puenit. ⁊ plurib⁹ an
nis in seruicio dei ⁊ bī apli. uixit. Similē euēnī
uel. ille q̄ sedet īmobilis ī diuitib⁹ in occultis.
uo infestat innocentes semp̄ extimuit illum
enī malitia facile etiam occulta deprehēdit ⁊ ideo
sonos terroris in auribꝰ ei⁹ ⁊ cū pax sit ille bel
lū suspicat. ⁊ seruos dī impugnās. semp̄ expug
nat. Idcō nudos ⁊ inermes parvulos p̄ p̄ humili
tatē celi gloriole ⁊ ruinas anglōz implere. uī
pē p̄ superbiā eternū malignissimū ifectatꝰ ⁊ sb
tilissimus regi ulator nō cessat oīe genus
humanū seducē. ⁊ plen̄ corpus xpi ⁊ agnū dei.

qui ortus est. ab origine mundi. In serpente primos
parentes fefellit. et de paradyso eiecit. in pharaone omnes
masculos flumini fecit. in herode pueros occidi fecit.
et diuisis temporibus per diuersas plonas. inestimabilis per
seruos. uires et artes suas. et omnem materiam suam
exercere non omisit. Si qz non est sapientia non est pru
dentia non est consilium. nec tm. alle q sphere sapien
tes. in astucia enim omnia ingenia astutor temp
tatorum. ingeniose et prudenter. semper deluserit. et
fuit. sicut scriptum est. Prudentia illius peruersit inimicum
fefellit principem mundi. in homine hominem detinens
in serpente exaltato in deserto serpentes greues. in
moyse pharaonem et omni exercitu suo submergens
in angulo herodem infelicem. omnes reges et omnia
regna mundi. sibi subiciens et ipm principem mun
di a principatu et dignitate suo. per omnia et in omni
loco. diuisiones sue excludens. Ecce quomodo hu
miliata est superbia diaboli. qui tam paruulo agre
di non erubuit. et totiens temptatio uel ortu
buit. Qui enim nec tm superbiens. durior aliquis
in celum ascendam. super altiora dei ponam solium
meum. sedebo in monte testamenti. similis ero
altissimo. nam in diuersas formas se transformabit.

in xpo fugit ut leo. furit ut draco in oculeo ui
compūi mortis resoluit ut aspis ⁊ flatu venēi
ut basiliscꝰ. ⁊ gīa dī oīi fideli q̄ habitat in adi
utorio altissimi. dicit. Sup aspidem ⁊ basiliscū
ambulabis ⁊ cōculcabis. l. ⁊ d. Et i euāgelio dīs
Ecce dedi uob potestatē calcandi sup
serpentes ⁊ scorpiōs ⁊ sup oēm uirtutē inimici ⁊
nichil uobis nocebit potestate. Inde est q̄ uā
ab oīi etate ⁊ seru ūīcit. ab oīb; cōculcat
⁊ cōuertꝫ dolor ei in tapud ei. ⁊ ūīcit ei īm
q̄tal ei dilectissimi. q̄ oīe q̄ natū ⁊ renatū ⁊
ge dō uincit mūdū ⁊ h est uictoria q̄ uic
mūdū fides nr̄a. in xpo dño nr̄o. De palatino.

Quoniam oportet homine q̄ nos ecclie uigilare malor
semp orare. ⁊ nō deficere sc̄m dīi mandata
tū q̄a oīo fidei pura ⁊ pseuerans. celos
penetrat. dīm hoī gubernat ⁊ q̄ petit fideliter
impetrat. Exemplo nobis est uidua in euā
glio ⁊ iudex īiq̄tatis. q̄ dīm nō timebat.
⁊ hoīem nō reuebat. Et si iudex iniq̄tatis
uidue. dīm orantē tātidem alioī ne mo
lesta eēt euentilauit. dꝰ q̄ui solui ⁊ sū
me bonꝰ ē. nō patiet uidictam electoꝝ suoꝝ

clamantiū ad se die ac nocte: ⁊ puerētiā habebio
m illis. ⁊ Dico mīc uobis qz eio faciet unūquēq;
illoz. ⁊ qz sermo sībeēs apīus declarabio. Comes
palatin⁹. Henric⁹ nōie a diuob; suis clericis spū
maligno repletis ēuūuent⁹. ad hz inductus; ut
ullam q̄nelam vlmar dcām sup lagenā flu
uiū sicū q̄m pie memorie Henricus imp⁹.
eī oīb; appendicijs suis p remedio aīe suc.
beato Adalbie apl̄o. ⁊ sc̄o Ewchario. sollempnit
donauerat impetrare sui uiri conabat. ad hc
Idem enī duo clerici. ut faciē ip⁹ comitis
magis magicis ⁊ cōfictiuis. p̄mittebant ei.
pulegia. ⁊ sigilla tali arte fact⁹ q̄b; intuē
tiū oculi deludūt⁹ ⁊ q̄ aī multoz annoz tur
picula sēm uetusta ⁊ antiq̄ssima uidēt⁹.
His dolis ⁊ usuciis clericoz animꝰ comitis.
abstract⁹ ⁊ illeč qz uir nobilis ⁊ potēs erat
nec ei ecclīa resistere potāt. p̄dicam. suā
ē dicebat. Fama h; ad aures ecclē puenit. ⁊
tamē in loco magne contricōis. oīs illi⁹ eccl̄e
filios uenio ēroze p̄cussit. Abb⁹ cōuēt⁹ ingressus;
⁊ uinculos mentis ad⁹ ualde cōsternat⁹. ⁊ cōsolat
est eos. in dño dicēs. Quia ꝓpositos dñs.

pones elt. ⁊ comitē ad terram. ⁊ nobis ꝑpa restitu
ere. fidelis elt mag⁹ dns q̄ nō patiet nos tēptari
sup id q̄ possimus sustinere. Hec dicēs comitē adiuit ⁊ ac
tulit ne apprehenderet eū i equo sedentē. ⁊ i magno
comitatu ire agentē. Albs comes appropīquās
causam. ⁊ necessitatē ecclē appūit p ecclā ꝓces.
supplicationēsq; obtulit. orans ⁊ obsecrans. q̄tin
tenus dī ⁊ bāi oracle apli ⁊ leī evehant. q̄tū
reliq̄s ⁊ miraclīs eadem eadem ecclā illustrāt
habeāt. nos ecclē ecclē usurpare nō ꝓsumeret
q̄ uni dī. ⁊ leōr. ei⁹ q̄ illi⁹ loci suū dnū ⁊ ꝓtectō
res fidelissimi. effugē nullatenus posset. Comes
itaq; factu tēporalis glē elatus ꝓces albīs
spreuit ⁊ abnuit. Cetū illud. Simplicitas
milti q̄ lampas cōtempta ānā faciem pcē
toris paraca elt temp⁹ statuti. Et Albs q̄
dem p ecclā legatōē fūgebat. ⁊ gēpnebat
ōnō ānā fiebat p eo sū ītimissiōē ab ecclā
ad dīm. Sc dns q̄m superbis resistit. humilib⁹
aūt dat grām. de excelso leō suo respexit ī
oratiōem humilīū ⁊ nō pcē eor. Nam cū
ad ꝓmas ꝓces comes Albēm spnēt manū

di sup se paululū ad grauatā omnes sensit equs
enī ei totiꝰ cōcremuit & easū minar aliquantulū
timoris comitī incussit. si ip̄am tenē castigationem
sp̄a dei fieret mora cor. quo sibi cauerant adhuc po
tuit. Comite itaq; p̄gradiente ceteris albs comita
tuq; & pauꝑ pedib; addēs. ne ab hoc deprehenꝺ.
Ex equi comitis stella luce. maiori error contigit
ad genua corruit & tellurē suū grui timore cō
tremuit. Tūc animi comitis. gnōres & timētes
ne forte hoc ulciscendi di & soōr ei cēt indigna
tio aperīt unanimit comitē exorare ne ab
illustria sua dignaret deiectibe. sp̄ue di & soōr
ei nō posset resilire. Comes g̃ tortile ob
durato p̄cōs omniū & cōsilia spreuit & idcō
a deo castigari mer correptionē habens sue
uesanie q̄ tanctū sola uexatio tollēm dare
solet auditui. Tertia luce. cū idem albs.
quem sollicitudo maior stimulabat & sol
licitabat. comitē interpellaret & multa pa
tiēs repulsam nichil p̄ficēt eoꝝ repente in
cōspectu oīm manifestbe dignā p̄ ministrum
di & soōr eius. comes exp̄tus est & sicut locus
ea uolent ex equo exiliuit & equo cecidit.

ꝫ ꝺnm alliſiõ corpis adhereꝰ ꝑmortuꝰ ꝫ ereſenſu
ſcõ. qſi amõs in terra poſſet ꝓuaur. Tamẽ a terra
leuat. ꝫ alias relatus. cũ ad ſe reuiſſa. intelligens.
plagas. qꝫs curia eum cẽdẽ ꝫ ſcã ei. etee tam crue.
ſeuire. timens ne peccia ꝓnis ꝓcẽſſ. amicoꝝ
ꝗꝫ ꝫ nobiliũ ſtanda ammonicõe ãmonit. preſtat
elt publice coram Abbe ꝫ alijs qm̃ plurib
inuite nos ecclẽ uſurpare ꝰ noluiſſe ꝫ nichil
iuris in rebꝫ eccle ſe habe confeſſus ad iniquitate
ꝓfeſſionis. periclose inducty fuiſſe. hec mira
to clerere excelſi. qui cuꝝ potestatẽ maioꝝ
mortũ aũt ſanctuũ eius ꝓ uoluntate ſua ꝫ qli
tate hoim aut mitigat aut exaſperat. ꝫ cacꝫ co
mos caſtigat. ꝫ humiliat. uſa uice Albin petit
ꝫ obſecrat. ut eiꝰ ſuo clemẽt ꝛdulgeat.
lib tatem ulle ꝗmũſte rape ad rem pristinã
libe ꝫ abſolute cũ omnib appñcijs ſuis poſſidat.
ꝫ cũ fratrib eccle ut ꝓ eo ꝙd̃ humiliꝰ eoꝝ.
Gratos hꝫ ꝫ gratul plurima cl̃o ꝫ ſcis ei egre. qd̃
ſic pie caſtigare uult nec cũ ſeꝝ pietat mo
ti ꝓſpiꝝ ꝛdulſit. ꝑ ceterea tuo illi. nec nouũtu
clerici. falſatores mẽdacij. q̃ adulſus innocen
tem eccl̃am dolos tam nefandos ꝙmuauãt

⁊ comitē ad hanc ūſtratē aduenerunt teſaurizātes
ſibi iram in die ue-iram dī ⁊ ſāc̄ horrende erepti
ſunt: ⁊ ambo ſimul ſubitanea morte mortui ſē.
Alius quidam ex eadē ulla. cū magis ſb̄ ꝓpō.
dnō comitis q̄m albīs eſſe optauerit. audiōs q̄d
comes ⁊ albs. cū multa pace ūtripm cōuenisſ.
⁊ ecclā deo ꝓtegente. ſua ubę tetepiſſ. molestę
minuſ ⁊ iniquę ferēs. ſtim illud. peccatoꝝ ui
debit ⁊ uaſcet. dentib' ſuis fremet. ⁊ tabeſcet.
deſiderīū peccatoꝝ peribit. trutleti dāpnatiōē
ſe ipm obligauit diōēs. Ego q̄ ſemp dilexi dau
ſb̄ comite eſſe. ⁊ ſb̄ ei' unię ꝓtectiōe. ꝑ' q̄m in ho
minū ecclę deuenīā cū oīb; q̄ a me ꝓnet
uolo ⁊ exopto ut igne celitꝰ conſumar: Eadem
nocte deſcendit ignis de celo: ⁊ hoiem nefariū
⁊ filiū pditiōis. cū domo ⁊ familia. ⁊ oīb' ſuis
ſūplic. Ꝑ albs dimiſſus a comite ad ecclām
uenit in pace cuncta q̄ geſta fuerant gaudēs
⁊ exultans. uenit ad agēdas grās actiōēs.
deo ⁊ ſcīs ꝑ'nis. firm oīū cordi accendit. nec
ī uelutū. ūſeratiōē tātoꝝ ꝑ'noꝝ ꝓmtiōes ⁊
deuotiores. eriſtenō ammonuit. Salui ad ultoꝝ
a dno ⁊ ꝓtectoꝝ eoꝝ in tēpore ūſlatiōis. q̄m.

exaltare potest humiles ⁊ solari flebiles. potē
tes potent humiliare. ⁊ īpūgnantes valent
expūgnare. De ꝓfide atēptacōe libro. e ei⁹ cēptuo

TEmptatio est uita hōis ve damnato
lup ⁊tram. Temptatio itaq; ipa mutua ē q̄dā
cōē maligno⁹ spūū insidias ingulat. in bello⁹
ptinctu ꝓuidubio exhilarat. Et hec cathē uita
hōis. nō temptatiocm habē dicit. ⁊ si; ipa temp
tatio ee phibet. ⁊ ponce ēsse ab statu cōdicionis
lapsa ⁊ corruptiois sue. puenerim subdita
dū sibi exsemetipa molestias gignit. hī ē fūi
quod tollerat. Quietus homo possidē carnē
portuit si bū ab autore conditō possidē uoluisset.
cūq; se erigē conē cōdicionē studuit. insemetipo prīm
carnis cōtumeliam inuenit. Sic itaq; humana
uita temptatio ⁊ ue si iam ab īq̄tatis ꝓpetiōe
cōpellat. ⁊ in ipis tūi bonis opib⁹. ⁊ in malo⁹ memo
rea. ⁊ in scelestioris caligē. modo meliōris sue
tōruptiocm fulcit. Vñ nē ⁊ si ad summa appetū
da si erigit. mutabilitatis lubice īpulsu prīm
ad semetipam cadit q̄ omia experiendo melio⁹
ꝑdm legendo. agnoscoī ne putebit inseq̄tabi⁹
In regiōe tuadam. quietam erat ep̄e. deuot.

ꝫ religiosꝰ qui ab ꝛ ceuꝭ erate. Iuuenem sui generis.
uita ꝫ moꝛib⁹ ꝯtulit. pbis actib⁹ declaꝛauit. Erat
enī dñm timens ꝫ in ūtutib⁹ pfectꝰ ut p singlos
ordines de gradu in gradū. ascenderet ꝫ ad epi
dignitatē puenuꝛet. Ipse ꝰ epe epalit uuꝛe
aplm secutus qui dicit. Oꝛtet epm ee sine
mme. sicut dī dispensatoꝛem. hospitalē. benig
nū. sobꝛium. iustū. sctm. contīnētē. amplectentē
eū. qui secdm doctꝛinam est. fidelem sermonē.
ut potēs sit exhoꝛtari in doctꝛina sua. ꝫ eos qui
cōtꝛadicūt arguꝛe. Hꝛis bonis opib⁹ uenerabilis epe.
pollebat. tp mlt sctōꝝ ūtutū insignia. illamq
tegmina uiꝛtutū est dignitatē ecclie ꝫ coꝛpi pol
lebat. Erat g ergd dñm fidelis. erga seōs de
uot. ptipue erga. beatū euathiam aplm. tm
singlāꝛ pꝛiuilegio amoꝛis ecclie uenerabi
d ꝫ excolebat. ꝫ sincero affectū aplexabat ꝫ
diligebat. Vb tp huic memoꝛ dī ꝫ bāi aplī.
ꝫ dñs p beatē aplm. curā ipi hīs. ꝫ uitalis
ruꝛlinē repēlet. oportune suo respōdit
laboꝛanti. sicut angelo philadelphie ecclie scꝛibit.
Quia seruasti uꝛbū patientie mee. ꝫ ego
te seruabo. ab ora tēptationis q uenturꝝ ē.

in orbem unuersū. temptare habitantes in ter
ra. Aspicies & admirabile opm in sū
ma arte uirtutū. qui in qdam specula stantē.
& in glōsa uirginitate pleuerātē. nō terrēs cor
rūptū malitie & luxurie sue q toto orbe uram
spinis augumētum cepit q arte eadem specu
lā tollēs. uirginitatē ei eripēs & erepta uir
ginitate qui qdam celi uertice. columpna omē
uitiorū structissim̄ sup ipām posita p̄cipitat ec.
Aetalie aūt in una dierū. uc ille epō. puellam
qndam decoram nimis & speciosam. trauce al
puerer. aspicies cō cupiscēt. & qui celū igneū.
& sagittarū eneam. eramore puelle in cōspectu
rūpe. erupēt. Rene hoc ille. cui halitus prunas
artē facit. & flamma de ore ei⁹ egredit q tam
to halitu in primis flat. qnec animu suggesti
oīs occulce. humanas mētes atq illecta in
flāmat. Capt⁹ ergo epc. amore puelle.
& tanus diut⁹ flagitate. & tali alicui cū
dutauit uoluntate. Solus itaq dū qdam
die. i secreto cubiculi cubicularius ipi⁹ adcēt. Venit ipe
cathanas. q ctā trāsfigūt se in anglm.

luris. ⁊ transfigurauit se in specie ipi puelle. qm
epc cotupierat sola uolutate sedes iusta illu. uoles
⁊ intendes illi uoluntate. in errore peccati deducere.
Hoc argumeto diabolu epc ignorabat si ep ipa puella
in ueritate esset no diabolus qz in ipa transfigar
se putabat. Sz dn mia. puenies ⁊ pietas bai apli.
subsetis. uenabilem epm. ⁊ talu temptatoe posie.
subtoluut illesu. Jam tu epe ⁊ antepiet talu esse
posie. ⁊ hinc singultiat earnis. ⁊ stupistetia pu
dlaris ad pectandu thor mde epopalis dignitas.
⁊ ignominie gla tale omen comitte ab horrer.
bes est in agonia. plyrus laborabat ⁊ aia eius
in tale conflictu tabescebat. Et ecce bar odathi
as. reminiscens bonoz opm fidelis epi ⁊ illius
erga se deuotois ⁊ fidei uenit in specie pegni.
strans ⁊ pullans ad hostiu subli. Quia cogitacio
pegna ⁊ alo aliena. mte epi meruerut ⁊ diabo
lus in specie puelle pegnt effigie meruerut. pe
gna ⁊ qe specie bs apls meluit. ⁊ illis sde aliena
dil qi odignis malet forma se ostendit. Ita ⁊ dns
p reuulsetioem sui duob; discipulis suis ambitan
tibz uia no quidem excellentib; sz cu de se loqu
tibz ut pegnu appauit sz eis speciem quam

recognoscēnt nō ostendit. Hoc ꝙ egit forte dñs in oculis corporis q̄ apud ipās agebat̄ mē in oculis cordis. Videnti ergo simplex uerbum p duplicitatē sensit. si talem se exhibuit i corpore q̄lis apud illos erat in mente. Sic ꝫ beat̄ apls i spēre pegni apparuit. ꝫ holocaustū epi pulsauit. Epō cubiculariū misit ad holocaustū. utile ds̄ eēt. q̄d uellet. quem q̄reret. Beatus apls. sub obtēbrata pegni spēre. ds̄ eēt noluit dicē. sz se ipm dignū querē. ꝫ ei quedam uelle referre. Hoc ubo audito epc. timōs de infamia. ꝫ ne forte ab hoīe quasi pegnō si mīret ꝫ uellet pcuiam. ad latus suū sedētē. denotaret̄ ꝫ reptū dēt̄. mandauit ei q̄ ingredi q̄dem nō posset. sz p nūcium q̄ uellet. referre tumuret. Cū uerba epi nūcius retulisset. ille q̄ uidebat̄ pegnū auc. Vade dic epō. ut dicat̄ mihi. q̄d ꝑ̄ū sit hoīs. Epc ꝫ ꝑ̄bū audiēs ꝫ p reuelatōē ibi. nō uacillāt̄ ad se dictū retulit. ꝫ respōdit. Biblia mea. mea ꝑ̄e est. q̄ de meo ꝑ̄o ꝫ hereditate mea cōparauit ꝫ de patrimonio xpi. Ad hec quidā q̄ in spēre puelle. ei allidebat. dixit nō bñ et respōdētē q̄ ꝑ̄ū hoīs est bonū opus erui q̄ eū nūq̄m

nec in futa nec in morte eleerie ꝙ eū ſeq̄ꝫ & eū
eo in etnū. Hoc p̄cepū mandauit epo b̄ aplꝰ.
ut eū ab ore tēptatoris. auferret q̄d p̄p̄ū eēt
hoīs. recēret ad dr. & in bono opꝫ boni p̄poſiti ſui
ꝑſiſtēt. opul peccati. q̄ nō erat p̄p̄ū ꝙ alienū.
nō ꝑficēt. Subtilāuit aī tentatiſſet ūba epi. &
tēptatoēm demonil pḡno pḡrū aut. Epo tibi
affutūrē anoteū hō inuetārū doctorē. Jam ſed
p nūciū q̄ſuit ab epo que eēt. ſubtilior ſapi
entia & q̄d op̄ ſubtilius q̄ in omū creatū ſua
fecit dī tuus. Ad hec epe. Celū mēſe & tra.
q̄ ſolo ūbo creauit. Ablit aut demō. q̄ in ſpeē
puelle loq̄bat. Hon celū & terra q̄ maxima
huj mūdi. corpora ſunt. ꝙ ſubtilior ſapiencia
& op̄ ſubtilius dī ē q̄ in facie hoīs & in eā bre
ui ſpacio palmi unius q̄nq; ſenſus hoīs po
ſuit. Hanc ſcām mēſticoēm fecit aplꝰ ut epē
mtelligēt. q̄m lībale q̄m p̄ciſū & q̄m glōſum.
in q̄nq; tālibꝫ opul dī eſt. & q̄ dīs inſpirauit.
d facierem hoīs ſpiritalē ute ideo magil obl
uari debēt ne mḡtiaſ̄ mors peccati p eos. Ter
tio rēt mēſri fecit ab epo q̄m̄ dilitaret dyon̄.

in quo sederet filius dī. a finibus mundi. Respondit
epc̄s. Quantū ad finis a finibus. tantū distat a ter
ra. Ait hec ipm demon. nesciēs aut si dicās orbē
tractū cū oībz mōtibz una malla vestigēt. & oīa
elementa in unū globū cōglobaret. & a duo
bus dī. tamen pōderis. mallam deorsū ad ima
precipitaret. quū dns filius dī in duo suo sedēt
& sedet eternaliter tractu malla illa mprecipitū
ppetualiter mitta. nūquā cadē desineret. ip̄ centrū
terre. & fundū abyssi qz abyssus fundū nō hē.
inuenire nō posset. Cum hec uba nūcius dō aplō.
& in specie pegni corā oculis stabat. repente
precepit aplūs nūcio vt demoī in specie puelle
epō assistēti. p cui & se in ligno cruci clauis
. affigi permisit. & in duo dī sederet. propter pegnū
nā. & illam sanctissimā effigiem qm in specie
puelle ad cēptamelū epm. assumpsit. genuerat
& naturali forma assumpta. ad tuā de & dextera
ppetui. propriū. & eternū calū. dignā sui nūcii.
arripēt. & dī imperii. & titulo fidē votando.
et tuendo de pena in pena. & de miseā in miseā.
eternaliter. & sic sine laborare. & cruciari ñ desinet.
Demon pepenit ingenue uerbi. & precepto.

aſtet apli. formā puelle qm ītuet exuit suā
malignam ⁊ naīalem ſpēm indut. ⁊ cū fetore
maximo ſps fetoris disparuit. Epc̄ admiratioēm
⁊ stupoē nimiū cōcussus se delusū moluit ⁊ sine
moram beatū Mathiā aplm̄ reuocās. ipm̄ esse
dñ eū de tali cēptatioē eripuisse ītelligēs ad
obtū ut eū appēderet tuturrit ⁊ bs aplūs ab oculis
ei euanuit. Epc̄ de sua cēptatioē. ⁊ beati apli
ultratioē. in reliquū cautior ⁊ diligētior effect.
dō ⁊ beato aplo. grāl in mētal egrō. ūgrūtauit
sūt de cetō sollicitū seruauit dereuoui. beatū aplm̄.
q̄ eū in hora cēptatois sue. tam clemēt ⁊ mite
tm̄die respexisse. toto affectū. ⁊ uotis oīb⁹
dilige ⁊ uenerari studuit. ⁊ uitā bonā ⁊ sanā
bono ⁊ leō fine concludēs. in pace q̄euit Am̄.

Dominus tasc. de Mēenberch. hartmutus nōie. quotiam tpe ab aduersarijs suis impūgnabat. ⁊ ad hilarij ei cōfugiū dilectiones. tunc tēp⁹ sui uicis erāt. ꝑ ut putāt. rapinis ⁊ incendijs deuastabant. Uenert ergo ad q̄ndam ullam. que Diurlar dr nō longe apd castrū poleū ⁊ ad eūdē hartmadū dnm tasc. p̄uenerem eade fouea. q̄ talys

De mulier q̄ horrend⁹ dr apls ꝑsecut⁹ e mala nocte.

locis habebant. Erat aut ibidem ulla turris qdam
& horreū frumēto plenū. collēm & aggerē. de qdam
arabili terra. qm̄ sentor hardradus. annis nudis
libr̄ unciis hardradi. beato ayathie aplō. in ele
mosinā p remedio aie sue. legauerat. qm̄ ibidem
ulla. colonus qdā. Ludowic̄ nomine strenue excolebat.
& centū annuā. de eadem elemosina. eccle bī ayath.
soluebat. Cū hostes & adiutarij eande ulla ingressi.
cepiunt pdas agere. ignē iicere. & ullam exurere.
Unus & militū adiutor partis. ex eor nutu mi
serat. qd militem ad iuuandū animā. ceteris infelicior
uo post patuit. turrē illā. bī aplī mouit. & in
horreū frumēto plenū ignē iicere uoluit. Cū ro
tus Ludowic̄ egressa mulier illū clamosa uo
ce inpellare cepit & pce supplici qd potuit orare
dicēs. Dne dne ppt̄ dm̄ & beatū ayathiā. rogo
& obsecro. parcite loco huic. qz nichil ibi
nisi bona sunt. bī ayathie. & eor qui seruiūt ei.
Miles ille. aio timēs. furori mulieris & potēs
nocere. Dicit ayatheri. Quis est ille ayathias &.
Respondit ayatheri. Aplus dni est. cui nos
oauit. pullimus ad subueniendū & protegendum
ad utilitatē illi. Video ego & despexi uo uel ceteris.

·nō tangat. ne iram eī sentias. Miles me ūba mu
lieris p nichilo reputās·· ⁊ se ipm suis sermōib⁹.
dāpnās ⁊ obligās·· aut. Quid m̄ o mulier t̄ agathiam
Nescio aplm ignoro agathiam·· ⁊ ido oīa igne gl̄i
mam. Ve hec dicōs ignē mittit·· ⁊ horreū incendit.
Mulier ut uidit flāmas exḡe. frumētū oīe de
perire. cōmota sē ipse oīa uilia eius. tanta
mutāt tate·· ⁊ tacta dolore. cordis mētis. cepit
gemere ut gladiū linguā suam·· ⁊ q̄ put sic
Jahel. uxor aber cyneī. utrē aq̄ lactis sitare
aptā·· ⁊ ubi multi· lactea ⁊ supplicatoria ūba
dedit ⁊ nō pfect q̄si sinistram suā misit ad
clauū·· ⁊ fabroz malleū ⁊ tacta maledicāz mtr
sic eū dicōs. Et ea nec dm timeris nec eī aplm
uelementi. dās oīpotēs ⁊ bs agathias apls.
tactam ueruū suarū gl̄iat t caput urū·· ⁊ illud
tenellū nūq̄m dimittat tuleū. Vilos ipse
⁊ pfanus. igne gl̄iperis oīb⁹ abut ⁊ uetellit.
⁊ q̄m ea mulier. tamatrelueline aīe sue. ipa ea
ta fuāt. illut maledictoem sicut nesciēs·· ⁊
iterū sicut aq̄ interiora ei·· ⁊ sic olea. um.
in ossibz eius. Sentit enī ūtū apli. et. q̄ua
cerbuo mēb⁹ tua arma iuste·· ⁊ ad tq̄ tare

mcetlem cōtigniā recep mcīrcel. Hā ītul iamūtā.
cep mlanie. ⁊ erpuit pontul aplīce īdignatiōīl luc.
⁊ ire. Veniēs aūt domū uetoꝛs ⁊ amens ⁊ multā
ītiniam patiēs. accūat ei mat ei. ⁊ uicīs eū talia
patientē dicit ei. Fili unde uenil. ⁊ q̄d egisti ⁊ q̄
te pallio pollicit. Ille respondit. Verum in
q̄ūdam uillam. ⁊ uēdidim eam. ⁊ mulier q̄dā egre
la dē ēte q̄dam illi ulle. q̄m dicebat eē bī ayathe.
aplī rogabat ut reb; parceꝛet bī aplī. Qd dū sp
nēm. male-dic q̄ro n̄. ⁊ uā aplī ꝑrecata ē mihi.
Aplm offendi. maledictiōem ofēndi. solui penal.
mcentiy. ⁊ recipio q̄ merui. Ig mules ille. ꝓꝑ scel
suū pcussus est. ⁊ in breui mala morte pcussus.
Illo mortuo. mat ei ꝑcepit ad mulierē ꝑdcam. ⁊
dixit ei. Ecce ne mulier illa q̄ maledixit filiū
meū. Respondit mlier. Que est; ⁊ q̄s est filius
ūr. Et illa. Mat mulieꝛis sū illi q̄ hoꝛteū. ⁊ uelut
uēa succendit. ⁊ uoci indulgeatis. malitiā ītra.
p diāpno mcentiu recipiatis. Et ayulier hoꝛtal.
uelp ⁊ ostauit ⁊ ꝑbrta mdignās. ⁊ sublamās.
q̄d ꝛ. audiens aut illi. filiul ūr hoꝛteū ferum
to. plenū exuluit ⁊ omīa bona sū ayathe
aplī dispsiuit. ⁊ tantā rerū tantam uastauit

uulcis maledico ꝯtra. ꝙ si nō esset q̄ dampnū restituat. ulcior dāpni. qđ ferre recipiat. Nam mules ubi. q̄ tū potuit nec̄ssm ferre. iudicio sñi mīa recepit.

Vigilia aplōꝝ. De infantulo mortuo et resu-
scitato.

pet̄ri. ꝙ pauli. dū in eccl̄a. sc̄ē Eubary. de vigil̄a maior missa solēpnit̄ agēd̄ int̄ turbas fr̄eq̄ntantiū. cū ecce sc̄dm cōsuetu dinē cū oblationib; rediret̄ in chorū. cū ecc̄s uem entib; venit q̄dam mulier cū uncula q̄ flam-mare sua. ferentes [illegible] secū īfantulū suū etatis anni unī ꝙ dimidii. Ibi cū multos essēt in choro sedentes ꝙ psallentes usq; ad finē misse. Inter missarū solēpnia. mat̄ pueri ista de puero in aures multoꝝ retulit. q̄ cū ad huc eundem puerulū in utero claustū gestaret. p̄mo sensit eū utalē flatū habentē. ꝙ eo motu mouere. quo puerū unde int̄ uulgā matrona. matres solent. intelligē. Ante temp̄ p̄tus. aliquantulo tp̄e. nes cio q̄ infortunio illud q̄ quod gestebat̄ in ute-ro. sicut tolerat̄ cepit nō mouere. unde ꝙ mat̄ ni mis grauret̄ ne forte ab hortum facet̄. cepit nomē bt̄ agathe aplī. fr̄eq̄nt̄ inuocare magis suspecta ꝙ anxia de timore nascentis filij.

ꝯm dolore partus sui. Venit ꝙ tempus parendi
et enim est puerpa. et qđ uehat attulit qz abhorruit
pepit. Continuo singla membra infantis sana et salua fuere
sz sñ statu et motu situq; animo corpore erexit.
Q tñ puerpa. ab obstetribz et reliqs mulieribz qđ adesse
nunc cõpisset. nunc dolore tacta mẽsis cepit
extremo corde et toti uisceribz clamitare paerẽ
miserias et eis totius consolationis ut qđ pmũ hoiem
de limo tre formauit. et ispiraũ in faciẽ ei spi
raclm uite. p inuisibilẽ. et bi agathe apli et hunc
infantulo qđẽ similer formauãt. et magis uelit
inspirare dignaret spiraclm uite. in lauacl
gle gre sue. Cum ergo pribz et fratribz nõ solũ
illa qđ genuit mulier. uerũ etiam qđ adierant.
miserissime ploraret. et nomẽ bi agathe apli.
nuncupare minime cessarent. ecce subito infans
de manibz habentiũ spirare et flatũ accipere.
singla qq; membra. mouere et se uiue cepit flexibilẽ
te. O. quanta exultatio. qnta que letitia oĩ omi
ũ qđ adierant mẽtibz gaudia et pcipue ei mẽre.
qđ tale tm parturiens pmo carnẽ de carne
sedo spm de spũ. enixa est. Mulier enĩ cum
parit ẽtristam hz. qz uenit hora ei. cũ aũt.

peperit puerū. iā nō meminit pressure ꝓp̄ gau
diū q̄ natus est hō in mūdū. ¶ Ista autem ēlī
tiam duplicē. de dolore partus. ⁊ timore abhor
ruit habuit postea fletib; ⁊ p̄tib; parturiēs
in spū. mētis bī aplī infantulo renunciēre ob
lita est. p̄ce pressure ꝓp̄ gaudiū q̄ duplici
morte dampnatū ⁊ duplici salute donatū.
gaudebat infantulū suū. ⁊ natū in mūdū;
⁊ p̄ baptisma. renatū ī dñō. De puella clausa.

¶ Hic quedā iuuencla de villa q̄dā. eccl̄e
Ruralē prima; hec in puellari etate
adhuc obstricta. infirmari cepit. ¶ Infirmitas
q̄dam dō p̄mittente latēs̄ subortā. extergie ui
ū femoris eius. ⁊ obstupuit ⁊ claudicare cep̄.
Pre stupore ⁊ dolore laborās ⁊ claudicās q̄ cūq;
re uoluisset. ut age nō ī baculo pdiū portāt.
Sic multis diebus ⁊ plurimis annis uitam
paupē gessit. Rumore ꝑ signoꝝ bī aplī. cō
pto q̄adam mensis duodecime. q̄a absēdit
dīs timentibus se. mēsuetus abstractu ⁊ uilla
cepit ⁊ ipa spem arripe fide ⁊ deuotiōe ecc̄l
ē. aggressiōe ⁊ auditate ad sanctaē ⁊ salu
tē ambulare. orare dñm frequētē ⁊ bī ayathie.

apli nom̄ mellifluū ⁊ sem̄ mellifinēt̄ inuocare. ⁊ſti
mul mīa dī. ⁊ pietas sā miracla ⁊ alius miracu
lose ⁊ frequent exercuit. in qua ꝙ: exhibe dignā
rec̄. Hec enī eam spōs sua. refellit. Orauit. ⁊ de
duo ei dns p intuentū bī apli. pernoctem suā. ⁊m
postulauit eū. Igit̄ plene sanitati restituta.
limina bī apli adiit. batulū ubi reliq̄ gras dō
⁊ beato mathia aplō. cū magna gratulatiōe.
retulit qr magnifice eam consolata sunt. ⁊ iuga
pie cōtemplatiōis ⁊ batuli diuine cōsolatiōis.

Anrī mauricij. De quodā milite captiuo
mōachi ⁊ postea theologie nūcupato. nulla mentionis
vocabulo adiacet. nūc ille dī miles ⁊ ꝑtā a tumulā
comitē satellitibz simplicibus ꝓuenit. modōs cap
tiū esset. atq; undiq; ꝑ tergū manibz perli
bz; ꝙ apte ligatus secretiori loco sue custodie
suisq; mādat. nocte ꝓpe media custodibz suis
dormitātibz ⁊ celestib; inuocato sā mathie auxilio ⁊
fractis diuino nutu. compedib; ruptisq; ultro
manuū ⁊ colorum euasit. ipāq; ī manibz ferēs ⁊
pedem apli basilicā ierat. alio ubi obliuionem
sui cū populo. dignā dō. et cui apostolo.
laudem ⁊ gloriam referebat—

Incipit passio sc̄oꝝ septē dormientium.
In tempore illo imperante impio decio imperatore facta est magna persecucio xp̄ianoꝝ Decius enim impugnans xp̄ianos descendit mediterraneā
constantinopolim & rursum in cartaginem
et ephesium. Propter quod congregata est an
te eum omnis multitudo ciuitatum. & ecclesia
fidelium dispersa est & sacerdotes humiliati
sunt & omnis fraternitas conturbata est ante
illum Quando uero ingressus est decius ad
ephesum exaltatum cor ejus est eius nimis. et ce
pit edificare templa ydoloꝝ in medio ciuitatis
& cepit ut omnes plus & omnes dignitates sa
crificarent ydolis suis cum ipō & congregabant
ex omnib; ciuitatibus & maculabantur corpora eoꝝ
& sacrificiis. et fumus holocaustoꝝ implebat omnem
ciuitatem tanquam nebula. & tenebre & caligo
nubes q; innumerabiles surgebant in medio ci
uitatis & cooperiebant muros eius & infestinata
& innumerabiles eoꝝ luctus adprehendebat omnes
fideles & miseria & angustia eoꝝ humiliabantur
& etiam ingemiscentes & operientes facies suas
Subito uero cepit decius imperator ut inter
rogarentur xp̄iani et compellerentur
ad sacrificandum. Pagani uero & uidentes ad
uenientes se multitudo eorum plequebantur xp̄ia
nos & ex domibus & speluncis cunctis q; antris

eiciebant eos impellentes usquequo adducent
eos ubi erant populi congregati & sacrifican
tes cum imperatore Quidam uero exchristianis
cantes tormenta & mortem ꝑ̄ immanis
sem cruciatu lapsi cadebant ante ydola Qꝫ
fideles audius gemebant uehementer & lugē
bant animas eoꝝ Qui ū erant firmi inflexi
et solidam mꝰ̄ impetu firma stantes immobi
les plectebant ante iudices flagellis mimi
ci ignibus fuscipientes & in marcescebant
carnes eoꝝ et tanquam pulvis a facie ter
proiciebant & sanguis membroꝝ eoꝝ effluebat
sicē aqua cum pertranseret & supra muros et
pinnacula curiarum suspendebant eos et capita
eoꝝ infra curiarē ante portas. infigebant in
uicem capita lingneoꝝ & noluerunt ceteri deuora
bant capitū eoꝝ carnes & usq; dum remanentes
more suo circa muros curiarum putrificabant
& comedebant a canes & martires. Lu
ctus ū grandis detinebat omnes fideles. ꝑ̄
sanguinem martyrum & timor & formido
ac tremor apprehendebat unumquēq; Hec
est dimicatio admirabilis hoc certamen est
gloriosum implens timore omnes aspicientes
mirantū ut etiam ipi lapides et ceteri elemē
ta proclamare uiderentur pro angustiis eoꝝ
mentoꝝ & ꝑ̄ statue platearū conticescebāt

uolentes discedere ppr̃ cremata horribilia que
fiebant nec non & platee urbis deflebant ppr̃
ossa mo cristianoz que iactabantur sirper
eas & muri ciuitatis lugebant ppr̃ corpora
sanctoz que proiecta & adpensa erant meis
Quis umquam luctus fuit maior hoc aut qd
tormentum illo ualidius Que uilio crudeli
hor uidere corpora martirum pendencia
sup muros & fideles liberatos de manibus ho
minum non habencium misericordiam La
rentes abnegant filios & filij parentes Ami
a abnegant amicos & elongabant se ppter
acerbitatem tribulacionis Inter hyusmodi
uero acerbitates penas fideles ac firmi
deflebant uiri quoz nomina hec sunt Ghan
maeus & ghalchus mgarrmanus Dionisi
us Johannes Serapion et constantinus Qui
firmi infide filij dei mhis deprehendebant
portantes clenicq lingnaculum xpi in corpore
suo Videbant autem tormenta q fiebant xpia
nis magis se inuicem & ceteris atq oracio
nibus choartabant & propensior eis cura erat
animas suas deo cõmendare Et cum hec fe
cerent agerent in palacio tamen officij sui
dignitatem portabant & ita se inuicem q par
tibus aptabant ut fine querela redderent
Ds. que sunt dei et cesaris que sunt cesari

Et hec omnia faciebant ꝑ imperatorem
eo quod essent officiales palacij ⁊ primi ac no
biles ꝛsenatu Tempore uero sacrificij aduenien
te quando imperator ⁊ ꝑli uenuebant aduc
tumas ydolor illi abscondebant se occultis
⁊ ingrediebantur mansiones orationis ⁊ pro
strati genuum capita sua terra flebant ⁊ mitte
bant puluerem super capita ⁊ in oracionib⁹
⁊ lacrimis ingemiscebant in conspectu dei Cum
hec perplurimum tempus agerent perueni
serunt ad imperatorem ⁊ aram optimates eius
De hinc iam socij eor obseruabant eos in hora
uidime quando omnes compellebantur ut sa
crificarent ydolis Cumq; mora sacrificij magn
murmus cum socijs fieret euntes quidam op
timates inuenerunt ꝙtuor septem pueros in
uno cubiculo orantes Erant autē in terra pro
strati facies eor ⁊ capita obtecta erant mant
ra ⁊ plena puluere terre Et erant plangen
tes et commendantes animas suas in conspec
tu dei Hec audientes satellites statim in
ra uehementis ingressi sunt ad imperatorem
⁊ dixerunt ei Auguste inuictissime in sem
piternum uiue uide ne imperij tui Tu er
longinquo colligis homines ad sacrificium
deor ⁊ ecce primi tibi resistunt de ciuitā
tuum ⁊ preceptis tuis non obediunt sed contu

rationem xpianoz allequunt & ſ xpō ſacrificant
Maximianus enim filius pfecti ipē filius impii
& ſex ſocij eius qui ſunt pmi ciuitatis ipi deſpica
unt regnum & decreta ea contempnunt Hec
audiens imperator iratus est uehementē & iuſſit
eos adduci inconſpectu suo Vt autē ſuerūt
adducti erant oculi eoz lacrimis pleni & pulus
ſuper capita eoz Et erant orantes & deprecan
tes inconſpectu dei Et dixit eis imperator · O · fide
les noſtri quare non pmanſiſtis in ſupplicatione
& ſacrificiis deoz · in quibz omnis mundus pro
piciatur abeis Et cur non estis aſſimilati fre
qſtimis pmiatibus ſociis uſtris Nunc g̃ noſtra
clemencia non penſans puerilem intelligen
ciam uſtram indulgenciam deprecemur tribuat
modo adgrediamur et ſacrificare ſicut omnis
homo karitate & deuocione qua debetis · dixit
Sanctus ū maximianus reſpondit & dixit
Nos habemus dñm in celis cui ſacrificium
contritionis offerimus · ipe est uerus deus ca
toz celi et terre cum tribulato corde · & filio eius
ihu xpo · in quo in hunc mundum & ſpiritui ſcō
Trinitas enim est inſeparabilis & indiuiſa reg
nans q̃ ubiq̃ per infinita secula Propter quod ſa
crificium laudis & confeſſionis noſtre uigi
lia offerimus in odorem ſuauitatis · fructuq̃
laboroz noſtroz Hec munera ſint dñi noſtri

hec grata sacrificia sicut propheta dicat Sacrifi
cium deo spiritus contribulatus quod nos sup
offerimus integra mente ut sinceritate cordis nō
cum continuacione deprecacionis nostre sem
per enim in conspectu eius nos adstare putam
et ideo mitorem obscenum & obscurum non
offerimus ante ydola nec libamus demonis.
Indignum profecto ducimus munditiam cor
poris nostri quā per baptismum accepimus ut
ēhīs nefandis ritibus uiolemus Non eis sa
crificamus omnino ne sinceritatē nostram
hūs mundiciis uiolemus Tunc imperator ut
audit obstinatum mentem eor cupiens adhuc
reuocare eos non eos uulnerit punire· & p̄cepit
madi baltreos eor & dixit eis Propt̄ quod ab
stultitia nos adhuc extremi eius dignitate usq
& amaritate imperij mei usquequo sinimur
tempus emendare nos & paulatim arguere
de intrōgacione sermonum uror Non enī
ullum est perdere eius uias mitorem eius
& tabe fieri decorem pulcritudinis ure Propt
ter quod· esse vobis spacium· ut nos recog
noscatis & intelligatis quanta sit erga uos
clemencia nostra & corregatis priuatā
uitam ut felicit uiuere possitis Tunc imperator
ut fusibus eos adstringeret· nullit auferri de
ceruicib eor ferrum· & p̄cepit eos denuo

hortaꝰ quod si eꝯ rediens emendatos ma
uerit magnus honorib⁹ ampliaret ⁊ in ueꝛo
impulsiua ꝓuincia perseuerantes reperiret
exquisitis cruciatibꝰ interimeret ⁊ Dolt hec
autem dictus mipator egressus absepheso ē
malis quoq; cunctanter eadem facē ⁊ ut ue
rum adephesum reuertereturꝰ Tempore uiaq;
dilacionis accepto sanctus nr̄i martimanus et
soci⁹ eius ꝓfecerunt opa iustitie mīe dn̄i
ihu xp̄i et erant unanimes perseuerantes in
oracione ⁊ cōmendantes deo animas suas Tollen
tes aurū dantū ⁊ argentum uel reliquam
substanciam aparentibus suis dabant men
dicis occulte. ⁊ apte ꝓuantm ⁊ publice ꝑdonos
Cumq; omnia expendissent. consiliuꝫ eis
fuit ut discederent ⁊ dixerunt adinuicem
Cruamus nos de habitacione ciuitatis istius
⁊ eamus in speluncam secretam in monte ar
bo ⁊ ibidem missam celebrantes ꝑmanebimus deum et
oremus sine timore remoti ab omnib⁹ usq;
reuertatur imperator ⁊ uidebimus ante ipm
⁊ non impediamur agonia dei ꝙ secundum
uoluntatem eius faciamus. facit enim d̄s
uoluntatem suam nobiscum ut ꝓficiamus
in conspectu imperatoris martirium n̄r̄m
⁊ recipiamus immarcescibilem coronam ꝺ
deum Hec dicentes adinuicem septem fr̄es

ꝛ faciebant unanimiter mihoc ipam sup
ferunt paruam peccuniam intrationem uidi
sui ꝛ ibant
mmontem oliuum: ꝛ properantes uenie
runt inspelunca montis ꝛ ibi fuerunt di
bus multis orantes dñm sup faciem suas et ꝙ
peccantes misericordiam abeo Vnum uero
ex eis sapientem constituerunt mmultrare
eis ꝛ quocienꝫ ibat mcauratem inducebat
abitum mendici ꝛ accipiens argentum
secum dicebat sollicite que fiebant mpala
cio mperatoris Et mperens de nummulis facie
bat misericordiam cum mendicus et emens
panes reuertebatur ad locos suos ꝛ annun
bat eis quecuꝫ loqbant de ipis mcauratem Per
rempus autem ꝯuersus est decius mpēra
tor mepheliox cauratem ꝛ ꝑcepit ut om
nes immolarent ydolis Inquisiti sunt au
tem maximianus ꝛ socij eius ꝛ non sunt in
uenti ꝛ facta est ꝑsecucio magna mcrisha
nos: Tunc mruit timor sup omnes fideles
ꝛ cum festinacione fugierunt omnes a
facie eius Ipse uero malchus qui obuiacone uñ
uenerat de spelunca mcauratem timens
ualde fugit inspeluncam ferens secum mo
dicos panes Et uenit ad fratres suos tremes
ab immanitate ꝑsecucionis que agebatuꝫ
mcauratem Et mnotuit fugorem mperi

ris ⁊ magnitudinem persequtionis Et quia
querebantur solliate mominib; locis ut minoleť
Cumq; audissent sancti narrauerūt eū talia pro
uerterunt se superficies suas cum tremore et de
pam sunt deum collidentes terram capita sua
⁊ flebant inconspectu dei suspirantes g̃ iuxta
miloribus maioribus cōmendantes deo ui
tam ⁊ animam suam atq; dicentes Pe tra
das nos dñe minantis sacrilegi principis ⁊
ne despicias humiliatem nostram ꝛ da no
bis refugium tuum ⁊ fac nobiscum miseri
cordiam inseptuum Surrexit autem
Malchus ⁊ apposuit mortuos panes ut cōme
derent ⁊ confortarentur ad bellum aduersa
ri et cum ederent omnes timentes ut parti
apparent. implebantur lacrimis gra eoz ⁊
merore intolleabilis ulcera eoz Oculentur
uero sole ⁊ sedentibz eis in luctu ac loquen
tibus adinuicem sopor ani sunt ⁊ dormierť
Erant enim oculi eoz grauati ꝛ lacrimis et ꝛ
multa cordis tristicia Et factus est in his so
por dei ⁊ precepit illis mortem quetalle q; et
figuratis miraculum qđ habuit reuelare
Et non senserunt quomodo dormierunt
neq; ubi animas eoz deposuit dñs Simul
autem erant posiri in terra sicut dormien
tes. ⁊ sopiti sunt spiritus eoz ⁊ cōtellio

dei posita est in ore eor. Hanc autem fac
to facta est inquisicio ab imperatore et re
quisita sunt in palacio cum maioribz imp
ratoris & in omnibz locis requisita sunt &
non sunt inuenta Et dixit imperator pri
matibus suis Multam tristiciam habeo
quod puan sumus septem inuenibz illis qm
dactissimi genere sunt putant enim quod
potestas nostra uana sit super eos propter
culpam inobediencie eor. Ista autem ma
sluetudo imperij non recordatur aduersus
peccantes tantum ut conuertantur ad magnu
deos; Respondentes autz primates & seniores
qui assistebant augusto dixerunt De illis
iuenibz sediciosis non habeas tristiciam
domine imperator eo quod nutricia ubiq
nunc p manserunt Audiuimus enim
quod in omni tpe quod dictum est dilacõe
ut ple cogitarent. perfecerunt uoluntat
suas malignas & in omnibz hijs diebz quib
concessa est eis dilacio non cessant spargere
aurum et argentum & omnes rel part
tum suor per pauperes & per omnes pla
teas curatis & ipi absconti sunt usque
nunc & nusquam inuenti sunt. Ti uero
pcepit maiestas ut parentes eor. sterni
ante te. distringantur fortius ut con

fiebantur ubi abscondebantur Cum audisset
hec imperator iratus est nimis ac valde pavens
ces ego Cum cum astitissent coram ipso mit
rogabat eos dicens ubi sunt sedibus illi
qui contempserunt potestatem meam et
despexerunt maiestatem et terribile preceptum
imperij nostri Illi eos placaverunt nos
pueris punierunt Respondentes autem
parentes ego dixerunt Nos dne imperi
tor nichil contra mandatum tuum egimus
nec in aliquo consciij sumus nisi quod res
nostras hisdem auferentibus petebamus
Propterea oramus ut non de nobis super
nos calumniam ne patiamur mala quia
nos preceptum tuum non sumus transgressi et
deos timorem non deseruimus Illi cum co
rumperentur imperium tuum timuit ut ar
gentum non dissipaverunt et ecce absq;
Dubitatur nunciare celo nec est locus longe adhuc
tare et periculo sit et sine cibatur sine
morij sint nos nescimus nec videmus eos
his diebus Hec audiens imperator maior
effectus demisit eos et abierunt Iterum
uero estuabat pro illis quia faceret scis
et cum vellet videre eos misit ds in
corde eius ut non eos videret et opturavit
os spelunce lapidibus ut egredi exinde

non possent Et hec ego dispensacio
dei ut per obstrusionem hanc sepelirentur qui
cumque modo corpora sanctorum & non moverent
si dormirent usq; ad diem revelacionis sue Et
enim non sunt mota corpora eorum si dormie
bant sopore quieto ut in tempore resurrectio
nis revelarent se fidelibus Et dixit dominus impe
ror Ego papio ppt̃ sedicciosos illos pro eo quod
contempserunt mandatum meum & dilectedi
tes abscesserunt a nobis ut et nunc phibeant
aglã imperij nostri & non comparent ulti
us in conspectu nro neq; amplius irritare au
deant deos nostros Ideo precipimus spelun
cam in qua fugient obstruere quadratis la
pidibus ut sint ibi quousq; moriantur et
paulatim tabescentes deficiant miserabi
liter inclusi Suspicabat autem imperator om
nis populus ciuitatis qm̃ inuentes sc̃i mar
tyres inclusi essent & hanc penã
multidictum sui reputabant Contigit
uero ex dispensacione dei dicentis · & Rubri
ueros xpianos & fideles imperatoris absco
dere se ipsos ppt̃ timorem imperatoris Hoc
cogitabant qualit̃ scribent martirum
sanctorum in pagnis plumbeis & cum corpo
ribus eorum deponent scripturam in medio
lapidum constituta mirifice in spelunce

usquequo uisitaret eos deus & exhilararet a
somno suo & manifestarentur corpora sco-
rum enim hispelunca per noticiam scripture
illius & fiat notum deinceps quando quidem
uoluerit deus per litteras nostras Et sicut
agnouerunt pdicti duo zoci fideles imperato
ris scripserunt litteras & sigillantes deposuer-
secrete perficientes omnia p dispensacionem
dei His translatis mortuus est decius impe
rator & omnis generacio illa consumpta est
Et regnauerunt imperatores alii post eum
in gla imperii sui · usq; quo exsurrexit theodo
sius pissimus imperator filius archadii im
peratoris · & tricesimo octauo anno imperij
eius cepit hereses pullulare · uolens euacuare
stigma resurrectionis · que posita xpe ecclia
sua Et audientes malingni posuerunt mauris
imperatoris & mittebant litteras hereticas tam
quam ab imperatore prolatas · & qui dicebat
mr epi · multiplicabant tumultus ecclia dei
Fuit autem initium omnium malor & to
tius pturbationis & tumultus theodosius & gu
ius episcopi uirtu scam cathedram cum omnib
quos non oportet in narracione hor mari
rum imponi eo qd ecclias dei perturbauerit
Imperator uero theodosius uehemente de hoc
pturbatus · flebat pstingulos dies merore

affligens animum suum et erat afflictus et multis cogitacionibz perturbatus videbat ecclam agitari immocz uacillari & obhoc uehementius ingemiscebat diepcans auxilium de celo subministrari quo peruersos hereticoz posset confundi; Quidam enim hereticoz dicebant resurrectionem mortuoz non ee. Alij autem dicebant quod anima sola susciperet consolacionem resurrectionis & errabant vanis sermonibz & obturauerunt aures suas ne audirent eoz & non inclinauerunt aurem suam ad audiendos sermones dei dicentis Qui habet aures audiendi audiat qui immonumentis sunt audient vocem filii dei & viuent Et iterum dicit Euigilate & experrgiscimini dormientes Et iterum scriptum est Ecce ego aperiam tumulos uros & educam uos de sepulcris uris & uiuetis & scietis quia ego dns Quidam u principes hereticoz errauerunt firmiter & uerterunt dulcedinem fidei in amaritudinem perfidie ut ineptie mutarent fidelium perturbauerunt: & miseria expleta his completis est theodosius imperator piissimus & lugens contristabatur et maturus sacco in interiori cubiculo sedit hec autem aspiciens misericors nec uolens perire quemquam de uia ueritatis dedit

talem occasionem ut et theodosii fides corro
boraretur & hereticorum perfidia confunde
retur. Dum enim consolacionem mulr dare
in luctu consueuit. spē iure est dignatus re
uelare in resurrectione mortuoz ut dum theo
dosius affligitur, pfide unice ecclesie periclis
afferatur spes resurrectionis & soluatur scan
dalum ecclesie universalis. Siquidem medietz
ipius theodosij religiosi principis fulsit deus in
orde dalu. domini montis celij in quo erat spe
lunca ubi iacebant scī requiescentes ut edifica
ret incurruru montis ut edificia[illegible] et inclusa
ne[illegible]as stabula pastoribz. Contigit autem
pueris eius cum aliis operariis fungari duobz
duebz & uoluere lapides extra speluncē & ad
iungentes se admirantes scōz inuenerunt la
pides mediū. & misericordia die aperuerunt
omnino introitum speluncē. Contigit autem
eiusdem uolunte dei dare uitam scis qui iacebant in
spe lunca & suscitare eos ab omno. Qui enī
dat spiritum potis inuisa uentris. & ar
bitrio suo ossa sicca & aridas resuscitat. qui
lazarum resuscitauit inclusis iacentem et no
cans exeat demonstramento ipē proprio pcep
to dedit spūm uite hiis scis iacentibz in spelun
ca & exsuscitauit eos & stare fecit & videntes
eum animam hilaritate exhuberantes inclamantes

multus sm et secundum consuetudinem psalle
bat eo quod signum mortis non parebat in
eis & uestimenta eor non sunt corrupta in
uenta sunt enim sup imposita eis incorrupta
bilia & corpora eor inuenta sunt floruda &
pfolida & erant tamquam nocte dormientes
& mane surgentes sic eis ulsum est & mens
& cura noctis iniqua dormierant inuenta est
meridibus eor & arbitrabantur quod qsi de
cius imperatore adhuc quereret eos & hec ar
bitrantes meti facti sunt & lacrimantes
respexerunt ad malchum qui erat unus exp̃is
qui etiam ministrabat eis & interrogauerunt
eum que esset locus nocte de ipis migrasset. Et
dixit eis malchus. Sicut uobis dixi. Nocte que
lixi sumus cum peruenisset cuncta ut uidi
temus ydolis & non repta nobis facta est in
quibusdam ualuda p omnia loca Et ecce cogitat
de nobis decius imperator. Ds scit quid
nos autem quid facere non habemus nisi
forte recogitet ds de nobis & non perdamus
in manu ipsius sumus quod bonum est
coram se faciat de nobis Et respondit
maximianus et dixit Fratres dulcissimi pa
rati sumus stare ante tribunal xpi. ideo
non timeamus tormenta celaris & nr negue
mus uitam quam habemus per fidem

filii dei. Et dixit malcho ut emat ei panem. Et
dicunt ei; Accipe paucos argenteos qui forte
nobiscum inuenti sunt et descende mercuriē
et eme nobis panes quia parui fuerunt noctur
ni panes. Durabant enim sā qua nocte dor
mierunt. et mane expergefacti surrexillent.
Surrexit autem malchus mane ut erat ei
consuetudo et acceptis septuaginta duobz ar
genteis profectus est ad cauernam. Egressus
autem foris speluncam et uidēs lapides mi
ratus est. Et non aperiebat mente eius aliqd
pro lapidibus ut diceret quid sibi uolunt la
pides isti aut unde huc adducti sunt cum
ibidem non fuerint; Descendit ergo
de monte cum timore et abiit mercuriē
metuens ne agnosceretur ab aliquo et inuoti
nam deueniret ceteris. Et cum appropinquas
set ad portam ciuitatis aspexit alongē et vi
dit signum crucis infixum in porta. et co
gitabat intra se quid ei et tale quod fecisset
comitus Cancius autem progrediens obserua
bat hinc atq illinc et prospiciebat mercuriē et
mirabatur animis multum. et iuit ad aliam
portam et uidit ibi similiter crucem et uehe
menter miratus suspirauit et fleuit. Deinde
circumiuit omnes portas ciuitatis. et uidit
per singulas signum sce crucis et stupefac

tus admirabatur & ciuitas erat immunita mœu
lis eius & edificium eius aliud ei uidebatur &
non cognoscebat sicut diuinum consueuerat &
tanquam inuisione factus mutatus est unus
& reuersus est ad primam portam in qua mon
erat & cogitabat intra se dicens Quid factum
est quod singulum ciuitas eterno fera fiunt ab
sconsum & modo apte est inporta ciuitatis firu
& obstupens admirabatur. singulans se frequen
cius ac dicens. Putas ne ipe sum. aut somnium
est quod uideo. Et multa secum reputans pos
tandem confirmauit se & optuit caput suum &
ingressus est ciuitatem Et cum uenisset ad lo
cum negociationis audiebat multos admiscen
dicentes inuomine xpi. & hec audiens obstupuit
& formidans ualde dixit animo suo Quid est
hoc quia nocte preterita non potuit quisquam ap
nominare nomen xpi & nunc omnis lingua in
simul meditatur Puto no est hec ephesion ci
uitas xpi edificia eius alia sunt sermones chri
tianor sunt mea; Et accedens ad quendam
uinetum interrogauit eum dicens Dic mi
quelo quod est nomen ciuitatis huius Et dix
ei uinctus Ista est ephesina ciuitas Hoc audi
to malchus cogitabat in semetipso dicens huc
erraui inconscientia mea Egrediar ergo de
ciuitate ista ne forte amplius errem & in

reuertar ad fratres meos qui me miserunt. Ecce
enim excellus mentis detinet me Hec omnia ipse
malchus enarrauit cum ascendit mispeluncam qui
aperte manifestata est resurrectio eor & sic scrip
ta sunt gesta eor Malcho ũ facto in excellu mis
& uolens egredi de ciuitate adpropinquauit ux
ta uendentes panes misimilitudine mendica et
protulit argenteos & dedit eis Ipi autẽ considie
rantes argentũ mirati sunt altercantium ac di
centes Isbe unde us thesaurum absconditum in
uenit. & est ante plurimos annos Erat super
scripcio argenteor anni pmi imperij decij
Malchus uero uidens eos considerantes min
uere & conlegregantes formidabat & cõtre
mescebat putabat enim quia cognouisset eũ
& timebat ne imperatori decio traderent eum
Ipi autẽ conquirentes considerabant pfectam
eius & ipse merens ac formidans dixit eis Oro
uos habete argenteos & nolo panem tantum
ne michi molesti sitis Tunc illi insurgentes
conphendere eum & dicunt ei Unde es qui
pecuniam antiquor imperatorũ inuenisti Re
nuncia nobis. et eramus socij tecum & celabi
mus te Malchus autem mirans inmemorem
dicebat Ecce quod adomnino habeam & hoc
michi abiectum est inscandalum & introitũ
Et dixerunt ei Non potest hoc inuentum

abscondi ut reputas iuuenis prode illud ⁊ bene
erit ⁊ Malchus uero pauore correptus non poterat
ultra respondere eis ⁊ illi uidentes quia taceus nō
responderet eis tra ꝓnoꝝ miserunt fasciale mol
lo eius ⁊ trahebant eum ꝑplatea ⁊ tenebatur in
medio ciuitatis Et notum factum est omnibꝰ
habitantibus epheli ⁊ dicebant adinuicem Eamꝰ
⁊ uideamus qm̄ apprehensus est quidam offerens
thesaurum Et congregatus est adeum populus mul
tus dicens Iste homo pegrinus est ⁊ numquā ui
dimus eum Et uidebat malchus sans facere eis
quia nullum aliquando thesaurum inueniebat et
non poterat; Conflictus autem quia ad hunc uen
rent parentes eius meminerat ⁊ genus eius est
magnum ⁊ omnibꝰ cognitum quemadmodum
fuit mea· querebat significare quod quasi ꝑdie
cognoscebatur abomnibus: ⁊ ipso die minime
cognoscebatur nec eum ullus recognoscebat·
et sollicitus ꝓspiciens ꝑplo uolebat agnoscere
aliquem suoꝝ aut fratrem aut notum ꝑpa
rentes ⁊ non inueniebat· sꝫ stabat uelut a
mens effectus aut ingrauī positus ⁊ diuulgatū
est ꝑomnes angulos ciuitatis· ⁊ puenit ser
mo ubiꝰ ad uenerabilem uirum ꝓarimum
episcopum ⁊ antparū ꝓconsulem· ⁊ denūciā
uerunt episcopus ⁊ ꝓconsul ut cum mīa
cautela custodiant eum ⁊ ꝑducant ad ꝑs

una cum argentevs eius Et hec audientes mulieres trahebant malchum ad ecclesiam Ipse uero gemmabat quod ad decimum imperauerunt traherent eum et mirabatur huc atq illuc et effundebatur lacrimis Et ut peruenerunt ad epm obtulerunt eum et fleuerunt Epc autem et proconsul discedentes eum interrogabat et dixerunt Adolescens. ubi est thesaurus quem inuenisti Ecce enim argentum et supplicia antiqua manibus Respondit malchus et dixit Thesaurum ego aliquando non inueni secundum quod dicitis michi. Et ego scio manifeste ex seculo meos parentes esse hoc argentum; Siquidem ex nostro pro ex ex commercio cunctis illius est omne quod habeo Et quid est q michi ne accidit Ignoro nec possum cognoscere que obligacio michi facta est Et hec calumpniam pacior. Dum michi mali fecit Proconsul dixit. Dic mihi iuuenis. cuius ciuitatis es alumnus Malchus respondit Dic puto. quod illius ciuitatis sum. Si tamen hec est ephesina ciuitas; Proconsul dixit; Si nil est ut dicas ueniant parentes tui et arrestentur de te et liberabuntur te Tunc malchus cepit ex ordine nomina parentum suorum exponere et omnem progeniem suam indicare Et non cognoscens proconsul

ullam rei notitiam. dixit ei Nunciio quia men
dax es. & nullam ueritatem denuncias Malchus
autem nil respondere audens. stabat dextris in
terram oculis. ita ut quidam dicunt Non dicat
uerum q̄ fingit se. & deludit se ipm̄ ut per hāc
occasionem euadere posset Proconsul autem ut
rum mitendebat in eum cum furore dicens Qua
lē credimus tibi quod loqueris furiose cum argē
tum quod baculas ueterum nomina cum anti
quis ipōr contineat. aut quomodo consequēs
est ut parentum tuorū sit cum inscriptio deua
riorū plus quam ccentos annos habeat & est pri
morū dierum decij imperatoris & non est forma
ul' species illius mitra cum argenteis temporis
illius quib⁹ utimur & parentes tui ante tot
grauissimas fuerunt. & tu iuuenis uis doce
re seniores & sapientes epheli. Propt̄ quod
denuncio tibi ut uinctum manib⁹ & pedib⁹
traderent te legibus. usquequo confiteris theolo
rum quem inuenisti Hec audiens malchus
pauit in faciem suam ante pedes eorū dicēs
Deprecor uos domini patientiam habere mihi
& indicate queso ubi est decius imperator Ma
nus episcopus dixit Fili. non est mitra hodie
nec inuisibilo mundo qui decius dicatur im
perator. ante multos annos fuit & iam non
est. Sz tu si quid neces denuncias potes ei

hys que mrerrgaris sine omni formidine ibenar
ra Tunc ille quantucunq; fiduae ⁊ auctoritatis
receptu cepit edicere unde aduenerit ⁊ pro qua
causa aduenerit ⁊ ubi pars suos dimiserit ut aiꝰ
rei causa absconsi fuissent ⁊ quemadmodum de
eo furente facti sunt unchi ⁊ sanguis ⁊ ex quib⁹
parentib⁹ facti sunt procreati ⁊ qualit̃ legem xp̃i a
nitatis acceperint ⁊ quas persequuciones pro eadē
lege xp̃i perpessi sunt seu etiam consilium quod
acceperint ut se aburbe abducerent ⁊ in spelunca
celij montis se se cer absconderint ⁊ quoꝰ ibidē
fratres cum multo animj merore in somnium
mutarint ⁊ usq; mane ut putabar sequentis diei
pausauerint Ac postremum aliarumb⁹ suis missis
ad eam cauitatem uenerit ⁊ uidetur eisdem ꝯ
parare uolens per hanc occasionem fuerit deter
tus ⁊ sanguis Hus auditis episcopus ⁊ procon
sul ibi pectoti sunt non tamen his satis credulis
extiterunt ad eam Rem auditum⁹ mauluram si
li puras uera esse que dicas age qualit̃ cognoscā
mus ueritatem Malchus dixit Si ubis meis nō
creditis · sequimini me ⁊ ostendo uobis socios me
os qui sunt in spelunca celij montis ⁊ ipos uidete
⁊ credite Ego enim hoc scio · quod nos septem;
decimum imparem fugimus cum in hac cauita
te ꝑsequerentur xp̃ianos · si cuj hec est ephesina
cauitas Tunc magnus episcopus cognouit mise

dicens Que utilio est · quam inocuit dñs inuuere
ulto Putas uerum est aut illudio est Surge eam
cum eo & probemus ueritatem Et surrexit eps &
pro consul cum multa turba cuntans et secum sī
malchum & peruenerunt usq; ad spelunca Et in
grressus malchus primus ad sanctos socios suos et pri
cum nūciauit marinus episcopus Cumq; essent inu
cio intraturus spelunce · inuenerunt intus ex parte
te uchynum loculum sigillatum duobz sigillis au
gentreis quod poluerunt ibi pdicti duo fideles
decij cesaris Inuentum aut loculum erexit sco
& uocauit omnem turbam cuntatis & nos apud
eum ulquequo congregati sumt omnes Et dum
adessent omnes resignauit ipm proconsul & ape
riens inuenit tabulam plumbeam scriptam & le
gens inuenit quia hij septem decij · uidelt Maxim
anus filius pdicti & malchus Martinianus · dio
nisius Johannes Serapion & constantinus Ala
cie decij fugierunt & absconderunt se in hac
spelunca & ostio ipius decij obtruti sunt lapi
dibz quadratis Legentes autem hec eoz gesta
mirati sunt & glorificauerunt deum qui tan
ta mirabilia operatur seruis suis qm sicut
malchum nuciatore narrationem audierant
ita & per scripturam cognoscebant Videbat
autem sci martires xpi in angulo spelun
ce & facies eoz tanquam rose florentes et

odor eoꝝ erat quasi lilium ⁊ species uultus eoꝝ erat
ualde mirabilis Et cadens in faciem suam ayan
nus episcopus ꝛ proconsul admirari sunt sanctoꝝ
⁊ omnes magnates ⁊ omnis ꝑplus glorificabant
deum qui dignatus fuerat eis prestare videre talia
mirabilia Ipi uero sancti admirantes que fue
rat eis sanctus blandus eloquio admone
runt episcopo ⁊ proconsuli ⁊ ꝑmis omnibus q̄cūq;
sibi contigerant ⁊ computantes qui aduenerant
denuntare senem annoꝝ per imperiales succesio
nes inuenerunt tempus exitie quo requieuerũt
sancti usq; in diem quo expergefacti sunt annos
trecentos septuaginta duos Proconsul autẽ ⁊ epi
⁊ seniores ciuitatis · consilio accepto miserunt festi
nanter nuncios ad piissimum imperatorem dyo
dosium · scribentes ei Felicine maiestas tua digne
tur uenire ut uideas mirabilia ⁊ magnalia q̄
nobis ostendit ds in diebꝫ imperij tui Cum enim
spes nostre ⁊ uite effulsit nobis de terra et de
spelunca exurrexerunt sci septem martires q̄
dec temporibꝫ occubuerunt; Audiens hec imperia
tor theodosius · nimio gaudio ꝑfusus cecidit in
terram ⁊ gratias agens surrexit exhumo ⁊
deposuit sacrum in quo plurimi lugentes ⁊ ex
clamauit dicens Confitebor tibi fili dei unige
nite xpe ihu uiuentis ꝛex celi ⁊ terre · benedi
co ⁊ glorifico nomen tuum benedictum · qm̄

rrathasti mrerra sdem nsticae tue ⁊ non despexisti
hmilitatem meam ⁊ dedisti lumen misericordie
tue ut auferas obpbrium seruoꝝ tuoꝝ eoꝝ mlam
am qui ausi sunt ueram carnis resurrectionem
quam m xp̄o filio tuo dn̄o nr̄o es dignatus osten
dere Te g̃ benedico ⁊ glorifico quantum sufficio
quia dignatus es michi ad [illegible]untorium pro
curare ut non eet extincta lucerna confessionis
mee ⁊ lampades patris mei constantini dilecti
xp̄i filij tui Completa autem oracione theodosi
us imt incurribus suis cum multa festinacio
ne de constantinopoli ad ephesum Quo appropi
quante ciuitati egressa est omnis ciuitas ob
curium eius ⁊ eps cum pmatibz ciuitatis et
ira simul omnes abierunt ad scōs martires
cum que est in monte celio Egressi sunt aut̄
sancti martires occurrum pissimi imperato
ris ⁊ mox ut uiderunt eum resplenduerunt
facies eoꝝ tanquam sol Et p̄currens imperator
cecidit ante pedes eoꝝ ⁊ adorans amplexatus
est eos et deosculans flebat sup cervices ipsius
cuius ⁊ cor eius liquefiebat pre amore ⁊ desi
derio eoꝝ ⁊ non saciebatur ipsione eoꝝ Et
effusis in laudacione xp̄i exultans dicebat
ad eos Sic uos unico ame me tanquam si ui
derem regem xp̄m dn̄m nr̄m cum reuocaret
lazarum de monumento · ⁊ ita michi con

stat quasi mpsenti · audiam uocem glorie eius q̃
mortui exhient & ingredientur in occursum eiꝰ
mortuꝝ Et dixit maximianus · mperatori Ut
nunc permaneat mpace mperium tuum mlor
tuudme fidei tue Jhꝰ xpe filius dei nuenis cultor
diat mperium tuum mnomine suo aremptacio
nibus & laqueis sathane & pregat semper scuto
potencie sue & ptegat adpromissa glorie Et om
nes respondendo amen · & iterendendo mlis
que dicebantur ait uerum ait mperatorem
Dominus ds tuus quem tu dilexisti & diligis upe
fir adiuue tuus & protegat atq; dilatet mpace
mperium tuum & confortet dextera manu sua
Et crede nobis pat q̃m propt te susceptauit nos
Ds adtertam ante diem magne resurrectio
nis ut credas sine dubitacione q̃m est uerace
resurrectio mortuoꝝ sicut & nos resurreximus
& uiuimus & mconspectu tuo adstamus Jam
ut mfans est mutero matris sue · non sentiens
neq; honorem neq; honorificenciam · neq; labore
neq; mjuriam neq; errorem · neq; requiem &
uigil · non sentiens neq; uitam neq; mortem
sic fiumus uiuentes atq; iacentes & dormien
tes donec ueniat mandatum & suscitauit nos
sicut nunc uiuimus & glorificamus uiuifica
torem nostrum qui nos faciat meterna uita
uiuere sine fine Hec audientes omnes glo

ri cabant deum qui tanta prestitit hominibus
et erat gaudium et ingens exultacio tam clemen
tissimo imperatori theodosio quam cunctis optima
tibus eius et uniuerso populo xpiano Post hec autem
beati martires ubertimam imperatori consolacio
nem fiducie et omnibus deuotis animabus hylara
tatem atq; letaciam accumulantes uale ultimo
facto et benedicentes imperatorem in loco suo de con
dulerunt. et ut erat omnibus atq; singulis
tristitiam capita sua dormierunt et tradiderunt
spiritus suos sedm preceptum dei. tam atrocis
mortis effectu extranei qua a contagione mundi
na erant alieni Hec autem uidens imperator
eripuit misericordia magno et cecidit sup eos ploratus
atq; eiulatus cur se deseruerunt Implerant autem
eos deosculabantur sua corpora eorum et perfundebat
lacrimis et tollens purpuram suam et insigne or
namentum misit sup eos et compositis eligantes
Inpa autem nocte apparuerunt sancti imperato
ri et dixerunt ei Exceptis sumptibus tuis
et extra suscepimus non erarium neq; argentum et
nunc unde suscepimus dimitte nos ds ut ei
recepit nos Et hec audiens continuo precep
lapides pulcros et ornatos adduci et compo
suerunt atq; ornauerunt diligenter locum illum
et sic demum atrocitatis imperator redit ad sua
et dimisit eos in loco eorum et facta est ingens

gnas epoz & fecerunt ibi memoziam magnam
& festiuitatem celebrant sanctis martiribz &
post hec fecit imperator receptaculum magnum
mendicis & pauperibz ciuitatis & fecit de duersis
cultoribus omnes episcopos & cunctos religiosos re
surrectionem confitentes qui pro hac causa in
custodia tenebantur & magnifice fecit epoz secu
m fecit imperatorem in constantinopoli gloriosam
tes & laudantes deum pro miraculo quod uiderat
Gracias etiam agentes dñe ihu xpo amen

Explic passio septem dormientium.

Incipit passio scē xpine vgīnis & mr.

Erat quedam scā puella de pyro in
spe dei & immaculate custodiendo
nondum annoz undecim erat autē
pater eius de genere magne dignitatis magister militum erat autem
genitalis & mat eius nobilis de genere amicoz
regali Habebant autem hanc puellam nmcā
nomine cristinam & fecit pat eius Urbanus
turrim & misit eam in turrim cum duo
decim aliis ancillis & fecit deos aureos & argē
teos & statuit in turrim ut adorarent eos
nequaquam descenderet & conspicerentur
ab hominibz Magnis enim decoris erat et ml
ti eam uolebant desponsare Pat autem
eius dicebat nemini se daturo filiam meam

Quid enim sco si permanuer ungo & uenerentur deos
Quidnam enim diligit misericordes deos nostros
autem cultura erat in dilectione dei posita & accipi
ens storacem qui erat offerendum in altari ydolo
ponebat illum in fenestra que aspicat orientem
Et cum ad fenestram aspiciebat solem uidens
stellas morientes & notabat mortem filio. & mag
nus flebat & non offerebat incensum ydo
lis p dies septem. Et dixerunt ancille eius
Domina nostra. ecce iam septimana est q deo q
dij sacrificium non obtulerunt. neq incensum ne
q libationes. si accede & sacrifica ne forte uindicet
nobis dij & percutiant Ipsis autem cultura dum
ad ancillas suas Quid michi tibi dicis. polluere
in ydolis. que sunt sine anima & ceci & surdi &
que non loquunt nec sensum habent Ego autem
habeo septimanam. offerens sacrificium ueritati
& incensum deo qui fecit stellas & celum et
omnia & terram & mare & omnia uadencia Et
ancille autem eius patientes aspectus eius dix
erunt Domina nostra ymaginem regalem
habes & licet tibi regnare Et quidem inquo er
rasti dm altissimum colens quem nos nouimus
si audierit hoc pater tuus. noster dominus
habet priere nos. & genus nostrum. dies ad
nos quia uos deseruistis eum colere deum qui
apparuit interrogatus est Quo fugiemus a facie

eus Infans autem cristina dixit ad ancillas suas
Quid seducamini a diabolo & ydolis Recedite &
uos ad celestem deum & ad filium eius ihm xpm
& liberabit uos a diabolo Cum adhuc hec loquere
tur. mirantur urbanus pater eius ut uideret filiam
suam & adoraret deos suos Veniens aut cum gau
dio magno urbanus ut adoraret deos & offerret
eis sacrificium Expectabat filiam suam cristinam
secundum consuetudinem ut offerret incensum
dis suis & non uenit Sed cristina ad ydola & ad fenestra
accumbens intuebatur ad celum uirtutem dei
Nalle autem uenerunt & dixit patri eius
Deprecamur te domine omnium nrm potesta
tem habes. Filia tua domina nostra ecce habz
dies septem exquo non sacrificamus dis sacrifi
cium neq; incensum neque libaciones op
tulit neq; oraciones celebrauit Pater autem
eius dixit ad eam Domina mea filia cristina. qd
est quod tibi placuit aut quis errorem te uertit
aut quis est qui te docuit ut dim colas cum q
auditeis crucifixus est qui non potuit seipm adiu
uare. Domina mea cristina filia mea ignoras
quia prorte laboro Et multum fleuimus et
deprecauimus misericordes deos petentes ut con
donent te nobis Recede & adora & immola
celestibz dis qui te fecerunt ad hanc etatem
pueruire ne forte nati perdant te filiam

meam Scā autem cristina dixit ad patrem suum
Noli me uocare filiam tuam · ꝙ eius me dic
filiam cui dixit modo · non celestib; dūs offerr
me sacrificium · ꝙ celesti deo ei siquidem offero
sacrificium iustitiae ⁊ ueritatis ⁊ sanctificationis
qū ipm decet gloria ⁊ honor ⁊ magnificentia
Et humilis est pater eius dicentes ea hec uerba
Turbabat autem pater eius quia de dūs eius
dixisset cristina · Et currens ibat ut osculari eam
eam · et exclamauit scā cristina dixit pat̄ suo
non polluas michi os · mundam autem uolo
offerre immolationem celesti deo Pat̄ autem
eius errans in uerbis infantis · dicit ei Domina
mea cristina · noli uni deo offerre sacrificium ·
ne alii irascant tibi Scā autē cristina dixit ei Ver
bene locutus es infantis ueritatem Offeram au
tem patri celesti ⁊ filio ⁊ spiritui sancto ut in
nitus glorificetur ⁊ manifestetur super omnem
substanciam orbis terre · ⁊ celi ⁊ maris ⁊ omnis
ultificationis que abea creata est Ipām vene
deo · ipām adoro ipām glorifico · ⁊ ipi offero sa
crificium carra sanguinem martirii laudis
⁊ confessionis nominum · pat̄ ⁊ filio ⁊
spiritui sancto uni deo · qui mecum ad inquo ave
dixi ⁊ credo; In eo lumen meum · meo uerri
tas ⁊ salus Pater autem eius respondens dixit
ei Cristina filia mea confessionis ecce ado

tas trimmurem · alios uero quare non adoras ·
Dicã autem cristina dixit Non erubescas homo
sine consilio & sciencia · nescieus qua concupiui
adorare celestem deum uerum tuntaurem et
quare michi uim facis adorare deos alienos · Da
fer michi munera immaculata ut adorem patrem
meum celestem & offeram ei sacrificium cum sangu
nem & mensum ueritatis qui me probauit muert
tare Pater autem eius seducebatur uerbis eius
sperans qua de idolis l' de diis eius diceret Et
transmisit ei pater eius omnia quecumq; ei pce
pit filia eius Iterum misit ad eum cristina di
cens Annunciate domino nestro uriano ut tol
matur michi tunicam mantaminatam et im
maculatam ut expolians me pollucione inquina
cionis huius · induam me tunicam sine dolo et
offeram mantaminatam tunicam & immacula
tam mensum · & ex mundum celesti deo et ter
reni regi seculoz qui nos uocauit in sacrificium
ueritatis : ut indulgere dignetur peccatis meis
que feci meum · & quod seducta fuit abundantis ho
minibz inabhominacionibz idoloz Dicã autem di
cristina induta tunica mantaminata · lauit fa
ciem suam · & manus ingressa ẽ cubiculum · &
includens se offerebat sacrificium · & mensum
celesti saluatori · & erans cum fletu dicebat Do ne
ihu xpe filius dei patris inuisibilis qui arno pa

tre millis desceruisti decelis qui es sup mundum
tuum quem fecisti. & induisti carne humana di
gnam sustinuisti mortem. abrumpis hominibz ut ag
noscamus tribulaciones pari ppr tuam deitatem.
& sustineamus cognoscentes tuam gloriam tuam
potestatē. & tui regni uirtutes. te nunc oro &
obsecro & adoro tuam deitatem. ego peccatrix
infra hanc etatem ancilla tua xpiana. quia mul
tum pcauī peruigilanciam. & oluj idola que
sunt demonia. indulge peccatis meis. & dele in
iquitates meas. que per ignorancia gessi au
uentute mea. quia inte speraui fidelito michi
impenis que michi pparate sunt ut ppr tuā gloriā
& pertuum nomen. unicam omnes qui non no
uerunt nomen tuum domine ut omnes time
ant & contremiscant animore tuo magno. Hec
autē dicente scā cristina. uenit angelus domini
& stetit contra faciem eius dicens. Cristina mi
maculata & immaculata dei erauisti tuā
deis depcationem tuam. uiriliter age & confortet
tur cor tuum coram turbis iudicij ut glorificet
uirtus dei. Dixit scā cristina ad angelū dei
Deus meus da michi etnum signaculum sal
uatoris ihū xpi patris mei immortalis et nemine
timebo. Angelus autē adprehendens eam ma
nu super caput eius. & dedit ei signaculum
xpi. Sancta autem cristina conuersa ad deum

ꝺ̃ꝛꝛeram lareꝛs ſiu muenit panem poſitum
cꝛuſtulum tanquam lac. ⁊ dulcem ſuper mel ⁊
ſauum Et accipiens dedit angelo. ⁊ dixit ei;
Dñe meus accipe panem hunc ⁊ benedic eum.
⁊ da mihi etiam uiam uitemullionem p̃cu
ꝛꝛi meꝛꝛ. Ecce enim ſunt dies duodecim ex quo
panem non guſtaui. Angelus dñe accipiens pa
nem ⁊ benedicens fregit. ⁊ dedit ei manducа
re panem immortalitatis Et accipiens sancta xp̃ina
oꝛauit ⁊ inuocauit patrem inuiſibilem ⁊ unige
nitum eius filium dñm nr̃m ih̃m xp̃m miſpiꝝ
ſancto ⁊ dicebat oꝛans Gracias tibi ago dñe ds
pat̃ dñj noſtri ih̃u xp̃i quia dignatus es mihi da
re incoꝛꝛupcionis panem. ⁊ accipiens guſtauit
Facto autem uespere accipiens beata cristina deos
Jouem ⁊ apollinem ⁊ uenerem cõfiꝛegit eos et
accipiens ſingulos deposuit eos p̃ꝛes ſcalas et
ſolmens suam fusciam ligauit infenestra et dedi
dit per eam ⁊ confringens ydola dedit ea pau
peꝛibus ⁊ reuerſa iterum ascendit per fusciam
Die autem facto uenit pater eius urbanus ado
rare ydola ⁊ audit quia non sunt ibi ydola Et
conuocans ancillas interrogabat eas dicens Quid
factum est dedis. Procedentes aũt ancille
ad pedes eius dixerunt. Deprecamur te dñe. do
mina nra filia tua confringens eos precit impla
cabiliter Pater autem eius urbanus audiens grauiꝰ

accipiens sanctam cristinam palmis eam ce
dere cepit inficiem & uerberabat eam dicēs
Vbi abscondisti deos dic michi cristina filia mea
Si autem nolueris michi indicare membra tua se
ueribus bestiis diabo Accede g & adora celestes
deos ne uastentur tibi & pereas male Sancta uero
cristina aperto ore suo & oculis intuens dixit pa
suo Juste locutus es ut adorem celestem deum et
eius filium ihm xpm Cpat eius uarius cepit alliga
ri sanctam cristinam & palmis cedi & post hoc ue
rum denudatam uirgis cedi Commutati sunt sup
eam duodecim qui cedebant eam Pat aute
eius urbanus ignorante sua uxore hec faciebat hys
filie sue Hi autem qui cedebant eam deficientes cede
bant Sca autem cristina dicit patri suo Impudice
& sine honore abhominabilis urbane. qui me cedi
defecti inuenientur. Vides quia non habet iu
uarem idola tua que adoras dare uirtutem his
qui me cruciant Pater autem eius urbanus
in magnam angustiam uenit quod talia inu
diabatur a filia sua & uibices collo eius mitti do
iam & manus eius & pedes uehiculis ligari. &
duci eam in carcerem Videns autem urba
nus pater eius indomitum animum suam precit se mit
tere ppr filiam suam nichil uolens mandu
care Audiuit autem uxor eius de filia eius
quia talia perpessa est cristina a patre suo

consendens uestimenta sua & imponens cinerem
super caput suum abiit adcucurrerem ad filiam
suam & cecidit adpedes cristine filie sue cum
fletu dicens Filia mea miserere mei matri tue
quia apret te nioziz quia te unicam habeo etom
nia mea tua sunt filia mea cristina lumen
oculoz meoz Deus quia ego te genui & meas ma
millas suxisti Quid est quod factum est tibi deus
colens alienum Ad hec autē cristina aperiens os dixit
ad matrem suam Quoniā me filiam uocas · aut
quis ergenere tuo aliquando cristina uocata ē
Pater autem eius dixit; Nemo · Xpiana uero dic
Aunt q̄ me dicis filiam tuam · Scias quia non
habeo xpi · celestis saluatoris mei · Ipe est qui me
probabit immulcta celesti qui me creauit & dabit
michi uictoriam adiuuicendum eos qui ū noue
runt deum & adpumendas uras abhominaciones
ydoloz inquib; seducti estis colere deos Pater
aut eius audiens hec uerba reuersa est uxor suā
suam · & annunciauit omnia que audiuit uxo
suo Vir aut eius irbanus · uti cōmot est
aduersus filiam suam Hane autem factu
dicit publice aduersus filiam suam · & exhortet
mulieres xpinam detrahere adprorsum Omnes
eum mulieres uidentes beatam xpinam
unctā & trahi adprorsum uoce magna ex
clamauerunt dicentes Ds ihuu infantis

cristine adhuua eam quia adire contigit Et uellit
urbanus pat eius adduci eam ante tribunal & dixit
ei Miserere tibi xpina quia filia mea es accede ad
deos & adora eos ut possis tibi sint & liberent te ab
errore quem pateris Si uero nolueris accedere
ad deos iubeo te uarii inaudita tormenta & nec
filia mea es Audiens autem sanctus cristina respiciens
in celum oculis alacris dixit Magnam michi gratiam
prestas oportune tyranne quia non me iam uocas
filiam diaboli Quod autem de te nascit demoniu
um nec enim es pater meus Urbanus autem
ira repletus precepit eam exspoliatam cruciari p
membra eius teneta Multis autem horis crucia
batur beata cristina: Erant autem qui ea cruciabant
duodecim & deficerunt cruciantes Pater
autem eius urbanus uellit eam suspensam torqueri Cum q torqueretur accipiens de carnibus
suis proiecit in faciem patris sui & dixit ei cristi
na Inique mala natus es & amara hora tibi dico
urbane qui peritturus es in seculum pigmen
Desi deraste carnes manducare inanias esse
ante oculos tuos posite sunt manduca confusione
uultus tui Pater autem impius dicit xpine. Face
de ad deos & adora eos. iam enim te non uoco
filiam. si autem nolueris inferam tibi seuis
sima tormenta & non te eripiet qui mori
ficatus est auriceis quem tu colis Dei ante

cristina respiciens meclum ⁊ nunc conderisibus dyr
ir adurbanum Omni malicia replere ⁊ consors
mpudica feminis ignoras quia filius dei nuy lu
men ueritatis saluator mundi descendit de
celo ut removeret omnem maliciam et saluā
ret nos Et nunc ꝑ eum qui saluat me xp̄m
hec sustineo ut unicam uirtutem tuam ⁊ extin
guam tuum lumen Pat̄ aut̄ eius urbanus nō
ferens iniurias uultit afferri totam ⁊ alligari
eam ⁊ bea mocndi flammam ⁊ oleum mistum
de bitumen ut celerius ignis finiretur Sc̄a
uero alligata erat inuota Et cum ardueretur rota
conquassantur eorum corpus eius Beata aut̄
cristina respiciens medium erauit dicens Gracia
tibi ago pater meus ihu xp̄e Voli me derelinq̄re
hoc examine ⁊ extende manum tuam ⁊ tange
ignem hunc ⁊ extingue eum qui insurgit super
me. nequando gaudeat tyrannus urbanus sup
me Et hec dicente sc̄a cristina exiuit ignis subi
to ⁊ interfecit animas genalium. numero mil
le quingentas ⁊ erat xp̄ina repausans super rotā
uelud sup lectum stratum Erant autem angeli
dn̄i astantes ei. Urbanus autem uultit eam de
poni devota Et cum uenisset ante tribunal dixit
ei pat̄ suus Dic michi cristina quis te docuit
hec maleficia Confitere michi ⁊ nisi confestim
fueris non uiues inmanus meas Sc̄a autem

cristina dixit adurbanum Volūtatē dñi nostri iudi
cio quia neces qui me docuit hanc conuersationem.
Domine dixi tibi immunde urbane. cur miser. uerum
quia pater meus est xp̃s qui me docuit hanc patien
tiam. ipse est enim lumen eor̃ qui in tenebris
sunt. uia errantium. gaudium tribulantium. spes
eor̃ qui inuocant eum. Ipē est qui me docuit
omnem uilitatem & timorem dei uinci. Ille ergo ut
confundo cum fenullimis tuis tormentis. & uinco
omnes tuas uirtutes cum patre tuo diabolo Pa
ter autem eius urbanus uictus & conturbatus in
uerbis minimis. nesciebat quemadmodum finiret
eam Iussit autem diua eam macerari. Ducta
autem beata xpina macerarem sedebat & eloquia
dei meditabatur Venerunt autem in conspectu
eius tres angeli. adferentes ei prandium salu
tis & mittentes ad eam manum sanauerunt tot̃
corpus eius Beata autem cristina respiciens in cae
lum coepit dicens Dñe ds celestis medicus
me uulnerum & lumen oculor̃ meor̃. scio et
cognosco quia non me derelinquis. & misericor
dis es mei & misisti mihi prandium de epulis
tuis sanctis plenetos angelos tuos Eas enim
domine quia demulto certamine sum liberata
& misisti mihi etiam redemptionis Pater
noctem igitur misit urbanus pat̃ cristine. quib̃
pueros & iussit alligari lapidem mollo eius

ꝛ mum eam m mare Hoc autem facto suscepernnt
eam angeli ꝛ deambulabat cum eis sup aq̃s. ꝛ respi
ciens cristina ad celum oraur dicens Dñe ihu xpe
q̃ nobiscum es ꝛ non deseris timentes te. ostende
tua mirabilia. ꝛ iube me accipere m hac hora
m aquis hys sanctis singulos illum quia
tu ambulasti super hoc mare ꝛ benedixisti illud
Et nunc iube me renasci ꝛ accipere lauacrum
regenerationis m hac hora ꝛ emundari a sordibꝫ q̃
michi suppositi est ꝛ illumina me ihu xpe illu
minacione tua sancta ꝛ induc me splendoris
indumento uestimentis eterne Et cum hec diuisset
beata cristina nocte in medio mari uenit uox
de celo dicens Xpina. exaudiui tuis tepcacionẽ
iam Et statim uenit de celo nubes lucida sup
caput xpine ꝛ uidit sca cristina uenientem glam
xpi ꝛ coronam sup caput suum ꝛ stolam purpu
ream ꝛ erant ante ipam archangeli cũ suauis
tate odoramentorꝫ ꝛ incensoꝝ ymnis; Xpina
autem ingemiscens ꝛ respiciens ad celum oraur
mi dicens Filius dei uiui ꝛ inuisibilis ihu xpe.
inconruptibilis ꝛ immaculate q̃ hodie descendisti
de excelsis tuis. super aq̃s maris cum multa
gloria ꝛ murmure ꝛ exercitu angloꝝ ꝛ do
na sti michi glam immortalem renouacionis
ꝛ vestis urbano m hac nocte secundum quod
Et sit mihi ancillam tuam quia minas

michi ꝓsint ut ſicere me mortalium· ne facias
eum requiem accipere Et hec dicens beata cristina
tacta est marcerem· ⁊ mmultrabant ei angeli glori
ficantes deum Pat̃ autē eius urbanus meadem nor
te cum multis tormentis ⁊ cruciatibus retinebat
animam Beatā autem cristinā audito depar
tiſſe urbano quia mestus est surrexit ⁊ orauit
dicens Gracias tibi ago dñe patrum nostrorū abra
ham· ysaac ⁊ iacob qui eripuisti ancillam tuam
cristinam ⁊ eruisti me tenebras ⁊ mtartarū mi
seriarū· urbanum dirimum ac promissionis eccle
nes qui blasphemant nomen tuum Tempore autē
aliquanto transacto· uenit alius nomine dion· ⁊ ipē nequissimus ydolor
cultor ⁊ psecutor xpianorū Oppulerunt autē ei
q̃ erant abbaticio gesta beatæ xpine Legens autē
nomine dion· cogitauit mtra se quom̃ tanta tormē
ta perpessa erat ⁊ non se subdidisset dixitq; intra
se Quid faciam ego adducens eam adoraturam
ydolor Et ubi adducā eam ante tribunal suum
Videns aūt multitudinis quia speciosa erat
ora erat uocauit eam intra se ⁊ blandiebat ei
dicens Iuſtis bene nata es ⁊ de regali gene
consis tis ⁊ magnam tribulationē ꝓpessa es
sicut audiui Quis ergo error uter intro
uit ut derelinquas misericordes deos ⁊ ado
rem qui persecutionem pas sus est de a

uirare meuitarem fugiens ⁊ lapidatus est qui ꝯ
potuit adiuuare. Accede ꝙ cristina ⁊ adora mise
ricordes deos qui dominantur omni orbi ⁊
ipsi sunt qui miserentur omnium animaꝝ. Iu
di ergo me xpina ⁊ accede ad deos ⁊ noli sedu
humanus maleficiis ut et scribens referam dño
orbis tre ego dete quia degenere daciorꝝ es tu
⁊ tradet te nupcu uro potenti de palacio ⁊ gloꝛi
osior omnium erit siuem noluens audire que
uibent tibi ame ꝑ multos ⁊ misericordes deos
ꝙ uia ⁊ pessima uidica tꝛ applicabo ⁊ nõ te en
piet te deus tuus quem colis Beata autẽ cristina
respicies ad celum alacri dixit Immundis sermo
nibꝰ tuis uidex nõ potes me seducere neq; tu ne
q; tyr tuus ut derelinquã dnm deũ meum
⁊ eius filium ihm xpm q̃ michi adest et libe
rat me de omni tormento nequissimaꝝ manu
um tuaꝝ. Iratus autẽ uidex ꝓpter iniurias sibi
ta deuiudatam uirgis cedi. Tũc autẽ cristina
dicit ei Horribilis uultu ⁊ abhominabilis cum
dis tuis non erubescis qua tocamentũ penaꝝ
michi intulisti. Et minencaores tũ penas mise
ro credo enim insaluatorem meum ihm xpm
qua confundere te habeo quem admodum ⁊
fratrem tuum urbanum. Iudex dixit Cristina
offeram iniurias tuas ⁊ miserere tibi ut tuꝰ
caris ad deos ⁊ misericordiam consequaris ab

eis Sancta autem xpina dixit Quod nomen
tuum iudex Judicia michi Judex dixit Nomen
meum est dion. Cristina dixit Juste cognou
minatus es dion. Idolox enim cecox et mutox
nomen habes Judex autē iratus iussit caldem
eneum afferri et succendi subtus valde et sub
mitti picē et resinā et oleum et sic trudi eam in
caldem eneum Illi autē quos stabant circa eam; Qui
tuor exeis coquebant caldē et uersabāt sanctam
cristinā ut celeriter finiretur Beata autē xpina
respiciens ad celum dixit Te laudo et glorifico
domine ihu xpe quia dignam me fecisti venire
a te uelut inmaculatam animā tuis abalienari
Judex autē dixit Non tangunt te hec tormen
ta xpina Adiutus qui te sustinent dñe Ideo
te non tangit ignis; Accede ad deos et depreca
re eos ut liberent te a peccatis que fecisti meis
Beata xpina dixit Impie et impudice. fili diabo
li. non timeo iudicia tua neque minas tuas
quas michi ostendis. spero autē in nomine dei
mei. quia et te transmittet habeo in tenebras
eternas. ubi cruciatur urbanus pater tuus Judex
autē ira repletus. iussit fabri caput eius.
et iudam torqueri et per publicum. Omnes
autem mulieres miserunt. quia talia passa
est. exclamauerunt tāquam una uoce si
mul dicentes iudicia Justissimum iudicium iu

deas m infamem & confundis genus mulierum Be
ata autem xpina respiciens ad celum dixit Salua
tor celestis gracias tibi ago quia dignam me fe
cisti in hac die notam fieri omnibus ut me cog
noscant omnes quia tua sum ancilla Et detruden
tes eam mulires duxerunt eam in carcerem Et
manefacto iudex iussit adduca eam in pretorio &
statuj ante tribunal & dixit Xpina uem eam
in templum & ibi adora deum magnum ut iam
misericordiam consequaris apenis que tibi ppoli
te sunt Beata aute xpina aperiens os dixit Ad
ertas dion impudice insensate consimilem ani
mam & consimile ex idolor tuor simulachris
habes non temptabunt tua iuba me ancillam
dei excelsi nec timebo minas tuas temporales
Iudex dixit Xpina quare me sic exhonoras Sul
timo omnes iniurias tuas tantu noli errare sb
manu deo si accede adorerum deum celestem &
offer illi sacrificium ut misericordiam consequ
quia multum te subportauit Xpina dixit Bene
dictus impie & impudice & alienate adeo celesti
ut offeram oracione dominatori celi & terre om
nis luminis creatori ipe enim am alios multo
dixi & abominj maligna tua opacione Iudex
autem inuerbis eius gratulatis putatis quod
acceplerer ad apollinem dixit xpina adora
eum Elenans aut beata xpina manus in

celum oraui dicens Dñe ds celestis pat ihu xpe
qui uerbo fecisti omnia· qui descendisti super aq̃s
maris· et me illuminasti p̃ lauacrum immortali
tatis· et nunc exaudi me dep̃cantem ancillam
tuam xp̃ianam· et p̃cepe exire de templo idolum
quod multas animas seducit inmundorum Et
clamauit uoce magna cristina dicens· Tibi dico
idolum sine anima· in nomine ihu xp̃i exi de tem
plo hoc· et ambula quadragintra pedes et sta hic
in loco hoc· Et exiit idolum ambulans et stetit in
loco ubi uolluit ei stare Et intrepidus unde exierus
cecidit in faciem· et iterum surgens cum timore
magno· et uocauit sanctam cristinam et dicit ei
Maleficia tua nomini p̃ualuerunt· quia super
magnas magicas dominaris· et nominaris
cristina quia tu mouisti potestē dñi apollinem
et multū tibi miseratus est· et obaudiuit ei et pre
catem hr̃ tē te· et ideo ambulauit et exiit ut u
deat creaturā suam Beata aut̃ cristina contristā
ta in uerbis eius dixit ei Quamquid apollo cre
auram fecit· Tyranne et male iniquitatis fi
lius· dic princeps similiū et ydolor· non cognos
cis timorem celestis dei et magna tribulia filij
dei que amisit te fecit· Incredibilis et aliene a
luce ueritatis· tu dicis deum esse idolum· qd
ab hominibus sculptum est· Credidi ego multo
iudeum meum uerum patrem domini mei

ihū xpi · ꝛ ꝑsinit hoc michi Et uerum ozans dixit
Precipe domine mihac hora cadere hoc ydolum · ꝛ
fiet arenam Et statim cadens ydolum factum est
sicut ozauit scā cristina · ꝛ multi exgentibus omnes
credidierunt · ꝛ exclamauerunt uoce magna
dicentes audite confugimus ds hyius mkūnis xpine
Dne ihū xpe iube · ꝛ sup nos ueniat clemencia tua
ꝛ ꝑueniat · ut · ꝛ nos credamus mlucem ueritatis q̄a
errabamus · ydola adorantes usq; in hunc diem Credi
derunt aūt illo die ꝛ alia multa miracula Et comꝑtus in
dion ꝑter apollinem quia cadens exstinctus
est · dixit Si audierit rex q̄ facta sunt per maleficia
cristine mi apollinem · male me ꝑdere ihū Et sta
tim angustiatus mlemetipm mortuus est Beatā
aūt xpinam uisit sedor dominus mitti mi auxilium
Et erat mi care beata xpina glorificans deū Tempore
aūt aliquanto transacto uenit alius iudex · ꝛ ipse
impius aduersarius xpianoz · nomē aūt eius iuliani
Cum uenisset aūt imperatorum · obtulerunt ei gesta bea
te xpine Et cum ea legi ibi fecisse · ubi statim addu
ci aute tribunal suum Et dixit ei iulianus · Xpina
audiui quia multa grauia ꝑmaleficia tua · Unde
nunc · accede · ꝛ adora deos etnos · ꝛ offer eis sa
crificia; si uero nolueris pessima tormenta in te
tam tua · ut non tibi auxilietur ihs qui natus est
de Joseph · Hec aūt xpina audiens apiens os suū
dixit illi · Ut quid talia loqueris iuliane · Particeps

diaboli miserabilis ⁊ inimice celestis dei non tep
tabunt tua iuba me ancillam dei xpiana neq;
ullo ea que ate multi miserunda sunt tormen
ta Julianus dixit iussit incendi fornacē p̄dies ter
⁊ immisit eam in fornacē usq; mane quinq; ur
ibi finiretur ⁊ erat scā cristina in fornace ima
cum angelis laudans ⁊ glorificans deum. ita
ut ingens magna exiret de fornace flammarum au
tem uocem audiens ⁊ exiens stē ⁊ eunutes nuncia
uerunt juliano dicentes Nunciamus tibi dñe
quod magnos ictus ⁊ clamores exeuntes audiui
de fornace Hec audiens julianus iubz aperiri
fornacem ⁊ cū aperuissent inuenerunt beatā
xpianam tanquā de lauacro procedentem ⁊ laudan
tem deum. ⁊ adduxerunt eam ante tribunal ⁊ di
cit ad eam iudex Dic michi xpiana ⁊ confitere
m̄ omnia maleficia tua quia omnem natura
per maleficia subuertisti tibi Cui autē noluerit m̄
confiteri deteriora tormenta tibi inferam Bea
ta dixit cristina dicit. Juliane pessimi lupi no
men habes. maledicte tyranne non timeo mi
nas tuas habens deum meum celestem Si au
tem habes aliqua deteriora tormenta ostende
Julianus dixit iubz adduci serpentarium et di
mitti super eam duos aspides ⁊ duos serpen
tes ⁊ dicit ad eam Dic michi cristina numqd
has bestias magicare potes. xpiana uero deu ago

dixit Incredibilis & insensate & sine intellectu
a dei iniuste. credo quod dñs meus ihc xpc qui
adhuc in uentre gemuit. Et nunc quoque
uobis bestiis respiciat & iudet ea. l'me Et cum
dimisissent bestias occurrentes duo serpentes
colligati sunt adpedes ei & lingebant eius et
duo aspides occurrentes suspenderunt se super
mamillas eius uelut infantem lactantes Et cum
tum dimiserunt adelfum duas ui peras. que col
ligauerunt se circollo eius & lingebant sudorē
laboris eius qua certabat ppr xpm Cristina aut
respiciens adelfum & lacrimans orauit dicens
Gracias tibi ago domine ihu xpe lumen ueritā
tis refugium eox qui timent nomē tuum. quia
dignatus es me reputibus notam fieri & p ea
sudorem laboris mei detege. Iulianus aut adsec
pentarium dixit Iunquit & tu magistratus
es acristina. Iuliga bestias. ut tangant eam
Aspidatus aut iussit serpentes Impetum
autem facientes ad eum bestie occidebant eā
& nemo ausus erat accedere & tollere serpen
tes dnpna Beata autem cristina oracionem
faciens dixit serpentibus Vobis dico repti
bus erat Innomine domini. ite unum quoq;
in loca ura. nemini nocentes Et statim rece
dentes abierunt in loca sua Et respiciens
xpina adelfum dixit. Ds celestis qui iussit

filium tuum ihm̃ xp̃m̃ & suscitasti lazarum
a mortuis Et audi domine me allam tuam ar
tuam in uirtute tua sancta & in brachio tuo
excelso & alleua hunc hominem de morte q̃
cum comprehenderit ut omnes uidentes glorificẽt
nomen tuum quia tu es dñs omniũ uirtutum
Et ecce uox de celo dicens Cristina bene dic
ta dei confide & uiriliter age ego enim sum
tecum & quodcumq; postulaueris a me dabitur
tibi Et subito mugitus factus est de terra & ui
ens beata cristina uirta mortuũ cognouit eũ
& clamauit dicens Inuomine dñi nostri ihu
xp̃i surge tu qui mortuus es Et statim surrexit
& parilit ad pedes eius dicens Gracias ago de
o tuo xp̃ina q̃ me suscitauit a mortuis Iudex au
tem dixit ad xp̃inã Sufficiat tibi iam omnes
magicas tuas ostendisti · ue ni conuertere ad dñm
qui placentur te Beata ũ xp̃ina dixit Iulia
ne in dei timore & sine intellectu · uirtu
tes eius nõ respexerũt oculi tui ceci quas fecit
celestis ds & eius filius ihs cristus · q̃ liberat omnes
seruos suos a omni malo · Iulianus autem
na commotus iussit mãmillas eius abscidi
Beata autẽ xp̃ina dixit Iuliane lapideo cor
a omni uia uertitans expulse iussisti manu
las meas abscidi Respice insensate impudice
quia sanguine lac egreditur · & respicies

mcelum ita dixit Gracias t̄ ago domine ihū
xp̄e rex seculoꝝ quia dignatus es omne impedi
mentum corporis mei ame deponere Scio enī
iam quia parata sum finire cramen t̄ accipe
monorupciones coronā suā Hec cum dixisset
beata xp̄ina vulsit eam iulianus mcarcerem
mitti Et venerunt omnes mane unde eam
audientes tribulaciones q̄s sustinuit ferentes
multa de bonis suis ut blandirent t̄ consō
latentur eam t̄ inuenerunt beatam xp̄inā
sedentē t̄ eloqua dei meditantem t̄ ingres
se matrone procederunt adpedes eius Beata
autem cristina consolabatur eas Matrone au
tem mirabantur hilaritatem uultus ei ut ar
dent ex eis septem Mane autē fco vulsit iulia
nus adduci eam in p̄torium t̄ vocans eam ad
tribunal suum dicit ei Cristina tempus tuū
completum est cognite iam adhuc Sin autē
frangam tibi exte animam tuam t̄ ex hoc non
iam tibi parcam Beata autē cristina dixit
Amodo non erit tibi requies in hoc seculo hoc
in futuro quod p̄manet metuam Iulianus
autem non ferens inuriam vulsit linguam ei
abscidi Beata u xp̄ina respiciens medii dixit
Vs meus quinon me dereliquisti creator om
nis bonitatis respice sup me ancillam tuam
t̄ iube me finire in hoc amphiatro quia apro

pmquaunt ꝛc tempus ut requiescam Et
uox de celo facta est dicens Immaculata et
mcontaminata que multum laborasti ꝓpt
me apti sunt tibi celi ⁊ regnum celoꝝ repo
situm est tibi Omnis enim uirtus glorificat
te ⁊ benedicat deum ꝓpt te. quia mystimā
tantum uirginum sustinuisti ꝓpt me Omnes
uisi exultant uidentes tuum examen. ⁊ uox
iterum facta est dicens Veni xpīna accipe co
ronam. ⁊ brauium confessionis tue
Et hāc uocē factum de celo uliamus audiens
nullit abscondi lingua eius Beata ū xpīna accipi
ens psilinam lingue sue precit mfaciē uliā
ni. ⁊ pcussit oculos eius ⁊ excecauit eam ⁊
uox magna exiuit de ore eius dicens Juliane
impudice ⁊ condempnate mtenebris Desine de
rasti manducare organum corporis mei ⁊ ab
scondere lingua meam que benedixit nomē
dei celestis Juste lumen tuū pdidisti. eloquium
enim dei mei uenens mfaciem tuā excecauit
lumen oculoꝝ tuoꝝ Hanc iniuriam audi
ens uliamus. duas sagittas nullit contra cor
eius. ⁊ unam contra latus ej, mitti. Et ita fini
ta est stā dei martir xpīna Venit autem
quidam degenere eius qui ⁊ ipe credidit
in deum pbeatam xpīnam ⁊ fecit martiriū
eius in templo apollinis ⁊ collocauit eam in

Consummata est beata [illegible] cristina·
vi° kalendas augusti· die quinta feria
martyro cunctante· regnante domino nostro
ihū xpō· cui est gloria & imperium & magnifi
centia· & honor & potestas· cū suo patre &
spū scō· nunc & semp & in secula secu
lorū [illegible]

Incipit prefatio generosi abbatis· de visione
cuiusdā militis nōmine rainaldi ·····

Venerabili ac deo deuote· dñe· G.
dei dono abbatisse· frater marcus sibi
deuotus famulus· utinam tam
salubrium quam paratum seruici
um· Cum multi sint uocati pau
ci uero electi· non est magnum argumentū
ad probandam ueri dubie fidei· hanc
esse laudabilem q̄ a multis laudat̄· Nam secun
dum ipsę scripturam humanum gen⁹ a principio
peccatis est ad peccandum· et arbitramur· cō
siliissimū ac deo gratissimū fore uestris· esse parendū· q̄
custodiens bone fame floscules· anulo reddi
bilem fore reperiem⁹ q̄ valet dici· cū apl⁹
bonus odor sumus dō· ca ipsi sic· ergo ergo
mira· G· carissimam & salubrē deuotā· bone
intencionis uire· periculosā· uobis nec
negare possumus [illegible] lucis eulogiis uire
plencie· dignus eam interpolare minime possim⁹

Sicut enim aut deprincipe ecclesiarum quida
eruditus uires ꝙs impia denegat · caritas
ministr̃ · nos ei⁹ uestigia lectantes · simꝫ ꝑ m
ultis sanctis oracionib⁹ confidentes confiden
ipam uerecundiam ꝓponim⁹ ꝑ nostram
inscientiaam uobis ostendẽ non erubesca
mus Melior enim obediencia quam uolũ
me · ea maxime q̃ maioribus imperatur ꝑ nos
confidimus q̃ compatiens poterit q̃ ꝛ
uelit uia prudencia · nostre inscientie Pla
cuit namq⁹ uie prudencie · q̃tinus multe
rum quos ostendimus fiat cumulo cuidam
hybernigeno · nr̃ stilus licet ineruditus · de
barbarico in latinum transferret eloqm
uri q⁹ diligencie · murremus transfer
rentium · Opus quidem inane · licet
breue · ego autem inops ꝑ pene latine elo
quencie ignarus · uobis cũ deuotissimis ipam
mariam pur mei ingenioli paruitas repli
care potuit offerre me nõ piguit Hilarẽ
enim tamen̄ diligit dñs · rogans ꝛ ut liqua
ibi fuit minus competenter inpolitum
rencia emendare ꝑ competenti cũde uia eru
dita ũ erubescat solleticia Recipite g̃ brie
ue munusculũ simplicis stili ꝑ indocte
lingue · cum de uoris ꝓlix ꝑ si
quid ibi inelegans mm⁹ correctũ hoc nr̃e

mpurens mperiae · sin aũr m ea aliquid placu
erit ure prudentiae diuine gre ꝛ uestris oꝛaꝯ
nibꝫ attribuite ꝛ colite bonam certamen ma
teriã contempnere · licꝫ ei dictum uideritis
mdiuine conuenire · Nosꝫ enim sumus · sꝫ xpi
est opus · Ergo sapiens ꝛ felix comunia · memo
tamin̄ prouerbii · Amici uicia · si ñ sufferas
facas tua · Vos autem quia libet sufferris mse
pientes cum sis pa sapiens · sustinete etiam
hoc modicum quid · msipientie mee · Scrip
simus autem uobis fideliter prout nobis ipe
qui uiderat · retulit eandem uisionem · Visa est
namq; hec uisio · a · c · xl · viij · ab incarna
cone dni anno qui est annus scdus · Cuꝛradi
regis romanoꝝ expeditionis iherosolimoꝝ · qꝫ
est annus quartus eugenij · ipius partibꝫ
romam est reuersus · Ipo etiam eodem anno
malachias · dunensis episcopus · hybernien sium
legatus · cuius uita ꝛ doctrina · tota occidenta
lis fulsit ecclia · roma uenies · mclara ualle
defunctus est · cuius uitam miraculis plenam
bernardus clare uallis abbas · satis luculento
sermone describit · De q̃ mcone sno loco do
mino concordente facti sum · Hemias aute
dunensis epc · uir · sapiencia · ꝛ gre ꝛ scitarie
pelarus · sanctus ac uenerabilis · senex an
noꝝ · xcv · mpa cathedra · eodem anno · labo

olo huius uite ꝯ amme · atq; audia mig̃ nt
perpetue uite Decimus unta ꝯ miraculis ꝙ
nos nouimus sanctoꝝ exempla desiderasse
aduñam edificacionē aliq; dicemus ⁊ quia
non est nostri ꝓpositi ñ transgredi ꝯ
adeō nullum nobis opus est ulum · dño adiuuan
te ꝓperemus Incipit visio cuiusdam mi
litis ybernensis nōie cundali qui mortuus
fuerat ⁊ reuixit edita a uenerabili uiro
nōie ḟero ad ēdificacionem multorum ...

Delitu ybernie · De exitu anime · De aduentu
angeli · ī occursum anime · De pena homicidaꝝ
De pena insidiatoꝝ ⁊ pfidoꝝ De ualle ⁊ pena sup
De auaris ⁊ penis eoꝝ De pena furū ⁊ raptoꝝ
De pena gulosoꝝ ⁊ fornicanciū
De pena ꝯ habitu ⁊ ordine religionis fornican
cium ⁊ q̃ aliq; cōtritōis īmodate coīq̃nā cum
De pena eoꝝ q̃ cumulāt pcatū sup pcatum
De descensu aduersoꝝ De infernо inferioꝝ
De ipō p̄cipe tenebraꝝ De pena moderata
non ualde malorꝝ De campo leticie ⁊ fon
te uite ⁊ requie non ualde bonoꝝ
De donato ⁊ conuersis regibꝫ De cormaco regi
De gl̄a coniugatoꝝ De gl̄a mr̄m ⁊ cōfessoꝝ
De gl̄a monachoꝝ ⁊ sanctimonialium
De defensoribus ⁊ cōstructoribꝫ ecclesiaꝝ
De gl̄a uirginū ⁊ noue ordinibꝫ angelorꝝ

De sancto ruadano cõfessore De sancto patricio
et quatuor episcopis sibi notis Incipit uita
De redimi animę adcepus sancte ybernie

Hybernia ꝙ insula est inultimo occidentali occea
no posita · adaustro mboream porrecta · stag
nis ⁊ fluuiis papua · nemoribꝫ insita · fru
gibus fertilissima · lacte ⁊ melle · omnibꝫ q̃
piscationis ⁊ uenationis · gentibꝫ opulenta ·
uineaꝝ exp̃s · ꝙ dues unq̃ · serpentium · ranaꝝ
buffonium · ⁊ oim̃ animaliu uenena fe
rentium · ita insaua · ut eius linguã · ꝙ corrigia
aut cornu · aut pulius · omnia uince noscan
tur uenena · religiosis uiris ⁊ feminis · sans
pelara · armis autem cruentis ⁊ infesta · omi
nus ad meridiem habens angliam · adorien
uero scotos · ꝑnon ⁊ britt̃os · quos quida ga
lẽses uocãt · adboream aũt atros · ⁊ orcades · ex
aduso ꝙ adaustrum hyspanos Hec uero in
sula · ciuitates hꝫ papuas · xxtiii · q̃rũ pncipes
duobus ꝑsunt metropolitanis Armacana nãq
septẽ conalium hyberniensium est metropolis
illustrium aũt pcellentissima & celebrantis
de q̃ ortus est quidam uir nobilis nomine
Rũdalus · cuius ꝯmeatus ꝙ pocius meo qd egre
dei pietas · mco huic opusculo materiam
dedit · erat namq uir pclarus · etate iuuenis ·
gene nobilis · uultu hylaris · aspectu decorus ·

curialit nutritus · uestibꝫ compositus · mente mag
nanimus · militari arte nō mediocit milituc
tus · habilis · affabilis · iocundus · uerum q ego
sine dolore nō possum dicere · quō considera
bat mea forma corporis & fortitudine · tūc mi
nus cūbat de anime sue eterna salute Jam
ut ipe sepius mū cū lacrimis sōꝫ confiteri · gra
uabat ipm siquis ei de salute anime bene
aliquit uellet dicere · Ecclesiam dei negligeren
paupes xpi etiam uidere nolebat · seuitis ·
mimis · & ioculatoribus · pro uana gla dilibe
rat quicquit habebat Ꝯꝫ cum tot malis dimi
ne mie finem dare placuit · cū qñ uolunt
inuocantur Jam cum plinj coztagensis a
uitatis reliquerit incole · qui ei tunc aderāt
per cum dieꝝ & noctium spacium iacuit
mortuus · & quod spacium amare didicit qq
anima deliquit suam Jā uita eius plens
relinquit · quetumqꝫ placebat · Dallis eit en
plima · & intolerabilia tormentoꝝ genera
& incredibilia · quoꝝ ordinem siue genera
ficuit ab ipsius q uiderat & patiebat · ore didi
cimus · nos adaucmentacionem uite deuoci
onis · uobis scribe nouꝫ gaudebit Hic & cum
multos habet amicos sodales · inter eos unū
habuerat qui ei cōmutatōis debito · cruntj

equoz debitor erat. Hic cum statimum pistolare
ait. terminum suum translato pē cōuenit amī
cum Qui cum bene receptus phendicaret hz
noctibus. cepit tractare de ceteris rebus. Cuj
cum ille responderet. ad manū se non habe
quod pecierat multum iratus ut expetere dispo
suerat quo uenebat Debitor ū immigare cupi
ens amicum suum. vgalbat qtinus secū pus
sp̄ recederet. dignaretur sumē cibum Cunus ga
lus cum negare nequiret reledit. t secum de
posita q̄ manu tenuerat. cibos cum sco sume
cepit si fuerit diuina pietas hunc appetitum.
nefdo tūa cum occasione pcussis manum q̄
extenderat. repharare non potuit dos suum
Tunc tribulit damare cepit suāq; securim
quam antea depositerat uxori socij sic cōmen
dans. custodi inquiens securim meam nā
ego morior t nūc ubo tenus corpus eramme
cōtinuo corruit. ac si mallarenus spō ante
ibi fuisset Illius signa mortis. ermos caligant.
fros obdurantur. erant oculi. nasus acuitur.
pallescunt labia mentū cadit. t uniuersa
corporis membra rigescunt Currit familia. cibi
tollitur. damat ad rumgeti. plorat hospes. corpus
extenditur. pulsant signa. accurrit clerus.
murat plus t tota ciuitas cum morte boni uiri

turbantur Cumq; miramur horā quasi decima
in quarta feria usq; ad eandem ipam horam in
sabbato mortuus iacebat · nullo in eo remanen
te unte signo · excepto quod calor modicus in
sinistro pectore abbatis qui diligent corpus
palpare studuerat sentiebatur · ea ꝑt ipm cor
pus librare noluerant · eo quod calorem in
ipsa eius parcium cella sentiebāt · Post hec plen
te clero & ꝑplo qui adsepeliendū illū conuenat
resumpsit spm · & debili flatu · quasi punus
hore spaciū respirare cepit · Quantus cum
ch · etiam sapientes dicentes Bone hic est
spe nadens & non rediens · Tunc ille debili in
nitu circumspiciēs interrogantib; se si uellet co
municare · innuit afferri corpus dominj · & ali
quid sumeret & unū vidit cepit cū gratiā ac
tione deum laudare dicens, O ds maior est mi
nia qua iniquitas mea hoc magna sit ni
mis Quantas ostendisti mi tribulatiōes mlt as
& certe · Et cū hec diuideret libertatim to omne
distribuit que habuit & dedit pauperib; Ipe
uero se signo salutifere crucis signare cepit
& pristinam uitam mantea se relicturum
omnimodis uouit; Cuncta que uiderat aut
audiuit fiat nobis postmodū narrandi dicē
Cum inquit aīa mea corpus Decretū amm

erret ⁊ illud mortuum agnoscet · reatus suj cõscia
cepit formidare · ⁊ quid faceret nesciebat Quidẽ time
bat · ⁊ quid timebat ignorabat Volebat accepius
sum redire · ⁊ non poterat intrare · foras etiam ire
volebat ⁊ ubiq; premittebat · ⁊ miserrima voluta
batur reatus sui conscia · in nullo confidés nisi
unica misericordia Undiq; se ducens ita agere
fletus ⁊ ploratus tremebunda · quid debeat facere
nesciret · tandem urdit adse uementẽ · tamq;
innumeroz spirituũ multitudinẽ · ut nõ solum
domũ ⁊ atrium repleret · unquiq; meabatur
mortuus · uerum etiam pomnes uicos ⁊ platee
as ciuitatis nullo loquus appareret · qui non ẽt
eis plenus Vrauit ipam miseram tibi cõuene
tur animam nõ eam cõsolari ⁊ unimiq; cõtrista
re studuerunt dicentes Camremus mquunt
hunc misere debuũ mortis carnicum · q; filia
est mortis · cibus · ignis meterningmbilis · amica
tenebraz · inimica lucis · ⁊ conũsi omnes adeã
undebãt dentiz in eam · ⁊ unguis ꝑis rectrimj ·
laniabãt genas suas Ecce misera ꝑplus quã ele
fanti · cũ quiq; arsura libris ꝑma adherentis
Iuuenis scandali · amatrix discordie · q're non
superbis · Q're ũ adultais · Q're ũ fornicaris · Ubi
est uanitas tua · Ubi est uana letitia · Ubi est
risus tuus immoderatus · Ubi ẽ fortitudo tua

qua plebs insultrabat Que nō unus oculus ui
debas · Non teris pede · Non digito loqris ·
Non puo corde machinaris malum · Hus ·
similibz preterita · nil aliud nisi plangere po
tuit misera expectans mortē sibi acunctis line
mora aderatā qui minabāt Sz qui nō uult
mortē peccatoris · cui soli competit · mediam
prestare post mortem · ompe · miserioors de
minus · occulto iudicio · cunctu bene dispo
nens · etiam istam prout uoluit temprāli
miseriam De aduentu angeli ī occursū dnī
Misit nāq; angelum suum in occursum ei
quē respiciens alonge uementē quasi sō
lam lucidissimam · infangabiles fecit mei
nistros spans pereum aliquod cōsiliū sibi
damnum Cui cum ei appropinquasset · Ppo
nocans nomine salutauit eum dicens · Su
quid tu iuuenale quid agis · Videns autem
ille miser speciosum iuuenem · erat enī spe
ciosus forma ps filiis hominum · audiesq; le
uerisim ppo nōie abeo nominatum · pnm
ue simle · pgaudio cū lacrimis talem muo
cem Heu inquid dnē pat · dolores inferni
circumdederunt me · occupauerūt me la
quei mortis Cui angelus Quid inquid uo
cas me dominum · parcē quē ubiq; et
semper tecum habebas · numq; me rali

nomine dignū iudicabas Cui respondit
Domine · vbi te umquā iudi · dnt vbi uo
ꝫm tuam tulissimam umquam audiuj
Respondens angelus dixit ei · Ego semper
sequebar te · annuentiue tua quumq; ibas et
numq̄ meis consiliis obtemperare uolebas
Et extendens manū munum mmumdoꝝ spi
rituum · qui pceris maledicis et magis misul
tabat Ecce miquid ille cuius consiliis acquies
cebas et meam omnimo uoluntatem negle
ctas ꝯ quia dns miam semper pferr iudicio·
tibi etiam non deerit eius misericordie miseriar
dia · tantum esto secura et leta qua pacien
pauca temnulris que patereris · nisi tibi sue
nulli misericordia nostri redemptoris · Ne ꝯ
sequere · et quecūq; tibi monstrauero memo
rie tene · quia iterum adcorpus tuū debes
redire Tunc illa anima ulr̄ mortium pretri
ta accessit adeum ꝑius · relicto corpore sup̄
quo steterat prius Demones autem her au
dientes · et mala q̄ antea illi anime minabā
tur se inferre non posse conspicientes · posue
runt incelum os suum dicentes O quā in
iustus et crudelis est dꝰ qua quos uult mor
tificat et quos uult uiuificat · non sicut
promisit iniciuq; secundū opus suum · et
meritum perdidit · libejat animas ñ libejat

das · ⁊ dampnat non dampnandas Et his dictis
mlin reterunt mlemetipos ⁊ quib; cumq; ponat
alterutrum de plagis dampnauerunt · ⁊ nimio fe
tore relicto · cum ingenti tristicia ⁊ indignatõe
recesserunt Anglius enim precedens dicit ad am
mam Sequere me: Illa audiens respondit Ne
nuchi dñe nisi precesserit ille me rapiens ⁊ sem
piternis ignibus tradent · Cui angelus Veniens
inquit eos plures nobiscum sunt quã cum illis
Si dñ nobiscum · quis contra nos · Cadent quidem
alatere tuo mille · ⁊ c̃ Verumtñ oculis tuis consi
derabis ⁊ c̃ Et tu quidem sicut puer patiens
de multis pauca que meruisti · ⁊ his dictis perfecti
sunt De pena homicidarum · · · · · ·

Quumq; longius simul pgerẽt ⁊ nullũ pter splen
dorem angli lumẽ haberẽt eandem uenerunt
ad uallem nalde tribilem ac tenebrosam ⁊ ma
ris caligine coopertam · Erat enim nalde profunda ⁊
ardentib; carbonib; plena · coopertum habens fu
mum · quod spiritualiter eis habere uidebat̃ sed ca
pitoz · q nimio ardentes superabat caminos car
bones · cuius fetor omnes tribulationes quas hic
usq; passa est illa anima superabat · Descendebat
cum super illam nimia multitudo miserorum
animaz ⁊ illic cremebant̃ donec dum
dum eremus · in caligine concremati omnino
liquescerent ⁊ quod est grauius · ita coalescerent

per ꝑdictam flãmmam. ſigner calaꝛ cera ſoly
per paumum. & iterum in carbonibꝫ ignis azalen
abus. renouabantur ad tormentum. His uiſis.
anima illa multum ꝑtrita dixit ad angelum
heu dñe mi rogo ſi placet ut dicas michi. q̃d
magꝝ mali egerunt iſte ãnime ut talibꝫ tor̃en
tis digne uidentur. Rñdit ſibi angelus. Iſte fuit
aut homicide. parricide. fr̃icide. Ita eſt unquid
ꝑua talium pena perpetuanea. & perpetuam
ribus conſcientiarum. & poſt ꝑdictam. admira
res ducuntur q̃s uidebis penas. Et ego mgr
numquam uidi ullam. Anglus
ad eum. Mereris quidem ſi modo non pa
ceris. licet enim non ſis parricida. aut mat
cida aut fratricida. es tamen homicida. ſi mi
bi non redidiſſes. Decreto dixit caue
re ne cũ adeo ꝓpius refuſa fueris. amplius ulta
aut maiora merearis. Et adiunxit. Oſtenda
mus. Grandis enim nobis reſtat uia.
Egreſſi igitur profecti uenerũ ad penam uſtriatoꝝ
ad montẽ mire magnitudinis. magni
horroris & ualde ſolitudinis. Qui mons
tribus ſeptentrionibus. angulum ualde ꝓbeba
ter tenet. aut eruina ꝓ tenebris. ignis pu
tridus. ſulphureus & tenebroſus. Et altera
autem parte. nix glacialis. & cum grandi
ne uentus horribilis tenet. Mons. arduꝫ m

mde ꝑparatus ꝺeꝑtumentiũm animas· re
roꝝ plenus· ira ut nullus transitꝰ tran
sire transire uolentiꝫ appareat ritus hꝰi
quoꝫ ꝑtã torrores· furcas habebant ferre
as· ignitas ⁊ acutissimos tridentes ꝑparatos
quiꝫ ingulabãt animas transire uolen
tes· ⁊ trahebãt adpenas Dumq; nullꝰ
longius inuolute· penas luere inparre sul
phuris ꝑdictis instrumentis· ingulare ꝓ
iciebantur inparte ignis Et ista uice de
medio grãdinis ꝓiciebãt̃ in flãmã ignis
Dus uisis illa adpredam· dum
meruebar durr ad anglm q eum ꝑcedebat
Rogo dñe dum ꝑgas insidias adintrucię
meam ap̃e ute uideo· aliud ir̃ arripere q
modo ualebo Respondit ei Holi mere·
si me sequi quir ꝑcedere ⁊ tunc ꝑcessit angꝰ
lus ⁊ illa sequebatur sicut ꝓius Deualle ⁊
Sed illis primꝫ pena supioꝝ ...
perde temptum ꝑgentiꝫ uenerunt ad
uallem ualde ꝓfundam· putridam nimis
ac tenebrosam cuius ꝓfunditatem ipsa q̃d
anima unde non poterat· sonitum aut̃
sulphuris flammis ⁊ ululatus multitu
dinis inpenis patientis audire ualebat
Fumus uero de sulphure ⁊ de catlaueriꝫ
surssum insurgebat ferendus· q omnes in

perabat penas · quas uiderat ꝑius Tabula
autem longissima abimo monte tꝫ alium
qui immodum pontis sup uallem se extẽ
derat quj mille passus in longitudine · Jnla
tus ille ut unius pedis mensurum habebat
Quem pontẽ cito transire nisi elec
tus poterat de quo uidit multos cadere ·
neminem aut ꝑ plenum unū illesum
ꝑtransire · Erat aut ille plen peregrinus
portans palmam & uidit⁹ clamino et
ante omnes impetus ꝑtransibat ꝑmus
Tunc anima illa arctã uidens semitã · & ꝑ
mus semp⁹ cognoscens matrẽ dixit
adangelum · Heu mi misere quis me libe
rabit de manibus mostris hui⁹ · Ille aut hylari
vultu respiciens eã respondit dicens Ne
timeas · abita quidẽ liberaberis · si post hãc
aliam pacieris · Expergiens tenuit eam et
ultra pontem duxit illesam Et post trãsitũ
pen⁹ meneris quasi secura dixit adangelũ
anima leta Obsecro dñe si placet maneã ne
quaqz animaz sit ista q̃ nõ uidimus tor
menta · Et angelus adeam Jsta uallis val
de horribilis · locus est supplor · Mons uero
putridus & sulphureus · pena est insidia
tor · Et aduenit · clamus donec ad alia hus
modi compabilia perueniamus

Precedente autē angelo profecti sumꝰ per
longum & tortuosam & ualde difficilem
uiam Cumq; multum laborarent & tene
brosum iter agerent non longe abeis uidi
bestiam magnitudine mirabilem & horri
bilem & intollerabilem Hec bestia p̄ sua eꝰ
mirate magnitudinis p̄cedebat omnes q̄s
umquā uiderā ipē montes Oculi uero eius
ignitis assimilabantē collisq; Os ū eius ualde
patens & apertum q̄ ut sibi inferebatur a
pere portā nouem milia hominum arma
tor habebat Habebat aūt dentes suos paulinos
& uersis capitib; ualde mōstruosos Unus au
tem illoꝝ habebat caput sursum aūt dentes
superiores p̄ferre bestie & pedes deorsum ad in
feriores Alius ū uersa uice caput deorsum
& pedes ad dentes superiores habebat sursum
Erant sic quasi columpne more eius qui ad
os similitudine trium portaꝝ duuidebā
flamma etiam inextinguibilis ex ore eius
eructuabat que intres partes pullas tres
portas duuidi solebat & cōtinuā flāmam
anime cogebantur intrare Antrum
de fetor quoq; inenarrabilis exire eius et
iebat Et planctus & ululatus multitudinis
descendentis eius p̄dē os audiebant Hec
mirum cum intus essent multa milia

murorꝝ ac mulierum dira tormenta luen
um · ante cuius os · erat ecclam nimiumꝝ spi
ritum multitudo · qui animas cogebant
intrare · si ꝑ ante qm̃ intrarent · multis
ꝑ diuersis eas uerberib ꝑ plagis affligebat.
Cumq; diu uidisset anima · tam horribile et
metuendum spectaculum · deficiens pnimio
timore simul ꝑ timore spē · flebili uoce dixit ad
angelum Heu heu dñe mi · non te latent
ulta q̃ uideo · et q̃re appropinquas · Angelus
autem respondens dixit Ir̃ nr̃m aliꝫ explē
nopossumus · nisi hunc tormentum ꝑius allisti
mus Non enim hoc tormentum · nisi electi
uirum uidebunt Ista enim bestia uocat
acheronis · q̃ devorat omnes auaros · De hac
bestia scriptura loquit̃. Absorbebit flumen
ꝑ nō mirabit̃ · ꝑ hāc fiduciam q̃ habuit cor
dans ihos eius · Hij uero uirt qm̃ mit̃ den
tes ꝑ unge eius apparēt contriti · gingiuan
tes sunt · ꝑ suis temporib infectu spōz tā
fideles sicut ipi nō sunt inuenti quoꝝ
nomina tu bene nosti · Vocant̃ enim · Fergusius
ꝑ connallus Adq̃m anima Heu me hoc
mouet dñe quod cum tu eos infecta sua fi
delis asseris · cur eos tuis fidelibz dignos iudi
cet plagis · Adquā anglus Ista omnia m
quid que adhuc audisti pēnaꝝ genera

rius accusare ⁊ ꝑ as genas pre mimia mi
cia · ⁊ desperacione potuit lacerare · cui
miseta retrum suum cognouit · et etiu
pro suis meritis se pau supplicii ꝓmisse
ret · nescia quo ordine exieut se extra bel
lam ee sentiebat Et ecce cum longus ia
ceret debilis · aperiens oculos uidit ihe se
lum qui eam amre ꝑcutiebat spiritum lu
cis Tunc illa grauedus iacet afflicta mul
tum · dixit ad angelum O mea spes unica
o solacium meum indebitum · adoptio
cor celsum · Lumen oculoꝝ meoꝝ · ⁊ ba
culus mee miserie · ⁊ calamitatis · ut
quid me miseram deserere uoluisti Qd
autē ego misera retribuam dño ꝓ omnib⁹
que retribuit michi Qui si michi num
quam fecisset aliquid boni · nisi q te
misit occursum meū · quas digne ei
retribuerem gras Respondit ei angc
lus Sicut tu nimis ee dilectas · sic ee
laus · maior e diuina misericordia qua
tua imaginas Ihe quide uidet unicui
sdm opus suum ⁊ meritum · ꝙ unūm
q̄mq; tuitū de suo fine iudicabit Qua
ꝓt ut dū dixi oportet te ꝑcaueie · ne
cum fueris tue potestatis ita illu me
rearis Et hoc dicto ibunt Transeam⁹

ad ea que ante sunt supplicia. Illa autem surgens quasi languida. debiles temptans firmare gressus. magno pere illum sequi volebat. & nullo modo potuit. erat enim nimis afflicta. Tangens autem eam angelus dñi confortauit. & valido certo pondere adimplendū ut ei quod ante dixerat illam suasit. Limites uero longius uiderunt stagnum amplum valde. & tempestuosum cuius fluctus altitudines non permittebat cernere celum. Inerat autē ibi pluruma multitudo bestiarū tribilium. que mugientes nil aliud poscebant. nisi ut animas deuorarent. Per latitudinē uero eius pons multum angustus erat. & longus. cuius longitudo quasi p̄duo miliaria rendebatur. talis enim erat latitudo stagni. latitudo ipius pons quasi unius palme mensura. longior uidebatur. & angustior erat quia pons ille de supinis dimmus erat. enim ista tabula inserta clauis ferreis acutissimis qui omnium pedes transeuntium solebat penetrare. ut nullus pes. si eis semel tangeret illesus posset euadere. Omnes quoq; bestie conuenie bant. ad ponendum ut inde alios sumerent illas. scilicet

Pena furū. & latronum.

animas que transire nonpossent Erant au
tem ibi bestie tante magnitudinis · ut
magnus turribz rectissime allinulari vide
rent Ignis autem de ore ipaz exibat · ita ut
stagnum bullire desuper putaretur
Videbat quoq; inpa ponte unam animā
valde ploratem & se multis criminibus
deuisantem Erat enim ponderi grumerum
manipulorz ponsita & hiē pontem transire
cogebatur Et licet plantas clauis ferreis
perforatas nimis dolierat · eadem tamen
vulnerum inguriuz · ubi bestiaz patenciā era
videbat · magis timebat Anima uero uidens
immane piculum · dixit adangelum Heu
domine · si placet nescio scire cur
cogitur ista anima sub pon de re
tali transire · quaz etiam sit ista pe
na animaz Et ille respondens dixit adeā
Ista pena est spiritualis ibi conuulgna · et
mus consimilibz furtum perpetrantibus ·
licet multum sint vel modicum Et non
eodem modo pacuntur qui minimis
& qui delinquunt unmagnus · nulli forte
illud mos dicum fuerit sacrilegium Tūc
anima Quid inquit uocas sacrilegium
Respondit angelus Qui sine sacratum · si
ue desacrato aliquit furatur hic sacrileg

reus iudicatur Quomodo ū qui delinquūt
sbregimento religionis · nisi perpetuena
am se emendauerint · rei iudicantur ad
pe maioris Et hūs aduūrit Festinemus ·
qua illum pontem transire debemus Ar
illa Tu quidem potentiam transire potes
me uero ut reor tecum conducē neqq;
ualebis Non ego dit angelus tecum tran
sibo · sed tu ipā per te transibis · nec uacuus
transibis · nam uaccam mdomitam te opor
tet tecum ducē · illesam ultra pontem
michi reddere Tunc anima amare plo
rans fleuit · adangelum dixit Ue michi
quare me creauit dūs ut talia paterer
Et quō ego miseria potero tam
ducere cum ego ipā impeculo il
nisi diuina sbuenit misericordia · non
possum ommino stare · Tunc angelus
Reduc mquit ad memoriam quod cū
in corpore fueris uaccam compatris fura
ti eras Illa Nonne mq uit · domi
ipām uaccam de qua est sermo · ipse
reddidi possidēdā · Cui angel⁹ · Reddi
disti · et tūc quidem qū absco ūdere ū
potuisti · et ideo non plenum pacieris sup
plicium · qua minus est · malum uelle
quam pficere · licet tū · utrumq; sit ma

lum ante deum Hys & dictis · cum re
spexisset angelus animam ostenderet
mdomitam uacuam Ecce inquit uacua
qua debes ducere ultra Anima ũ cum
audisset se detinere non posse debitam
penam · plorans reatum · tenuit uacuã ·
& secum quibz cũq; poterat minis ilh
gare · adponere conabatur · Belhe ũ
mugientes — ueniebant · et
abuum suum quem supra pontem u
debant positum exspectabant Anima
autem cum cepisset uere agere · uacua
nolebat cum ea ire Quid amplius mo
ramur · Cum stabat anima · cadebat uac
ua · & cum stabat uacua · cadebat anima
& sic uersa uice · mõ stabant · mõ cadebãt
usq; dum ad medium pontis uenirebãt
Cumq; illuc peruenissẽt · uiderunt a
lium sibi obuium qui manipulos porta
bant & Illum dico · non de illis quibus
dicit · — uenientes — nãt uenient cũ
exultatione portantes manipulos suos.
Et de illis quibz alibi scriptura minat
ve uobis qui nunc ridetis quia plora
bitis & flebitis Sic enim fleures et
plorantes obuiauerunt sibi non sicut
misericordia & ueritas · neq; sicut

ustitia & pax osculate sunt se Illa enim q̄
cum manipulis uenerat rogabat ut̄am ne
sibi pontem p̄occupar̄et & econtrario ill̄a
quib⁹ cum⁹ p̄abus poterat. altera rogā
bat ne sibi iter. quod cum tanto labore ex
parte compleuerat prohibēt. Hec tamē illa
nec ill̄a. non dico reuerti. ꝫ nec respicere
retro poterant. & sic dolentes flebant. et
flentes. pontem plantarum sanguine cru
entabant Cumq⁹ diucius staret. & crud
uum reatum ibi plangerent. nescientes
quomodo. ꝫ una quecq⁹ alteram p̄ranilliē
cognoscebat Anima autē illa dum exaudi
ret. angelum suum quem retro reliquerat.
ante se audit. eam blandis alloquitur ver
bis Bene nquid uenias debita ulteri
us ne cures. quia ei amplius non debes
Ꝫ cum illa obtenderet ei pedes & conquel
la ēet. se amplius non posse pergere respondit
angelus ei Geminille debes quā uelocis
esse pedes tui ad lectum dandum sangui
nem. & ideo merito contricio & infelici
tas manus tuus. nisi tibi misericordia ꝑ
uenisset omnipotentis Et cum hec di
xisset tangens eam sanauit & sic p̄cessit
Anima uero cum diuisset. quo imus m̄.
Respondit angelus Quidam retro ret

timus exspectat nostrum aduentum · cui no
men est prissimus cuius hospicium neq;
poterimus p̃terire · quod hospicium · licet hos
pitib; semp sit plenum · hospites tamen inue
nire · hospites adhuc adsupplicia deliderant
Quum autem Depena gluttoz & fornicatorum
rent p̃tenebrosa loca atq; arida · apparuit
eis domus aperta Domus autem quam ui
derant erat maxima ut arduus mons pu
mea magnitudine · rotunda ũ quasi furnꝰ
ubi panis dequoqui solet Flamma quoq;
nide exibat q̃ pertimile passus quascunq;
animas muerunt comburebat Et illa ani
ma que exparte simule tormentum experi
mento didicerunt · accedere p̃ius nullom̃
uallebat uũ & ipsa angelo qui eam cõdunt
hortabat Quid ego faciam · misera · Ecce ap
propinquamus adportas mortis · & q̃s me li
berabit · Respondens angelus dixit · Ho
stia quidem exterior flamma habebatis ·
ipsam ũ domum unde procedit intrabis Et
cum p̃ius accederent · uiderũt carnifices
cum securib; & cultris · & sarmentis · bis
acutis cum dolabris & terebris & falcib;
acutissimis · cum uncis & fossoz; et
ceteris instrumentis · quib; animas ex
coriare uel decollare uel findere uel

truncare portant. ante portas in medio
flammaz stantes & ꝯmanibz illoz mi
ratudinem animaz. istu omnia que ꝓ
imus sustinebantur Cumq; audisz anima
q; hec essent omnibz penis ꝯsanter u
derat multo maiora dixit ad angelum
Obsecro mi domine si placet ab hoc me
solo libera supplicio. & certis que post hoc
occurrerit supplicijs me tradi concedo
Tunc angelus Istud quidem supplicium
air. manis est. omnibz que ante uidisti
adhuc tamen unum uidebis. omnia ex
cellens supplicia tormentoz. que uel u
dere v cogitare potuisti Intra inquit istud
supplicium quia times uidere. intus tuũ
exspectant aduentum flamma ũ tota
tremens & sanguinia deficiens. quibz
cumq; poterat ꝑabus rogauit. ut hãc
penam euaderet. nec q uoluit impetra
uit Demones autem uidentes animã
sibi concessam. circumuenerunt eam.
& magnis conuiciis exprobrantes. cũ
supradictis instrumentis infinita illa
pauerunt Quid dicam de hijs que pa
erant in hac domo pulsum. Jam luctus
& dolor. & tribulacio & gemitus & stridor
dencium. ignis exterior. in

rensseens uero · uasbum condebatur
incendium · diuidis in plebius, meus
semper ubi nec tamen sacra porrum
nunietas gule · Doloribus quoque ue
rendor locor cruciabantur quam max
imus Et contra uerenda ipa putredi
ne corrupta · scatuure undebantur ui
bus · et in pa uerenda uxor de mulie
rum · non solum secularium · uerū qd
est grauius · qs non sine grau dolore
possum dicere sb religionis habitu ad
uersancium · quam dire untrabant ue
de · ita ut ex omni parte cruciatby fellis
nulle sufficere uires poterant adtolle
nneciam Nullus sexus · nullus habitus
immunis erant abius plagis · et quod
dicere uerebar · ipsa me cogit karitas
p monachicus ipe habitus · uxor de mu
lierum hus · merat cruciatiby et quisanc
dcib; undebantur pfessionis · digne iu
dicantur pene maioris Hus et similib;
illa anima incredibilibus cruciatiby lon
ge tolleratis · inseneripam reuersa · re
am se ac dignam talibus confitebatur
demeritis Sed qū diuino numini pla
cuit nescientis quo ordine sicut diuinis
extra tormenta se ee sensit · sedebat ei ·

in tenebris ⁊ umbra mortis Cumq; tu
men non diu sederet ibi uidit lumi
nare· qui eam ante conluxerat Illa
uero amaritudine simul ⁊ tristicia
multum repleta dixit ad eum· Vt quid
domine· ego misera talia· ac tanta
passa sum tormenta" Et quid est quod
nobis dixerunt sapientes· misericordia
dñi plena est tra· Vbi est eius miseri
cordia ⁊ pietas" Respondens angelus
dixit ei Heu inquit ofilia quam multos
decepit illa sententia· minus intelligen
tes· Ds̄ enim licet sit misericors· est tam̄
iustus Iusticia reddit unicuiq; iuxta ope
ra sua· misericordia plurima ultoribus
digna condonat ~~delicta~~ Et tu qui
dem exigentibus meritis· iuste pateris
ulta supplicia ⁊ tunc agis gracias· quādo
uidebis que per misericordiam condona
uerit tibi tormenta Iterū si ds̄ cuncta di
mitteret· cur homo iustus erit· Et si sup
plicia non pertimesceret quare peccare
pateretur" Et quid opus erat ut confessi
penitere[n]t" Igit̄ deus cuncta dispones
sic iusticiam temperauit misericordia
⁊ misericordiā tp̄auit iusticia· ut neut
illaz sit sine altera Nam si in corpore

si dñs nō timeret"

peccatoribus penitentiam non agentibus
misericordiā patitur · hic tamen pro suis
meritis dictante iustitia digna patiuntur
& licet iustis pro suis excessibz temporale ō
modum · iuste incorpore degentibz tollatur ·
bona eis sine fine manencia · cum angelis
dum exeunt corpora misericordiā largitur
In hoc quoq; misericordia eius superat iusti
tiam · ut nullum bonum opus absq; ē ret
ributionabile · multa uero mala opera
ipē condonat Nemo enim liber est a peccato ·
nec infans · cuius est unius noctis uita sup
terram · multa enim liberantur a pena · ut
eos tangat etiam umbra mortis Cū anima
illa resumptis uiribz adsermonem consola
cionis dixit adangelum Domine si placet
quia de uultis est pena · cum non meream
intrare portas mortis cur deūnt adinferos
Respondens angelus dixit Ad hoc te mou
cur multi qui penas patiuntur · aduidendas
illas ducuntur · ideo fit · ut uisis tormentis
aquibz liberant pdiuinam potenciam · ar
dencius inlaudem sui creatoris ferueant
& amorem Sic econtrario anime pcatoz
que digne etnis supplicis iudicantur · pius
adsedē gl'am perducuntur · ut uisis pre
miis que sponte deseruerunt cum a pena

uenerint· magis doleant· ꝙ ꝑdam gloriam
quam ante potuissent acquirere· immemoꝝ
am reuocent· aduentum nuncionem pene nul
lum enim est tam graue supplicium· quam se
questratum a societate diuine maiestatis et
sanctoꝝ angelorꝝ ꝛ ꝓpterea ꝓbet ille· quem
transire pontem securum uidebas· ductus ꝯ
ad supplicia· ut uilis penus· ardencius ard
ret memorem illius qui eum uocauit ad
gloriam· fidelis namq; seruus ꝙ prudens
inuentus est· ꝙ ideo accipiet coronam iu
ste quam repromisit ds diligentibꝫ se· ꝛ post
hec uerba dixit Cum nondum omnia ma
la uidimus· ꝑdere ubi· ut admonna uiden
da· que nondum uidimus ꝑcepimus time
amma Si inquid postmodum redire debe
mus ad gloriam· rogo ut quanto citius
me precedas ad penam Pena subhabitu ꝙ
ordine religiosus fornicatorum uel cuiuscꝝ
dmis immoderate fornicatorum.....

Precedente igitur angelo· uiderunt bes
tiam omnibꝫ quas ante uiderant ualde
dissimilem· duos pedes ꝙ duas alas haben
tem· longissimum quoq; collum· ꝙ rostrū
ferreum· ungulas eciam habebat ferre
as· per os eius enituabat flāma ignis
gubris· Que bestia sedebat super lignū

glacie continentium Deuorabat aut̃ bestia q̃s
cunq; inuenire poterat animas · & dum in
uenire eas persuppliciа redigerentur in nichi
lum · parebat eas in stag̃num glacie congelatū ·
ubiq; renouabant̃ iterum · ad tormentum In
pręgnabant̃ aũ omnes anime tam uiroꝝ
quam mulierum · que descendebant in stag̃
num · & ita grauide p̃stolabantur tempus ·
q̃ eis conueniebat ad partum Intus uero
mordebantur miserabiliter more lupperino · a
prole concepta · sic quia uegetabantur miser ·
in undis fenda maris mostrua glacie conser
ta Cumq; tempus ẽt ut parerẽt · clamãs
implebant mis̃eros ululatibꝫ · & sic serpentes
parebant Parebant dico non solum femine
i & uiri · non solum pr̃ipa membra que
natura constituit · tali officio cõuenientia ·
Verum pbrachia simul · & perpectora · exibãt
q̃ erumpentes · p̃cunctis membris Habebãt
uero ip̃e que placebantur bestie capita arden
cia ferrea · & rostra acutissima quibꝫ ip̃a im
ẽbant dilaniabant corpora In caudis aũt
suis eedem bestie · multos habebant aculeos · qui quasi hami ret̃ retorti · ip̃as equitꝫ
ẽbant pungebant animas Bestie enim
uolentes ẽrt cum caudas suas non posse
secum trahere · unp̃a unde ẽbant corpo

ra ꝛ ostra ardencia ferrea retorquere nō ossa
vant donec ꝙa usq; adneruos · ꝛ ossa andi cō
sumebant Et sic simul conclamantes stride
glacies inundancium · ꝛ ululatus animaꝝ
sustinencium · ꝛ mugitus bestiaꝝ ꝛ ereuncū
puerebant morum · ita ut ipi demones
in eis nulla esset scintilla pietatis meritō mo
uerentur · admisericordiam compassionis trā
hunt enim omnibz diuersis membris · ꝛ digitis
diuersaꝝ bestiaꝝ capita que ipa membra
mordebant usq; adneruos ꝛ ossa Habebant
autem linguas unas inmodum aspidum · q
eorum palatum ꝛ arcerias consumebant
omnia usq; adpulmones · Uerenda q; ipa
uiroꝝ ac mulierum eum insimilitudine
serpencium · qui inferiores partes uentris
lacerare · ꝛ ipa uisera mde itudebant absti
here Tunc dixit anima Dic quelo mi quid
male iste operate sunt anime · Quib; ista
parat̄ur pena incomparabilis omnib; ut re
ci · quas umq; uideram penas · Et angelus
Dnus inquit mbi dixit q; hi qui sanctiori
sunt ꝓposito · si errauerint diuinis diuidi
cantur supplicis · sic econtrario maiore
consequentur glam · si non meruerint ista
culpam Ista est enim inquid · monachoꝝ
canonicoꝝ · sanctimonialium nisi ceteroꝝ q;

ecclasticoz admum · quę siue prouisuram si
ue per habitum mentiri nosciunt deo et ideo
eoz membra diuersis penis consummantur
quia non ea castigant phibitis · Iracundie
enim linguas suas sicut serpentes · et idō
eas patiunt ardentes · Verecunda enim q̄
non castigantur deorsu phibite luxurie
p̄ mīpa mittuntur · p̄ īpa efficiuntur fero
ces vestie adcumulacionem culpe · Et adunx
it De hīs sanctis diximus · licz namqz ista spe
cialit illoz ee debeat qui dicunt se religio
sos ee · et non sunt · tantū qui immoderatā
luxuria se maculant ista sustinebunt Et
ideo hoc tu non potes euadere · q̄ te ip̄m
dum in corpore fueras · immoderate nō ue
rebaris coinquinare Et post hec dicta · ue
nientes cum impetu demones rapuerunt
animam · et dederunt bestie deuorandam
Deuorata autē anima · que p̄ intus passa fu
erit · p̄ iniuriuo ferculo · quia ante diximus
repetere non debemus Cum q̄ post p̄dicta
tormenta eet imparia uisperum · apparuit
ei angelus pietatis · eam q̄ blande alloquis
consolabatur Veni inquiens anima mea
karissima · non paceris dampnis ista Et
tangens eam sanauit · et adreliquum iter
se sequi p̄cepit · sic q̄ longe p̄recti · anima

nesciebat quo iret prece fulgorem enim
spiritus nitet nullum ut poterimus lumen
habebant· pergebant quidem ploca tribulia-
t ascendentibus multum difficoa erat quippe
ma valde angusta t quasi decacumine
altissimi montis· incipiũm semper descen,
dens· t quanto plus descendebat tanto mi
nus anima reditum aditum sperabat
De pena illoz qui cumulant pcatũ sup pcatũ
Dicit g Rogo· cum tot mala ante vi
dimus· quod non possimus pcca· nõ diu
uideri ꝫ nec cogitari· quo uerum ista aber
tam longum dicit inscipiatum Respondit
ei angelus dicens Ista via ducit admorti
t anima Cum inquit ista via sit angustissima·
t difficilima· t neminem mea uidimus
prer nos· quid est quod euangelium dicit
lata est uia t spaciosa· que ducit admorti
t multi intrant pcam Non de ista dixit an
gelus loquebatur· tunc euangelista· ꝫ de ui
cata t impudica t seculari uita· non pue
nitur adustam Ergo cunctis longius· t
ultra modum laborantes· uenerunt mal
lem· ibiq; uidentes· fabricas fabroz mul
tas· inquibz maximus audiebatur luctus·
t dicit anima· Audisti tu me· ista ꝙ ego
audio Respondit· audio t scio t anima

Quod nomen hꝫ hoc supplicium" Ille torax
ait angelus uocatur Vlcanus · penus in
gentium corruerunt plurimꝫ · & corruen
tes · ab ipō sunt cruciati Et anima Hum
quid ait domine mi ego eius pari debeo
supplicium" Et ille; Debes inquit Et hoc
uerbo dicto p̄cedebat eam · illa autem plo
rans sequebatur eum Appropinquantes
autem occurrerunt eis tortores cū igni
bus forcipibus · & angelo nichil dicentes
ceperunt animam que sequebatur · et
tenentes miserunt in caminum ignis
ardentis · & sic follibꝫ sufflantes · sicut so
let examinari argentum · ita examinabā
tur · donec ad nichilum redigerentur illa
multitudo animaꝝ que ibi urebantur
Cumq; ita liquefierent · ut nil aliud ali
ud nisi aqua apparerent · ingulaluminm
trudentibꝫ ferreis · & posin super malle
pauciebantur malleis · donec unc̄ene · l' in
cene · ut' centene anime · in unam mallā
redigerentur · & tū quod est grauius ni
ta perierunt · desiderabant enim mor
tem nec inuenire poterant · loquebātur
uero tortores admiscē dicentes Nonne
sufficit" Et alij malia domo respondebāt
Proicite nobis ut uideamus si sufficit

& proiecerunt · alii ceperunt eas cum fur
cis ferreis · ante quam ciuem tangeret
& sicut primi · ita & isti eas igniis tradi
derunt · sicq; misere · modo hinc modo illuc pro
iactabantur animae & ubique patiebantur &
comburebantur · donec pelles simul & carnes
nerui & ossa in fauillam redigerentur · & fla
mam ignis anima autem illa cum hu
iusmodi supplicijs · affuit ei suus aduoca
tus · & more solito eam apprehendens · demo
dio flebile cepit dicere Quomodo tales · & tu
quid fecerunt tibi dulces carnis illecebre ·
ut pro eis tot & tanta pena debeas tormenta ·
At illa ei respondere non potuit · quia ul
tres adloquendum post tale supplicium non
habebat angelus igitur dni cum audisset ei
nimis afflictam · blande alloquens consola
batur dicens Confortare quia dominus
est deducens & inferens & reducens · Tu ne
esto fortis · quia licet sint mala que usq;
huc passa es · maiora sunt ea · a quibus libe
raberis · si tamen uoluntas fuerit · nostri
redemptoris · Ipse enim non desiderat mor
tem peccatoris · sed ut magis conuertatur
& uiuat Et post hec dixit Omnes qui usq;
hodie superius · iudicium dei exspectant · sed illi
qui adhuc sunt inferioribus iam iudicium

sunt. adhuc namq; non puenisti ad inferos
infernoces · et apprehendens eam solito more
conflictauit · et reliqui mei arripere illic
Quumq; pgrederet De defectu animi ferox
et abominacem sermocinarentur eo ibi
tus horror et stigius intolleranbile fetoreq;
ana mexpertus et tenebre priorib; incō
parabiles · tribulacio et angustia animam
pauit inmiserum · ita ut omnia simulacra
ta et orbis tre uiderent sibi conmisce
et angelo qui eam ꝓcedebat compellere
dicere · Heu michi domine · quid est quod
minus ldito itare possum · Tantum
enim turbata sum · quod spiritum ad
loquendum habere non possum Cui ꝓ
tinuo ꝓstylaretur angli responsum · n
enim potuit se mouere ꝓnimia formi
dine ab oculis eius Angelus ato dispa
ruit et cum amplius uidere non pos
set Videns g̃ miseria se longe ee miser
orem · omnib; quos ante uiderat peri
culis · et suo lumine desolatum · quid ali
ud nisi omnino · de dei misericordia de
sperare potuit · Non enim ut ait salomō ·
sapiencia aut scientia erunt apd inferos
quo illa ꝓperabat · et ideo non habebat co
silium quando ei deerat dei auxilium ·

Facta uisp mera dum ēt mirantis periculis
audiunt clamores ⁊ ululatus mire magnitudi
nis ⁊ tonitruum q̄ta horribile. ut nec pa
uras nostra possit capere. nec eius in fur
uarur udleat enarre lingua De inferno m
Circumspiciens ꝯ si quom̄ unde ferrori ....
posset. unde aduenerant sibi hec omnia
uidit follem q̄ñglam quasi cisternam. qui
piceus putridam flāme ⁊ fumu euomit o
himpnam. que columpna usq; adcelos ex ten
debatur. erat enim in ipā flamma. maxima
multitudo animaꝝ. simul ⁊ demonum. que
desc̄ndebant. more fauillaꝝ cum flāma
descendentium. ⁊ adnichilum fumo redac
to. cum demonibus iterum cadebant. in
fernacem usq; adprofundum. Ipse autem
hoc magno spectaculo. uolebat se anima
retro retrahere. ⁊ non ualebat pedem at
tu leuare. ⁊ dum hec septus pauore plurim
te cōpatiret flere. ⁊ se quod uoluerat ar
nere. non posse plere. nimio furore reple
ta. uisemetipam erasit. et genas suas un
gulis lacerans clamauit. Ve mi ut quid
ego non morior. Et quare ego miserrima
sicris scripturis ādere nolui. Que me de
mencia decepit. Iudicantes hec demones
qui cum flamma descendebant. illico ex

circum uenerunt · t instrumentis quib; mu
lieroz animas adormenta inpuerum · cir
cumdantes circumdederunt eam sicut apes ·
t exarserunt sicut ignis inspinis · t erat uox
omnium una dicentium O misera anima pe
nis t cruciatibus digna unde huc uenis
h[abes] ignaua [illegible] penaz addum
experta es penas · [illegible] adhuc uidebis
dignum tuis operib; tormentum · de quo ex
ire non poteris · nec meo pene uales · si
semper uiuendi uiuens ardebis · nullam
consolacionem · nullum refugium · nulli re
fugerium · nullum uidere · aut inuenire
poteris lumen · nullum auxilium · nullam
misericordiam amplius sperare poteris ·
approprinquasti namq; portis mortis · t infer
oriz inferni · sine mora plemaberis Quis te
hinc duxit · ipe te decepit · liberet te si pote
de nostris manuz · non enim amplius eu
uidebis · dole misera dole · plorz & dama
et ulula · lugebis enim eu lugen
tibz · flebis cum flentibz · t eternu ardebis
cum ardentibus · non est qui te aut uelit
aut possit de manuz nostris liberare Et adhu
uicem loquebantur dicentes Quid est qd
amplius moramur · Trahamus istam · et ob
tendamus ei deliratrem nostram · Venus

eam nichilo deuorandam · & sic arma sua
uibrantes · minabantur sibi mortem perpe
tuam Ipi autem spiritus erant nigri quasi
carbones · oculi uero eor · quasi lampades
ignis ardentis · dentes enim eor · nimis eam
dirores · et caudas habebant
ut scorpiones · aculeos ... unguilas
quoq; ferreas. ... am quasi nabile acutas
& ut uirtures habebat alas Cum q se uide
rent quod sine moza illam secu rapterent.
& flenta canticum mortis cancerent. affur
spiritus lucis · & fugatis tenebraz spiritibus
solitis eam consolabatur uerbis dicens. Gaude
& letare filia lucis · quia misericordiam · et iu
dicium consequeris · penas quidem inde
bis · & amplius eas non pacieris De ipso
Cum ergo principe tenebraz .....
inquit & ostendam tibi pessimu hostem
ni generis aduersarium · & pedens uenit
adportas mferi & dixit ei Veni & vide.
hec tamen scito · q; hmen his qui
huic deputantur · minime licet · tu tam
illos uidere nalebis · & non nalebunt ipi u
dere te Appropians aut illa uidit phinodum
mferni · & quanta · l' qualia · l' qua in audita
ibi uiderit tormenta · si centum capita · ti
mo q; capite · centum lingas haberet · et

ctare nullom̄ posset · Pauca tamen que ibi
nobis recitat · ut rege · p̄mittē · non est un
le Ydor & ip̄m principem tenebraꝝ · inimi
cum generis humani dyabolum · qui mag
nitudine p̄cellebat · unius quāq; ferme uincrat
bestias Cuius quantitatem corporis nec ipa q̄
uidit anima · comparabat aliquid nec nos
q; ab eius ore non audiuimus · p̄mittere au
demus · & talem narracionem qualem
audiuimus p̄mittere non debemus Erat
namq; p̄fata bestia nigerrima quasi aeui
habens formam humani corporis · a pedibus
usq; ad caput · excepto quod illa plurimas habe
bat manus · & caudam · Habebat q; illud hor
ribile monstrum · non minus mille ma
nus · & una quaeq; manus · in longitudine
quasi centum cubitos · in grossitudine dece
dit aute unaq; manus · in ita · digitos uice
nos · qui digiti habent in longitudine cen
tenas palmas · in grossitudine denas · un
gulas · laneis nullius longiores · & ipas ferre
as · & impedib; condem ungulas · rostrum
habet unus longum · & grossum · caudam
etiam asperrimam & longam · & ad nocendū
animalib; aculeis acutis p̄paratam Iacet itaq;
ante illud horribile spectaculum · pronū sup
craterem ferreum · ī positis ardentibus p̄nis

abinnumerabili multitudine demonum
follibz sufflatis Circumdat aūt ipm tanta
animaz multitudo & demonum · quanta
nulli horribile erit quod mundus tot ani
mas pareret aprincipio · ligatus ū pfatus
humani generis hostis · plingla membra et
pomnes venarias membroz · catenis ferreis
atqz eneis ignitis · & valde grossis Cū aūt
sic ūstatur in carbonibz · & undiqz conbur
tur · nimia ira exarsus · utit se de uno latere
in aliud latus · & omnes manus suas · in il
lam animaz multitudinē extendit · eas q
replens omnibz conshingit · ut sicaens sulfu
eus · tacomos exprimit · ita ut nulla anima
que ſ non dimisa · ſ aptis · pedibz · manib
ve pfata euadere possit illesa Tunc ecā
quasi suspirans · sufflat · & spargit omnes
animas induersas gehenne pres · & stuñ
eructuat puteus · de quo ante egressum
ferendam flāmam Et cum retrahit anhelitum suum dira bestia · revocat adse om
nes animas · qs ante sparserat · & cū fumo
& sulphure · inos eius cadentes devorat &
et quieūqz manus eius effugiunt · cū anima
bus miserens mirorimentis cruciatur Vidit
hec anima · angelo domini dixit Do
go domine mi · illud monstrū q nom

habet ℟ Respondit angelus ⁊ dixit Iuda scr
iudes bestia uocatur lucifer. ⁊ ipa est prin
cipium creaturaꝝ dei. qui uersabatur inde
ris paradisi. Qui si absolutus fuerit celum
simul ac terram. ⁊ ulq; admixtos cuncta
conturbabit ℣ Hec autem multitudo. partim
sunt angeli tenebraꝝ et ministri sathane.
partim uero de filiis ade qui non meruer
misericordiam. hi namq; sunt. qui nec spe
rauerunt misericordiam ado nec mipm de
um crediderunt. ⁊ ideo cum ipo principe te
nebraꝝ. pan talia fine fine merebunt.
quia domino gle. qui eis bona fine fine re
tribuere. ubis ⁊ opib; adherere noluerunt
Ih sunt inquit qui iam iudicati sunt. ⁊
multos dies expectant adhuc. qui promit
tunt quidē uerbis benefice. opibus aut
negant Talia enim sustinebunt. qui ul'pm
omnino negant. l'neganciam operis fuer
unt. sicut sunt adulteri. homicide. fures
latrones. superbientes. penitenciam digna
non agentes. pacientur quidem pmius
ea que ante uidebas. minora. ⁊ tunc di
cuntur adicta. de quib; nullus qui semel
intrauit. amplius exire non potuit. quia
in inferno nulla est redempcio ℣ Hoc quoq;
potentes seculi. ⁊ plan qui deliderant p

ee non plunt · si ut plunt · pacuntur sine fi
ne qui potentiam suam adregendos ul' corrige
dos ibdutos · datum non estimatur adeo sibi co
cessum · et ideo nonlicuit debent · nisibi com
missos · potentiam exercent Qua ꝓpt scriptu
ra clamat · potentes potent[ur] — t · p · tue
anima Cum inquid dicis potentiam adeo
illis ee datam · cur pacuntur ꝓpt illam · Et
angelus ait Potencia que adeo est · non est
mala · sz malum ; male uti ea Et anima ; Cur
omnipotens dns noster · ñ semp potentiam bo
nis tribuit · ut ibdutos emendarent · et peccat
ipis ut deberent · Respondit angelus Aliqñ
bonus potestas colligitur ibditoz aulpis erigendis
quia mali non merentur bonos habere rec-
tores Aliqñ ꝓpt ipos bonos ut securius suaz pu
deant salutem animaz Et anima Vellem mihi
scire quam obcausam illud monstrum · prin
ceps uocatur tenebraz cum nullū possit defen
dere · nec semetipm ualeat liberare · Et angelus
Princeps · nō ꝓpt potentiam uocatur · sz ꝓpt
primatum · quem tenet intenebris · Licet nūqz
plimas · ante ista uideris penas · pro nichilo
putantur aunctc · cum huic immanis supplicio
comparantur Et anima Sic ego indubitanter
uidico inquid · nam uidere tantummodo locum
illum magis me conturbat et feroxem eius

sustinere plus me grauat· quam pn̄ omnia q̄
placebat amre Vnde rogo· ut hunc si fieri potest
cito sbtrahas ⁊ cruciari amplius me non permittas
Video namq; mihi torquentes· agnatos multos·
⁊ sodales· ⁊ notos· quos mecum mundo gaudere
bam habere socios· quoz consortium hic multū
abhorreo Scio ⁊ certo· nisi michi diuina succurrat
rat misericordia· meritis meis cruciandi non
minus ego quam isti· placar ista Et angelus;
Dem inquit Felix anima· conuertere in requiem
tuam· q̄ dñs benedicit filiis tuis Non enī pa
ciris modo· neq; amplius nisi uerum punieris
ris· ista uidebis Huc usq; inimicoz dei carce
rem· Animā autem amicoz· uidebis gl'am
De pena moderata ⁊ ualde malorum
Conuersa ē anima sequebatur angelum
se p̄cedentem· ⁊ cum longe p̄gerent
fetor euanuit· ⁊ destructis tenebris· lux ap
paruit· fugatoq; timore· ata securitas redit·
⁊ depolita p̄terita tristicia repleta est gaudio
⁊ letitia· ita ut semetipam tā cito mutatam·
mutaretur dicens Domine mi mitica mi
obsecro· quid est q̄ tā cito mutata me sen
sio Cum nāq; ceca ⁊ nō uideo· tristis· ⁊ leta
sum passa prorsus uitam illā· intolerabilē
ferrem· nunc uero nullum malum sentio
uerum· timida eram ⁊ ualde formidosa· ne

durem gaudens ⁊ secura Respondens angelus
dixit ei Benedicta sis ne mireris · hec est mā
mmaco exterere excelli Per aliam enim uiam
redire debemus in regionem nostram · tu q̄
benedic deum ⁊ sequere me Cunctes autē pa
uant murum nimis altum · ⁊ mira murum
ex illa parte qua ipi uenerant · erat plurima
multitudo uirorū ac mulierum · pluuiam ⁊ uen
tum sustinencium · ⁊ illi erant ualde tri
tes · famem ac sitim sustinentes lumen tāmē
habebant · nec fetorem sentiebant · Interro
gans autē anima dixit Qui sunt illi qui in
tali mozantur requie Respondit angelus
Isti sunt mali q̄ non ualde · honeste quidem se ob
seruare studuerunt · q̄ ⁊ bona temporalia pau
peribus non sunt largiti sicut debuerunt; et id̄o
per aliquot annos merentur pati pluuiam ⁊ uentū ·
⁊ tunc ducuntur ad requiem bonam De cam
Et cunctes po lencie ⁊ fonte uite
paulatim uenerunt ad portam que ultro aper
ta est eis · qui cum intrassent: uiderunt campum
pulcrum · odoriferum · floribus insitum · lucidum
⁊ satis amenum · in quo erat multitudo animar
quam dinumerare nemo poterat Et erat multi
tudo uirorū ac mulierum exultancium · et nō ti
mor illic nox · neq; sol illic occidit · ⁊ est ubi fons
aque uite Anima uero postquam magnam

rinitatem · quam ante sustinuerat · in specioli campi
delecta nimiū dulcedine talem proprie nouerē cum
magna deuocione Sit nomen domini benedic
tum · ecce hoc nunc & usq; in seculum qui de portis in
feri liberauit me · secundum multitudinem mise
rationum suaz & introduxit me in parte sortis
sanctoz Iuno ergo cognosco uerissima ee uerba
scripture sancte · quod oculus nō uidit nec auris
audiuit nec in cor hominis ascendit que preparauit ds
diligentibz se Et adiunxit Quaz rogo animaz
est ista requies · & fons iste q nomen habet Respō
dens angelus dixit ei Hic habitant non nulle boni
qui de infernis cruciatibus erepti · non merentur ad
sortem sanctoz uenire · fons quoq; quem hic uides · no
cuit uocatus · si qui gustauerit ex hac aqua · uiuet
sempiternum · nec sitiet ultra Perlonge et con
Et procedentes cubo regibus .....
paululum uiderunt nouos filiolacos · inimicos
erant concubinis · & donatus regis Quos cum ille
uidisset nulle admiratus est Quid est dne quod ui
deo Ait duo uiri multa sua nulle crudeles erant ·
& inter se inuicem inimici · & quomō merito hic
uenerunt Et quomō amici facti sunt Respon
dens angelus dixit; Hanc ante mortē penitu
erunt inimiciciam · & nec non inputatur eis
ad culpam Ille cum rex concubinis · diu langui
& uotum uouit · q si uiueret · monachus fieret

Inter autem ꝑ multos annos iuuenculus relegatus · omnia
quecunq; habuit · pauperibus de dit · & ideo
iusticia eius manet in seculum seculi & tu
narrabis hec omnia iuuenculis · & sic ꝑfecti sunt ...
Cum autem mocticum peterent inde Decorma
runt domum mirabiliter ornatam · cho rege ...
cunus paries & omnis structura · ex auro erat & ar
gento · & cunctis ꝓciosis lapidum generibus
& fenestre ibi non erat · nec hostium · & tamen
omnes qui mirare voluerant · mirabant · Erat uero
domus intus tam splendida · ac si · sol uno thco unus
sol · & quasi multi insplenderent soles Verum
ipa domus erat ampla nimis · atq; rotunda · nul
lus q; columpnis fulcita · & eã auro & lapidibus ꝓcio
sis · totum eius uestibulum erat stratum · Cum
autem illa anima · mentibus delectaretur edifi
cijs · circumspiciens uidit unum sedile aureũ
cum gemmis & serico & omnibus ornamentis or
natum · & uidit dominum regem cormachum
mupo throno sedere · uestitum talibus uestimentis
qualibus nec ipe · nec aliquis regum tre · unqm
uestiri potuit Dum igitur ipe admiraretur
staret paululum · uenerunt plurimi in illa
domum · cum muneribus ad regem · & offerebãt
ei singuli sua · cum gaudio munera Et cum
ducibus · intr dominum suum regem stetit ·
erat enim dominus eius cum uenerit unus

ret· uenerunt multi sacerdotes & leuite· uestiti sollēpnit
ter admissam· cum sericis casulis· & ceteris ornamen
tis ualde bonis· & ornabatur undiq; regia domus
mirabili ornamento· ponebant etiam cophos & ca
thedras aureas & argenteas· & eburneas pulpitas· super
pegillos & tabulas· & sic domus ornabatur· ut si
maior gla' imperio dei nō esset· ista sufficere posset
Omnes ergo illi qui ministrabant· uenientes
ante regem· coram eo genua sua flectebant
dicentes; labores manuum tuarū quia man
ducabis· beatus es & bene tibi erit Tunc anima
dixit ad angelum; Quare mi domine· unde
huic domino meo regi tot ministri· inter quos
ego unum desum cum ego corpore possim cog
noscere Non sunt isti aut angelus dei eius simi
lia quam habebat dum esset corpore" Hōne
aut audis quomodo clamant isti dicentes; labo
res manuum tuarū quia manducabis· & cōra
Isti enim quos tu uides· omnes sunt pauperes
xpi· & peregrini quibus ipe rex largiebatur bo
na temporalia· dum ille esset corpore· & ideo p
manus ipius retribuitur a meritis eterna hic
sine fine Vellem aut anima scire si ille dns
meus rex passus est unquā tormenta postq;
relicto corpore uenit ad requiem Passus est
aut angelis· & cottidie patitur· & ad huc
patietur Et admirare Prestole muy paulu

lum · ⁊ nidebis eius tormentum Et cum ñ diu exspectarent · obscurata est domus · ⁊ omnes habitatores eius illico contristati sunt · ⁊ conturbatus est rex flensq; surrexit ⁊ exiuit Cumq; illa anima sequeretur eum · audit hanc multitudinem quã retro sibi erat expassis manib; deuotissime deprecantem deum atq; dicentem Domine deus omnipotens sicut uis ⁊ sicĕ tibi placet miserere seruu tuu Et respiciens audit ipm regem migne usq; adumbilicũ · ⁊ abumbilico sursum cilicio muratum Animam autem dixit adangelum Quã diu ista anima hec patietur · Et angelus Cotidie primum horã spacium patitur · ⁊ ppetua migne ⁊ tunc requiescit hora · Dñe memor anima qui tuis ⁊ nõ alius digñ · iudicatur · Angelus respondit Ideo usq; adumbilicum · qz legitimum coniugii sacramentum · ⁊ abumbilico sursum patitur cilicium · quia nullis interfici committit iusta sanctum patricium · ⁊ puniri catus est ut liuandum Et cepit his dulcibus cincta sunt ei crimina dimissa · Et post hec ait Letemur Et cum paululũ processisset uiderunt murum nimis altum ⁊ ualde pulchrum

Erat enim murus argenteus · splendidus multumq; decorus Et nulla quidem mee apparebat porta nesciens tamen quomodo eã

duuma introduxit potencia· introuunt & eccl'm
spiaens unde chorus sanctor' exultancium deo et
hoc'cium Gla tibi ds pat'· gla tibi fili· gla tibi sc̃e
spc̃· hii uero qui cantabant· uiri erant & femine·
uestiti uestimentis candidis & pciosissimis· & erant
pulcherrimi & sine macula & ruga iocundi &
hilares· gaudentes semper & exultantes· & inlam
de sancte semp etnec̃ tristitiis pleueramus Cam
dor autem uestimentor' sicut nix recens erat per-
cussus radio solis Voces ii dicere sonantes quasi mu
sicum melos· reddebant sonos Claritas· iocunditas·
amenitas· hylaritas· pulcritudo· honestas· sanctas
eternitas· magnificencia· omnib' erat equalis & ui
ritas De odore quid dicam illius campi· in quo
erant illi Superabat enim omnium odor' am̃
tor' & aromatum species· ille dulcissimus et
delectabilis odor· nos ibi non erat· tristicia
alberat· delec cione cunctis ferebant Time aut
anima Placeat tibi domine mi obsecro ut in
hac requie maneamus Respondit angelus
Bene tibi fit· licet ista videantur magna· tam
maiora sanctor' in debis p̃mia Et anima Duc
ait quare ista p̃mia sunt animar' Angelus
dixit coniugalium· illor' in debito & illar' qui
naturalem thor' illicita adulterij macula ñ
cum quinque uiri· & legitimi coniugii fide
seruauerunt· & & famulas suas bene re

gebāt ⁊ vona sua temporalia · pauperibus ⁊ pegrīis
⁊ xpi ecclesiis tribuebant · quib⁹ uidet nullus · in lupr
mo iudico est diuturnus Venite benedicti patris mei
possidete ꝑparatum uobis regnū ab constitucione
mundi Siquis enim ⁊ delectatis michi manducare
⁊ cetā Qui ꝯspectantes illam beatam spem ⁊ aduē
tum gle magni dei · consolabantur mrequie Bas
num est enim · legitimum conungiu sacmentum · qui
bene seruauerunt illud incorpore · inhac requie gau
debunt sine fine Gradiuntur Oportet nos adhuc al
cendere · ⁊ illa que superius sunt uidere Et anima
Domine si inuenī inquid graciam in oculis tuis ·
fac me mecū requiescere · nolo enī alcius si tua
uoluntas fuerit ascendere · sī cū illis michi karissi
mum est pseuerare Non queo · neq; curo · neq;
melius habere desidero · Et angelus Licet nō pos
sis tamen his meliora audebis - - Et post hec dic
ta ꝑfecti non multum laborauerūt · nudebatur nāq;
eis nullus labor · et quascūq; mōnib⁹ turmis per
transibant · mentibus capitibus ⁊ lenis uultib⁹ cum
immani gaudio · anime occurrebant · ⁊ eam ꝑpo
uocantes nomine saluabant · ⁊ deum qui eam libe
rauit glorificabant dicentes Laus t̄ dñe rex etne gle
qui nō nos mortem peccatoris · sī ut conmutatur ⁊ ui
uat · q̄ secūm tuam misericordiam abundanti cruci
bus dignatus animam ulam eripere ⁊ sanctoꝝ
tuoꝝ consorcio sociare

Quum ꝙ plimos Vegla martirum ⁊ cõfessorum
sic pertransisset· apparuit alius murus· tam altus ut
primus· de auro purissimo· ⁊ pclarissimo· ita ut magis
delectaretur· quetumq; illum uidisset anima insoli
nitore metalli quam mundi uersa quia nũ uiderat
Vegla ⁊ similí modo pertransierunt illum sicut p
mum· apparuerunt illis plurima sedilia ex auro ⁊
gemmis· ⁊ mirabiliꝫ lapidum generibꝫ constructa·
⁊ pciosissimis sericis coopta Inquibꝫ sedilibꝫ sedebãt
seniores uiri ⁊ femine· uestiti sericis ⁊ stolis candi
dis ⁊ albis· ⁊ diyãris ⁊ mirabilis ornatibꝫ· qualia
nec ante uiderat· nec cogitare anima poterat
erat ũ facies unius cuiusq; ereis splendida sicut
sol splendens mirabiliter· ⁊ capillos habebant au
ro similimos· ⁊ coronas habebant in capitibus
habitem gemmis ornatas Vegla ⁊ lectoria cõra eis
erant· ⁊ libri suppositi· cum aureis literis scrip
ti· ⁊ cantabant cõmuniter· cũ magno canticõ ⁊
tanta dulci melodia· ut cunctoꝝ obliuiscerentur
priorꝫ animi· quę semel uoces eorꝫ audierant
Secit ꝙ anima in illo loco ubi pius concentus au
dierat ⁊ sedilia mirabilis delectata Time autem
gelus ad eam Isti sunt qui pretiamento dei sua
corpora cõtriuerũ ⁊ sanguine agni lauerunt stolas
suas Isti sunt inquid continentes qui pro christi amo
carnis debitum postposuerũ· reliquum uite talis
in seruicio dei· sine martirii pena sustinentes

uel p.acientes sine sermocinijs cum uicijs ul' concupi
scencijs crucifigentes · sobrie · iuste · pie uitam du
cerunt · et ideo coronas triumphales habere meru
erunt Isti sunt ergo uiri sancti fratres amici dei Demo
Verum pacijs · et sanctimonialibus .....
cū animi sui oculos circumspiceret · uidit qsi
castra · et papiliones plenos · et purpura · et bysso · auro
que · et argento · et serico mirabiliter confectos · i
quib⁹ cedras · et organa · symphonia q̄ · et cithoras cum
organistris · et cymbalis canentes · cetera q̄ omnia
musicor⁹ genera suauissimis sonis audiebat con
canentes Et ait angelo Ista tentoria · et papiliones
quor⁹ sunt animar⁹ Et angelus Ista sunt monachor⁹
et sanctimonialium requies · qui humillimam obedien
ciam · hijs qui plenius sibi hilares impendunt ·
atq; deuoti qui magis studet gaudere · quam p
esse · qui uoluntatem p̄am relinquentes · alien
uoluntati obtemperant ut ueracit dicere nale
ant Dolosi homines sup capita nostra · et nil
iustus pugnem · et aquam · et eduxisti nos mir
fingentium · qui celestia dum sitim · mendose fa
ciunt · et phibent linguas · non solum a malis
verum etiam racionabilibus amare refrenant
Abonis qui domino dicere naleant Obmittam
et humiliari simus · et abonis silentes · et ad
dam duris tibi obedientiam hij tales habet
thronos · et papiliones in quib⁹ sine cessatione

redemptori: & omnium bonorū largitori cantant
laudes Cr. aut summa Si tibi placet uolo. ppns accede
& illos qui minus sunt uidere Cr. aut angelus Plac
quidem ut uideas illos & audias · si non mireris · id
deos Ista namq; ut ferunt plenaria sancte trinita
tis. & siquis adeos sanctos mirabitur omnium pre
riorē · immemor ulterius non diiungitur con
sortio sanctorū · nisi forte uirgo fuerit & cōiugi
mereatur choris sanctorū angelorū Cr. accedentes
ppns · uidetur unus unusq; ceteris monachorū
qui angelis assimilabantur · quorūq; uoces sua
uitate atq; dulcedine · omnia musicorū instrumen
ta superare uidebantur Cruces omnes animę qs
malus locus ante uidetur fulgore nimio choruscha
bant · splendor carbunculorū & odor delectabilis &
ignis suauissimus · unusquisq; ante ulsum gla
superabatur Omnia instrumenta nemine labo
rante sonos reddebant · & hanc omnem dulce
dinem superum uoces superabant · quibus nullus
erat labor in extensione nocū Non uidebant
namq; labia mouere · & manus administrantia
musica leuare curabant · & diuersum cunctis
tamen melos resonabant Firmamentum
autem q; sup capita eorū erat · mirum splen
debat · de quo pendebant cathene auri pul
cherrimi · unguibus imminentes argenteis · pulcher
rima uarietate contextis de quibus cupiū &

fiale cymbala ⁊ cymmnabula lilia ⁊ speciule pen
debant aurea Inter quas multitudo angelor uer
salvatur nolamenum ⁊ aureas virgas habencū
qui tam multu inter cathenas nolantes suauis
simum ⁊ dulcissimum audientibz reddebant
sonum De defensoribus ⁊ constructoribus
Quam ꝙ anima hūs delectata ecclesiarum
visionibz ueller ibidem stare dixit angelus
ei Respice Et respiciens uidit unam arborem
magnam ⁊ latissimam frondibz ⁊ foliis ⁊ floribz
uiridissimam omnium fructū generibz fertilis
simam Inciis frondibz aues multe diuersor colo
rum ⁊ diuersaz uocum cantantes ⁊ organizā
tes modulantur Ramus ⁊ ramis lilia ⁊ rose mi
re nimis ⁊ cunctaz herbaz speciebūq; odoribus
rum genera oriebantur Erant aūt ibidē arbor
multi uiri ⁊ femine uestibus aureis ⁊ eburneis
⁊ ipi sine cessacione laudabant ⁊ benedicebant
deum omnipotentem pluribus beneficiis ac do
nis ⁊ habebat unusquisq; eor auream coronam
capite suo mirabiliter ornatam ⁊ sceptrum
aureum in manu sua quisq; habebat ⁊ erant
uestiti ralibz uestimentis qualibz ante monachi
induti erant Anima aūt ad angelum cōuersa
ait Que est ista arbor ⁊ ille q̄ sup ea sē aūt cum
uoluti agebant dñi eiūs tempore Et ag̃elus Hec ar
bor typus est scē ecclesie ⁊ illi qui sb ea sē uiri ⁊

femine · constructores ⁊ defensores erant sanctæ
ecclæ · q̃ l'edificare ul' defendere studebant ecclias
⁊ pro beneficiis q̃ sanctis largiebãtur ecclis · ipsæ
fraternitatem consecuti sũt · ⁊ pillos cõmonachorũ
relinquentes secularem habitum continuebant
a carnalibꝫ delitiis · q̃ militant adversus animã
sobrie ⁊ iuste ⁊ pie uixerunt in hoc
seculo expectantes beatam spẽ quæ ut nubes eos
non confundit ⁊ ualdibit Proficiscamur

Quinq; pfecti Sc̃ta ũginti ⁊ nonẽ ordinibꝫ angelorũ
fuissent inuenerunt murum altitudinis pul
critudine ⁊ splendore ceteris illustriorem ⁊ ãtiq;
stomniorũ pcioꝝ lapidum bene constructus
uarijs coloribꝫ metallis mixtis · ita ut haberet u
deretur aurum permeare · Lapides anne eius erãt
Crustallus · Chrisolitus · Berillus · Iaspis · Jacinctus · Sma
ragdus · Saphirus · onichinus · Topicius · Sardius · Cri
soprasius · Amethistus · Turcoisus · atq; granatus · Hijs
⁊ similibꝫ murus splendidus · lapideus · in cuius amo
renitatem multitudinem mentes plebis ascen
dentes q̃ murum uiderunt pcul dubio · quod oc
ulus non uidit nec auris audiuit · nec in cor hominis
ascendit q̃ parauit ds diligentibꝫ se Viderũt
deinde
nanq; nouem ordines spirituum · uidelicꝫ an
gelos · archangelos · uirtutes · principatus · potes
tates · dominationes · thronos · cherubin atq;
seraphym · Fuerunt autem in enarrabilia illa

que nec potest nec hō hominī loqui Tunc angelus
dixit atlantiam filii filia tunde & molina aurē
tuam & obliuiscere populum tuum & domum pa
tris tui Et concupiscet rex speciem tuam Cui dicā
cimelis patet · quāta amenitas · & qualis sublimitas
sit ī cē chori sanctoz angelorz patriarchaz ꝓphaz
cē laudabilem mīm erū marauū u
dere cantantium exercitum · ignoū audire no
uum cantum cum gloriosum aspice aplorz chorz
confessorz meorū consortium · & quod pcellit oē
gaudiū · eū q̄ pamis est angelorz & mīa omiū sentī
re clementem & pū Sibillo ergo loco mgio nunc
stabant · nō solum omnē q̄ ān uiderāt · ueū & pe
nazz ꝑfectaz supplicia uidebant · & quod miramur
trazz orbem q̄ albuno solis radio uidere ualebant
Non enī quicq̄ potat cūctē uisū obtundere · cause
mei cōcessum est creatorē omniū uide Et mirō mi
dum stetērt in eōdē loco · pius stetāt ñ se ūten
tes malum ꝑtem · cunctis cū eodem loco · ante
& retro positis uidebāt Non solum aute uisus
ueū & · scientia dabat ei solita · ut ñ solū sibi op
introgare amplius aliqua · sz omnia sciebat apte
& integre quecūq; uolebat De scō Ruada
Cum autem sta esset affint no cōfessore
a sanctus Ruarian cōfessor · cum magna le
ticia salutans eū & ꝑplectens mīme Sanc
tus uisceq; ait Dns custodiat introitū tuum et

rum quum ex hoc nō & ulq; miserim Ego sū vnadm
ait patrnis tuus · cui⁹ uice debitor es sepulturę & cū
hoc dixiss̄ · stetit amplius nō dies Dreclim die adeas⁹
illa anīe respiciens uidit scōs patrum · hyb̄nie insulā
aplm cū magna turba epōz · inquiz quatuor silvi
notos uidit illa epōs · scilz celestinum armachanū
arcbr epm & malachiam · qui p̄decto uiro successit
tarchiepiu · q romam tpe innocencij p̄uenies · ab p̄o
legatus & archiepc constitutus est qui omnia q̄cūq;
habere poterat · sanctis cenobiis & pauperibz dimit
bat Hic constructor erat congregacionum · mona
choz · scī monialium · quibz omnia p̄uidebat neces
saria & nichil omnino sibi reti nebat Hic etiam uidit
crisdianum lugudinensem epm ipius pre
dicti malachie fratrē utrumū mire cōtinencie
uirū & uolumarie paupatis amatorem · & necnia
duanensis ciuitatis amicissimū uirū simplicē · & yo
delium · sapiencia & fulgentē & castitate p̄ceteris
hos quatuor epos cognouit Erat quoq; iuxta illo⁹
unum scelle mirabiliter ornatū in q̄ nemo sedebat
Dixit aūr ad Cuius est istud sedile aut q̄re sic
uocatur Respondit ei malachias dicens Ista
sella est cuiusdā fratris nostri qui dū migraue
rit de isti sede sedebit Et cū in hys omnibz dū
esset subtile delectata affuit angelus domini qui eā
antecedebat & clamde ei dicebat Veniste mq̄d
homnia Et respondens anima dixit Odīe

undeo · obsecro te sine me hic esse Cranglus debes memo
ad corpus tuum redire · et omnia q̄ uidisti admirare pri
mor tuor memoriter retinere Et cū anima audis
set quod ad corpus eam redire oporteret · cū magna
tristicia et fletu respondens ait Domine quid tam
malum unq̄ egi · ut ad corpus meum retecta gla tam
redire debeam · Istam ait angelus nō merentur in
mare gloriam nī uirgines · q̄ l'qui corpora sua ab ue
tu carnalis concupiscentie custodiunt · et magis ad
uri pro tanta aeterali glā quā coīquinari turpis
concupiscencie uoluptatibus malunt Tuū uoluisti
exterere scripturaz ubis · et ideo non poteris hic ma
nere Exiterere & ad corpus tuum unde exieras et
stu de abstinere abhinc q̄ ām sacerdos Consilii
um nostrū · et auriliū nō ē deerit · & plenarie ang⁹
fidelit ē manebimus Et cum hoc dixisset angelus
cōūsa est anīa · et cū se mouere conaret · sensit se ma
le corporis ee grauatam · nullū eni motū allū nī unum
qpis sensit nisi ee momentum · et tuno atq eodem
qpis puncto melius loqbat ad angelū et ītus sedit
mouere corpus suum Tunc debiles aperit corpo
rales oculos et circumspicit · nichil q̄ eos respexit
circumstantes clericos Sumens & corpus domini
cum gratiaz actōe omnia q̄ habuit pauperibz distrit
et lignum sancte crucis suis uestimentis quibz uel
uebatur nullis imponi Cuncta uero q̄ uiderat no
bis postmodum recitauit · et bonam unam nos

ducere monuit· ūbumq; dei quod amre nesciebat
cum magna deuocione & humilitate ac sciencia
p̄dicabat & nos qua uitam eius imitari non
possimus hec saltem admiratiōe gencii scri
bere studuimus Vnde nos nr̄am p̄clara &
humillima & deuotissima p̄cor p̄sumit clemē
ciam· ut nr̄i lucr mulgni memoziam t̄uris oza
cionib⁹ habeatis q̄tinus illi placeam⁹ qui sup̄er
est illis que amre dixim⁹ ihū xp̄o dn̄o nr̄o
qui honor est & ymp̄ia secula seculoz Amen
Explicat deuocione mundali·

Incipiunt quedam miracula de s̄ martino.

Gratianum enim ep̄m a romanis epis ad urbē turonicam trānsmissum · primusq; turonicā pontificem datum fama ferente cognouimus. Ad cuius tumulum beatus martinus cum ad orationem uenisset · post effusas p̄ces · dicto etiā capitello · aut benedicite mihi nō ne uult. Hec eo dicente · uox ad eum dilapsa auditū dicens · Te enim dilexi · beneficiis michi seruiendo. Et ecclesiā utrum oīone elicuisti. Admirantes aūt qui aderant eo tēpore · et dicebant eum habitare tūc temp̄e in martino · qui quondam lazarum uocatus sepulchro iacuisse. Simile huic facto apud arthonam auernensem uicum · referre solemus senes audisse nos. Vitaliana quedam religiosa · in hoc loco quieuit. Ad cuius bs sepulchrum uenientes · dedit salutationem nobis · et illam ut sibi dignaretur benedicere flagitauimus. Postq; aūt expleuit oīonem · conuersus uir beatus. Dic aut sanctissima ūgo · si iam tibi p̄sentiam meruisti. Ad aut. Restant michi una causa que facias in seculo uidebatur. Hesterna enim feria qua ieiunium mundi pullum nouimus · aqs ablui caput. Recedens aūt bs cōfestim a tumulo uirginis aut suus. Ve nobis qui in hoc mundo uiuimus. Si hec ūgo xp̄o sacrata · hinc ob ieiunii culum meruit · quod sexta feria ablui caput · ad nos facimus · quos cotidie fallax satan petere p̄suadet. Nichil enim in eo uitio uir beatus optauit · quē inueteratū longum patiuntur. Egressus aūt uir di

ab arethonensi uico·ad urbem arimennam gressū
duxerit·Auditentes aūt senatores urbis·qui nunc
in loco illo nobilitatis romane stemmate refulge
bant·qd scilicet uir tēs appropinquet urbi·egressi
sunt in occursum eius cum equitib; et carrucis·
cum curribz atq; rhedis·At ille asello ipositus·
nitissimū refulgens sup stratū·cum aduenisset in
cacumine montis belenatensis·de quo uici tigonia
gentis posito contemplat·uidit hos cum his pō
pis ad se accelere·Dixitq;·Quid sibi uolunt hij
qui nobis cum hoc apparatu appropinquant·Respō
dit unus qui prior accesserat·quia senatores au
dientium in occursum tē·Cui ille·non est meum in
quit·ut cum hac tractatrice ingrediar urbem cōti
nuo confestim retorto retrorsum aselli freno·iuxta qua
uenerat regredi cepit·At illi obsequentes cum sup
plicarent deprecabantur·ut ad urbem accederet·di
centes·Auditiuimus tuas multa enim sunt
infirmi·quos te oportet uisitare·Cumq; obtinere
non posset manibz imposuit sup infirmos qui ad
uenerant sanitati restituit·et ad uicum arethonen
sem regressus est·Exstat nunc in hoc loco cancell⁹
in quo tēs dicitur stetisse·Post hec accelens ad ni
mulum uirginis aut·Gaudie nunc uirginiana so
ror beatissima·post triduum enim magistrum ui
te p̄sentabere·Et discessit ab eo loco·Post hec

multis ꝑ uilium ũgo ostensa est: et bñficia per
ea ꝓbuit. et ideꝫ obitꝰ cui in quo cõmemoratio
eius celebraretur exigit. Qđ non aliter sentien
dum est. nisi quia beati antistitꝭ obtentu. dñice
maiestatis ꝑsentiam meruisset. ut hec deinceps
quotidie aũ tempe. ageret.

Celebratis meis honore ingilis. cum ar
chipbr loca eylalus clericus cõtinuo inuocatꝭ. eu
ius ũ alius pbr. uirtutis ac pauperis religꝭ eoꝫ cõ
ꝑatauit. et unu piscē deferens. alteꝝ unum con
monitus piscatoꝝ q̃dam ꝑuilium a ũgine est ut
archipbro piscium copiam referret. Surrexitꝙ
electulo. inuenitꝙ in manem eiusdem ũ lapsum
sicium. quem ubi uillis suis exhibuit. Cuꝫ aũ
pbro. apparuit similiter ꝑuilium ridens. Inde et
sub una arbore arcꝭ inuenies unum tãtem
ꝑm donans. unum digitum equitis pauperis
conpatris. Et ille nulli que uiderat narrauit. Abi
it. inquisiuit. et repit. accepto q̃ uino. pauperꝭ
ꝑ refert. Diuꝫ ũtis uirginis utiꝫ apparens de
specie. que minus erant utriũꝫ loco planauit.

Summa q̃dem fuit in hoc seꝛ̃o de quibꝰ scrip
turꝫ est ure eius multa ꝑtermisimus. dum satis
duum arbitrer demulcentium ad nisi sẽ ne non ar
derem ab his qui bonoꝝ sẽtimen inuidie
uelicis impugnare sepius uolunt. Ꝙ nos

qui in regni cottidie quidem eius miracla cernimus. ad sepulchrum. quia non est opus tanti medicus. Si qui male habent. abluendum duximus. si ea que euidenter ab eo prius gesta. cognouimus silearnus. Quid igit est ad hec infidelis et enumius. ut hec non credat accredat ad basilicam. et uidebit cottidie et noua agi. et que iudicium facta fuerant uenit. Et qua credimus de cuius opibus libellum scripsimus. ne et hic liber ab eius uirtutibus sit inhumil. scribere in eodem aliqua de his que nob euidenter cum ceperimus. quia mi tui sunt sicut sepe retuli. sumus que actenus lauderunt. Extat nunc in ipsa supius memorata. qua in eius honore fideles edificauerunt ecclia lapis cuius quem uir beatus dicitur reseruasse. Post multum aut tempus. leo quidam pbr ut sibi sepulchrum deponeret lapidem scim a loco demouit. Nec mora ad domu suam cum tremore reuersus correptus a febre. die tercia expirauit. Cognitumq est offensum auunculum habuisse hoc igitur nro tempore gestum reuolumus.

Fuit et in nobilissimo pago urbis turonice urbe. que ab incolis ueteri ruens. uiam publicam impedichat. Ad uer. cum uir beatus age ret uiam. motus melodia. facto celeri signo crucis erexit eam. que usq; hanc iuxta uia

erecta uisa est. Cū iam p̄nominata quā spolia
ta cortice uiuebat tamē honore uiri. De quo
cortice multa fideliter cernentes. ut dilutam
aquam sumebant. mox uerticamina capiebant.
Vidimus enim nos hanc arborem erectam.
grauī turonico oppido oratorium erat pusillū.
strum in uilla martiniacensi in quo celebr[illegible]
ferebatur sepius orasse martinum. Denicq; gun
thramnus abbas. dum gregi monasteriali preesset.
si uilam que haud procul ab oratorio tuebatur.
casu conferente terreret. oratione facta transilui.
Post assumptum uero epatum. aggerem ipm
preterriens. uenit ante oratorium. sq; distulit ad
orationem. in locum descendere. Huic equus con
uerso capite ad oratorium. in medio restat uia.
Deinc uerberatur calcaq; loris agitur. urgueturq;
stimulis. sq; tanquam cuius non mouerut. Tunc
cacerrios sensit se uirtute diuina teneri. et dis
cendens facta oōne. equo ascenso preteriit. De
um o lonipet. si tibi os dns uri quondam fecit
asine reserare dicetes. quid uirtutis spectabile. ut
non aperiret. quid amabile ut ostium cellule ō
templare. qd formidabile ut ascensorem orare
ōpellerent. nempe atrore uoce clamaret. quia ca
ritatem martini cernens mouere non est ausus
nisi tuus occursum debitum ꝓponeret dominus.

Alius autē p̄b̄r ex lemouicino ur̄ fūme bonitatis ac sc̄itatis. quantum tuit dum mecū resideret in cellula sollicitus ē cepit si aliqua i oratorio miracula ubi reliquias beati antistitis collocauerat ostenderentur. Qui ita respondit. quod tē pe quo beatus eustorgius erat ep̄s. ad ruinosā urbem uenit. in qua diu cōmoratus plenam ampullā olei de sepulchro sc̄i antistitis abstulit. Regressus q̄ ad dominum dum singulis exhibere desideret. et ue labores manu referret. subito ficta pectoris tam grauer. ut nec anhelitum re sumere posset. Conuersus uero ad oratorium in quo beati antistitis reliquie tenebantur. deducta in ungulis nocte. mane de oleo quod abstulerat loco unguentario in uncto. sedato dolore conualuit. Post hec quidam mūs inflatum ab spina pedem. de ipso primus ut de oleo diluta est in colonicam donatus. Mulier que seni sum priuilat. et quib; horis demonium pulsatum habere. de hoc oleo tacta sanata est. Iam et alius abbas eiusdem cellule primus. de hoc oleo oculos attigit. qui primus usum recepit. Sed et cum multos energumenos exinde destruisset sanitati. unū qui atrocior ut cerebro demonē habebat. sup caput de oleo posuit. illico demonem pfluxum uentris egessit. Alteri ī ungula

pollicat demoniū descendit. Quo viso pbr digitum oleum infundit. mox disrupto ano cū gutte defluente dilatessit. Hec de oleo tenuit.

Vnā quoq; ex uxore quam sēs plammue rat adiecit. qđ assiduam eam in ampulla reconditam. quam aqua impleuit. Non p̄ multum tempus uenit ad eum homo cuius os apulsula mala tumefactum. capudq; et oculi inflati ob nimium uenenum p̄ durabantur. Cui ille infusa in ore aqua de ampulla mox oīs dolor ac tumor gutta decidente discessit. Asse uelat enim gratia. huic illius in qua aqua post quatuor annos. ad huc miracula p̄stare. De cera uero quam de sepulcro tulerat adiecit. Burda et mura. que ibi circa demonum habebat ad eum accessit in cuius aure de ipa cera posuit. alia die uero uenies. grās p̄ accepta sanitate retulit sacerdoti.

Ipse terminum dū ternorderensis castri qui adiacet lingonice ciuitati. erat pbr. gressu debilis. Cumq; quam pgeret que ad dei eccliam ducit obuium habuit senem cum puero. Et ad dū uterq; ellicus. Dato sibi mutuam salutationis osculo. dixit senex ad pbrm. Vis sanus fieri. Cui ille. Et qđ humanum genus amplius conspicit habere. nisi ut sospes uiuat

in aqua. Et senex facto iuxta crucis signaculo super
populum dixit pbō. In nomine dñi nri ihū xpi ex
tende pedem tuum. Qđ pbr sine mora extendens
canum ad se retraxit. et quis agens iret quo pgeret
agere cepit. Vocauitq; eum puer qui cum sene
erat et ait. Et scis pbr qui est qui te reliquit sa
nitati. Ignoro ait. Fui ille. Dñs quatinus tuo
nicę urbis antistes. ipse te iuuare sua sanitate dig
netur. Tu ā in loco quo scīm fieri uelitis oratoriū
sine mora edifica. Erit enim populis salubre. si q
loquar expleri. Hec locutus pbr. oratorium in
dei nomine construxit. in quo nunc usq; multi pau
litiq; gressum recipiq; usum sepe meruerunt.
Hilarianus autē nuper factum cognouit. cum leu
uehdus rex contra filium suum ambularet atq;
exercitus eius uti adolet gemere loca sēi cōcuteret.
monachum etiā sēi martiri etiā inter sagontinum
atq; carthaginem spartariam. Audientes autem
monachi quod huc exercitus ad locum illum deleri
accelerat. fugam iniunt. et se relicto abbē sene.
insula mari abscondunt. Aduenientibz autē
gothis. ac diripientibz res monasterii. que sine
custode remanserant. abbem senio uicinarum.
s. sēi mare erectum offendunt. Extracto unus gla
dio qđ amputarent cerui cem eius. reliquus ruit.
hac spm exhalauit. Reliqui uero hec audientes

timore premi fugerunt. Qđ cum regi nun
ciatum fuisset cum festinatione precipit omnia
que ablata fuerunt monasterio restaurari
Cepit autem ppius vere tanta miracla
p seruos dī que nostre religionis fuerāt
fieri. uocauit unum epōr suor. dixitq; secum
ad eum. Vin obrem nos ut ista qui se xpianos
dicunt non ostentatis signa in populos secum
fidem uram. Dicit ei epc. Sepius ego cum
eis tractaui. et furtiue euasi. et nunc aut
possum hec facere que tu. Et uocauit alium
unum de hereticis clamulo aut ad eum. Accipe
quadraginta aureos. et clausis oculis uade in
loco unde nobis es transitus. et pretende me
cum rege. exclama in aurem ut ppius lumen
mee uirtutis credulitate petrinam. Cumq; hic
accepti pecunia fecisset, qđ sibi fuerat impera
pperat nouus cursu regis ad deceptum con
stupatus hereticor cautela. exclamat eo iste e
citius pecunia. ut fide epi recipet oculos suos.
At iste cum non minima arrogantia ponēs
manum sup oculos ei ait. Sedm fidem meam
fiat tibi. Hec ea dicente. ita obscuri sunt occi
dentis cum uolare. ut non solum usū pter
uerum etiam uolatum quem auarina impellen

te fuerat publicauit.

Refert aliud tur fidelis spectasse te xpianū
cum heretico pro fide nūl certamen. alter
cuiuscq ritu de diuinis scripturis. Cum electi
non possint hereticus ut cognoscerent mentiuē
tur. Si nūe religionis sēptuarium scirum
testimonia te ad credendum minime mouerūt.
uel iuuenem uidimus tuncuis miraculis expe
rire Ecce in digito meo anulus aureus. ego cū
in ignem iacio. tu credentē collige. Proiectiq;
uerit primus. nihilum. ita ignis purificatus
est similis extendatur. Conuersusq; ad hereticum
ait. Si tecum est priuilegium tuū. sume eum
ab igne. Ille quoq; refugiente aut uix. Inuicta
mentis deus. si aliquid indignum te credo
obtentu. Certe si recta est fides mea. nichil
michi preualeant hec incendia seua. Et ablatū
ab igne anulum. clarissime palma sustinui
ut. et nichil est nocturnis. sī magis confusio here
tico. catholiquos reliquos fermare sue fidei ro
bur.

Cepisset ecclesiam et nyxinianam cru
delitate ego exente. desuere cepit et dis
cedere pene uniuersis orbis a romana pon
tifice. Iuuer multos autem hungrie regnū

discessit. ꝓhibente eis florio rege strenuissimo.
Qui florus patre suo annato nõe nouit uiam u
niuse carnis ingresso. regnum adeptus est cum ui
gint esset annor. habebat autẽ idem florus duos
frẽs minores se. maximum et annatz Virum
autẽ ꝓlichis florus uxorem puellam pulcherri
mam Brichildem nõie. filiam cuius regis sarrauii.
de qua genuit tres filios. ꝓmogenitum flor le
ati maximi turonensis genitorem. z sõm hu
gonium. tertium aumarum. Deos li hylginus.
quartum filios genuit. cleũirem ꝓmũ. lerium. z
theodor. Tertius autẽ aumarus. tres filios ge
nuit. Gaudentem. quintiacum. z innocentium.
Florus rex cum regno suo fere ꝓ decem annos felici
ter uixisset. maximianus aggressus est. Qui fere per
tres annos laborans uixit et cum maxima difficul
tate. ꝓmas partes regni eius ingressus est.
nec sine morte et sanguine suor pugnando. Di
quidem florus cum eo bis uerbꝫ cepit conflige.
turpiter deiectum fugauerat. ꝙ; priorem suor
saisuum quodam castrum. et munierunt contra
eum et eius Regnum. et sic sedin. et tertium.
Gaudem obsedit cum in quodam castro mu
nitissimo. cum omi fere nobilitate hunau.
Obsessus autẽ ꝓ diminutiõ animi ad deditionẽ
compulsus est uenire. unu sibi cum mbris

suus atq; suor concessa. captosq; dispersorum
romam. Inverquos fuerunt duo fili floi regis
maximus et aumarus. filios aut non dum ge
nuerat. ii primogenitum floi utelehe cum amor
filios aut duos. post reuersionem caprimulgi ge
nerauit. Cum aut presentati essent diocletiano. mi
sit eos in carcerem. Post annu fere dimidium
regularis diocletianus pbitarii floi. iussit eu
sibi presentari. Videns autem pulchritudine eius
ob fetorem et labore carceris emarcuisse. mia mo
tus est. absolutiq; remisit ad ppa. promisso ei reg
no suo cum veritate sublatis iuel scilicet mu
neribus. Tali etiam pacto promisit eum regnatu
ru post mortem ipius. filius eius non ostimare
tur in regnum nec in consilarium. et tantum tri
bunul existeret. Ad cum exutiq; pace firmatum
fuisset. recessit cum omnibus suis. Reginus aut. eode
anno genuit duos filos. hilgnum. et aumarum.
Ds ut qui non accipit psonam principum. et repro
bat consilia eor. qui quos unde inuenit. et tra
hit in regnum semini. et adducit instigatorem. et im
piores ipos qui ecclam plecutoribus grauissimis
diu uexauerant. in tantam amentie et inaudite de
uenire permisit mutationem. ut diocletianus uicho
metie. maximianus mediolani. uno die deposuit.
singulis imperij. post impium priam unusquisq;

beis. Verum maximianus aut multo post sicu
pentrius. cum dispositis insidijs genio suo cõstan
tio tam regnum quam uitam moliretur. dep̃
hensa dolo illius. caput massiliam capitis. nec post
multum in cunctis fidelis liqueo cruciatu instan
gulatus. ut uti ẽdã asserunt a demonijs suffoca
tus. impiam animam dignis manib̃ tradidit. Diocle
cianus item. & ipe eadem de causa eidem cõstan
tio factum. se intelligens suspectum. hausto ue
neno sui ipius effectus punitor. impiissimi mul
ta sua scelera saloman opidum. die uite claudit extre
mis tum et temp̃ore et eternu[illegible] tumum
morte mutauit. cuius post terrum & horribilem
bellũ. et ꝑsecutionum caliginem. diu desiderate pa
cis tranquillitas diuino nutu[illegible] p̃ mundum splen
dere cepit. Flauius ꝓmogenitum suum flauiũ con
stantinum. qui eidem imperanti uicinior diocleti
no. & maximiano. breuissimo tempore cõstantio patre
suo & galerio maximino. unisimul omnium meritis
successerat celsitudinem tradidit. Quẽ semp̃ caesum
& dilectum omnibus habuit. Dulcis & a
mabilem ẽ. uxõe clarissimi uiri nepotem suam filiam sco
tis sue diuinitatis constantinum remisit ad patrẽ
suum. Ex eadem uxore sua uidente patre suo
filium genuit. quem flauiũ uocari ꝓcepit. Ex nanis
eo dem septimodecimo cõstantini anno. & ꝓmo

dum filij eius constantinopoli
tano epo. so disponente christiani est fes et lup
tzarius. qui nunc est uocatur. Venabilis aut lupa
tzaa eius idem patricia paulus. ab eodem cõsta
no qui pri imperium successerit in armenia be
nefim declinauit. epo ciuitatulam quam capido
ne cyeusam noie. ob catholicam fidem pulsus ex
his arrianoz insidijs crudeliter euangelizans. ad
ecclesia regna tuctoz migrauit. Hoz aut antiquus
semo cõsecutus. diem claudit extremum. Terram su
am primogenito filio dimisit. et duos filios iuuenes
in manu ei reliqt. Qz mortuo pene terram uastau
runt. et filios eius cum filiabz nobilissimaz prin hu
noz copulauit. Ex quibz primogenitus eius hilg
nus infelicr ut pdixim est. quattuor filios generauit.
sed aut alumarus nos.

Flauius aut tribunus. filius flaui Regis. mortuo
cõstantino. et regnante cõstantio. constantino
polim uenit cum filio suo flauo paruulo. quem
imperatu cõmendauit. qui eum secum retinuit.
militem fecit. Qz etiam ad huc adolescentulum
nullamus etatis. cum ab eodem cõstantio paruulo su
o in gallias ad tirannos barbaros. qui romanas ter
ras infestabat. igitur. qui de eo deus disponeret.
secum ad seuenda pfidia adduxit. et exercitandi
militia quo diu in comitatu suo retinuit. Sz un

ſcs magis elegit dō ſeruire celeſti. & tō impune ne
reno miſimus. quia ad hoc ſpecialiter effectus eſt.
ut tumpharem ſce crucis uexillum in occiduis mū
di partibz erigendum et adorandum deuehere. &
multis ſacramenta euāgelica mutaret eructis. Q̄ clar
ioris. & clariꝰ miris. ſcs ab infantia. deuotus apli
cis. ꝓfectus in adolescentia. phemmiter tle the in
diem. de ūtute in ūtutem proficiens. magnis in
mundo clarnit miraclis. et doctis catholicis lō
ge lateq; reſplenduit. Q̄ cū a tanta ūtute et mi
raclō tam grāli et ſtupendo immutatum mūdū
uidere tli inchoauerat. qd̄ mirum si et ꝓſperos
in eis ſemp excursus. et beatos exitus habueret.
Immo mirum si poſt tam mirabilem qua ad te dō
illum trahit cōuſionem. et ūtutū ſblimitate ardu
am. & miraclōz claritate glōſam. et religionis deco
re ſplendidam. iugiter uſq; ad ultē terminum nō
ageret cōuſationem. Q̄s enim non omō fere ul
tute et miraclō mirabilius ducat. Tſtumulū uir
ginem ab uberibz ut ſic dicam non lacte ma
terno Tbibitum erroris fanatici exturuiſſe ſuſ
ſicionem. parentibz tutoribz atq; actoribz mē
tumſ. nunc uerbis. nunc blandicijs inſiſtendo
De hoz tantis ad xpi fidem et ad eccle ſacramenta

nec dum peccar. cōfugisse societatem. Qs non simus
Jeronimus arrollat puerum duodennem unctar curlan et tonsu
tum. cuius reuerentiam non respiciens heremu sq
lorem. et q̄cq̄d ibi tollerare posset. ac si delicias con
cupisse. et q̄d utrūm p corpis infirmitate non tole
rabat. sz postea impleturis erat meritumulo salte
r desiderantulo salutem inconspectu dei. qui uelle ñ
nunq̄m pro feō reputat iam facere. Qs ñ in sig
ni laude p̄dicandum censeat. adolescentem in sum
mis enutritum delicijs. uirib; patris secular impli
cari mulice. q̄ solitarium. uł monachū. se exhibendo.
non solum ab opib; malis. sz ab oīb; cōcupiscentijs
nefarijs contaminasse. r in medio fornacis babilonie
sulphure et pice feruentis se illibatum custodisse.
inter alios aliena rapientes. et cum irridentes
sua non modo supflua. sz etiam necessaria pauper
ib; erogasse. r quod p̄cepta quoq; transcendat. uł in
diuisa clamide p̄ferr fecisse. De alia quippe du
rum uestium p xp̄o clamida. non de una diuidendā
p̄ceptum habemus. Qd fecit iste cuius cor r lin
gua se ipm̄ xp̄o r pro xp̄o fratrib; impendere parat
erat. In quo et illud quis non cum laude accep
tat q̄d inter parentes clarissimos et inclitos. utpo
te regib; atauis claros constitutos q̄d et regis
constantij. r uliana celaris. nunc huius. nunc
illius. in diuisis terrarum partib; comitatū sed r

In monasterio cartusien. ordinis. nomine ayerlacō
nostre habitauit frat' quidam ꝑplantissime cōuer
sacōis. corde purus. ⁊ corpore incorruptus. ita
ut asserant qui eius cōscientiam nouunt ne ꝑ som
nium quidem ipm aliqñ fuisse illusum. Erat au
patiens valde et humilis sui ipsius corporis cōtemp
or. atq; castigator inexorabilis. ita ut de ceteris
homine suo non magis curare uideatur. quam
de uili mancipio. Qd dum aliqñ ita grauiter eg
raret. ut uix meo alicui remaneret. cōsilium sui
ad̄o fr̄is de eius uita desperari. et uenerabant undiq;
ad eum inuisendum. ut extremam acquirēt bene
dictionem et gram̄ morituri. Prior ei eiusdem loci.
sciens eum uirum illustrem. et sem̄. a domino sepius
illustratum. in amore atq; obā. x. rogauit atq; ꝑcep.
ut ad honorem dei et edificatiōem aliorum. uel secrete.
uel manifeste sibi notificaret qcqd illud erat. in
se dño magis placuisse cōsideraret. Cui ille respon
dit. Rem in mundo difficilem imposuisti pater. ⁊
quam nullom̄ uiuerem. ñ oba cogeret. Nouit g̃ pa
ternitas tua me ab ineunte etate cōuersionis mee. mul
ta sathane bella. multa flagella fuisse ꝑpessum. ita
ut idem uersipellis mundi. pluries in effigie uiri
seu cuiuspiam mōstr̄ sese transformans. m̄ crudis.

m ubiz·m tēptatoiz uariis·numqm me inpetē deseruit·
Uerumtn fet multitudinem·doloz meoz in corde meo·
cōsolatōes ẋ et ie ipi matris·lerificauit animam
meam·Quadam itaq die cum ab eodem aduſario
nimil amaricatus·apparuit manifeſte m liz mise
ro ꝛ indigno·ipa eadem puerpa ugo·cōpatiens af
fctū cōsolans me dicens·Uide afflictōem atq angus
tiam aī tuā·q qm non potes iam sustinere ingrā
num·placuit m uenire auxilium tuum Ecce
offo t de thesauro filij mei·tpliem grām humili
tatis·per quam et emulum uincere·et deo place
per omnia poteris·Uolo g ut humilieris in uestitu
in uestitu atq inactu·libos appetas ullones·pan
nos induas gſſiores·abiectiora queq ministeria·
et que alij dedignantur·tu p magno honore·t
lucro suscipias·Si has g ututes seruare uolue
ris·eris in eis cōtra hostem potenter armatus·
ꝛ aiam deo decenter ornat·Cum hec illa beata
dixiſſz et disparuiſſz·uerboz suoz efficatiam af
fectui meo efficaciter ꝛ ualenter inpsit·ipm q af
fectum·affectui·mancipare cōcessit·ita ut desp
ta magis officia ul exercitia m cōquirerem·in mu
nitis et almis·ulionibz·uti semper eligerem·
Post hec iterum fi ille·qi de mortis ianua re

uocatus. deo donante cōualuit. et forsitan usq; hodie. plimoz̄ pficuo utitur. Hec uenabilis abbas. clarevall' vommus henricus. sicut a supdco ꝓpe in eadem vomo audiebat retulit fidelitꝫ. De uisione

¶ longobardia. quadam vomo ordinis. bertrāmi nuri que carnxtus dicitur. ante paucos annos mo nachus quidam extitit nōie Bertrāmus. Iste feruenti motu caritatis vominam nr̄am scām vgi nem dei genitricem amabat. Iste tp̄e quodam cū eēt in oōne. beatam dei genitricem ex oppō cur su p̄ altare utrentem stare cōspexit. Et ecce fons aurei coloris e regione cum impetu erumpens. riuulum suum ad pedes eius dirigebat. Cuius lapilli. lapides erant p̄ciosi. Smaragdi uidel. carbunculi. Topazij. Saphiri. Jacinti. Cumq; de uisione muturetur. ait illi vomina nr̄a. ¶ Scis bertrāmme. q̄d ista significent. Dicente illo. ¶ Non dna. Respondit. Fons iste aurei coloris. cisterciensis ordo est. qui sicut aurum teliq̄ metalla. ita ceteros ordines. tam dignitate quam sanctitate p̄cellit in ecclia. Illis tamen magna parte fluentis a me. Iste speciali quadam p̄rogatiua dilectionis. non cessat fluere ad me. Lapilli quos uides riuulo. speciales amici mei sunt in ordine. et in obsequio meo. plus ceteris feruentiores. Sicq; disparuit uisio. in oculis eius.

Hec sunt tractata abbatis tempore capituli. De monacho
Monachus quidam ordinis cist[erciensis]
beatam virginem plurimum diligens.
ante paucos annos mire excedens: ad contemplationem
celestis glie vectus est. Ubi cum universos eccle
militantis ordines videret: angelos videlicet: patri
archarum: prophetarum: apostolorum: martirum: confessorum:
ac virginum: et eosdem certis caracteribus distinc
tos: i. in canonicos: regulares: premonstrenses: siue
cluniacenses: ac ordine suo sollicitus: cum staret et
circumspiceret: nec aliquem de illo personam in illa
gloria reperiret: ad beatam dei genitricem cum gemi
tu respiciens: ait. Quid est sanctissima domina: quod
de ordine cistrcien. neminem hic video: Nec famu
lorum tuorum tam devote seruientes: a consortio tante bea
titudinis excludunt. Videns eum turbatum regina
celi. respondit. Ita mi dilecti ac familiares sunt: his
qui de ordine cistrciensi sunt: ut eos etiam sub ulnis
meis foueam. Aperiens sinum pallium suum quo amic
ta videbat. quod mire erat latitudinis. innumerabilem multitudinem monachorum. conuersorum. et scimonia
lium: illic ostendit. Quibus exultans et gaudens rever
tens: ad corpus rediit. et que viderit quid ue audi
erit. abbati suo narrauit. Ille uero insequenti ca
pitulo. hec referens abbatibus: omnes letificauit. ad

amplioꝛem ſcē vei genitꝛicis amoꝛem illos accendiſſe.

De cuiꝰdam ſtuꝛe ſignato qui mox moꝛiturꝰ erat

Ciuis quidam de tulpeto uir honeſtus. cuius nomine in hac expeditione ſignatus. cum aliis peg̃rinis ad mare uſq; peruenit. Ibi grauiter infirmatus. cum moꝛiturus eſſet. cepit mirabiliter iocundari. Requirentibus ſocijs de cauſa letitie. reſpondit. Quare non gaudeā. Ecce domina noſtra ſcā maria hic p̃ſens eſt. et ecce mꝰ vocat. Cūq; quia reliquiſti uxorem filios. et omnia tua. ꝓp̃t honoꝛem filij mei periculis te exponens. ego bñ et plene t̃ teſtabuam. En uideo celū apertum. et in eo ſedem m̃ ꝓparatam. ad q̃m celeꝛꝰ ſum aſcenſur. Exoꝛat q; ſacro oleo ſe poſtulans inungi. et tuario dominici coꝛporis munitꝰ. hominem peg̃r exposuit. Sicut uerus pegrinus. celeſti patꝛia laboꝛis ſui p̃mium ſuſcep̃t. Hec ſunt exempla unice pietatis et glorioſe ſuginit marie. genitꝛicis dei. que non ſolum t̃ amministratoꝛem. immo etiam inſtituꝛem ſouertant.

De monacho apd̃ monaſterium infirmato q̃ trappa dicitur

Apud minꝰ ꝓpriꝰ domus ordinis ſita eſt. que trappa uocat̃. In hac ſicut a cuiuſdam relatoꝛe abbis accepimus. qui ab abbate iam uicte domus audierat. cōtigit q̃d dicturus ſum. Infirmatus eſt ibi monachus. uſq; ad moꝛtem. Deputati ſunt ei duo monachi uſq; ad moꝛtem ſeruiendum. Q̃ dum ſimul eſſent. Eger ſolus iaceret. ingreſſi ſunt duo ter̃ ſpē in

angulo domus stantes. Complosis autem manibz cachinantes. dicebant ad inuicem. Cras hora tertia cū magno gaudio. deducemus animam huius ad infernum. Hoc infirmus tremē cēp̄it atq; pallescere. maxime. ꝑ̄ mortem cōscientie. Commiserat enim ante cōfessionem peccata quedam grauia. que uerecundie erubescentia. cōfiteri non potuit. neq; clericus iniclō. neq; nouicius siue monachus in monasterio. Quem ut circumspiciens. cōtēplatus est in angulo ipso matronam pulcherrimam. in hec uerba demonibz respondentem. qui sic cachinabant. Nolite nimis gaudere. ego illi dabo cōsilium. qualiter dentes uitos euadat. Post quod uerbum. uisio omnis ministris inuisibz disparuit. Consilium autem intelligens cōfessionis matronam ut. stam dei genitricem. quam in tanto pericl̄o ut opinor inuocauerat. ꝑ̄rem uocari cēpit. cui omnia sua peccata meritis beate uirginis aduersus. plene ac deuote cōfitens. et ut eandem abbi qui tunc absens erat. reuelaret supplicans. oleo sacro munier. et dominica corpis sacramento munitus. hora a demonibz ꝑ̄dicta sub spe uenie spm̄ exalauit.

In loco quodam hemmenrode nōie. quidam fr̄ magnam longamq; ꝑ̄fectionem habuerat. dicentibz sibi cogitationibz suis. ut heremita fieret. Deo hac de

uictus ꝛ̄ptatiue est ut aliq̄ etiam loca ꝓlustrauit: explo
rans aptum sibi habitaculum. Tandem cōsilius ad
beatam ṽginem: et se totum cōmisit: ꝙm sibi ipi ꝑse
fore uisurum cōstituens: ꝙd q̄cq̄d ipa suggessisset: hoc
ille sine cunctatiue aggr̄ed̄r. Cumq; ad beatam ṽginem sub
hac conditiue sepius recurrer̄: q̄dam uice exanti et ait
altarij: uox insonuit dicens. Penitentiam me cōstituis
ti: ego me absoluie uolo. Ille uero erigens se: uidit uirū
uenandi habitus. ante altare assistē: crucem in ma
nu tenē: crucifixi sca quinq; uulnera digito sup inscri
ptē: et sic uidenti dicē. Sic omnis qui ordinem istum
quem ꝓfessus est seruauit: dnm nrm ꝓpitium: sicut
me uides facē: et sic ille acceptē sua libatus est.

In domo ordinis nri. De quodam conuerso q̄
consilius quidam fuit ui: nutrit mirabile uisione
bonus et disciplinatus. Rudolphꝰ nomine: cui uiuenti
multa reuelabant. Hic cum nocte q̄dam uictis ma
tutinis ante lucem: sub uino staret: et oratōes ali
q̄s diceret xp̄m in aere cruce affixum: pendē uidit:
et circa eum etiam xv. homines singulos in singuli
crucibus. Ex hijs x. erant monachi: et quinq; cōuisi: om
nes ei bene noti: ut pote cōgregatōis sue ꝓfessi. Ita
aer fuerat illuminat⁹ de xp̄i ꝑsentia: ut singulos ple
ne discerneret. Cumq; stupefactus staret ob tam mi
rabilem uisionem: oīs de cruce clamauit. Nostri

Vvolphe qui sunt hij quos circa me uides crucifixos.
Respondente ꝯuerso. nouu ꝰ qui sūt. & quid sit
qđ uideo. ꝓfectus non intelligo subiungit dominus. Hij
soli ex omni ꝯgregatiõe mecum crucifixi sūt. mee pfes
sionis iuramẽ suam ꝯformantes. Si queris lector inq̃
se xp̃o ꝯformauerit. Respondeo in patientia. in obedi
entia. in humilitate. in abrenuntiõe. in abrenuntiatiõe
tori. ꝓprietatis. ꝓpriq̃ uoluntatis. Hec & hijs similia. mo
nachos miles faciunt. in q̃ ꝑ psalm. Cũ. ꝓpter te mortifi
camur tota die. et acta. Hec est crux de qua in ewang.
ipe crucifixus ait. Q̃ non tollit crucem suam quotidi
e. & sequit̃ me. non est me dignus. Nemo claustrum ui
sionem hanc ignorare debet. Tres claui quib; corpus
monachi cruci debet ẽ affixum. tres sunt uirtutes. ꝑ
q̃s teste Jeronimo. miles efficiunt̃ scilicz obedientia.
pacia. humilitas. Manum monachi dextram. ꝯfigat
obia. sñ murmuratiõe. Sinistram. patientia sine simu
latõe. Clauum obiã. impellat amor supne libertatis.
Clauum pedũ. timor pene gehennalis. Pedes illius
ua humilitas ꝯfigat. ut non solum plantis. & et tibijs.
se ꝓximo xp̃o subiciat. ut dicẽ possit cum psalmista.
Humiliatus sum usq; quaq; ꝺne. et in alio loco. Impo
suisti homines. super capita nra. Duo pedes duplex
est superbia. mtis. scilicz et corporis. q̃ licet superbia ca
put sit omnium uitiorũ. non tamẽ in ꝯgrue ꝓpedes

qui in fine partes sunt corporis: quæ designant. Qd
uidelicet odimus et despicimus: hoc pedibus conculcamus.
Unde Josue filius ihū ut colla regum calcaret: precepit.
Temporibus nris in puncta.

Urbem sicut auditum est miles quidam alterius
cuiusdam militis prem occidit. Casu accidit ut oc
si filius: occisorem caperet. Quem cum multotiens
pris extracto gladio trucidare uellet. ille pedibus eius
pstratus. aiebat. Rogo tuos uite per honorem scē crucis.
inq; deus pendens misertus est mundo. ut mei mi
sereamini. Quibus dictis ille compunctus. cum staret et
quid facere uellet deliberaret: inualescente mia: homi
nem leuauit et ait. Cōcedo pter honorem scē crucis. ut
in qui mea passus est peccata mea indulgeat: non solū
et culpam indulgeo: sed et amicus ero. Deditq; ei osculū
pacis. Non multo pr̄ idem miles crucesignatus ma
re transiens. cum ecclīam dominici sepulchri. aliis
peregrinis uiris honestis. de sua patria cōmixtus
intraret. et ante altare primum transiret: dominica
corpis ymago. illi satis profunde inclinauit de cruce.
Hoc cum aliq; eccl̄ cōsideraret. nec tam seuere cum tā
tum honorem celebrasset. ex cōsilio singillatim recū
sunt. nec tam alicui eor inclinatum est. ñ cui p̄. Tūc
caulam scrutantes. cum ille uideret se indignum
tanto honore. que supdicta sunt: memorie ocurrerūt.

Qꝫ cum filiꝫ reuelliꝫ·mirari sunt de tanta ei humi
litate·scientes ymaginis eius inclinationem factam fuisse
ꝑ gr̃am actione· De xp̃o qui conquestus est conuerso
Non ē vtile quod q̃dam pauꝑ nescio q̃ impellente necessi
tate·loqui uolens henrico duci Louanie qui ad
sup̃ē·ꝑ plenitudinem illius aduc tẽptauit· Cui unus camera
riorꝫ indignat⁹·cum scapulis eum impellet et passim ba
culo cederet sine mora·cõtritus quidem animi nil hoc ui
dit·et ingemuit·cõpassus etiam illi·usqꝫ ad lacrimas·
Subsequenti nocte saluator ei apparens sup altare in
gl̃a magna air· Gr̃as tibi ago·qꝛ heri tantum in cõpas
sus es·qm̃ casperarius ducis tam in maledixit sũ causa fuit
tigauit me· Ad quam uocem cõtritus cruciatus·intellexe
it qꝛ xp̃c ad huc in suis m̃bris patit̃ De irrisione nobilis
In regno francie nulla que cuido uiat ego q̃am
fuit nobilis·et religiosa·si; pauperrima· Hanc pat̃ suus
uir pater uir magnus·et deus sacerdotem qui ei diuina
celebret·instruit ministros·annosꝫ reditus·sufficienter
ordinauit· Qꝫ cum cõmibꝫ ieiunijs·et uie cõtẽplatiuꝫ op
am daret·ita illarum uilitudine pasta est·ut omnis ei
ꝝ corporalis ei in nauseam uerteret·nec id ex eo sumere possit
ni fructum modicam uirtutum· Hospitalis erat ualde·
ꝑ qm̃ et spm̃ meruit ꝓphetie· Ordinem cisterciensem su
mo honore uenerabat·et hoc ei sepissime cõtigisse feruꝫ
ur cũ aliqui monachoꝝ siue abbatum ad eius hos

pirium diuiđ ꝓponent illoꝝ aduentū ꝯa ꝑsciret atq; in hūr motum hilaris simule ꝑdicēt. Tales ac tali vie illi et illi abbēs siue monachi ad nos uenturi sunt ꝑparate eis mansiones. Qđ ita fm̄ est. Visionem quidam mirificam de ordine iude merunt. Qē ordinis amorem illam plūmum accendit. Tempore q̄dam capli gn̄alis de ipo capitulo. scalam mire pulchritudinis usque in celum uidit erectam. cuiusq; in gradum scalę sup capm̄ respicientem. Cuius lata et gđ tanti splendoris erant. ut radios solares superent. Qđ rerum huius visionis intelligitur qđ licet omnia que in eodem capitulo dicta sunt. ab abbatibus qui extremis mundi partibus illuc cōfluunt diuina inspiratōe fierent. Haud dubium tn̄ quin sancti angeli descendentes et ascendentes eadem ꝛ ob cuius honorem fiebant nuntiarent.

Dē scā ugo cum quodam tēpe cogitaret de abisso eterne ꝓdestinatois. et de ineffabili sacmento adq; remedio vite incarnatois? fertur in extasi ligniem coram se tulisse tallitnam. t. ad instar cristalli pluciduam. Incuius uro cōe plata est imaginem pulcherrimum regio vestimento decoratum. Habebat autem idem vestimentum. iij. flores eminentes. qui ea intuente sursum ascendentes. et ligni ceruicem excrescentes in ramos arboreos ꝓcesserunt. et medio spacio tēpis emisso. quier partes mundi impleuerunt. Nec fructus erant pulcherrimi odoris eximij. miriq; saporis. Et ecce sub ramis eisdem. apparuit oīe genus hominū.

a prothoplasto adam usq; ad ultimum qui in fine mundi nasci
tus est. Soli ei electi fructus arborum capiebant esq; uescebat
ypsi autē nil ecrei ōtingē uel uesci potuerunt. Ihs q̄ tantam
tantam uirtutē accep̄ sciām. ut p̄ia loquens cum aliquo
mor intelligēt utrum eēt p̄destinat̄ uel p̄scitus. Si ei p̄destina
t̄. saris cum illo ut cum ōsentie. Si q̄ delectabat̄ si aūt p̄
scitus. mox se ab illius colloq̄o libauit. Item alia de predicta

Die q̄dam cum corporale q̄ ipa lauerat. panno mundis
simo subtēto. radijs solis per fenestram in missis. sit
p genua sua desiccaret. matrona reuerentissimi uultus. ad
illam ingressa. infantem pulcherrimum quem manibus
gestabat. eidem corporali super posuit. et abijt. Q̄ cum
ammouē uellet. ignorans quis eēt infantulus. sine me
dit sedē sup̄ linteam meum. Sicq; oculis eius uisa
ruit. Et cognouit ipa ē eēt. q̄ sub specie panis sup̄ sem
altare eidem linteo ēuolui cōsueuit. Item alia

Alio tēpe cum in vie purificatōis beate ūginis clericis. ali
isq; ministris dominū nutu sola iacere. unē sit cētis
uidebat. Modo hic sola iacēs. nec aliq̄d obseq̄i more eccle
siastico. hodie beate genitrici impendis. Dum talia i
mente uolueret. ipa eius mumbris ueluti ūtute se corpe
reductus. ab angelo in celestem ierusalem ē reductus. Ibiq;
marinam audit. psallentem et duūsis eiusdem ciuitatis
be. ordinibus. Patriarchis. iudicijs. et Prophetis. Apis. apar
tibus. confessoribus. Virginibus. ceteq; fidelibus. Et quia uini ac

bini simul incedebant. & candelas ardentes in manibꝫ gestabant. Antiphonas siue responsoria ad viem pertinentia / more ecclie militantis. oēs decantabāt. stationes debitas obseruabant. Angli uero ūginis uultu. alii cuidam ūgini. qm̄ notiā ee oēm̄ similis mīt. illam assimilauit candelam porrigēt ardentem. Tantus erat decor omnium. tanta gl̄a uisū pariēs. tm̄ claritate singlōꝝ. ut nulla lingua fari sufficeret. Saluator ih̄u qui est caput omnium scōꝝ. splendor gl̄e et sol iustitie. in diuinis pontificalibꝫ. mitrum gestans in capite. cū baculo. cyrotecis. & anulo. & reliquis episcopalibꝫ ornamentis. nouissimum locum. cum matre tenebat. Cuius pulchitudinē omnis ille celestis exercitus mirabat. Qui cum p̄cessam stationem inchoassent. antiph. Hodie ba ūgo maria. & c. ingressi sunt in templum auro gēmisq; cōstructum. Deinde incepit est missa ī honorē. & ab omnibꝫ simul decantat. Interim ē mirum ac ad laudē. p̄ quam expletum est kyrieleison. a choris altissimis. p̄ gl̄a in excelsis. qd ipe inchoauit. bis. pihomarcus. Stephanus. epl̄am legē de libro malachie. ꝑphē. Deus ti Johis euangelista uel maria indutus. legē euangliū secm̄ lucam scilicz. Priusquam cōpleti. & c. Qe per lectū. dūs secm̄ morem ordinis nri. ad gradū rediit. & ab offentibꝫ candelas suscepit. Predca aūt ūgo. per spm̄ sentiens se ad corp̄ reūsurum. candelam suam offerre noluit. etiam angli suo ꝑpiente / uolens illā ad terram secum deportare. Ad angls cōsiderans. candelam in manu eius fixā. stupentem partē autferent. & infirmem ei relinquent. Sic ad corpus

relisa·partem eandem manu cōclusam inuenit·De ū plūme flebant et fonte usque hodie fluunt riuuli·nam aquam suy fluentem inferni uiuunt·z cōualescunt·Tam mīrifica z sublimis erat uisio ut modus eius minime intelligēt dicens·i·apli cū de ea interrogaret·Siue in corpe siue extra corp nescio·Ds scit·

In monte scī Walpurgis cenobio ordinis cisterciensis ppe collontam quedam sēmōialis ūgo ante annos pauos·est defuncta nocte epīa·Cui uīs et ba eius genitrīs·plima de eius secretis fuit reuelatū·Hec cum tpr quedam infestuarie assumptōis glōse uirginis·uisitaret apd uallem scī pet·abbas eustachius de claustro·et cēt cum eo plures abbes abbēs·in ipa sacratissima nocte·iam dēa ūgo de loco iam dicto·uisionem audiit huiusmodi·Cum abbas pfatus ymnum Te dm laudam inchoasset·illa stans in choro suo·mīrif excessum passa est audiitq; celum super congregatōem mām apertum·Et cum illo in tēpore oratorium domus illius esset ligneum utriusq; frontem eius·auream ee cōspexit·Suscollens oculos·i·cū celum intueret·glōsam dei genitricem·totius ordinis mīi pīm tronam·insede splendidissima uidet residentem·z circa illā scōy multitudinem·quoy etas circa·xxv·annos ee uidebat·Cum uero chorus monachoy inclinando deuote cantaret·Scs·scs·scs·dns ds sabaoth·ipa ūgo beatissima deuotōi eoy cōgratulans·coronam mire pulchritudinis·q̄les in ecclīs pendē solent·per catenam auream super cōuentum demisit·Loco autem nodi·gemma erat pciosa

nimis ac lucida · in qua scriptum erat · O clemens · O pia · O
dulcis maria · De ipsa gemma · tria procedebant brachi
ola · que coronam dependentem retinebant · Ex hoc nõie ꝙ
cõpana · tanq̃ quidam circuntes nõia monachoꝝ singloꝝ eãd̃
hora in choro existentium · q̃ per circuitum corone sẽpta
tudebant · illuminabant · In eisdem nõibꝫ · magna erat in
ẽqlitas · tam in positiõe · qm̃ in claritate · q scõm q̃litatem
meritoꝝ · erat claritas nõnnum · et quoꝝdam noia q̃ recen
tioꝝ tẽpe uenerant · quoꝝdam nõibꝫ tudebant̃ supioꝝ ·
qui diu in ordine laborauerant · Ex q̃ colligit̃ qõ mira do
mino famulantium · non cõsistunt penes spatium tẽpis ·
nõ penes laborem corpis · sz magis penes feruorem deuotõis ·
Cum autem uentũ eẽt ad locum illũ unde dñe sperauit
non cõfundar in eternam · coronam retraxit in celum · cla
ra uoce dicens · Sicut ego sum hodie in gla mea · ita isti
mecum oms erunt in eternum · Cum autem nichil aput
eandem domum de hac tribõe seruẽt̃ quidam monach?
eiusdem domus · Theodericus nõie de Luriche · mane
accedens ad abbem nrm̃ henricum q̃ eidem domui p̃
erat · cõquestus est ei · qõ eadem sceleratissima nocte nichil po
tuisset habere deuotõis · ante qm̃ uentum fuisz · ad pcm̃
locum · ymmo scil' scs · scs · scs · &c · De quo ubo pea sanct
murabat̃ · cum ei tristo recitasset fuisset · De monacho qui
Hic hoc q̃dragenarium unũ crucifixum adorauit
Cum p̃ quidam de ordine regularium in q̃dam ẽt

monastr̃ sui hospites collegisset et iam mīsa cēt p̄parata:
ipe tanto sopore cepit affici: ut n̄ oculs dormiret: moret.
Qui cum in lecto se reclinasset: mox q̄dam eius cōsulus qui
alti gr̄gie p̄erat: dormitanti affuit vocans. Dñe cum loqn
tia mīa uacat. Et ille. Quo modis. Respondit cōuersus. ad dm
uado: q̄ mortuus sum in hac hora. Et p̄. Cum multi per
fr̄es uri tr̄iscant per p̄gatorium. q̄d est qd̄ tu tam absolu
te vadis. et statim cē reditum ad dm. Ad qd̄ ille respondit.
Habebam cōsuetudinem: ut q̄tiens tr̄istrem oram cru
cifixo: hanc vicem oīonem. Dñe per amaritudinem illā
q̄m sustinuisti p̄ me in cruce. maxīe q̄n anima tua
egressa ē de corpe tuo: miserē aīe mee in egressu suo.
Et ecce exaudiuit oīonem meam dns: meq̄ misertus ē:
et dix̄it p̄. Non fuit t̄ moriendi. Respondit. Videbar
mī in agonia. qd̄ totus mundus cē lapis unus. q̄
meret̄ pect̄ meum. Hic lector cōsidā qd̄ nulla pena
in hac uita amarior sepatiōe aīe ? corporis.

In ciuitate burmensi quedam inclusa erat baptīst:
religiosa satis atq̄ deuota. Hec cum nocte q̄dam rimu
lm cellule sue splendorem in muro cernēt: ? vicem cē pu
taret: territa p̄ horas non diu victas suscepit: fe
nestram illius cimiterium: aptat. Et ecce iuxta caput sepul
chri cuiusdam scolaris recenter illuc sepulti: miri vecōr
feminam stare aspexit. Illa corpus eius: eandem lucam
creauerat. Stabat et colliba niuea sup̄ caput eius: q̄m

illa rapiens: misit in sinum suum. Zelusa ꝙ liceat ita intelligere que est cū cum reuerentia q̄ nam soror regis. Cui illa. Ego sum martyr. et animam scolaris huius qui hic martyr est. rogate ueni. Hoc exemplo lector intelligere q̄ sola laus simplicitatis uiuunt. et libenter discunt martires fieri.

Exemplum qd corpus dominicum non debet esse

Femina quedam sicut referebat dñs Reinerus sancte monialis scolastice. et multa deuotione sepe solita erat communicare. Que quodam ꝙ cibum celestem cepit appetere. carnalem cepit fastidire. Quod ut sensit. et permissione sui sacerdotis. singulis diebus dominicis communicauit. Cui cibus ille ultra usum animam ornauit fortitudinem. ut sine omni esurie corporali per totam ebdomadam. Hoc multo tempore actitauit. gratiam sibi collatam. per dominicum sacerdotem. Sed ꝙ cum expertem tam mirabilem recitasset. mentem expedire aliquod fallacie cogitauit. sicut ut sapiens respondit. Cum denuo uenit ad te lupus dominicum corpus. hostiam ei porrigas non benedictam. per quam christi dei unitatem huius experiris. Quod cum fecisset sacerdos. femina se repertam ignorans. more ut domum rediit. tam diligenter eluxit. ut mortuam se crederet. si non cibum manducaret. Currens tam pius ad sacerdotem. et eandem famem pectus sibi imputauit. pedibus illius se prostrauit. et gratiam ꝙ diuinitus collatam. sibi subtractam. lacrimabiliter deposuit. Quod ubi ille audiuit. genuflus laude. gratias egit deo. qui facit mirabilia magna solus. Qui dedit ei uerbi

ꝛ aug⁹. Cuius ⁊ctutē· mox omīs eluriet essit· ⁊ grā ꝯtrita ac
essit· Xp̄c v hec audiens a sacdote· et ip̄e deum glificauit.
Hec mirum Si helyas ꝑphā in fortitudine pane ambulauit· xl· diebꝫ· et xl· nocthꝫ usq; ad montem dei oreb· q̄d mutarit si femina hec incolumis potuit ultra pasta pane ture· ꝯ Multiplex ex illo· fortitudo est· non solum ex illo aīe ⁊ ap
ꝑic·

Lodewicus comes Losensis· pr̄ hugus qui ad huc sup̄· erat
am omniam tenebat· de Renheke· Cui ꝑ absentiam·
miles quidam minꝯialis ꝺn natus· multas inferebat inuri
as· suas ꝑ usurpando· ⁊ hoīes ad omniam ꝑtinentes depaup·
Q̄ cum omibꝫ· amicis suis comes oqueret· et die q̄dam dicer·
cuidam nobili uiro qui ab eo bona tenebat· ꝙre non capit
in illum p̄donem· Respondit· Bene eum capem· Si enim securus
q̄ a uob⁹ in capite non ledet· Quem cum accepta fide cepisset·
comes sophisma fingens· primus sepulchrum fieri iussit· in
quo multitem mollibꝫ inuolutum· sine pena deponi fecit· sicq;
in ortum· ꝛtrinxit· Cuius agnati mox furentes coram imp̄
tore ꝯplauo· quo huic qui nunc ingr̄· cōtra p̄fatum uirum
nobilem cum multa uociferatōe querimoniam deposuerunt·
dicentes q̄ accepta pecunia comiti illum tradiderit· Cumq; ī
petratore fremer· innocentem dampnare uolens· miles dam
honestus accepto sanno· loquendi licentiam petiit et ob
tinuit· Dñe inquit· mediatrem tibi uir audiuistis· Si
miles p̄sens eet· fore bn se excusauer· Respondente imp̄e·

licentiam habeas aduocandi eum. miles militē adduxit. Et
cum per aduocatum plene se excusasset. multigantibz adulari
ei. Impetrare respondit. Verū tē. non sic penam euadet. Re
sistente ei milite qui illum adduxerat. et dicente. Dñe si eum
lesetis. nūquam decetō tibi uīc ctuet. placatus impetrā
dixit. Modo liber absedat. et si amē tuē a meis p̄ea captus
fuerit. tōtūs sue penam exsoluet. Cumq; uir nobilis uenis
set ad lūm palatij. frens longas regibz & manutentus et apud
se deliberans rediit ad judicium dicens. Dñe non possum effu
gē manus tuas. tam p̄sumo de mea innocentia et dei mia.
ut in omni paratus sim me defendere scōm qō iusticia dic
tauit. Et cum sim nobilis. iuri meo meo cedo. Et respondit i
pator. Modo loquerīs sicut pbz uir. Sicut est impartie illa
adularia. miles fortissimus. qui eum singulari duello impe
tet. Die ti alcā. uir nobilis p̄multa cōfessione. corpus dñicū
suscep̄. sicq; cum aduersario suo spem habens in eodem sacē
dōtio. circulum pugnatis intrauit. Quem cum uir ille sicut
validissimus impellet et propellet. et uenissent simul ante
imperatorem. audiente tam imperē qm̄ cum circūstantibz pri
mis. pugil clam uocatur ad militem. Die m̄. Comedisti ne
aliquit hodie. Respondente illo. Etiam. Caput uīi mei come
dit. mulier ille subiunxit. Etiam si diabolum comedisses. hodi
e tē. pternam. Vt aū pius dīs sacmenti uirtutem ostenderet.
mox post uba blasphemie. uirtus blasphemo sōtigit. et unum
militem trucidauit. adeo. ut illum cesam se minaret ut pu

erum: nec starer posset. Qui tandem se reddidit. Sicq; per eius
omnia corpis mules fidelis victoriam adeptus cum multa gra
ad sua liber repedauit. Hec retulit fr Theodicus quondam com
es de wiede qui duello interfuit z hiis que vera fr audiuit.

Miles quidem no. Item exemplum super eodem
Vilis rerius habens et casti. apd pdcm fricum impatre.
a multis accusatus est qd puellam spoliaret. Quem
sepius cu aliter et non coparuisset. tandem p scriptis mand
ans fuit ut illum caperet. Qui cum lateret. nec tamen min
tapinas evadere. cistu a quodam ex officio capit. parbulo ju
ta qd impatre peperat. apponitis est. Terna die mules quida
p tiens. cum uidisset illum. air seruo suo. Vis. qm puleth ho
erat iste. Respondente puero. ait ille nobil est. z cosangui
ni. acessuit ut depositum sepelirent. Ad qs ille depa
ho clamauit. Deponite me. adhuc enim uiuo. Estimauit
z ill' qd phantasma esset. fugiunt. Nolite timere quia ho ipse
mul su deposuit. sic aut a quodam obsequis ego pcauit. do
impendi. ppt qd misertus est mei. Singlis vicis tres orationes
dominicas cum totidem uicibus sce trinitati vide colueui. angelica
salutde pmissa. Quinq; ii oones cum quinq uicibus. z aue
maria. quinq; uicibus. Sciet m unam oonem. ro z pater
noste. anglo cui comissus sum. Ite eodem m unam cupe. qd
singlis vicis officat. p tuitu totum mundum. ut mus infine ui
te mee. tanto munitus uiatico mereat. Qd z dns plumbiet.
sua mia. Vn rogo ut uocetur m sacdotem. a quo ito suscipi

am. Q̃ cum ttenuiss ⁊ stellõe p̃missa cõmunicatiõ. mortis spm
emittens. ad eum cui in corpꝰ fuerat' fetor migrat. Q̃ in
cimitio sepelientes tã gũde miracla vulgauerunt ubiq;

T Cẽpe sclmans int̃ philippum ⁊ ottonem dñm Wido
cardinal' aliq̃nd abbas cisterciensis cum missus fuiss;
colon̄. ad confirmandam electiõem ottonis' bonam huc cõ
suetudinem instituit. Precepit enim ut ad eleuatiõem
hostie omis pls in ecclia ad sonitũ nole conueniam pter'
sicq; utiq; ad altaꝛ vñctiõem. pstus iacet. Precep̃ etiam ut
quotiens' defẽdum eꝛt admissum. scolaris siue campana
rius sacdotẽ p̃cedens' p̃ nolẽm illud p̃ter. sicq; omis pls tam
infirmos q̃m impotentes uel in domibꝰ xp̃m adoraret. Reuelat eis
eodem tẽpe casum. satis miraculosum. Q̃les quidam infirmi
fuit tunc temꝑis. ut quotiens cunq; x̃ corpus eleuari siue
deferri uideꝛ' pstus illud adoraret. Contigit
ut die q̃dam uehtibꝰ suis p̃ciosis undiq; mtiret ciuitatem.
Cumq; platea minus eꝛ lutulosa inq̃ equitabat' ⁊ in puteum
obscurum habuit corpus. dñi. Q̃ cum' modicum intra se de
liberans' aiꝛ. Q̃d facies m̃. Si intrauero p̃funditate te pstus'
gdum sẽ uestimẽta tua p̃ciosa. delicata. Si ũ non descendis.
salubrime cõsuetudinis transgressorem te semꝑ accusabit cõ
scientia. Q̃d plura. p̃ualescente deuotiõe. de equo p̃silient.
in lutum se mittit. inq; flens genibꝰ manibꝰ eleuatis. x̃ corp̃
adoraui. Et quia dulcissimus dñs honorantes se non solum

infuto remunat: immo etiam impiam non mungm rehorat hoc egit sua potentia ut totus luti nec una quide guttula uestimenti eius adhereret. Tunc equum cum multa admiratione resplendens ampli infide cofortatus dm glorificauit.

Exemplum quod dns aqe sui quosdam sumere ut

Ir duo anni elapsi fr qd cuidam iam ve exime calcicest infirmatus egnit impetuna tono que vr somoningi cui confessionem cum albas audiuisset eumq sacris diligent ad emendatiem conscientie monuisset allatum ei aqe dni. Qd ille suscepit ejto ore fragos ad masticandum claude non potuit. Quantus unusquis qui adeunt sacros sacmtum et ihesus altera vedit infirmo qd ille deuote sacm suscep sine omi impedimto. Non multo pt cuidam idem mortuus est et causa salutem eius impediens declarata est. Nam quinq solidi non argentei fuerunt cu cet abluendus cura eum inuenti sr. Non enim licuit ei hanc pecuniam. Et glorificauerunt dm dicentes hoc ad mandatum v abbis in campo sepultus est et sup eum idem solidi precti dicentibus omibus qui aderant pecunia tua tecum sit imperditionem. Hec cum idem albas recitasset in primo capo gnali subiunxit. Et ut sciatis nulla fuisse infirmitatem in casu eadem die gallinam integrum comedit.

Exemplum quod ad no meretur gle et dulcedine

Pauci anni transacti sr qd quedam religiosa femina in bona vita noie ardens nimis communicare de

siderans. grām eandem ꝑ sacdote suo īpetrari. humilit la
tis et instant postulauit. Aquo repulsam pasta. dicente
illo non debe femmas laues pribitu suo cōmūcare. ꝛ cto
tēpe. fleuit et ingemuit. Cuius ardorem sūmul sacdos ad
tendens. non diu passus est cam fraudari a delidio suo. Ea
dem nocte enim. cum mstru suo iacens tugilaret. et oēōilz
iacaret. saluator cum multo splendore cubiculum eius in
gressus. pprium mū corpus eius in ecclia tradidit. ꝓis
manibz portandū. Eutrīz ciuitatem cum flagītia mirī ocurs.
et multitudo angloz incautu eius. qui cōsuet cantellum.
antiph. Speciosus forma ꝑ filijs hominū. et cet. Cumq; illa
locum ad tantum gām scuperet. stans eam ea uis aut. Ma
sacdos ille cepit mecum tibi negauit. ego mecū manibz te
cōmunicabo. Qd et fecit. hostiam unam de pride sollens.
Sicq; recessit. Erat aūt alia femina religiosa eius sorori mo
dem cubiculo iacens. et ipsa tugilans. que omnia ea die
ta sunt audit. Qd qd cum ignorauit alta. estimans eam
sopore ee repssam. mane scisciauit. est ad eam uirum nā
aliquid audisti. Qe respondit. Etiam. Hec et si de te uidi. Te
cetrix pcussione effecta. mox ecclam intrat. aliaue adi
it sacdotem per ipsam sibox ambages qd de corpe dñi
facē. ul ubi illud soleret repone. interrogauit. Qui cum lo
cum ostendisset. subiecit. Q si in tempe hic licet ūsari. et respi
cere ad huc locum scīm. Perinde etiam s. rhecam referta
n. Qd cum factum fuisset. aut sacdos ꝙ dñs qd hic

repositis particulas. Sic enim hostias uocare solent. Respondente sacerdote etiam optime. subiunxit mulier. Rogo ut numeretis illas. Qđ cum uir facisset. et una minus de pallij. ernumio deesse pene amens effectus. corruit et flens. Cuncta siquidem furmacula tam serimei. qm̃ puridis. salutia inuenit. Tunc cum femina cõsolata. qđ uidit. ut qđ de hostia factum sit exponeret. monens ne de cetero tanta gra tã uehemens. uelut dium repelleret. Hec relata sunt a quodam ordis nr̃i monacho. qui eodem tẽpe de pdcõ uilla tur. et ueracit ea ita contigisse cognouit.

Exemplũ quantum deo placeat simplicitas

Non multum deputis pterijt. qđ ingressa colloniam mulier que belle uocat. gestum est qđ sequit. Dum eam cum sacdos missam more celebret. et dño euangelio ut sclarijs mos est. ministrare solaret. hostiam patene superpositam super corporale locauit. illa mox resiluit. Pertans hoc sacdos casu acerdisse. neq hostiam bene locatam. denuo eandem superposuit. que remotus eo intuente re siluit. qm̃ prius. Cumq tercio id tẽptasset. qsi turbine impulsa precta est de altari. Qđ uiso. territ. est ualde. et se tanto ministerio indignum reputans. pcep ut eandem hostia reseruata. aliam superponeret. qm̃ et consecuit. Hecta ii mulier tollens secum hostiam pductam. colloniam ipsam. nunc plenius pones apd sacos ihesus. hostiam ei ostendit. quid de ea actum sit recitauit. Cumq causam mutantibus. unus

clicor hostiam cõm lucem leuauit: maculam in ea cõtemplatus est. Cũ cum in aspectum multor fregisset cimex qui uulgo pediculus pariet uidet apparuit in ea decoctus et significauerunt uiam omis qui aderant. Haut dubium quin a scis angelis reiecta sit et reprobata qui non sunt passi ut polluta tam fetido corruptut ũmiculo: ministrium sacdotis tanti et in corpus uiu sui. Pluresq; uidentur uidisse hostiam et postea de monte scõe walpurgis. Ubi des quanta sit negligentia sacdotũ nrõr. Olim sacdotes legales ad panes ppõnt: agros ipi excolebant. seminabant. triturabant. molebant. pinsebant. panes formabãt et coquebant. Unguq; de simila mundissima ar tam in illis panibus: sola erat figa. Locu panes in sub qbus cõsecratis: i. corpus x̃i post cõsecrationem in pinsunt formant. et coquunt negligenter. uiores campanarior: et ido tales cum sunt negligentes. Un et abbas de ualle sci pet die sci qdã celebraturus eet missam inqdam ecclia. et hostie ceint nigerrime. aut campanario. De quo gno sunt hostie ite. Respondente illo de auena: uoluit celebre. ualde arguens illum quia: eo nichil ibi fieret. Si quert qt sentiendũ sit de spelta: requisitus de hoc dns pp. honorius pertulit cuidam abbis ordinis nri. Respondit spelta magis prime ad ordeum: qm ad triticum. Exemplũ de ualle scõe osarie cum custos oenobii pozali quidã de ipius eiusdem oenobii femina religiosa die quam corpale lauasse: iuuencula quedam que et ad solatium

fuerat deputata: cum ea locum extendit ad sacrandum. Ad cuius tactum mox macula sanguinis apparuit. Cui sa: custos uerum corpale lauit: et maculam abluit. Si mox ut iuuencula manum apposuit: mox eadem apparuit. Delatum est ibidem ad magistrum: inuicte sunt omnes reuelata est causa: quesitum est et inuentum. Fuerat enim occulte impregnata: et eo tactu corpalis indigna.

In harlemar uilla diocesis Treuensis cum idem sacerdos qui ad huc super est missam celebraret: quidam monachus eibacensis Theodericus nomine in hora sumptis: carbones nigrimos illum undir mastomiem. Est enim sacerdos simpliciter rectus. et multa ei diuinitus reuelant. Existente me anno primo cum abbe meo in eadem uilla. habet enim domus de exoracho grangiam in eadem uilla: et ad eum spectat decima illic percipere: retulit nobis magistro grangie dicens. Tantum pecuniam oportet me dare presbitero sacerdoti: ne ecclia diu sine careat. est enim homo uite pulcre actu religiosus: et missas frequenter in die celebrans. Cui abbas respondit. Si ut ei darem pecuniam ne celebret. Qui enim manducat et bibit indigne: iudicium sibi manducat et bibit.

Sicut legitur in libro Regum. ozia sacerdos bobus tribus curruum. ad archam ne declinaret. manum extendit et mox super terminate: cum uis occulta. Dicat eadem hoc te. fuisse cum tunc sua. Si sacerdos accedens adaltare.

ad archam figalem subleuandum obiam dictam causa
morte mulctatus est qd putas pene mentē sacerdotes adulter
et fornicarij manibus pollutis uerum x corpus tangentes
Si Johannes ut ait augustinus a puerina in hemo cōtinentia
tus mutuo matris sanctificat auctus non fuit illud tremē
dum et reuendum dñi caput tangē quomodo tu peccator
et pollutus non dico ūtricem sed uerum xpm dñm et hostiam
non tantum tangē sed in ciborum polluta pectora qui in
cludē et in carcerare plumis Exemplū q̄ sepe expedit cauē
Narrauit abbas Daniel de scetanagia nostrum culpa
qd eo tepe quo pulsus studuit clericus qdam hor
rendum satis spectaculum in ecclia sce dei genitricis ma
rie ppetrauit Jam sacer ignis pene manus eius uestes
tauerat Quem cum secretius cōpatriotas increpassent
cur hoc egisset ordinis et ille respondisset sacerdos subiunxit
Numqm sacra crismate manus iste punctas fuit Sen
tiens ille spū phetico se deprehensum confessus est cul
pam Quum xpo tanta displicerat plumpcio
Diaconus qdam Stremuelensis de ordine premonstra
tensi Terrarubus nōie apostatans cum uxore sua
se ordinem sacerdotalem susepisse fingit et colonie in
burgica sci amandi quę in porta mortis posita est
qui primum missam inchoante cum sacerdote miserrimus
celebrauit Ego idem misse tunc scolaris interfui et mul
tas et multas tēp oblationes Confessus ē postea qui et al

stetit. a quo ego auditu. qđ quotiens se ūtit ad ꝑlm? crucifix
um cont̄ se stantem. uidit lacrimantem. Est enim ymago
eadem aurea & sculptā magna satis. Jam pius dñs qui
olim fleuit sup malitia ruitē ciuitatis ierlm. et ne ꝑsiip
tōe tanta lacrimari dignatus est. Et lacrimē v ymaginē
dominice. ostendant magnitudinem culpe penitentia viae
rul. sedem aplicam petiuit. et in eadem una. unitam simu.

Magist̄ Gaufridus parisiensis. ep̄c ad̄ mortem suam.
tam g̃iue infirmatus ē. ut mania rapta in cerebri
sensum ei subrepserit. Jn tali defectu positus. cum corpus
dñi cum instantia postulasset. & hij qui circa eum erant. ꝓ
per sensus inopiam illud ei dare non auderēt. ꝓcuauerūt
cum sacdote. ut hostiam non consecratam apponerēt. Qui cum
uenisset cum multa reuerentia. qualit̄ ep̄m decebat omnia
ve? mor ut lim domus sacdos attigit. ep̄c clara uoce cla
mauit. Tolle tolle non est dñs mus. Reuelauerat dñs auri
culam cordis ut intelligēret quid circa eum agerētur. Stupente
sacdote nec non et aliis qui aderant. reditus est. uerū xp̄i
corp̄ deferens. Qđ cum ubis uidet catholicus & ꝓpuncti
uit adorauit. deuote sumpsit. cum quo et sensum ad dei glām
subtractum. ꝓfecte recep̄. Sicq in bona fide & cōfessione &
plenus karitate migrauit ad dominum.

Simile contigit cuidam infanculo flentis matris cuius

carvalel Ludewicus · Rodolfus · z henricus monachi de valle
scī petri narrauit. Qui cum infirmaret · spū scō afflatus · cor
pus z sibi dari petiit. Cumq; cum parcius cōpescēt · ille
fortiter clamauit. Date mi corpus dñi · date mi corpus dñi. De
latum est ūbum dñi ad sacēdotem. Qui cum dicēt · non est securum
dare tam puero qui non intelligit · qđ sit corpus dñi · hostiam
ei attulit non inuictam. Cui cum ei porrigē uellet z diceret ·
ecce hic ē corpus dñi · ut dñs eripiat infantis proficēt laudem ·
z destrueret perfidiam multoꝝ · qui de eodem sacrāto mgle fe
runt · inspirauit ut respondēt. Nescio me uiros decipere · non
est corpus dñi qđ mi asseritis. Ad qđ ūbum sacēdos admiratꝰ
z puero aliquid diuini inspiratum arbitratus · sacratam ei cō
munionem detulit · qm ille deuote sanctis · suscepit ·

In sacra eucharistia quam multiplex sit grā

Quidam quidam de campo scē cesarie cum in qdam
sollempnitate petēt a magistro suo licentiam pmā
eundi ad monasterium grā communicandi · z ille non cōcede
ret · ait eumdē · ipse solus · tibi remanebit. Habebat enim
matrimonium desiderium communicandi. Eadem nocte et di
e sequenti omnia que mīe monasterium spiritaliter agebantur ·
dominus ei ē reuelata. Vbi cum ablens corpore · spū tam pleni
ter · communicauit spūaliter · et si non sacramentaliter. Cuius fi
dē · ipse ei per ordinem indicauit qui missam maiorem ce
lebrauit · quis legit · epl̄am · qui euangelium. Similiter ad
matutinas · qui monachi qđ lectōes · uel que responsoria cantauerit ·

cuntis mutantibz expoliuit.

Erkinbaldus de burdian. uir erat nobilis et potens. tantus amator iustitie. ut nullam in iudicijs respi cet psonam. Hic cum gr̃ uir infirmaret. lectoz decumbet. Ve prima camem tumultum clamoresq; femineos audiuit. Qui cum de causa sciscitaret. nullus ei circumstantium. ut tam diu psumpsit. Tunc mittes unum ex pueris suis. ait. Pre cipio t̃ subitq; minutõe oculoz tuoz ut dicas m̃i meram ueritatem. Cui ille pauens respondit. Dñe. domicellus meus. filius sororis ure. feminam sibi me uoluit. et hinc fuit causa clamoris. Ad hec ubium ualde cõmot. uirit militibz suis. ire et insidijs peuclite eum. Illunes obediendam obseruare simulauerũt. postq; m̃ egressi sũt. diuerterunt ad mulierem. Si occidimus iuuenem hunc nobilem. et uis nr̃ sicut satis opinabile est mo rtuus fuit. ul' morte multabit. ul' crimus exterminatoz. Hec omnia tam iuueni intimantes. et ut p̃sentie annuncij se libta liter. cõmonentes. pr̃ oras alijs ad uim suum regressi. se eius impleuisse mandatum affirmauerũt. Ille uo ut uir iuuenis esti mans. inimicum se culpa sũ placatum. ul' in memoriam. aperto hostio intrauit. Quem ut infirmus co spexit. ubis blandis aduocans. iuxta se sedere p̃cepit. Ille uero sinistro collum eius stringens. manu altera gladium cultellum suum clam extrahens. gutturi eius inflixit et occidit. Qui cum planctu et dolore multoz elatus. tori p̃uincie meas sit honorem. Sz et Erkinbaldo adhuc est dolor dolori

adeo ut iuuenescere incipiat pro ego mittet ꝑ ꝓ
sacrum ℔ corpus deferri. Quum uenissz ille cum multis
lacrimis ꝛ contrite animis omnia peccata sua confessus est tanta
tam iuuenis infectione. Super quo epc interrogat respondit.
Vere subiacens patricidium quod commisistis in cognatu
um. Dicente illo fuit ne hoc peccatum. Subiecit epc. Gra
am crudelissimum. Ille. Fecz ego illud peccatum iudi
co necz m̃ adeo remitti deposco. Respondente epo. Ego uob
corpus non audeam misi parricidium idem confitearemini.
Subiunxit ut nobilis. Sciatis dñe me illum non occidisse
ꝑ aliquo rancore. siue morti ut. Ꝛ solummodo ex dei timore.
zeloz iustitie. Sumpz aliquis filium sororis plus diligẽ ꝓ
tuit. qm̃ ego illum uiderem. Si m̃ corpus dñi mei negauit.
ego illi corpus et animam meam illi cõmitto. Hec enim
dixit et egit. ꝑ exemplum. ne iustitie et iudicia dei
gatur tardet. Vix enim pontifex limen domus egressus
fuerat. ꝛ ecce ecclesiarus reuocauit eum dicens. Reuertimi
ni dñe epe. reuertimini. Videte si simpliciter habeatis corpꝰ
ihu. Ille cum fiducia. nec aliquid mora reputz. subiunxit. Ecce ꝙ
ih negotius. ipse se m̃ negauit. Apparuitz hostia in ore eius
ꝛ impletum est per eum. qđ per sapientem dictum est.
Diligite iusticiam qui iudicatis terram. Sentite de dño in bo
nitate ꝛ in simplicitate cordis quite illum. ꝛ certa. Epc ꝙ iu
uenis tantum miraculum ubiz diuulgauit. per quẽ
etiam quibzdam abbtibz ordinis nri. innotuit. ꝙ hec

ingenáli caplo recitauerunt cumq; dñm gliam tuis
qui facit mirabilia magna solus. Exemplum q̄ visio
panis sit uerum ... xpi ..... corpus .....

Fuit apud uillem scī petri monach' quidam go
uelchalchus nōie de castro quidem wo[illegible]mürstein
oriundus et in maiori eccl'ia colonien'si canonicus. Ante
conūsionem satis erudite lubeas; bene moratus. ad
dita et scientia litterarum ineratq; ips scientie et pietatis
ad magnam uite p̄fectōem illum puexerat. Hic cum q̄n
die natalis dñi ad p̄anum q̄dam altare missam cum
multa deuotōe et lac̄mis ut ei mos erat inchoasset; filiū
puer natus. q. eet. factus est substantiatū. non
iam in manib; suis speciem panis. sed infantem pulch
rimum. immo speciosum illum p̄filijs hominum. inque
et angeli p̄spicere concupiscunt. tenuit et uidit. Cuius
caritate succensus. et mira pulchritudine delectatus. co
plexus est eum et de osculatus. Timens tam mirandi
ter circumstantes. super corporale dilectum posuit.
et. et ille ut perfici posset missam. formam sacramentalē
resūpsit. Cum uiu beatus ille uidit speciem infantis.
nullam ibi uidit speciem panis. et conūsio. Q̄ cum no
cio cui uisionem reuelasset. tacita persona sua. et ille alijs
quodam die de auctore tante uisionis interrogatus. me
audiente respondit. Semper illa die xp̄c hic uisus est. et
non plus uidere uoluit. Idem positus in infirmitate

decorem quesitus est? Ad infirmarios. Vinando nomine.
Qui respondit. Saluatorem in missa uidi. Et ille. Qualem
forma? Informa inquid infantis. Et ille. Quo fecisti eu? Respon-
dit. Ego osculatus sum eum. ante os suum. Ad quod Vinand.
Et quid postea actum est? Ego aut super altare eum posui-
et reuolo in formam panis. ipsum illum eadem mouent. con-
fessus est abbi nro dño henrico.

Cum idem abbas petrum uisionem. ut quidam gra-
ppens infirmam curiam multa tecum? ille adul
to sacerdoti de uisione recenta respondit replicauit. Et
a ille audiuit? subjunxit aut. Ad quod homine dñs mis uiri
sis et infide perfectis talia ostendit? Michi ad peccatum
meum? similibz qui sepe de sacramento dubitamus. Huiusmo
di uisiones deberet reuelari. Die igit quadam cum idē
adolphus missam celebret. et ante agnus dei hostiam le
uasti? ad frangendum? in ipa hostia digitum reliqe infide-
infirmumq; inuenit seruare cū placuit est. Posse uo
lens quid cet ex alia parte. mox ut hostiam uertit?
agnum in ea cōspexit. Cum rursum reguans? uidit i
ea quasi per utrum. xpm in cruce penitentem. capite
inclinato. Videns hoc sacos? extimuit uu stans et de
liberans. utrum ibi subsistere? ul' sacrificium perficē debe
ret. Cuius fletibz dns placat? sacrificio formam panis
reddidit? et missam perfecit. Cum q populus stans de
tanta mora murmuraret? ipse timbonem ascendens cū

dacim⁹ populo tulum tulit. et signari sr̃ eadem hora ab eo ⁊ hominem q̃ñginta. Erat enim octaua aplor̃. petri ⁊ pauli. Fec mirum si sic perspicue sicut ꝓphetus Godeschalchus. eum uidẽ non potuit. quem cotidie sibi auxiliu immolauit et sumpsit. Habebat enim cõcubinam. Nulli tam auxilium est. qđ uitam suam occasione ut spero huius uisionis ⁊ emẽdare inciperet. Hec ab erluardo monacho nõ recitata sr̃ ipsi ab eodem audiui.

Sacdos quidam luxuriosus feminam ꝓcabat. Qui cum illius non posset halẽ cõsensũ victa munditia corpus dñi mundissimum ⁊ in ore tenuit. sperans si sic eam deoscularetur. qđ ut sacmenti uoluntas eius ad suos usus inclinaret. Dñs qui per zachariam ꝓphãm cõqrit de huiusmodi sacdotib⁹ dicens. Et me crucifigitis gẽs tota die ⁊ tali ordine maleficia eius impediunt. Cum ergo ire uellet de ecclia hostio ecclie. sic ꝺ cirstare uidebat. ut laqr̃ oratorij. utrinq pulsaret. Territus miser. hostia de ore extrait. et quia mis mopꝰ erat. in angulo ecclie. eam sepelit. Timens ꝰ ultiem ꝺnam super se ortus uentã. sacdoti cuidam ꝺ familiari ⁊ ostellus est sacrilegium. Qui simul ad locum accurrentes. erecto pulue. non reperiunt speciem panis. sz formam licet modicam hominis in cuia cruce pendentis. Erat enim carnea. et cruenta. Qđ ꝓcul dubio ea factum est. uel qđ sacdos egrit. ⁊ non habeo īmemoria.

Hec retulit m̃ hermannus cantor nr̃. Iste fuit crucifixo
rũ x̃. vetior. qua si illi agnouissent. nũq̃ omn̄ gl̃e cru
cifixissent. Iste agnitum cõplet. z cõpnendo crucifixit.
Villa q̃dam
cuius nom̃ non memini. nocte fures ecclam
infringentes. intr̃ata etiam scrinium cum arpe oñi de
tulerunt. Qũ cum nichil aliud in eo p̃t reliq̃as z pirid̃
cum sacm̃ento repissent. nil prius de eis curantes. can
dem piridem super sulcum ag̃ tulle. primi ponentes. cõ
fuga recesserunt. Sane cum rusticus cum aratro z bob̃
in eodem ag̃ aratet. uenissentq̃ animalia juxta piri
dem. stupentes steterunt. Qũs cum arator stimularet.
nec p̃cedẽt. nunc exorbitando. nunc recalcitrando. aratu
ait. Qũs dyabolus est in bobus istis. Non enim clare
uidere potuit. quia in orti erat die. Diluculo tam cur
cumspiciens. deprehendit anne pedes bouum piridẽ z scri
nium ecclie sue iuxta illam. Tunc cautam rebellionem
non ignorans. omnibq̃ in agro dimissis. in nullam re
currebat. tam sacrilegi. qm̃ certis. que acta sũt referent.
Tunc oñs simul in agrum descendentes. cum cruc.
thuribulo. z ceteris. arpis oñibus in ecclam deportaue
runt. Huic p̃cessioni interfuit Godefridus p̃or de houe.
qui m̃ istas recitauit. Similem honorem ei asini aliquãdo
exhibuerunt. de platea in lutum descendentes.
Dolier. quedam cum apes multas

nutrer⁹ ⁊ me non ꝓhibent⁹ imo passim monerent⁹. cum
cõt hoc remedium circũq; quer⁹ ⁊ dictum est ei q̃ cor
pus dñi int̃ illas locaret⁹ mox lues ipsa cessaret. Qꝫ eccl̃
am adiens. et se communicare simulans uelle. corpus do
mini sũpsit. qđ statim sacdotr recedens exiuit. ⁊ in uno
exalueolis. illud locauit. Sua uel potentia Hermiculi
creatorem agnoscentes. de finibus suis. uulcissimis. hospi
uulcissimo capellulam mire structure fecerunt. In qua
altare eiusdem materie erexerunt. sactissimum corpus su
p illud posuerunt. qꝫ uidentes uias apis eoꝝ. Boetii cõ
poris cum femina uiem tractulum aperuisse. ⁊ iam dictũ
creatorem cõsiderasse. exsiluit currens qꝫ ad sacdotem. cõ
fessa ei omia que egit. ⁊ audiit. Tunc ille assumptis secum
parochianis suis. ad tractulum uenerunt. apes circum
uolantes ⁊ in laudem creatoris undizantes. alegerũt.
capellule parietes. fenestras. tectum. capanule. ostium.
et altare armantes. corpus dñi cum laude. ⁊ gla. ad
ecclam retulerũt. Licet mirabilis sit ds in sanctis suis.
mirabilior tam in his minimis ꝓdicat.

Sacdos quidam in dioces
Colonien. qdam dñe missam celebrans. uisto uel tuti
culo calicem cum sanguine in canone fudit super altare.
Qđ statim humani cruoris cepit colorem. Cumqꝫ dicta
missa sacdos ultimas merens. super calicem illud crebrius la
uasset. ⁊ rubeum colorem abluere non potuit. Tunc ampli

terrinus·oōnes omniby suis pertrochiamis instituit·cxpale
uit? Si non profecit·Qd·tulit? tollens secum sacrum linteū
Rudolfum scolasticum colonie·iurum magu nominis·ac
cerfluit·calum exposuit·cxpale ostendit·et qđ nullo liquore
color ille sanguineus ablu·nulla ꝙ arte siue oōnis post
delerī·cōtestatus ē·Cui ille sicut uir prudens·Respondit
Est enim ne aliquis in prochia ura qui de hoc sacmento
dubitet·Respondit sacerdos·Est quedam mulier que frē
quenter ibidē dubitat·Ait ille·Ostendite mi·forte ḡ dōs uestī
gia sanguinis in hoc cxpali deleri non simit? Primus ens uisi.
illa inde roboretur·Qđ cum factum fuisset·expauit mu
lier et credidit·et dōs statim pristinum colorem in linteo re
formauit·Exemplis et non signis ꝙtuor sit probata·primum·
quod sub specie panis sit uerum corpus xpi natum ex uirgine
Secōm·qđ sub specie uini·sit eius uerus sanguis·Tertium
qđ virgine cōtinenter·mēantē glām·Quartum qđ in virgine
culpam·Si queratur·Qre sint utilitas in huius sacmēti insti
tutōe·Respondit·Duplex·qm in mī perceptōe·augetur utrius
uestr·caritas·et est medicina cottidiane infirmitatis·Vñ
Augustinus·Ita tur cottidie hec obloquio·liceat xpe semel
passus sit·quia cottidie peccamus peccatis·sine quibus mor
talis infirmitas uiuē non potest·et qr cottidie labimur·cotti
die xpe mistice ꝙ nob immolatur·forma huius sacmēti
attenditur inibis et rebus·inibis·qua cum hec uerba pfe
runtur·Hoc est corpus meum·et post·Hic est sanguis mis

cōfitio panis fit et unū. magnus et sanguinem. ꝛ. Vñ ambro
sius. Sermone ꝛ hoc ofício sacramentum. quia sacramentum
fermo ꝛ. creaturam mutat. ? sic et pane fit corpus ꝛ. et unū
cum aqua in calice missum. fit sanguis cōsecratōe ūbi ce
lestis. Als sit modus cōuiuiorum. audi. Modus est in esibi
lis. Panis ut victum est cum hec ūba. pferuntur. Hoc
est corpus meum. dei uirtute per ministerium sacerdotis. cō
sit in corpus ꝛ. Simile intelligas de uino. manentib; tam ac
ventib; colore. sed pondere et sapore.

In salzburgensi ecclia. iam a multo tēpe religiosi existim
runt epi. Cuiusdam unius nescio utrum huius qui nunc est
siue eius qui ante eum fuit ꝑdecessor fuisset. infirmor seu
leprosor. lares. fraudulose etiam q̄ndoq; per semetipm uisita
uit. Die q̄dam tuguriolum q̄dam intrās. et leprosum utra
uisum ē hominem in ea lecto recumbentem ac gementem re
piens. si aliq̄d ueller reperiuit. Cui cum ille respondēr. corpus
ꝛ uendero. epc festinus abiit et attulit. cui q; leprosi qui ual
de horridus uidebat. cum cautela qua potuit. in misit. Ille u
ad cōplendam amicitiam fidem. ante q̄m manducet cucha
ristiam. nauseam simulauit. et cum fetidissimo uomitu
q̄d sumpserat reiecit. Epc uero citius manib; suis eius sub
positis electas recepit immundicias. quas statim in os mit
tens. sumpsit ob honorem sacramenti. Postea cum eadem lep

lum unstare uellet· et non inueniret· victum ē ei ad̄ cumma
nentibꝫ qđ a multo tēpe in cauem communcula nullus ha
bitat; leprosus· Et cognouit uir dō penit tamen exterri
mono reuerentium· tum ex gr̄a ex p̄dicta sumptōe percep
ta· qua xp̄c ēt qui multis modis electos suos ostendam
plene cōsuenit· Si de ligno vñ super lignum uel lapidem
ceciderit· modus suppōdictus de sanguine vñ· remendus est·
Si corpus vñ ceciderit in aliquem· affenda ē alia hostia· cō secta·
per alium sacdotem· indutum uestibꝫ sacdotalibꝫ· siue per
diaconum maioris altaris· si ei uacauerit et indutus fuerit
tunc· uestibꝫ sacris· et ve illa cōpleatur· qđ de pore fuerat
pagensium·

Cum quilibet homo duos angelos habeat sibi deputa
tos· bonum· ad suggendum bonum· et malum· ad
suggendum malum· qđ est qđ tam facile hominis uolun
tas angelo malo consentit· ad peccandum· Est ne bono mō
silijs efficacior· et ad uim inferendam ualentior· Respondē·
Licet homo habeat angelum bonum ad custodiam· et ma
lum p̄ exercitium· neutr tam illoz· uoluntati humane
uim inferre ualet· utr p̄ illius cōsilium uolentī inclu
natur ad bonum· siue ob huius suggestionem· trahatur ad
malum· Contulit deus homini liberum arbitrium·

Liberum arbitrium est facultas uoluntatis· et ra
tionis qua eligitur bonum assistente gr̄a· malum v

desiderent gñ. Liberum dicit. ꝓter uoluntatem. qua libera est et sine necessitate arbitrium. ꝓ tationem que ea que uolumus appetit. arbitrat et discernit. Q̄ licet raro sepe uoluntatem sequat. ad peccati consensum. nunq̄m tam̄ approbat malum. Q̄d ū uoluntas tam ꝓna ē ad peccatum. causa sub ē. Habet enim dyabolus duos carnales. etiam si crudeliores. quib⁹ illa impellit. fomitem scilicet. carnis. quem scripta uocat tyrannum. munduꝫ. caro ācupiscit. et dyabolus cōcupita incendit. mundus incensa ne extinguant. se obtrit. Et peccatū mite. multa offert. uitia. diabolus multa sibi. assumit subsidia. mundus innumeralia offert. oblectamenta. Ecce currus et eques syrie regis. id ē dyaboli missi ad capiendum helyseum. idest. iustum. Quib⁹ uisis. uide ne cuiꝫ tuo cōsentias. Si clamaueris cum ministro helysei. Heu. heu. heu. dñe mi ꝙd faciem. uoce ꝓphica ē respondeo. Noli timere. plures enim nobiscum sū. q̄m cum illis. Aperi oculos et uide. Habes int̄ te rationem. cont̄ carnis fomitem. circa te angelos. cont̄ dyabolum. turbam. cont̄ turbam. Et ecce mons plenus equoꝝ. et currus igneoꝝ. idest custodiam non unius sed multoꝝ. angelorꝫ. in circuitu helysei. id ē hominis electi. Cont̄ carnes inimica pone uirtutes naturales. Habes sup hec omnia. q̄

diam diuinam · que mor ur ẽm tue si mpeccamꝰ fuerit
infundit ẽ · carnꝰ meditua restringit · diuolum rerum
dit · mundi glam in odium cõuertit · Hoc enim sciendũ ·
q̃ querelam fatimus · sine instinctu nr̃ius angeli · Qꝫ si
bona fuerint · amplius in eis merem̃ · si mala · plus deingem̃ ·

Nqꝫ est diu
quod ser mulnes temptt inuicina saluationꝭ horã
canonicam q̃dam · ptinaci celebrant · Et opinatio pugi
nis superuenientibꝫ · cum illi surgẽ uellẽt et fugere ·
magistꝰ eis immur ur iacerent · Mira res · Vt ter celest
tis ostenderẽt q̃ritum ei magistꝰ suos ꝫ discipulos ob
uenire placẽt · angelos suos misit · aq̃s infidelium
tha · thaiat ẽ · q̃dam capti · et plures occisi · Cumq;
eos quos angli unxerant · templarii apprehendissẽt ·
et illi dicẽt · ubi est exercitus · q̃m audium uidimus ·
a quo capti sumus et occisi · Responderunt · Quando ·
necesse habemus uenium nob̃ in auxilium · q̃ndo non
impugnamus · Verum ẽ in tabernaculis suis · Intellexerunt
enim eos angelos illos fuisse · quos ipi uidere non po
terant · qui laudantibꝫ dñm · semꝫ assistunt · et assum ·
ipos ꝫ custodiunt · Vnde ppha · angelis suis mandauit
de te ut custodiant te in omnibꝫ uiis tuis · Sup hoc de
ctus · Bernardus · Quantam tibi debet hoc tabium in

ferre reuerentiam·afferre deuotionem·conferre fiduciam·Reuerentiam·pro pfessione·deuotionem·pro benuolentia·fiduciam·pro custodia·Caute ambula·ubiq; adiunt angli·sicut est mandatum est·in omnibz uijs tuis·Inquouis uulsoro·Inquouis angelo·angelo tuo reuerentiam habe·Item·In uijs quidem custodient te·et deducent parumlum·q̄ non potest parumlus ambulare·Lapidem non pedem tuum temptaris·sup̄ quē sustinere non potes·s; in manibz tollēt te ut nō offendiculum·Cum fidele dicit·qui mihi portat manibz·quam suauit̄ iuxta vulgatē pbium matat·cuius alter sustinet onus·Oriens ergo grauissima cernitur urgere temptatiō·et tribulatiō uehemens imminere·inuoca custodem tuum·in oportunitatibz·in tribulatiōe·Inuoca eum et dic·Domine saluā nos perimus·Hoc tenuit hester angli reuera sunt custos dei·qui iacob cum timore reuerenti initiam·suam·tenerunt in auxilium·fuerunt·q; ei ut aut scriptū obuiam angli dei·Os cum uidisset aut·Castra dei sūt hec·Predictum miraculum cum recitasset quidam regi philippo·in castris cum rediret de obsidione colonie·Respondit·Certe si habuisse legem pone·in meo ore·ego psalmum reliquissem·Philippum·

Iulia que dicit holebach·miles quidam habitā

nomine Gerardus. Huius nepotes adhuc uiuunt. et uix
aliquis in eadem uilla reperit. quem latear mundum. qs
de illo dicturus sum. Hic scm thomam apm. tam ardenr
diligebat. tam specialiter p ceris sctis honorabat. ut nulli
pauperi in illuc nõie petenti elemosinam negaret. Mul
ti p̃terea p̃uata seruicia. ut sunt oõnes. et ieiunia. et m
tiarum celebrationes. illi impendere consueuit. Die quadam
deo permittente omnium bonor inimicus Dyabolus.
ante ostium militis pulsare. sub forma. et habitu pegr
ni. in nomine scī thome. hospitium petiuit. Qe sub
omni festinatõe introuocad. cum eet frigus. et ille se al
gere simularet. Gerardus cappam suam furratam bonã
cans. qua se regeret iens cubitum. similit. Nane li cum
his qui pegrini iuuabantur non apparuisset. et cappa quesita
non fuisset; inuenta. uxor mariro irata. air. Sepe ab
huiusmodi fraudibus illusus estis. et adhuc stulticia no
uos uitia non cessatis. Cui ille tranquillo animo. res
pondit. Noli turbari. bene restituet nobis hoc dãp
num. scs thomas. Hoc egit Dyabolus. ut militem per
duceret ad impatientiam. prouocaret. et apis di
lectõem in eum corde mouere. sine extingueret. Sed mi
les cessit ad gram. quod Dyabolus sp̃auerat. ad ira
nam. et inde ille est ditatus amplius. unde ille gaus

est ꝛ punitur. Jam parvo cōsto tempore Gerardus limina beati Thome adire volens. cum est in pectu posit. circulum aureum in oculis uxoris in duas ptes diuidet eas q̄ coram illa conjungens unam illi dedit. ꝛ alteram sibi reseruauit. dicens. Hunc signo certe debes. Rogo etiam ut quotq̄ annis reditum meum exspectes. q̄s expletis. nullis cuj uolujs. q̄ permisit ei. Quarens uia longissima. tandem cum magnis expensis maximisq̄ labonibj. peruenit ad ciuitatem scī thome apli. Inquā a ciuibj. officiosissime est salutatus. ꝛ cum tanta karitate susceptus. ac si unus illoꝝ esset. cuiq̄ notissimus. Ciuitatem eandem asserentes bo apło. oranteꝝ cum inuenit. ꝛ orauit. Se uxorem. ꝛ omia ad se pertinentia. illi cōmendauit. Post hec tertium sui reminiscens. in eodem die quinquennium expletum obliuiscens. ingemuit. ꝛ ait. Heu mi uxor mea. uiro alti nubet. Impedierat vs iter ej. ꝓpter hoc q̄ sequitur. Qui cum primus circumspicat. uidit pcūm demonem. in capa sua ambulantem. q̄ ait demon. Cognoscis me gerarde. Non inquit te agnosco. sed capam. Respondit ille. Ego sum qui in hospitium ante pentij. ꝛ capam tibi tuli. ꝓ qua ꝛ ualde punitus sum. Et adiecit. Ego sum dyabolus. ꝛ pceptum est michi. ut ante q̄m homines alibi tum uadant. in domum tuam te transferam. eo q̄d uxor tua alti uiro nupserit. ꝛ iam cum illo nup

nisi sedeat. Tollens itaq; eum in pyre diei. ab in dia
in Teutoniam. ab ortu solis in eius occasum. diluxit
et circa crepusculum. in curia pria illum sine lesio
ne deposuit. Qui domum suam sicut barbarus in
trans. cum uxorem ipsam cum sponso suo uidisset
comedentem. ipius accessit. eaq; aspiciente. partē
circuli in cibum miscens. abscessit. Qō ubi illa uidit.
mox exurit. et partem sibi adiungens. cognouit eū
suum ee maritum. Stratim exiliens. in amplexus eius
ruit. uirum suum Gerardum. illum ee proclamans.
sponso maledicens. Quem tam Gerardus illa nocte.
phonetam secum retinuit. Ecce tam in hoc qm impia
to miraclo satis ppendituꝝ. quantum beati apli. diligē
tes se diligāt atq; glorificent.

In villa que leich linge uocatur. et circa duo mil
iaria distat a colonia. ante hoc septennium cōtigit
quod sequitur. Puer cuidam matrone. illic peca
pauit. Hic dm Nicholaum in tantum diligebat.
ut singulis diebus medietatem panis sui. i honorem
pauperibus erogaret. Qbus etiam assiduus mia
rum inpendebat. Cuius deuotis obsequiis. ds pon
tifex delectatus. die quadam ei in agro apparens i
forma et habitu uenandi secum. ait. Puer bone. my
na gregem dominum. Cui cum ille respondisset. Dom
mine nimis mane est adhuc. si hoc placet. domina

mea ī crepuer me? subuuxeir cēs. Eac quod dixi. ēa hodie ante solis occubitum? morieris. Ad qō ūbum puer territus. cum interrogaret cum. dñe quis es. respō dit. Ego sum Pycholauk epc quem semper exeras. tuq; pūdiola tua. diuīde cōsueuisti. Modo ueni. ut nunc mure te. Vade ergo ad hospitium tuum. z accipe aiq; dñq; z ppara te. quia hodie ut dixi. morieris. Sicq; dū parauit. Cumq; puer cum oūq; reuerent fuisset. z dña eius interrogasset. quare tam mature uenisset. respondit. Necessitas coegit me. quia ante noctem moriturus sum. Qd illa. delirat. Reduc ergo gregem tuum ad pascua. quia non morieris. Q; stratum se in lectum suum reclinat. cum sacerdotem peruenisset. et ille pcium uenisset? ait ei matrona. Timeo puerum ne aliquid fantasie audisse. inuestigare ab eo diligenter. quit uiderit. quid habeat. ul' quare talia loquatur. Qd cum fecisset. sacdos. puer ei iuxionem per ordinem recitauit. de cuius manib; cum cōmunicasset. hora pdicta exspirauit.

Magister Johannes xanc. decanus aquensis. cum scolaris esset. tam grauiter semper quodam infirmatus est. ut confessus z inunctus. nichil ei nisi mors supesse uideretur. Cui cum materia rapta de cerebrum. solus pcessit in excelsum ueniret. ut sibi ignotos intraret. qui lancee qs manib; portarent. cum lignis breuib; z

quadris ante ipm ponebant. Stantibz eis ex una parte lectuli cōplanus est introitus. Erant inclusi ibidem confessores. Scm Godeardum epm hujus hemensem. Bmz Berwardum qui eum ex parte alia circumsteterat. In quor aspectu puer Johes unz imposuit lancea. et ligna loco ponderis alte. Cumz elevata starā. inuenirut eā eger minus habes. pdcī confessores puerum parvulum et mōdicum. simul eius imposuerunt. qui simul lancem adūsum magis tā pendere. ligna grauare apparuerunt. Stratim Johes. qui in visionem hanc rapitur. visitatorem erumpens. ei sim fecit. z de eadem infirmitate ipsum sanauit. Vis scire quid scolaris egrotantis ponderō. nisi quid pueri egrotantis paupis significet adiectō. Puer idem mal de pauz fuerat z despectus. cujus miserum est pdictus Johes. ut ei ex pane frequēt daret. z matri cōmēdaret. Homines qui eum in lance appendebāt. demones fuisse suspicandum ē. qui semz morientibz se ingerut. signa. peccata pueri. Qe quia nichil eis gratum videbantur. scī confessores. quos sepius irrepellabāt. elemosinarium eius lancā immiserunt. cujus vīficio adiutus est. Qd vita humana quidez ppter elemosinas. morti subtrahatur. habes exemplū in vita scī Johis eleymon. de petro theloneario pene insimilz casus. z visione. Hinc est quod nabuchodonosor regi

oum se inuisione uidisset sub ficꝫ arboris ab aglo ꝺe
ꝓcidendum. daniel ꝯsuluit ut peccata elemosinis redime
ret. Ob uero ꝺo peccata etiam ante tempus quando ita
ta hominis ꝓcidantur. Idem daniel uetus est. Cum ꝯ balthā
sar ꝓdicti regis filius. cum mulieribꝫ suis in uasis templi
oñs conuiuaret. uidit ꝑta se articulos manus scribentis inparietē tria uerba hec. ꝺo mane thechel
phares. Cū scriptam daniel regi sic interpretatus est.
ꝺo mane. uest ante tempus dinumerauit deus regnū
tuum. et compleuit illud thechel. uelt appensum est.
inuentum. et inuentum est minus habens. scilicet de
iusticia. Et qua ꝓpterea uerunt peccata. eadem nocte occisus est. et diuisum est regnum eius. medis
et persis.

Uenerabilis theodericus epc de Luonia. cum epc
quosdam scīmoniales cōsecraret. ꝺo mariam magdalenam. uidua assistere uidit. unus monachoꝝ beatam
uirgo margaretam uirginibꝫ inter stantes. deambulabant. uocatas ꝓsentabant. coronas. z uelamina. cōponebant. Erant enim tali uisione digni. ut post uidui
bonus et religiosus.

Volkoldis Rode domo ordinis cisterciensis. que
in turingia sita est. abbas quidam anno anos pau
os defunctus e. qui certa sōr reliquias sancti gestat

tur deorsus. Unde ⁊ dñs ymaginē visionē ostendere dignatus est. Noc
te quadā in somnis coloni in ecclia sācti. xv. milium virginū se mor
positū vidit. ubi enim ei septa tyra quendā murū duo virginum
corpora sepulta intellexit. Mox colonā pgens et locum revelatum
exceptis in diceys cognoscens abbatissam adijt. visum exposuit. et
ut sibi quereret iuxta quos videbat petijt ⁊ obtinuit. Obedientis
ē quidē nomine almucus. cui consuetudo erat earundē sacrarū virgi
nū corpora effodere. Conductus vero ab abbate cum in loco denomi
nato duos reperisset sarcofagos. ⁊ uno apto in tertia ossa sacra pectinē pue
ri cerussā inciderit ācipitur ⁊ tutor. eumq; increpacōe sue in multis in
iuriarum provocat. Aquo dum impeteretur vituperando eū extraxit sup
fossam eum ponens in loco eminenti. Superveniens quedā ele
vorū tam curialium. quā sēcularē pectinis delectata secrete tulit
⁊ abijt. Corporib⁹ vero effossis et in sermone detenti. ⁊ positus. ei
mane abbas cum eis ptisceri proposuisset. eadem nocte in for
ma ⁊ habitu virginali illi in somnis apparentes dixerūt. Secum
vivere non possumus. Quib⁹ cum respondisset. quare dilectissime dice.
Subintulit una. Qa pectinē meū pcidit. quod in mar mea
fecit. cum de patria mea egrederer. Ille. Quis habet illū dña
mea. Respondit. Quando vinicas sepulchrū meū aperuit. ⁊
inciderit illū cerussā sue ipposuit. cum qua. abscondit illum
in sinu suo. Que cum extractum super margine fosse posuisset.
supervenientes quedā sēmonialis fruderunt nomine. suum
ē mihi. Mane abbas ad abbatissam veniens. air. Quod est
nom⁹ nomus qui virgines vas effodit. Respondit. Vinc.

Gaudeat. Sit nunc aliqua dña que uocetur Gaudentius. Respon
dente illa. Gaudeat. Petro. ut uterq; uocetur. Quod cũ factum
fuisset. ait. Petrus. Quando corpora sacra eßoculti pectinẽ ubi in
uenitis. Cetera que supradicta sunt adiunges. Respondente illo.
dñe uerũ est. conuersus ad fratres dixit. Duos dña tulistis
eum. Qua confitente subiungitur. Rogo ut reddatis pectinem.
quia sine illo uerum ne reminiscor. Quem cum alterius reddi
sset et ab abbẽ in secreto positus fuisset. admonitionem suã illas
deuexat. ut quo cum multa gloria sunt suscepte. et in loco honesto
locate. In magna ubi fuerunt ueneratione. Hoc. quã dñs ui
sit ablas ille. cui se reuelauerant. Tempore sedinatis quod e
rat inter ottonem et philippum. reges romanor. cum diuersa
bella occupatrent. Turingia timore illor. eadem sacra corpora
cum ceteris reliquijs et ornamentis deportata fuit sup quam
ob reuerentiã loci nam sanctis secretũ. Pace terre reddita. cũ singu
li locas suos reddituerentur sanctorum cum uarijs neglectũ
est. et lamentã reddidisse. Unde indignantes dñi uicũ ruri
suã terribiliter ãcussisse. ita ut ab omnib; posset audiri. Dis eadã
sacrista in somnis apparuerũ dicentes quod de loco uellent re
cedere. in quo haberentur contemptui. Quod cũ nõ ꝓficerent.
neq; ãcussionib; neq; reuelacionib; in quadã sollempni nocte
intra matutinas ante gradum ꝓsbiterij stantes. et abbatu de
centissimo omnib; apparentes. primum in clamauit uersus alta
re. deinde more sol. qui uinea fuit dirigendi se uertentes ab
bati. et omnib; inclinantes. et quoddã uolatu quod pene semp

clausum erat exierunt. Quas licet omnes vidisset: estimavit se tñ singulas singulariter vidisse. Dictis matutinis: unus monachorum ducto secretum abbe: cōsessus est se ante gradum: non ex modo p̄dicto: duas speciosissimas vidisse virgines. Cui cum respōdisset: ergo vidi: venerunt alie: et responsum est eis simile. Cumq; deprehendisset ejd abbonitas vise finissent: cepit cum omnib⁹ questionari: que nam essēt: vel que causa foret tā visionis. Cui divisi diversis respondent: aut unus: dummodo vespere vidimus. Dum eas fuisse alias sacras virgines: que decalonia vbi allate: tanto tempore jacuerat restituē tales a nob⁹ neglecte fuisse. Gratum; accedentes adsē mum: cum michi nullo repugnante visum fuisset coloniam: ut mas reduceret. Veniens vero colonia cum aperuisset: et cōcutiens non poterat: vocaliter: atq; eadem virgines in locis unde fuerant repulsent: albi ut s̄ videbantur supplicant: tonis cōmen⁹ respondit. Bene veniant nob⁹ dilectissime domicelle nre: bene veniant: certe ex quo nob⁹ eē voluerūt: non eas michi remittem⁹. Datum ē ei a pud quendam alium virginis: cum quo multis repedauit. Adhuc vix aliqua soror est in eadem ecclia: quā tam jocundi latent hyr

Quidam de quodam monacho

quidam de ordine nro: cum exacdem societate ejdam ligni capita achmonachorum sui defecer: exclamatōne: cum vino ablu untur: lota deosculans. Eadem nocte puella valde speciosa: in somnis eidem apparuit cornuto: cumq; cōplexans: aut. Heu quando ego meū lautū: tam amicabiliter me deosculat: et ego modo truncum re pendam. Hic p̄fessionē suā cōfidens: ut osculum puelle intuer

capo ventu[m] ecclē motu eligitur. Q[uo]d tamen intellexit
Anna est
gtā uirginū siue uirginalis uirtutis cōpetit. ep̄ ī mulīr
nec mulierum. erunt sicut angeli dei. hinc ē qđ tabernaculo
federis uerbo optimo quod erat depictū rubeans. quartū fue
rat sup̄positum depictū iacinctinis. purpureis rubricatis. delig
nat̄ matrimoniū quod est cōsummatio omniū uirtutum. per ia
cinctinas que aeris sūt colores. uirginitas. q̄ ut quidā dicunt.
supra omnē ui[m] tem ē. et angelicā recolere cōuersationē. Virgines
sectamur quoctūcp̄ repert̄ utroq̄ pede. i. integritate mentis et cor
poris. Castitas uirginū uocatur uirginitas siue cōmencia uir
ginalis. In cōiugio. pudicicia cōiugalis. Inuiduus. cōmencia u
duatus. Unde eodem semine qđ denarium seminamus occidit ī terrā
bonā. aut fert fructum tricesimū. ā sexagesimū. ā centesimū. Pri
mus debere cōiugatis. sc̄s uidus. et cōmentib⁹. Tertius uirginibus.
Et est sepe ui[m] primo. tertius manet centesimo. hoc ꝑt in tentatione ha
bitatis. Hinc est qđ beatam mariā magdal. ecc̄. in letanijs ante
ponit uirginibus. ne illis ꝑt animā. inferior uideatur.

Ex Processi leochicensi

Nulla que electo dī. uel quidā naturaliter religiosis. Vnum
dus nomine. Ille ꝑt quo dā peregrinationis gra. cū quib⁹dā ymu
nie siue bonumq̄ uoluntā ꝑfectus ē. In die uero pasche. cum
post sollempnia missarū se ad refectum. illi ꝑmanent. cepit ꝑ
dicto winandus ut homo deuotus. suadēr dicens. Conuenient
ēfris. ut in hac sacratissima die quietcamus. cuius ei uerbis ꝑ

audiamus ꝑ quadrene ñ potuit. Feliuamtib⁹ eis adpontum ipse re
manſit. omiacp aluis dei officia ꝑ audiens. solus ꝑ eos die sequ
ti uiu arripuit. Cui ꝑsona magne reuerencie in equo occurrens
atp salutans. aut. cur sic bone uomo solus uiocus. uel unde uenis.
Respondente eo ab illo solumis uemo. ⁊ sic atp sic in cõtigit ꝑ mi
lle fuy nuxit. Accende ⁊ sede ꝑ tergum meu bene inseq̃mur socios
tuos. Quod cum fecisset. eadem die iuxta ꝑdictam uillã eũ depo
suit dicens. Cognoscis ubi sis. Dicente illo ꝑ minoꝝ quidẽ cog
nosco. si ꝯ dño cuncta me agantur ignoro. eques actecit. Quia xp̃m no
uerach. uicinus missus sum ut te recipiam. Cece domus tua. sede
et omnia mundalia eius. que cum te gesta sũt. Quẽ cum non ei
uidisset. dixissentq ubi sũt socij tui. Respondit. Hodie fui in
ibertin. et reliquerũt me ibi uidẽ. ꝑ ecclesiam me. Cũ ueniderem
ei dicentes. Veniat ille dominus. Statim ꝯtinuũ sub clamatõnes
dederunt. cum pecunia que supererat exgũ celebris cõuectis. u
nima beati Jacobi apli petunt. ⁊ ante quã socij ei redirent ꝑ redi
re. Ex hiis igitur testimonio gloriticamus ꝑ eum ꝙ uidet quod
in paradisu ibertin sit electus. ⁊ cõtinuum. quod die sequenti in
esseo sit uisus. ꝙ ut sic magnificamus dñm. tanta mirabilia ubiq
dinulgantes. Sr Gerardus de Nolebach. decꝯ supradictũ translat
est uictu ꝑpus abbacia ꝑpetuã. nam ministerio dñi uoti dei
tũ ꝑcepto. non hoc minꝰ decelebi nunciꝰ.

Quidam quidã
decanus. que est domus ouchims tũ. cum die quadã missus
ad uillã suo nauigio transiret ꝑfluuiũ Mosam. qui stuit pen

layonā nauta abeo nullū requisiuit. Qui cum dēr nil se ad ma
num hūe peanne respondit ille. Vere ū ꝓpiquore cingulū uel cu
tellū uestīm. Non possum inquit uos cauere. Cū adhuc. Ego ꝓmitto
uobis cū ordine meo. qđ dimidiū denariū uobi remittā. Reditūr
cū nauta. Recedens abeo cōuentus. eo quod res modica uideret
ꝓmittium parui pendit. nil remittens. Non multo post infirmat
cum omnīs qđ adesset mortuus uidetur. anima egressa. cū adhe
quiē ascendere uellet. ꝑdēm dimidiū denarū. cui in cōfessione
non meminit ante oculos habetur. Qui adeo creuit ut inde ma
lo uideretur. Cumq; finalem uitam sensu obtutuerit. neq; aud dēr
quod etiā ipsum adiurauerit. ad angelo; peticionē ꝓmissa ē redire ad corpus.
Quamrū cunctis. uisionē terribilē ermullus est ab abbē. nauis mi
gem denarius. sb omī silentium. Quē ut ille recepit. eadem nouē cōsi
derationē cōtinus exhibuit. Dec ū narrauit abbas uisione allectus
sibi retinuit. ap̄d eū abbē. Unde religiosi quantū sēlūs mali ꝓmitti
tur. tanto debent ē magis solliciti. ne morientes aliquid pniue
ris secum rapiant.

Aliquē thomas theologus. cum ungēma expectatiōne. in altro
ꝓximo in manera quadam lecto decumbens dēr moriturus.
uidit diabolū stantē in angulo. Quē cognouit. uocē uam
ayentem audiuit est enim chaos. Quid me stat occupata bestia.
Dic ū quid est qđ mayane uobis nocet. Cumq; ille nichil re
spondet. iterato dicit. Adhuc te ꝓcūl ambo. qđ quidē
est unus. mortuos. Iterū ꝓpinquē ut chaos ū mihi red. ū inuocati
onis uiratem. Ad quod demon respondit. Iuxta est in ecclia qđ

tantum nobis nocear. quod sic virtutes mis eneruer. quomodo sive
quens confessio. Quando miquis impeccatis est. peccatis dico mortalib. omia ei membra ligata sut. et non potest se mouere. Cum uero peccata eadem cōfitemur. statim liber ē. et mobilis ad omne bonū. Quo audito doctor ille bonus. et amicus xpi fidelis p̄dicatoz ierus exclamauit.

Carnia cuidam

militis sicut aquodā religioso uiro uenerāt audiru. nichis erat cōmunius. mariscat. et femine. Illa absente marito adulteriu cōmittens. frequenter priuati que domui proxima erat se immerbat. Quod cum miles ille nouisset. causam seue uoluit. fossam sepus operiri p̄cepit. Qd factu. Cum illa adulta scelere. solitam aquā petere. nec ei ingressus patere. impetum mas. ueritis. cumen agnouit. ad ultimu tolto impetuit. Ad cui⁹ infectionē cum solus ñ sufficer. cū fugere uolans. post horam rediens multis cōmunis sibi associans. in oculis omniū qui in curia aderant. miserū interfecit. Considera lector illam zelotipiam. aliquid nisi cōmere sacrū. Sepe enim mulier. dīs anim̄ se comparat. Cuius sponsa. anima fidel. est. dum peccatum. uero. omne peccm mortale. est. ab illo segrat. et diabolo cōmungit. Aqua baptismus ē. uel penitencia cum cōtritione lacrimarum. que semp̄ redeamus. et culpam abluit. ne dīs illā uideat. et agnoscat aduncticiam.

Nichis quidam morient. bonis dei sum. conquisitis. suum cui⁹ hereditatur. Nocte quadā ad uolutum fortuito pulsanti. cum puer occurreret. et quis ibi pulsaret. interrogaret. respondit. Intromittite me. ego sum chi⁹ mi possessiones. nomen suū exp

mens. Puer per fenestram sepis prospiciens. eumq; cognoscens. re
sponebat. Certe dns uis mortuus e. ñ uos inuenietis. Cumq; mor
tuus plangendo pulsaret. nec q̄ flecteret. nouissime dixit. Deferte pedes
tros quib' ego uelox filio meo. esse adportā. Illos suspendo. Ma
ne exeuntes. reperiunt in quodā sycamine. multitudinē uastissimā
anq; serpentū. Reuera ubi ē ciuis infernalis. qui igne sulphureo
decoquitur.

Non multi anni elapsi sunt. quod quidā ciuissim' mun
dialis ducis nomine defunctus est. Hocte quadā cultrā
in quo uxor eius dormiebat. sic concussit. ut terremotus
fuisse uideretur. Tetre camere ostio inquā illa iacebat aperto. quo
dā gigante in gremio eum stupidus impellente. manibus ei' migl
fus est. Quem cum uicissim et inuitem. adse uti uocans. sup lectulo
lecti sui. uelidere fecit. Hiebā uero ciuis. eo q̄d gigas esset. ille to
la familia in curiā fuisset. partem optimam sui. stupidus ei' sup
posuit. Quē ei' dehinc suo interrogasset. ille sic respondit. Pens
eternus deputatus sum. Ido quod uerbū illa nunq; retracta. respon
dit. Quid est hoc quod dicis. Nonne elemosinas magnas fe
cisti. Ostium uero omnib' patuit peregrinis. Hon protulit
uobis beneficia ulla. Respondit ille. Hichil in p̄sentia adhuc
eternū. eo quod exulana [illegible] gr̄a. ñ exacerbate anime facta
fuit. Quē cum de alijs interrogare uellet. uerū respondit.
Concessum est in t̄ apparere. si non haec in hac mortis. Exite cito
tus uis diabolus foris stat. expectans me. Si em̄ omnia folia arbo
rum uerterentur in linguas. tormenta mea exprimere nō possent.

Post hec euocatus est impetitus in eius absentiā totum castrū ut prius concutitur voces exultantis exercitus audiuntur. Vilio hec uallis celebris fuit. et est in Britannia sicut dictus est Gervasius monachus nr̄. quandoq; canonicus Ratisponitis. qui nobis illā recitauit.

De socia Solon villa

In illa rusticus quidā fuit henricus nomine. hic cum mortuus esset. lapidem grandē et ignitū supra se in lecto pendere cōspexit. Et cum ardore eius egre tumus ebrietatem uoce clamauit horribili. En lapis ignitus meus tumultus totum me incendit. Vocatus est sacerdos confiteretur. si quid illi displiceret. Respondit nequit. si aliquē lapidē illis deformitatis. Ad quod uerbū ille miserens suis. aut Recordor me unum lapidē uitreos meos confregisse in alienos terminos tumultuasse. Respondente sacerdote. hec ē causa ille culpā cōfiteretur satisfactionē polliceretur. sicq; a terribili illa visione liberatur.

Simile cōtigit in villa. cui nomen uocabulū est. Cum rusticus quidā ibidē mortuus esset. dyabolus assistens. patū ori ei ignei tumoris tenere minabat. Nec culpam ignorans. quocūq; se uertebat. semp dyabolū cū palo pfectē habebat. Patū siquidem eiusdē quantitatis. et forme. de agro suo i agrum cuiusdam hominis mutuū eiusdē ville sodalitatis nōe fuit ablatus. Sub addendo. ego illi subtraxerim. Ad quē negante iam etiā nēcessitate. suos misit. ablata reddere precibus p quos ut eo ignosceret. supplicauit. Quid respondit miles. Non ignosco. Quare filium mulieris bene torquen. Cum territum. ut p. treū nuncios mit

mr si uenia ñ obsequit. Tercis es cū lacrimis uenientib⁹ z dicentib⁹. rogam⁹ uos dñe ut nutu dei ut ñ recipiam⁹ z ipsero cultū remit tatis. qua mori ñ poss: nec miser uiuere licet. Modo bene uenit carus sum. modo uenistī. Abilla hora terror omīs dimittit. cessa uit. Ex his exemplis patet. z sanis colligim⁹. ḋ secundū qua litatē culpe. z dīs formet qualitatē pene.

In quadā ḋiocesis colon. que nacm dicit⁹ puella quedā cuidā nobili matrone ancilla. aute mu ltos annos defuncta ē. Sanis cui cura uigilosa. tanis uigila. et uarie letaris. Nocte quadā in somnis aute x tribunal ui di eius cui circum uidit angelos. et apostolos. martires. et reliq⁹ ordinū sanctos. Summabus in medio dedicatis. Ille ad glo riā. ille ad supplicia iudicabant. Cumq; hec ancilla uideret. et me meret. accusante conscientia. manus suppliciter ad iudicē leuauit. Cui ille miserit. air. Quid me oras. Ad in m. tuum. digiti tui. et ego dabo t manus meas. Ille si dicerer. Da in modica fide. quod re de tuis uicijs emendes. et ego t dabo grām meā. Hec; euigilauit. Cum iustum reputasset cuidam religiose matrone nomine ade laidi. que adhuc sup ē dedulla. Burremch. illa respondit. Miseri emenda uitam tuā. sanis cōmonita es. Illa primum quidē timu it. t timor idem cicius cessauit. Cumq; ut plus uicijs pristinis sub traheretur. ammonitōm flagella adhibentur. Nam cum p t accessimus infirmitates exhibuisset. multa sup aream. secta tui. Turbeauque pora fecisset. duo canes ante domū i ea ria se momordert. Sup uenit. terciis. z quart. Vende omīs ca

nes ille· qui se inuicem mordendo domū intrantes· turbamen sup
positum abstinentes· dentib⁹ sui⁹ cōminuēt· Q⁹ uxe arnlicis fiah
b⁹ expiati sūt· Caduere ꝑ sepulto· cames fugati reclaimes· sup eui
tumultū interrupta bella renouantur· Timeo ex hijs est anima mo
chaī habuerit pacis· sicut unlgo interpretari sunt·

Quculpina cuidam sacerdotis·

Cum esset moritura· sicut acquodī religioso dicta· cum mul
ta tristicia· calceos sibi nouos· ꝑ tacimatos petiit fieri di
cens· Depelite me meis· ualde ī eis erī necessarij· Quod cum
factum fuisset· nocte sequenti lōge ante lucē luna splendente· mi
les quidā cum seruo suo ꝑuiam equitanti feminas eulat⁹ au
diunt· Audiens⁹ ille· quid nā hoc ēet· ecce mulier rapidissimo
cursu ad eos· properans· clamauit· Adiuuate me· Mox miles de
equo descendens· ꝑ gladio circulum ꝑ circūducens· femīā pene
uotam infra illū recepit· Sola enī camisia· ꝑ calceat ꝑ pedibus· in dura
erat· Et ecce extremoro uox quasi uenatoris tribulē uiciuantis·
ñ ñ· ꝑ latratus canū uenaticoꝝ ꝑ celenciū audiuntur· Quibus
auditis ille· dum unde tremeret· miles cognitā aueā caulis e
quum seruo cōmittens· ꝑas capillarī et⁹ uacino suo sinistro cir
cumdaganit· dextra gladiū suū tenens extentum· Appropinquante
illo infernali uenatore· aut mulier inhiat· Fine me currere· fine me
currere· ecce appropinquat· Ille fortē eam retinente· miseri di
uisis amantib⁹· ultrem pulsans· tandem ruptis capillis effugit·
Quam diabolus uisceribus cepit· equo suo eam iniciens· ita ut
caput cum uestibus pendentē crurio tenere· ꝑ crura extrinsecus· post

prandiū mihi sic obvians. capitam pelam deportantur. Qui mane ad
illam rediens quid iuderit depositū capillos obtendit. et cū minus
reverenti crederent. apto sepulchro. feminā capillos suos pediculis re
perit. Hec ōtigerunt in epīno magnuciensi. Hic nota quod si deus
punit sic pēm fornicationis in oculis. multo durius illud punit
in sacerdotib⁹. Quod utiq; uerū ē. Preterea peccatū multū aggra
uant. Ordo. et scientia. In eodem genere peccāt plus peccat sacer
dos. quā laicus. plus monachus quā secularis. Idem intelligen
dū de genere femineo.

Sanctimonialis quedā de quodā monacho noīe uicino. quod
nominare nolo. cum tempore quodā cōcepisset. ne pderetur
et stuprum. partū intra se necauit. Postea ītirmata grauis
sime obtimā recenciā cōfessis omn⁹ pēcīs aliis. stupri. quo
riendū tacuit siqp gestauit. Pro cui⁹ anima. cū quedā ei ag
nata plurimū laboraret defuncta ei in oratione inflbuit. ap
ruit. inflammē igneū in manib⁹ gestans dicens. Inflammem hanc
cōcepi. et parturiui. animarū interfect. unde illā in defluentem
tormentis crucifero. et ē ih igne ardens. et denomi. Qd si de
hoc maximo pēcō morient cōfessionē fecissem. grām inuenissem.
Hoc ex colligē ēo pēa tecta il sunt p cōfessionē. infinitū ppe
tualem eterogantur cōfusionē.

Circa hoc biennium sacros quidā mortuus ē
in brisecie ulla d'ocesis ordinis de ordine templariorū. nōie
Reynolfus. Qui de illo dicebatur sum. ppe il oratio il semel fi
sepus recitatur. Cum adhuc puer eet. in domo matris sue in

fumactis sacrm cōmunionē suscepit. Et cumq; in mgi pcessu cū
p̄dā discipulorū ciborum esū sūpsisset sine ecclesiastico exsufflatur.
affuit ei angelus dñi cui ait dixit. Male actum est cum puero isto.
eo q̄d sine sacrm̄ unctionis obierit. timuerit cum. tam tamen
anima egrediente. Egressam uero diutius multum p̄sentiunt. Qnē
uultum pueri quasi p̄ uelamen cōtemplabantur. cui seruiens nul
de uidebantur. Ecce mox diabolus affuit. Qui cū pueri accedere
uellet. nec eam uidere aut adire. Dne puer iste omnū gma
no suo similitudinē. nec umquā egit inde p̄ctam. Justus es. p̄inde
uiuere debes. Non dimittes tantum. ep̄ū reliquit obstantem. Cui
dns respondit. Uelles ut p̄ tantillo pueri uitā damnare. Mea
multicia ñ ē absq; misericordia. Supplicantib⁹ p̄ anima xp̄iāj seniorib⁹ q̄
secretum sedis eius. culpā remittimus. moxq; ad p̄cepti diei de
ducta. in puteū igneū dejecta est. Sed quo tamē pena p
tulit. ut possim ea uerbis exp̄ri. Dolor in
uium angelo aquo immissa e ut exercita. uidici p̄sentari
ē. Cui faciem tunc. nouo nel mine p̄spicere uidit. tanta timoris
ariditate. uecordiate. atq; dilaceratiōe. puer exhibens. ut eū deo
osculari potuisset. si uoluisset. Et cum ante culpā in humana for
ma xp̄m uidisset post purgatorii in ciuitate eiusdē meruit
cōtemplari. Juxta quē. uidit gloriam ei⁹ genitricē in solio splendi
dissimo residentē. et inenarrabili eq; multitudine angelor. Pa
triarcharū. p̄phetarū. apostolor. martyrū. cōfessor. atq; uirginū.
moxq; illor. Diabolus ꝑ timens p̄cipitat. ad dñm. Bonū
est. ut reducatur. ad corp⁹. ut amplius t̄ seruiat. Cui dns

respondit. Hoc ñ dicis propt̄ ei⁹ salutē. & propter tuā nequitiā
Spernis enī quod parvus peccando celere possit vigurrē tuam.
Dura tū sententia. anima corpori restituitur mirantib⁹ cunctis
qui aderant. quia p̄signa que unquam audierā. verbis eius
celeriter compulsa fiūt. Puer uero tū amore. tū timore pene. pa
triā suā deserens cōtinuo gñ. ad quendā cleric⁹ ordinis uēnit
nit. Cumq; deliberū. cū cōtinus. homo nequā. & supinus. & vesp
cio p̄erat cognouisset. eo audiente. sic ait. Videre quando tales
gressiones. monachi fiunt effecti. Statim uolunt ē cum uiris in
cū uerbis addo puer scandalizat⁹ est. ut apposito refugium
ordinē templarioꝝ se transferret.

Relatum nalle sacerdos quidā est. Willelm⁹ nomine dectumare
trecensis. Huic cuiusdā multa reuelantur. Anno siquidē p̄sen
ti. cū in oratione staret. factus est in extasi mentis. rapt⁹
est ad trinitatem. & ad
stare cōspexit. Quem xp̄c
exercitus angelic⁹ cū tuba
cunus de exercitū. angelū cū tuba
audiri uoce cunctis celebs p̄ce
exercitus audientib⁹ sic loqui est. Buccina. Quod cum factum
fuisset. tam nalida erat nox eundē tuba. ut totus mundus qua
si tōmū de ardore. tremere uideretur. Cui cum subd dicer. Buccina
adhuc semel. mare. mixtē virgo aquā. sciens mundū. si denuo
inundari cōsumari. ceteris scis tacentib⁹. surgens ad pedes chū
tum uidet. qui petit. ut sententiā differret. mundo⁹ p̄mer.
cum multa multa supplicante. Cui xp̄c respondit. Mare
mundus in tam maligno posit⁹ est. et sic ortriche me scis pecca
tis irritat. ut uel sententiā suspendere. aut hominē p̄cere nitro

ñ dilexī. Non solū laici sed et clerici et monachi vitas suas pris
corrupērūt. et me dilecte in eis offendūt. Time illa. Pane dilec
te fili pxpe. et ñ ipxpeu illos tales pr̄ annos meos. psonas or
dinis gñlcensis. ut se pmenr. Abbēs nr̄i hoc anno de capitulo
geñali reūentes nobis retulerūt.

Ante hos annos. quando ualida
illa fuerunt uenti. atq tonitrua. cū in quadā eccl̄ia prum
die colon pris staret. et diuina sacerdos celebraret. ymago cr̄i
genitrīs tam uehemēter fluctuare cepit. ut altantes ipsam. et mul
tos atq ipē fluctus grauiter pcpis matronas exterreret. Mirū
ch obstetrīs eadem hora affuit. Requisitus dicenti. Respondit.
Quid times amentissime. Filius marie manū extendebat ad
ferendū. qua si ñ ipē temptasset. mundus tam mirabile
terret. Hoc iam ē causa fluctus. Q terrā fuit omīs auditores
uehem tam stupendi. Hec ih relata fuit. a quodā abbē religioso or
dinis nr̄i. tunc temporis recenter gesta.

Anno uidel gr̄ē. ch. cc. xviij. mare ipxpb fertile tumores suos
egrediens. multarū. pinciarū terras occupauit. ullas dele
uit. ecclias lapideas delecit. tantā hominū extinguens mul
titudinē. ut suma eorū milia transcenderet. Ita exaltati sunt
fluctus. et ut turrū altitudines opire uiderentur. et pcella
pcellā impellens. genitale diluuiū turris minarentur. Q sicut
dicūt. nobi deuote sēi petri. cum eode anno uisitationis gr̄ā
ecclam in ruisse. quod fluctus fuerūt eclam ilsp colonā
pcussisse. si ñ il qui eos exercebat genitrīs sue pcib con

pcuisset. Audi caulam tante plage. Fruso quidā ante prigil
tu eadem pumicia exhibit. Et quotiens de rabiā eius uehe
ter. toties uxore uerbis ꝓplagis saris tribulauit. Tempore quo
dā timore mariti infirmitate simulans. dissimulacio eadē possit
notari. corpus dñi sibi dari postulauit. Veniens sacerdos. pri
gil cum eiō cerusie eius oculeus. vivere eū monuit. Et
cum ille respondere. corpus dñi porto ñ ñ vilem. tantis fri
so. cum eiō pyxidem peussit. omis uolucas della excussit. i
ta ut ꝓpatimentū dissipgerentur. Matrone v̄ que cōsolatō
ius gra ueneunt. sup singulas uolucas tamquā stellas radi
antes uiderunt. Quas sacerdos gemens. et dolens i pyxidem
collegit. et abiit. Fruso uero ad decano pumicie cantus. excōmu
nicatus est. ñ ei cuncti. Et tandem ad hoc compulsus. ut cru
ce ꝓpria sacrilegio signatus. cū iam dicō sacerdote. ecia cru
ce signato. uenit Romā. Cui dñs voluntatē pupa culpā cōfi
tenti ꝓpenitencia imunxit. ut mare transiret. ubiq; tribus
annis in arumis xpō seruiret. Quid plura. Mare tam
fierī. ambo. iam dumpiā mortui sūt. ambo. Quib⁹ de
functis. cum anno eodem dñs pumicia turbulit ut supradicta
ē plagaliter. et causa plage ꝓpter latuit. matrone cuidā mul
de religiose. dño misericordiā orationib⁹ ingilijs. et eleemosinis
seruienti. materetur uidebatur. dñs wirbodi abbis sōnerum
di. beata dī genitrix lacrimis et⁹ morā populiq; universā ap
parens. sic ait. Propter misericordiā filij mei ī sacramēti corpis
et sanguinis ei⁹ factam. sūmerta ē filia. tardius ampliꝰ plagabitur

si condigna penitencia ñ fuit subsecuta. ¶ Exquibus uerbis
colligitur quod ñ solum pugilis si cõmunib' ppl'i peccatis ex
igentib' hoc euenerit. Moxq; adiecit mater misericõie. Leua
oculos tuos contra mare. Quod cum fecisset cõtemplata
est pcedem aprugile pecuniam in simmitate fluctuũ natarẽ.
Quod ñ tantum approximasset ut posset agnosci aut. Ec
ce corpus filij mei. In loco enĩ ubi cuiuslibet est edificanda
est ecclia. et debet ibi tanta haberi reuerencia quomodo sepul
chro christi. Hoc enĩ notũs quod ambo sepulti sunt pu
gil scilicet et sacerdos. si pugil ĩ inferno sepultus est. eo q̃d
sine cõfessione obierit. sacerdos uero adhuc tenetur ĩ pur
gatorio. Retinet tamen nobis theoderic' por. detestẽ eum
dem pugilẽ quantũ ad signa exteriora cum pfici ceteris
sanctis magnã habuisse cõtrictionẽ. et credendũ est beate
uirginis. Hac uisione cognita dñs theoderic' epc monachi
cenobii. ad cui' dyocesim maxima pars fratrie pmet. misit
literas suas p̃ cellarium scã bertarii. sicut nobis ipe re
tulit sollempiter pronunciarẽ penitam in unxit. Quod
autẽ insufficiens fuit. ex hoc patet. quod anno p̃teri
to. decimo primitus ẽ fratria unctis mulier. p aquarũ ĩun
dationes submissis. Conuersa quedã p̃dnes exp̃hetis pu
gilis domo. ecclam edificauit. Ex hijs que dicta sunt
potes cõsiderare. quã sollicita sit cura hominũ salutẽ
beata uirgo maria cui tanta cura extitit de
penitencia.

Recitatur in dñā Irmingardis magistra de vita sancti Nicholai cuius festum sēmonialis bene sibi nouerunt dilectionē erga beatum dñm pcurasse Deus omnibus fidelibus sibi dilectis. Nec fuit fas ei de illo cogitare. illū obsequiis orationibus honorare cōsolationis munus ipetrare. quum eciam adippetendi eius memoriā iusticiam de ei annunciatione narrare. et gaudio parentum. Letabatur siquidē filia. et ideo uersus ꝓsequi studuit. quia quis de alterius fortuna nouat. Omnes eciam personas secularis cū quib' loquebat' monuit. et rogauit. ut liberos suos. Johannē ut zachariā nominarent. feminas uero elyzabeth. Cumq; moritā esset. Johannes. Johannes monachus de claustro eam uisitauit. Sciensq; ei affectum circa sēm Johannē ait. Materterā cum finitis defuncta. qualē missā uultis ut cantē ꝓ ipsi ꝓ anima una. Pro defunctis. an de sēo Johanne. Ad quod illa sine omi deliberacione respondit. De sēo Johanne imprimis de sēo Johanne. Cumq; ad extrema ꝓuenisset. cōpulla soror ei seruiens ait. Vade soror sup solarium et quiesce modicum. Quod cum faceret. ibi sopore quiescens uiuū noctu uocē audiuit ꝓclamātis. Quid hic facis. Sanctus Johannes baptista iterus ē cū sorore hyisdem. hoc illi nomen erat. Ad quā uocē sēmonialis ex ꝓfecta negligens uestib' ꝓcumbit. defendit. et iam ꝓ iam exspirasse inuenit. Cuius quā tam fiducialiter

octor erat. ut non dubitauer ille ad illa p̃sencia sancti
ioh̃annis. qui anim̃a sue dilectricis choris sociauer. m
getici.

Referam de quodam anselmo nomine. quod in
omnibus factis nominatissimus fuerat
Qui tante seueritatis z obligacie fuit quod nec ali
quando confessionē de suis p̃catis facere uoluit
Que tam̃ eum confiteri uxor sua sepissime z in
stantissime ammonebat Cui tandem consensit
ueniens g̃ ad quendam sacerdotē q̃ egerat multa
uit Auditaq; magnitudine peccatoz sacerd̃. secundū
quantitatē z qualitatem criminum iniunxit ei
penitencie labore z quodam fuit ei iniuncte peni
tencie austeritatem pauorem dens presbiter occidit De
inde domum rediens mulieri quod egerat indicauit
Cui tamen multotiens postea alium sacerdotē adiit
Atq; dum post criminum confessionem iniũcti
s auderet rigidum penitencie laborem. z illum
occidit Ad audiens uxor consilium ei dare distulit
Sz postea eo ad tantum sensum redeunte suasit
eum iterum ire ad confessionem Qui multum
reuiens dixit se amplius ad confitendū p̃cata
tanta. iteru nulli supra se reatum homicidij
accepisse si deinceps aliquem sacerdotem occidet
Illa quide multum de saluacione sua sollicita
bere mutatam q̃ndam audierat eumq; rogauerat
ut nichil amplius uli ẽmma sua confitenti pe
nitenciam iniungeret quam q̃d ipe exigeret

Vnde certificata se rerum super se acapere dixit
quicquid amplius maliquem cui conficeret̃ commu
teret Et heremitam ipse adiit et ordine ei omnia
peccata sua confitens Cui heremita: Poteris aliquid
contra uoluntatem tuam plus omnibus agere
Et ille Inuenitate qđ nunq̃ ab me unte erare ali
quid contrarium affectui meo egi et ob hoc nunc
difficile mi capere poterio Et ille Hic saltem poteris
ne aliquid omino agere Et ille Michi prorsus ur
michi unde tur cont̃ uoluntatem meam Cui rursu
heremita dixit Poteris te amendacio sustinere
et a nona hora sabbati usq̃ mane sperare dñice die
in uno loco mi q̃cunq̃ fueris tunc te continere ut
nequaq̃ inde mouearis Cui respondit Amelin
Hoc optime deo opitulante facere poterio et pro
uera penitencia habere uolo Suscepta q̃ hac peni
tencia a mi remissionem omnium peccaꝝ suoꝝ recep
sit diligentissime eam custodire paratus Contigit
de inde die quadam sabbati dum p̃dā magnam
cepisset ne sequentis inimicas fugam iniret Set
imminente vespe sibi aptata hora nona neq̃
pgredi uolunt et cautissime equū deseendit et ab eo
loco nullo terrore digredi uolunt Quem cū seruꝰ
sui cur hoc faceret causaretur ipe uero quid de
de eo fieri p̃scolaretur inimica citato cursu adue
nientis eum inuenium q̃ dum q̃s sit et quid ibi
faciat Ipe uero indubio potius quid utilius sit
meditatur Ius autem imporrime agentibus ut
aut discreat aut moretetur malleus mortem

subitam quam mfringere inuncta penitenciam
respondit se auctorem esse prede Cauato occidere
et cum fossis et tramusculis mmemore proximo occul
tabant Cade uero nocte contigit ipsa dam peregrino
et agentes ignota uenus illuc quiescere inter quos erat
quidam clericus qui alus diligencius solus ungula
bat qui supra marmoris corpus diuinum sole mniter
ac uenerans cognouit diuinitus ibi aliquam sanctita
tis commerci Hanc ii locum cum alus commo
dius adiens inuenit corpus prouectate oculum et
mortuum Hoc uiso dominum collaudabat et
sepulto capellam super edificauit deo seruiens
ibi usq; ad eternum uite sue Sz; nunc deo uolente
quam plures ibi congregan deo iugit die ac noc
te seruiunt.

De quodam rustico

Hodyocesi colon unius Burde rusticus quida fuit
henricus nomine Hic cum more primus erat lapi
dem grandem et ignitum sup se iacere pene cospexit
Cruce ardore cum egerimis eluaret uoce cla
mauit horribili En lapis capitis meo imminens
ruinam me incendit Vocatus sacerdos confitetur
et nichil illi prosunt Recognita uitia si aliquis in lapyde
uno defraudaueris sed no ibi ille iste reuisus aut Re
cordor me eundem lapidem ut agros meos am
pliassem in alienos terminos transtulisse. Re
cedente sacerdote. Hec est causa ille culpam con
fitetur satisfactionem pollicetur sicq; a terri
bili illa uisione liberatus

Sacerdos quidam mihi occhi colonie mi' qua
dam die missam celebrans nullo modo
calicem cum sanguine meam ore sumere
per corporale Cui stamen humani cruoris cepit co
lorem Cumq; nuda nulla sacerdos minus mereme
super calicem illi' crebrius lauiret' tribuum colo
rem abluere non potuit Tunc amplius ex eius cele
cione omnibus suis parrochianis mihi curat' corpo
rale dare si non profecit Quo nuncio' tollens secum
sacram unctionem Adulphum scolasticum colon
ensem magni nominis accepit' calicem et posui
t' ad corporale ostendit' et quod nullo tuquore color
ille sanguineus abiit' nullaq; arte sine oracione
potuit deleri contestatus est Cui ille vicem unc pru
dens respondit Ut ne aliquis in parrochia vestra
qui de hoc sacramento dubitet Respondit sacer
dos Est quedam mulcula que frequenter mihi de
mat Et ille Ostendite illi Corpus d'ni ut eius sanguis
guttas in hoc corporali deleri non sinit quamvis
eis multis alia infide roborentur Quam factum fu
isset' expauit mulier et credidit' et dis stamen pris
tinum colorem minime reformauit Exemplis et
non sententiis quatuor sunt probata Primum
qd' in specie panis' sit verum corpus xpi' natum
ex virgine Secundum qd' in specie vini' sit ens verus
sanguis Tertium quod digne conficientes mere
antur' graciam Quartum quod indigne culpa
Si' gratur que sit multas in huius sacramenti mi

gnur ꝑfectis apd papam cuuitatem tẽpli et altaris de
dicatõis insignib⁹. Ds Sig⁹ epc cotidianas dõ laudes
z hostias offerebat. Una autem dieꝝ dum missarũ sollẽ
nia singlaris pompꝫ ibidem celebraret. et copia filioꝝ eius.
quos ubi femine turba aplius dlo gemuerat. deuota scis mẽ
tibus intrat. audent Judeus in eum ingressus. maligno in
flagante spũ. corp⁹ dnici sulcape. cum inter ꝙmũ piere
mollitus est. Qui inter fletus fidelium. ad manus scī uri
gnientis. ausu nefario. i mundo ore corp⁹ dnicum sulcep.
Qd ut os aperiendo retrax. digna ultõe ꝑcussus in ẽre
tu ubiq⁹ cunctis audientib⁹ z uidentib⁹ clamare cepit.
Dolebat labia iungẽ nec valebat. onerat ubiq⁹ ẽre. Et
lingua rigida loqndi offin negebat. z ꝙ ignitũ iaculũ
in ore portas. in mẽbris tortꝫ doloribꝫ. Et consonabat
omis illa ecclia in ꝙre uocis clamoribꝫ. z dñi tam egre
gia uirtute. et fidelũ letabat conuentus. ꝙplet⁹q⁹ illo. de
lusores ipse dilenter. z illo. nolite errare. ds non irridet
tur. Qd enī seminauerit homo. hec z metet. Judeꝰ
ꝙ incredulus ñ audiendꝫ ñ legendꝫ. ista ꝑnia sceꝑat⁹.
Nu putatis scõ spũ scrotum mittere. Qui uir dñi sno
dcpit plentari pcep⁹. atq⁹ aduenienti dixit. Incredu
la z ꝑuersa mens plena. ipie tã iniqu hostis i pleb
emisti. ut estimares corp⁹ et ultissimum. Ecce qd
clandestinus ꝓuisor te illexit ut faceres. cuncti fi
delibꝫ suis diuina uirtus patefecit. Judeus aute

nimio dolore suparus voces emittē abs sermonib⁹
non cessabat. habens inguttre suo malitie cōtrarium.
qua sēm sātissimi Zacharias ut incredu
lis & pernitiosis ac ruina. si fidelib⁹ suis utra est ergo
alratō ūbium dei. Jam tubalus exhortantib⁹ mul
tis libātē corpus dñicum in ore uidebat. unde de
pontē. ut nec lingue lubrice cōpagē insideret. nec de
super immundo adhereret. palato. Et postulantib⁹ fi
delib⁹ p eius miseria. ut dei manum reuerenter. sic
eucharistie misterium a sacrileo ore abstraxit dicens.
Ecce nunc libātus es. de cetō cauē. huiusmodi simile
ne facias. & ne ulter hoc repetē psumas. Judeus aut
pedib⁹ eius aduolutus. clamabat se x uno creatorum
Dn sacri eum babtizarēt. ac pio ei
quentiu copularet. Tibi miso ut dei omnipotens
os refero gras. qui unitatem ptitiam non dedigna
ris corrigē. Et ad tui unigeniti fidem amplam oim.
Baptizato aut illo multi gentiles credentes cū eo
sacro renati baptismate. x fidelib⁹. ac spūali cetu
sē unit.

Beata helizabet uidens angelm dñi. aut dice
mi quid factum est de illo uenerabilo sacerdote.
qd in cedia tuciensi de gutte puer sternutauit
ex cussum est. & iussio pedib⁹ circumstantium ex
cōculcatum est & perist. Qui respondes aut Zacha

menu illi sacras · uiuificauit spm̃ suscipiens se · qđ aũ
ab ore eius elapsum est · ab angło dei · qui p̃sens adest ·
susceptum est · & in archano loco reconditũ est · Et dixi ·
Iunquit dñe interrogare audeo inq̃ loco sit repositũ ·
Et ait · Noli interrogare · Rursus dixi · Dñe qđ seruo
tuo p hac negligentia dño exhibe · inuenit ebes illos · Et
respondit · Quadraginta dies mementi immolent
dõ sacrificium laudis p delicto hoc · qđ necdũ adhuc
dicens · Ego inuice dñi nr̃i ihu x · Hanc sanctificationẽ constituo · ut ubicumq̃ corpus dñi sumptum sit
& tectum sine effusus · dñici sanguinis fuerit · ita
ut p̃ pena inter reliquias non possit poni · p peccato hoc ·
immolet sacrificium laudis · xl · dies · Si uero inter
reliquias reponi poterit · triginta dies · id ipm̃ fiat ·

In Emporibus imperatoris octaviani erat quidam satrapa nomine dioscorus diues valde y paganus nec timens deum et colens idola. Hic habuit filiam unicam nomine barbaram. Decrat autem pater eius turrim sublimem ibique reclusit eam ne ullum ab hominibus aperiretur pulcritudinem eius. Locum fecit nec quidam de operariis patris eius de ea ut iurium sibi acciperet. Ipse uero accedens in turrim y fundebat et dicens. Filia mea quidam de portentibus commemorari sunt me de te ut acciperent te in coniugium. Quid ergo vis de hoc. Barbara uero barbara in turrim patrem cum audiret. Ne eo quis me hoc agere putet. Ac uero ipse fecerit abire et discedens permanebat ubi conclusa erat abeo lumen. Instruxit enim multarum artificum quamplurimo y fabrum. Instrumens uero quo modo debuit fieri. Tri buens singulis y piam mercedem erat ergo. Profectus est in regionem longinquam. Faciens ibi tempus ii mediam. Discedens uero famula dei barbara de turri. uidit opus quod factum erat. Iussit omnia separari. Duas solum in fenestris. Quas altares. et dicit artificibus. Que duas fenestras instruxistis. Dicunt ei. Pater tuus sic nobis disposuit. Dicit eis barbara. Facite et instruite michi. y aliam unam fenestram. Ipsi uero dicunt ei. Fenestras dei. nequaquam indignetur pater tuus aduersum nos. et non possimus pacem cum. Dicit eis famula dei barbara. Quod dico nobis facite. Ego de hoc acquietabo faciam patrem meum. Ipsi uo acquieuerunt. y aliam fenestram. sic perambulans uero in quieto. Construxit eis. Ille et immaculatam barbara. marmore. habens omnia

ecclesiam: inhibuit in marmoribus chrisma pascalis crucis figuram: usq; in hyemalem diem. ad omnipunctionem infirmorum. Angelica ut mecum absidam. unde ungendi dicuntur sanctificata aqua: facta est figura pascalis et perhenne qua omnes sanamur et salvi mensuram accipimus. In hoc enim lavacro. cuius nomen suscepit sem baptismatis locutio et mellea almo: cypeum sive seu baptisma xpi Johannes. Hoc lavacrum similibatur forma sylve. unde quidam animantium. cervus lavans respexit. Hoc lavacrum similabatur flumen nominem: unq; paulinus verbo cuncta est. Hec natura. finis incomprabil. Hec est natura. q curat omnem languorem: omnem infirmitatem. Hec natura aqua mulier quam samaritana petiit. de natura sanctissima. Per transiens ut agna xpi barbara. et alienigenis intrarunt: unde similiter que velut puer eius. et suscipiens spm scm. mulcetur et audit bene mobile divinum. mansuetudinem. luculentum. benignissimum. acutissimum. vigilantissimum. diligentissimum. securum. cunctis super inspectum: circumit enim undique ut inveniat: et affluentia de omnipotentia gliam sanctorum. Hec fortissima martyr xpi. fide circumeuntes. vicit diabolum. Hec fortissima martyr undens sancta similiter inspuit in faciem eius dicens. Similes illis fiant qui faciunt ea. et omnes qui confidunt in eis. Et ascendens inde rursum. erat ibidem pascha dominum. Finem autem operis atq; profectus invenire est. et de peregrinatione. et exemplar. tres tenebras. filii tres. diabolus. Quare tres tenebras inhibuisti. Dicunt ei. Filia tua sic nobis papias. Per annuo

cans filium suum dicat ei Filia tu impetum tuos teneb[ras] tuam
Ipa ñ dicat ei Etiam Et enim bene fici num tuos tenebre
illuminant omēm hominē: at v̊ due tenebresant Et al
lumen eam pater ei deserebat in matrimoniam & dicat ei Quo
modo habundantius illuminant tuos duab? Beata barba
ra dicat Hoc est pater et filius spūs scūs Tunc replens
est fluvio pūs exultat spatium suum ut occidet eam Orabat
v̊ beata barbara et absessit est pēs et suscepit eam murus
et dicat eam sup̄ murum Tunc duo pastores prisānes
eius modum mortem qui et videbant eam fugientē Accu
dens v̊ pater eius interrogabat os de ea Et quidem nō
volens celare eam eum iuramento negant quod non vi
derit eam alius vero digito demonstrant eam et maledix
eum beata barbara et statim facte sunt oues eius locuste
que et pascuum in pago eius sepulcra usq; in hodiernum
diem Pr v̊ pater eius rapiens eam flagellauit eam
et tenens gladium capitis eius putat eam decollare et re
clusit eam media puteum et munuit eum ut non aperiret ei quisquā Continuens quo
tidie usq; dum abiens nunciaret p̄ filia et traderet eam ad
torquendum Adueniens v̊ p̄ses nullit offerri eam In
gressus v̊ pater eius vidit eam grauiter amministrantem
dicat eam de cella et tradidit eam p̄ fidei ad tormenta ei
p̄ dicit portentum ut arrogabus tormētis ei abstineret
Tunc p̄ses sedēs p̄ tribunali et videns pulcritudi I. l°
nem beate barbare dicat ei Quid vis barbara
facere Illa vero p̄ ipa dicit et facetia dixit ut
adtrimus tormētis tradatur es. Respondit beata

mant xpi barbara · et dnt · Ego pr̃ habeo sacrificiu
dñm̃ meũ ihũ christ̃ · qui fecit celum et terram mare
et oĩa q̃ in eis · Demonibus enim tm̃ ꝓpria dicit
Os habent et non loquentur · oculos habent et ñ vi
debunt · aures hẽnt et ñ audient · nares hẽnt et nõ
odorabunt · Manus hẽnt et palpabunt · pedes hẽnt
et ambulabunt · ñ enĩ est spũs sẽs in ore ipõr̃ · Similes
illis fiant qui faciunt ea et oĩs qui confidunt in
eis · Tunc ꝓses repletus furore iussit crucifigi eam et
carnes ei' nimis tormentis diuersis et acutis ungis
dilaniari · Et illam sicut ei placuit ita ut oĩe corpus ei'
quinarentur sanguine · Et iussit ut recluderent in carce
usq; dum cogitaret de ea quã pena consumẽt eam · Sed
a ꝑ nocte angelus dñi fulsit eam luce · de cuius mãu angelus
soluauit eam · Confitebat barbara quoniã angelus gubã
tum sit meũ et mitis sue tribulationẽ · Non g̃ meas
as minas tymui ego enĩ sum tecum · et ego eripiam
abõĩ plagas que infligũtur ti · Et dum plage oĩs multi
cumularentur · Et ij dicebãt dñs signauit eã et palãdit in
oculos · Gaudebat aũt et exultabat mart xpi barbara
sue exercitatione dñi · Dame aũt fideo iussit auferri
et in tectis ꝑses q̃ illata sunt ei tormenta · et nusq̃m
comparuerunt dicit ei · Cur quo in ꝛeplicam sũt ti dñi
et diligunt te barbara · quia plagas tuas euanuerũt
Respondẽs aũt agatocles xpi barbara ꝑsecb dixit · Simi
les tui sunt dñi tui · Surdi et cci · et sñi intellectu
et immobiles · Et quomodo habebant plagas me

Deas curare · remedia ſibi xpi non ponentes ait ſe aut
eum nur ihs xpe fili dei nun quid tu nunc eo qd eorum
nm meritum ei a diabolo · Tunc erit pls · et fremes ire le
o unlit carpe lateri et lampades ardentes amplicam et
et mallo ſup caput eius oth · Ipa v · mirata mortu dom
Tu noli oths agnum tpe amare tuo accentu · De
me q dicitur quas pter v has plagas fortr ſuſtinuiſti · Tuc
unlit impi pls gladio abſcidi mamillas eius · Amputatis
v uberibus ſuis · martyr xpi barbara aſpiciens malum dr
Deprivicat me a facie tua : et ſpm ſcm tuum ne auferas a
me · Cum aut plagam et hanc fortr ſuſtinuiſſet unlit
impi pls nudam eam circumr omem illam regionem
et plagis inſtrumentis flagellari eam · Et v martyr
xpi barbara malum aſpiciens dixit · Dne ds iqui et
los undiq; preche et ardentr meus ethu rege de medi
tum atq; meum ut in undecim annis impius · Et ſi diam
ei dicunt ihs ſup currum cherubin · et immittis angelis
ſunm aquit eam thoſi cruciari · Igitur mles circumde
runt eam impio rho quod uocabatur dalaſin miſeas ſolueat
impiiſſim pios · papit quoq; ſunt gladiis eam rhe · Tunc
fruore repletus pr et ſuſcepit eam ap̃ſice et pcuſſit eam
manibus · Et v martyr xpi genibus ſuis hoc fr ihm elur
ut et fecium unctore terrarum accepit · Et ducta adoratur
eyarcu xpi dicens · Dne ihu xpe qui alios eruci
ſti et etiam ſuſcitaſti · q abyſſos concluſiſti · et mare muro
poſuiſti · qui papith inuerecundas mulieres pluſ ſuperbos
et malos · q ſup mare ambulaſti · pedibus qui ſeculos

lo. ij. mercatii tumentem uentri. Omia cu obtinuit ē dñe ihsu xpo cui
h dñe pmitte nem hanc: et da mi famule tue gram ut sicut mihi
erit nois mei et nois famule tue locus memoriam mea theb martyrij me
i dñe ne memnis pcor eor in die iudicii sed ppciare pecatis eor Tu enim
nosti dñe quia caro sum Et dicunt ei Amen Facta est ugr dñi ad eum
eus. Jem pulcherrima mea athleta requiescit meubilibus patris mei
qui est michi deq repositulatis donatu est ē ame Et hec dicens egressus
xpi uenit ad locum sup dictum ⁊ illic finita est. et ibidem decollatae
atuo pane et ampliorem est martyriu cum bona confessione cu
lo. viij. sancta Juliana in eodem loco Descendente ⁊ pane eius amore
ignis accidit de celo et combussit eum ita ut nec pulueris e
ius inueniretur. Finita est aut ista agartyr xpi barbara cum sca
Juliana. iiij. die mensis decembris Valentinus uero quidam uir
uenerabilis. petit uenerabilia corpora scor agartyrum. et reposuit in
loco solis. in habitaculum meticum. unde et sanationes plurime a
lebantur in glam omnipotentis dei. Narratum est autem sanctissi
ma agartyr xpi barbara. imperante agrippiano augusto. et presidē
te agatano. Apud nos vero regnante domino deo ntro ihesu xpo cui
est honor et gloria in secula seculorum. Amē.

I·N·R·I·

misericordiar⁊ et uene et fons meuacuabilis
ymmo ipa mia et uena nulli dans repulsa
exaudiet benignissima hanc oronem a me
a cunctis seruis tuis clement⁹ suscipias et
exaudias et uitam eternam michi ꝓmias

Stadtbibliothek
Trier

Deo nam prole pia benedicat virgo Maria

Sancta Maria [illegible] pro nobis Nunc et in hora mortis nostre

Amen

Schäden: Decke, Kapital, Verglüb. Bünde

Trier, den 15.6.1982